Ilustraţia copertei; Grlgore Slavu

HORTENSIA PAPADAT-BENGESCU

IO

LOGODNICUL

ROMAN

Ediţia a tl-a
Bucureşti 1970
Edifura Eminescu

***Acest** roman **e** închinat Cercului Zburătorul", în mijlocul căruia **a** fost **citit** la şcdbiţels duminicale **ianuarie-niartie** 1935.*

PARTEA I

Era umed. Pica din ceaţă. Costel **călca** delicat pe **trotuarul** asudat. Traversă, fără canin **strep** să-i păteze pantof **ii (sticloşi**
sau marginea pantalonului larg. Strînse pardesiul englezesc pe corp, potrivind gulerul la locul Iui cu o mişcare cochetă a gîtului.
„Bine că nu e ger şi zăpadă !... Februarie !... Gata **cu** iarna !..." Trăsese la fit încă **un** an cu paltonul. La iarna viitoare, blană ! Dacă o vrea **Dumnezeu** !
Erau vreo doi ani ele'cînd- dorea haină cu blana.,. Adică, la drept, numai gulerul ! *Col châle,* larg, bogat, de vizum şi cu **bordură^;**Croiala însă, ca pentru o haină îmblănită... Se şi vedea îmbrăcat!
Dacă ar fi avut blana chiar din iarna asta, erau bani stricaţi la clima dulce ce fusese... în schimb ar li „epatat" cu ea pe doamna în gri, pe marchiza de la conferinţe.
Cu o mişcare din şolduri îşi potrivi cordonul **pardesiului,** ca.ie a st. ^scl uneori în jos, şi, luîndu-şi pasul elastic de june »-Şic", intră pe o uşă laterală a Casei Şcoalelor. înainte se uită insa cu precauţiune în stradă. Nu cumva să treacă din **întâmplare** vreun coleg şi să-1 zeilemiscască o lună întreagă la birou ■:,
~ Gostel Petrescu la Casa Şcoalelor, asistînd de două ori Pe saptămînă, regulat, la conferinţele pentru adulţi ale profesorului Dtimitriu de la belle-arte.
Ar fi fost un haz cu spirite de care n-avea nici o poftă.
Costel Pctrescu se trăgea dintr-o familie de dascăli ; tatăl lui, al treilea clin neam, era dascăl la Biserica Domnească din Brăila şi avea ceva pamînt ; la ţară. Mama lui fusese institutoare în comuna unde aveau acel pămîni ; după căsătorie demisionase, dar Costel ţine mult la faptul că mamă-sa făcuse parte din învăţămînt.
Costel, venit de vreo şase ani la Bucureşti pentru Drept, reuşise sa se prenumere printre tinerii ia modă -— c drept, ca de mîna a doua -— , clar bine cunoscuţi la Mircea şi în unele dancinguri —- tot de mîna a doua — clasa cea mai rispîndită de aliicl. 1:1 nu prea dansa, nu-i plăcea şi mai era şi funcţionar la o bancă, ceea ce îi impunea unele rezerve. Cînd ziceai însă Costel, Se ştia de cine e vorba într-un anumit mediu.
La această situaţie, destui de strălucită, băiatul dascălului Petre ajunsese **Iară.** multă osteneală. îi plăcuse totdeauna hainele curate şi frumoase, de aceea cu banii pentru instalarea de student îşi comandase un rînd nou de iwine după ultima modă, ceea ce îl aşezase de la început şi aproape (ară voie printre alţi cî'iva tineri bine îmbrăcaţi.
Aceia, e drept, nu erau studenţi în anul întîi ; aveau alic ocupaţii, cari le lăsau mult timp liber. Timp liber îi trebuise şi lui Costel, de aceea chiar pierduse, din lipsă de frecvenţa, anul întîi. Pînă Ia urma tot îşi trecuse examenele de-al doilea în vreo patru ani, clar se înnămolise la dreptul internaţional de-a! treilea — „ca toata lumea", zicea el.
Banii pentru cărţi şt taxe mergeau clc-a dreptul la haine şi cravate ; cu acelea îşi ţinea rangul. De citit, citea de la colegi, iar camera ii era modestă, deoarece un băiat sta prea

puţin timp acasă. I.a masă nu era lacom şi n-avea temperament costisitor.
După patru ani, dascălul tăiase scurt subsidiile destinate studiului : „Acum ai carieră !" — hotărîse. Costel de altfel se proclamase, pentru Brăila, licenţiat. Ce ştia dascălul Petre în privinţa vieţii şi a carierei unui tînăr la Bucureşti ! Om simplu, de la care nu puteai pretinde înţelegere.
I'uscsc atunci pentru Costel un moment greu de trecut, dar găsise destul ele repede un loc la o banca particulară, graţie cunoştinţelor bune pe care le avea. Mamă-sa îi mai trimitea din cînd în cînd cîie un mandat clin economiile ci : „de cravate" ba şi „de chirie". **La** bancă, Costel avea trei mii de lei pe lună... Alţii luau maî **nult,** dar şi munceau mai mult. 'lotuşi, Costel lucra zilnic, înaintea dejunului şi două după, adică făcea act de
trei ore
îirexenţă, căci pentru un sutar bătrînul Dighiu, contabil vechi, **gpunea'**registrele la punct. Celorlalţi le da ţigări, ceea ce 11 fîcca simpatic. Ţigările le avea gratis de **la Lupescu — un**
tip Tot el îi găsise slujba la bancă. Costel fuma rar **clte** una. bi lt
cie lucu ; biroul nui obosea
ip Tot el îi găsi j
] a birou nu era prea mult cie lucru ; biroul nu-i obosea, **mai** ales că mai şi lipsea uneori, li drept că **a** doua zi intra u frica să fi dt fră ; pentru a se despăgubi de astfel de emoţii d
mai ales că mai ş p p
cu frica să nu fie dat afară ; pentru a se despăgubi de astfel de emoţii umilitoare, sîmbâtă după amiază lipsea mai de regulă, fiindcă directorul lipsea şi ci. Sîmbată după amiaza, junele Costel îşi revizuia hainele şi pe seară se ducea **la** bodegă şi la **dancing.**
De la un timp însă, Costel era dat dezertor şi ele la bodegă şi de la dancing.
— **Unde-ai** pierit ? — întreba cîte un prieten cînd îl prindea pe strada.
— Te-ai plasat pesemne şi faci **pe** ingratul i — îi zicea altul, măsurmdu-1 de sus în jos şi de jos în sus.
în timpul inspecţiei, Costel pălea. Negreşit, era tot bine îmbrăcat, clar el ştia unele dureri ale vestonului sau macularea invizibilă a gulerului. Amănunte ale vieţii scumpe, **asupra** cărora era foarte susceptibil.
Daca inspecţia era însă satisfăcătoare, Costel, răsuflînd, glumea :
— Cînd ai să mă vezi cu blană de vi zum, atunci **stăm** de vorbă despre plasare ! — şi trecea grăbit mai departe ca să nu fie nevoit să dea explicaţii.
Pentru blană ci se gîndca la un împrumut şi la rate, iar in ce privea absenţele... Atît **mai** lipsea, să fie văzut la Casa **Şcoalelor,** pentru ca dispoziţia umoristică a „bandei" să aibă **aliment.** îi ştia cum sînt ; le trebuia un subiect **de** glumă, o victima ', l-ar fi urmărit, ar fi făcut cine ştie ce spirite de prost 8ust şi i-ar fi descoperit secretul — dublul secret. Tot **programul** i ş-ar fi stricat.
mei pe el, vezi bine, nu l-ar fi prins nimeni pe la Casa
•.coaielor dacă n-ar fi fost „motive". **întrucîţ** îl putea interesa
cursul profesorului Dumitriu î De multe ori nici nu ştia su-
"Tj c°n%inţei. El însuşi se întreba ce vor fi **căutând** acolo
c douăzeci de persoane din auditoriu, oameni în toată firea ?,
Un colonel de artilerie nelipsit, două cucoane **vîrstnice,** cu briliante în urechi şi hlăni de astrahan !... N-aveau aha treabă ! Erau probabil şi **cîţiva** studenţi, iar restul, lume **mai** nesp; lata, **mai** de mahala... deoarece era prost îmbrăcata : „Ha face pe om !" Aceleaşi figuri în fiecare seară de la 6 la 7. idee pe aceia să se înfunde într-o sală rece şi goala ca să **asculte** banalităţi şi să vadă pe un ecran poze proaste : ***Giocond,*** sau ***Calul alb*** — parcă de lemn — cu Napoleon cu tot ! *(.'r.-c* n-a văzut pe cărţi poştale !... Un pisălog **Dumitriu** !
El, Gostel, venea acolo miercurea si sîmbăta să aştepte ora şapte jumătate, **cînd** Ninon ieşea de la Conservator. în aştep tare, avea **o** altă atracţie : pe doamna în gri ! îi **plăcea, îl** interesa. Ga şi mama-sa, el totdeauna avusese gusturi alese: din romanele-foileton preţuia numai personagiii^ **distinse** şi doamna în gri era tocmai foarte distinsă. Talia **zvel'tă,** puf părului care poleia, ceaia albă, **profilul** palid, delicat. Apoi. de la pantoful de **Suede** gri, ciorapi argintii de

mătase, paltonr/l de catifea gri cu blană la **fel,** pînă la toca de **lame arginti** i, toaleta era asortata perfect. Coste!, care era **cunoscător** de modă feminină ca şi masculină, privind-o, avea o **impresie** de lux şi nobleţă.
Mîini albe ca de zahăr, cu degete **ascuţite.** Pe mina dreapta o brăţară lată de argint vechi, stot asortată. **Costel** îţi **închipuia jaretierele** de panglică albastră **cu** buclă, argintie, cum **văzuse** el într-o vitrină ; îşi închipuia acest obiect **intim** de toaletă, fără nici o cutezanţă, respectuos.
Un timp, Costel, care avea fire poetică, se **mulţumise** cu n contemplare artistica a profilului, abia mai tîrzia avusese curiozitatea să o vadă din **faţă.** Tot frumoasă : nasul drept, gura **arcuita** şi ochii mari argintii, ca apa, ochi asortaţi care se ciă-tinau tot ca apa şi păreau a te sorbi. Nu sorbeau pe **Costel,** . **i sorbeau** cuvintele profesorului **Dumitriu** sau fixau **imaginile** d« **pe** ecran. Totuşi, Dumitriu şi. ecranul nu parcau a avea **aprobarea** totală a necunoscutei; se vedea după mişcarea **dispreţuitoare** a buzelor, după privirea de **negaţiune. Uneori,** Costel, legănat de conferinţă, cu ochii pe jumătate închişi, clipind numai din cînd în cînd spre doamna argintie, visa că e îmbrăcat în haine **Louis** XV şi dă cu eleganţa **mîna unei marchize** ce semăna leit cu necunoscuta în **gri.** Coste) avea noţiuni de istorie şi era superior **tuturor** colegilor de Ia bancă în ce priveşte cultura generală şi gustul subţire.

10

I a una din conferinţe i se întîmplase să ridice de **subt** bancă * să înapoieze marchizei o mănuşă.gri şi nu se supărase_de ?1 ivirea'ei de sus şi de gestul ei rece, care erau în „stil nobil". f"V **o** monosilabă de la bancă la bancă, despre fumul sobei de fier, rămăsese fără răspuns, dar **Costel** adora femeile **mîn-**
•*"=> La ora şapte, Costel devenea **mai** indiferent cu secolul **marchizelor,** se apropia ceasul pentru Ninon şi **Ninon nu** era ăbd'ătoare —• alt stil decît cel **Louis XV.** „Două femei |"— **surîdea** Costel, complezent cu sine.
întîlnirea lui cu Ninon pentru întîia oară, acum un an aproape, nu-i putea ieşi din minte. Nu înceta să se întrebe **cum** de se arătase Ninon aşa de uşuratică la prima vedere, deşi totuşi nici pînă acum încă nu făcuse mari progrese... pe cînd el ar fi crezut... Nu reuşea de fel să rezolve problema şi stă-. ruia asupra ei.
Pe calea Victoriei, în dreptul Caicului Elysec, în martie trecut, Coste! văzuse pe Lupescu, cel **mai** grozav din banda br, Lupescu **„tipul",** oprit cu o damă... **Toată** ochi ! Ochi fardaţi gros, şi care aruncau priviri de proiector. Gura plină, desenată violent cu roşu de buze, nas care mirosea **în vînt** după **vînat,** obrazul dat cu alb de porţelan, roşit cu **cinabru** spre urechi, păr tuns băieţeşte, *taiileur* de catifea verde cu blană gri imitaţie... Era greu să n-o vezi de departe şi să 11-0 auzi... Rîsul sonor făcea pe oricine să se întoarcă.
Costel se oprise de-a dreptul, crezînd că e o cocotă şi apostrofase pe Lupescu :
— *Mon cher,* nu mergi la aperitiv ?
Dama rîsese în cascade, cu ochii spre un domn cu barbă care trecea şi care prinse din plin privirea ei sclipitoare.
— Mergem, dragă î — zisese dama lui **Costel, apueîndu-i de** braţ.
—■ Domnişoara Ninon Dragu ! — Domnul Costel Petrescu prezintase ca la ambasadă Lupescu, cu mutra lui cea mai serioasa. Nu păruse a o face clin glumă. Lupescu era socotit Ia bodegă^ca un personagiu, înfumurat, elegant, englez în fine î Avea desigur bani de acasă şi era ocupat cu afaceri, despre care nu vorbea niciodată şi cari îi lăsau mult timp liber. Era singurul din bandă care întreţinea raporturi şi cu cei de clasa «ntna : curse, club... şi cabinete particulare.
• Sa nu fie din poliţia secretă ! — îndrăznise unul odată.

11

Nimeni nu răspunsese şi **nu** se mai pusese niciodată chestiunea. Dar, cine era atunci... dania... domnişoara ? se între base Costel. La **prezintarea** cu protocol

Ninon răspunsese • „Chiar cu !" chicotind.
Aşa fusese **întîia întîlnire,** care trudea şi acum creierul **Iui** Costel. De **cîte** ori pe **urmă întîlnise** pe Ninon, j"l oprise ea
ba chiar lăsase pe altcineva — avea **cunoştinţe** multe__şj
venise spre **el.** Era **tot** vesela, dar **nu** chiar **în felul** de la întiia întîlnire şi Costel se întreba dacă **nu** ciuma **fusese** el atunci un bădăran, sau care fusese pricina că o luase drept o „damă". Se întreba, clar, ciudat lucru, nu întreba **pe** alţii; îl reţinea *ceva,* un scrupul, anume **faptul** că i-o recomandase Lupescu, pe care Costel îl admira cu oarecare teamă.
Acum Ninon îi părea vioaie, deşteaptă, frumuşica, ba prea **frumuşică,** şi, ce **e** drept, **plină** de atenţie pentru el, ceea ce îl măgulea şi îi dădea remuşcări, mai ales că Lupescu ii şi dase unele informaţii pe care tocmai le dorea. Erau trei surori orfane, crescute de un unchi, frate cu **tatăl** lor, **un** domn în vîrstă cu situaţie frumoasă. Ninon era cea mijlocie. **Terminase** şcoala profesională şi trecuse concursul, dar unchiul nu. o lăsa să muncească... Ca să nu stea neocupată şi cum avea voce frumoasă, se înscrisese pentru canto la Conservator... Locuiau **pe** Popa Tatu în casă proprie... Ninon avea **mulţi** admiratori, dar era foarte **pretenţioasa : „Sfat tânără,** nu-mi lipseşte nimic, vreau să aleg şi pînă atunci să mă distrez !" — aşa răspundea la propuneri... Unchiul era generos cu ele, **dar** cam sever... Costel făcuse bună impresie domnişoarei Dragii.
Cam astea erau informaţiile şi erau **satisfăcătoare, îi** plăcea lui Costel că Lupescu vorbea de ea cu dezinteresare şi totodată favorabil. Un moment se temuse că Lupescu face curte fetei, ceea ce l-ar fi înlăturat pe el, iar buna părere despre domnişoara Dragu convenise lui Gostel, ca toate părerile mentorului său. Cît despre impresia pe care el, Costel, o făcuse asupra domnişoarei Dragu, nu se îndoia ! Băgase de seamă că îi place.
Ninon se informase şi ea. „Incolor, inodor, insipid," — **lămurise** Lupescu.
„Atunci bun?" „Da. Bun şi aprobat-" Răspunsul lui Lupescu ironic, iar Ninon, pe gînduri.
Mai spilcuit ca de obicei, Costel Petrcscu trecuse într-o **zi** pe Popa Tatu : o casă mare, cu subsol şi cu toate storurile
lăsate, ferestre
Norocul lui ca **nu-1** văzuse nimeni făcînd curte pe
sub
Era
De pe Calea Victoriei nu lipseau însă nici Costel, nici Ninon. aproape un *rcmlcz-vous.* începuse prin a face cîţiva paşi " apoi progresase
şi o conducea pînă la colţ, spre
'nnreună, apoi progics.iai: ?i u ı™»ᵘ^ȷ r»* ‴ >-^ʜ, ^-^ Ştirbei, mai tîrziu pînă la colţul Ştirbei cu Popa Tatu. Se in-'■ îipla'se, de două-trei ori, să fie văzuţi de cineva din falilx : „Uite, soră-mea Ana !..." Sau ,,]', sora mea cea mică !" __ zicea îngrijorată Ninon. Iar alta dată, cu adevărata teamă
nenea
„w,.— !'' Trecea un automobil cu un domn gras, înţepenit in ticuri guler prea înalt. Aşadar acela era tutorele.
Costel simţea răspunderea acelor accidente. Curios amestec tic libertate si de severitate era existenţa domnişoarei Dragu. Conchidea logic : viaţa modernă. Se temuse ca mi cumva să i se taie plimbările, totuşi regimul urmase neschimbat.
Pcsie un limp, Ninon îi spusese foarte serios :
— Vino la noi acasă să cunoşti pe unchiul şi pe suronie melc... E mai bine aşa !
Costel, bucuros, venise chiar de-a doua zi, spilcuit, fireşte, dar cam intimidat. în programul vieţii lui bucii reştene de piuă atunci nu intraseră vizitele de familie. Casa domnului Dragu nu semăna de fel cu locuinţa modestă a dascălului Petre.

Un vestibul larg, cu oglinzi mari şi preşuri roşii, un fecior cu mănuşi albe, un salon cu mobile de nuc masiv, apoi biroul cu scaune de piele ruseasca si o bibliotecă uriaşa, de nuc sculptat, ale carci uşi pline mi lăsau să se vadă cărţile. Impunător. Domnul Dragu îl primise foarte rece. Era felul lui; de la un oui aşa de important şi in \îrstă, Coste! nu avea nici o pretenţie. Apoi ci se socotea cam deocheat faţa de tutore, din pricina plimbărilor cu Ninon.

Văzut de aproape, domni! 1 Dragu era de talie mijlocie, legat, dar nu gras, afara de pîntecele proeminent ; cu păr cărunt. tuns scurt ca o perie, şi mustăţi zburlite şi aspre ca c!e cotoi, ridicate în sus ca ale Kaizerului, cu care Costel îl asemăna. U1"ta redingotă şi avea ţinuta şi glasul militărcşti.

După cîteva fraze banale — domnul Dragu vorbea cam astmatic —, sosise feciorul cu mănuşi aducînd dulceaţă pe o taina de argint -- obicei vechi boeresc, desigur. între timp pai usc Ninon, pe care o vedea pentru prima oară cu capul §ol şi care semăna cu Lya de Putty în filmul *Varietc.* Pri-u i lilm pe carc-1 văzuse Costel licean, la Brăila. Ninon întinşese fruntea **unchiului** şi Costel observase cu neplăcere C5 nenea avea buze umede şi cu negi. Apoi, **Ninon** invitase pe Costel alături, unde erau prietenele ei şi audienţa Ia tutore luase din **fericire** sfîrşit.

De la **stînjenirea** acelei confruntări, Coste! trecuse la **zăpăceala** unei adunări de vreo **şapte fete** : cele doua surori şi prietenele de **la** conservator. Nu avuse putinţă să strecoare **un** cuvînt **în** conversaţia **înteţită** a duduilor, în schimb printre vorbe, glume şi rîsete, fetele se uitau la el cu un aer şiret. O cutie de bomboane Zamlirescu se golise, Ninon **dînd** exemplul : „Mor după ciocolată !" După o jumătate *de* ceas, spre uşurarea lui, Ninon propuse lui Costel să iasă în oraş fără a se preocupa de celelalte fere. Ninon avea totdeauna idei originale, dar amestecul de etichetă şi familiaritate din casa **Dragu** zăpăcea **hotărît** pe Coste], **împiedicîndu-1** de la o opinie desluşită. Se oprise la ideea că aşa e viaţa de familie în **Capitală.**

De atunci înainte, bodega şi **dancingurile** înregistrase lipsa !ui Costel. La început camarazii se interesară, apoi renunţară să-i mai ia urma. Singur Lupescu părea iniţiat:

— Te duci uneori pe la familia Dragu !... Nu ştiu cum se *face* că eu n-am mai putut merge de mult pe acolo "... spusese **într-o** *v|.*

Aşadar, Lupescu irecventa casa Dragu. Un mic **fior** de **gelozie** străbătuse pe Costel... Dar ce drept avea el !... Lupescu i~o prezintase... Nimic de mirare s-o placă... Cine n-ar ii plăcut-o ! Şi de altfel lui nu-i păsa. O distracţie !... Mai mult, e) îi era fetei simpatic !... Pînă la urmă, Lupescu avea poate afaceri cu domnul Dragu. *Nenea* inspira un mare respect **lui** ("osiei ; in închipuirea lui, situaţia socială a acestui domn cu aere tic maior de jandarmi în civil creştea tot mai mult. Cutezase odaia sa întrebe pe Lupescu şi aflase că Dragu era vicepreşedintele Sfatului negustoresc şi mare angrosist pe **Smîrdan. El** care-1 crezuse cel puţin senator, nu fusese de fel decepţionat. De altmintrelea, tonul cu care Lupescu declinase acele titluri *l*-da importanţă. Vicepreşedinte al Sfatului negustoresc nu e puţin lucru ; pînă la urmă, nici senatorul pe care-1 ştia Coste! - - din vedere — nu avea ifosul, răsuflarea scurtă şi **privirea aspră,** sub sprincene stufoase, a domnului Dragu. Nimeni nu te ţinea la aşa distanţa şi nu-ţi inspira dorinţa să scapi teafăr de sub acel control. Domnul Dragu era autoritar şi părea pă-**trunzător** Ţinea **mîinilc** la spatele redingotei, ca Napoleon, •scotea din buzunarul de la piept un **portofoliu** doldora de rrm, **cu** un 'gest cle 1)ancncr_ Ticuri care făcuse asupra lui Costel mare impresie. u J .

Costel urmărea doua aventuri. Deodată cioua ! **Admira** cu **exaltare** pe doamna în gri şi ducea fetelor Dragu flori şi bomboane. Doamna în gri era un ideal îndepărtat, iar Ninon îi plăcea, îi plăcea **mult,** dar n-o iubea. Costel **nu** se aprindea ca **unii** în aparenţă nici Ninon nu era sentimentală, totuşi **ea** părea amorezată de el. Negreşit că un **băiat** nu putea refuza simpatia unei fete nostime cum era Ninon, mai ales un băiat liber şi o fată care şi ea iubea libertatea. Costel putea profita de favoarea pe care i-o acorda ; îl turbura încă din **cînd în** cînd impresia primei lor întîlniri. De ce oare se purtase Ninon atunci în aşa fel ? Acum era mult mai cuviincioasă, evita admiratorii, iar în casa Dragu, afară ele el, Costel, **nu** intra nici un bărbat. La Conservator erau colegii i Dar colegii

sînt altceva. Costel nu era gelos şi se deprinsese cu felul expansiv al Ninc>. Singurul pe care-1 invidia puţin era tot Lupescu. Nu de altceva . Lupescu, cînd se întîlneau, era foarte serios faţă de Ninon şi ea la fel ; îl invidia pe Lupescu pentru că era mai elegant ca el... Şi mai frumos, nici vorba... Era părerea lui Costel.,. Dac-ar fi fost femeie, Costel ar fi găsit pe Lupescu foarte seducător. Dar Ninon îl prefera pe el. Chestie de gust. Era bine Lupescu : nalt, subţire, cu faţa lină, ascuţită, cu buzele ironice... şi cu monoclu ; de rîndul ăsta însă, succesul era al lui.

Costel luase acum deprinderea sa vie la două zile **în** Popa Tatu, **intre** trei şi patru după-amiază. „E ora cea mat bună" — 11 spusese Ninon însăşi, ceea ce arăta o complicitate- le» ciorul nu mai apărea ; îi deschidea tina din fete şi nu mai rămineau în salon şi nici în bibliotecă — spre bucuria **lui** Cos-!?' |*CI* ln camera fetelor, pe coridorul cu geamuri al casei. Devenise acolo familiar, făcea probleme celei mici, care, deşi de cincisprezece ani, era abia în a doua la externat. Costel esena^şi monograme pentru brodat Anei, sora cea mare, fată **antica,** urîţică însă şi lipsită de cochetărie, dar ca ducea toată gospodăria casei. Cea mică era frumuşică» obraznică şi ursuză. v>u încetul Costel intrase în amănunte ele familie. Domnul jagu era foarte bun, dar foarte pretenţios. Toate trei fetele Păreau a se teme de **el.**

î4

— E acasă ? — **întreba** Ninon, de la **uşă, cu** pălăria încă pe cap, căci se în timp] a să lipsească **cînd** Coste! sosea **mai** devreme.

Cînd afla **că** nenea lipseşte, Ninon părea mulţumită. Cea mică se strecura ca **un** şoricel pe coridor, **ca** să nu **întîl-**nească pe nenea. Ana îi purta şi **ea** mult de grija. **„Un** lei de tiran binefăcător !" — lusese concluzia lui **Costel,** care era fin observator. HI însuşi era **foarte** mulţumit *cînd* tiranul lipsea. Costel îi recunoştea toate **meritele,** dar **nu-1** putea simpatica. Chiar ocultă, prezenţa lui era apăsătoare.

Epocă plăcută de idilă, care dura ele cîteva luni cu progrese **în familiaritate** şi prietenie. **Familiaritate** îa sensul că **fetele** îi spuneau pe nume şi el asemeni lor ; nu se mai jena nimeni de el cînd. era ceva deranjat în casă ; uneori **Ninon** îşi schimba rochia cînd el era de faţă ; fireşte, se uita **în** alta parte şi ea si' trăgea **într-un** colţ, lingă dulapul cu rochii. **Alte familiarităţi** însă nu ; **într-o** seara pe **stradă,** în întuneric, Co»teS cercase o sărutare şi căpătase o **palm iţă.** Nu se supărase, ba chiar îi convenea atitudinea. Aşadar, numai aparenţele erau prea zglobii.

Caracterul Ninon îl avea, e drept, cam **dificil,** dar **sufletul** bun. **Se irita** lesne şi atunci nu prea ţinea seama de cuvinte, însă îi trecea. Cînd era nervoasă, **cîrpea cîte** o palmă sonoră celei mia, care răspundea între **dinţi** — desigur o obrăznicie. **Era** obraznică tare Lticica şi el nu **făcea** haz, totuşi îi era **greu** să asiste Ja **pălmuială** şi mai ales, delicat cum era de felul lui, nu se putea deprinde cu vocabularul slobod, al **Ninei.** Desigur, ei **nu-i** spunea nimic ; atît ar li lipsit, să intervină. Ana uneori certa pe Ninon ; deşi departe de a ii egala ci (în orice lei) **avea** ceva autoritate, pentru că ea îngrijea pe toţi. „Ana, da-mi ! Ana, **fă-mi** !" Negreşit că dacă Ninon ar fi fost ceva mai ekilec ca maniere, Costel **ar** fi plăcut-o încă mai mult. l'tiria de grijă să **n-o** contrazică pentru **a evita** unele epitete cărora Ninon le da drumul la iuţeală. în momentele cînd o vedea **arţăgoasă,** prudent, tăcea ; era din partea lui o dovadă de tact. Ninon era şi foarte capricioasă ; uneori în toane bune anta, declama, şi, darnică, împărţea o rochie **Lucicăi,** care se roşea de plăcere, cu toate că nu ştiai cu ea niciodată ce simte ; un **sweater** îl da .Anei, sincer mulţumită, dar care întreba de zece ori : „Ţie zău că **nu-ţi** mai trebuie ?" **Printre** capriciile **Ninei** — căci ietele, *ca* şi unchiul, îi ziceau Nina în casă, nu-

mai prietenele şi prietenii o chemau Ninon, Lupescu era **cel** care o botezase —, aşadar, printre capriciile ei era şi acela ca nu cumva Costel [c]ă vie la altă oră decît cea indicată de ea : „Oricînd, trei la patru ! Casa noastră nu e moară !" De asc-rneni nu putea şuieri s-o oprească pe **stradă** cînd ea avea tîrguicli urgente. Se înfuria, gata să-1 concedieze clacă îi abătea ei că a fost indiscret. O întrebase odată cie ce nu umblă cu atomobilul unchiului.
— Asta e măgărie, să te amesteci **în** afaceri tic familie ! în astiel de ocazii, Ana intervenea împăciuitoare :
■— Cere iertare lui Costel ! — poruncea blîncl Ninei, care, dr.pa ceva mofturi, consimţea să surîdă.
— N-o mai supăra ! mustra glumeţ Ana pe Costei, care se ruşina ca un vinovat. **Pînă** la urma urmei, era o familie unită, iar între ei doi erau discuţii de amorezaţi. Ninon, mai ales, ţinea în fond la ci : cine decît ci venea aproape zilnic în casa Dragu, cu riscul să provoace Ninei nemulţumiri cu unchiul ? Cine o însoţea pretutindeni — fireşte unde şi cînd vroia ea ? 'lot ce i se părea lui ciudat în purtarea şi capriciile ei venea, desigur, de la împrejurările de familie. Cînd era bine dispusă, Ninon îi făcea confidenţe : Nenea făcuse o afacere cu Ministerul Comerţului ! Nenea avea necazuri cu un debitor incorect î Nenea cîştigase la sorţi la Acţiuni şi îi dăruise un **inel cu briliant, nu era o piatră** mare, dar va veni şi aceea. Visul Ninei, ca şi al lui Costel, era însă o haină ele blană... Ana era zgîrcită şi punea bani la o parte. E drept că ele n-aveau prea mulţi **bani** de buzunar, căci nu posedau nici o avere a lor, proprie. Totul era al unchiului, care le va înzestra la timp, aşa cum va crede. Pînă atunci ie da tot ce le trebuia, de aceea nenea trebuia foarte mult menajat. Recomandaţia asta, făcută anume lui Costel, era un semn de tandreţă : Ninon dorea ca el, Costel, să fie bine văzut de unchiul, atitudine afectuoasă care corecta epitetele **urîte** şi [a]°cl : „M-ai plictisit!" — care revenea ca un refren penibil.
Pentru astfel de bune sentimente, Costel avea faţă de unele necuviinţe multa răbdare. îl costau mai ales anume observaţii ncdelicate : „Ce eşti aşa de jigărit azi !" Sau : „Mi-e ruşine să umblu cu o secătură ca tine !"
Un iei de a vorbi, fireşte, dar care lovea în unele puncte dureroase : — familia şi îmbrăcămintea. Era băiatul dascălului **1 etre,** ce e drept; iar în ce priveşte eleganţa, nu putea fireşte
17
egala pe *un* **Lupescu, mai** ales că florile, **bortboanele şi** tir, **guielile** mărunte **ale Ninei,** pe care negreşit n-a putea **lasă** si **le plătească cînd** erau împreună, **micşorau** stimele destina^ **croitorului, iar** scumpirea stofelor creştea, **creş.ea.** Timpul **cît nu** era ocupat **la** birou şi cu Nuia, **Costel** ii trecea îngrijiţi. **du-şi hainele: ciuinul, benzina, neofalina, anume fără** miros, şi călcaţii] **cu aburi nu mai** aveau pentru el **:ecret** de **întrebuinţare.** Acum **în** urma i se adăugase **lui** Cosei şi o povara **pe conştiinţă.** Niciodată **nu** fusese dator cu baiţ > era **un** băiat ordonat şi avusese pîna atunci groaza de operata asta, pe care
0 credea **nefastă.** Deunăzi însă, după crize **alpmate** de nervi *ţi* de **melancolie, Nina** ii mărturisise, **în** secret ciiar de Ana, **ca**
1 **pierdut un** medalion oferit ca mărţişor de icnea şi trebuia neapărat să-1 înlocuiască. Găsise **Ia Belmont inul la fel,** dar **n-avea bani** : **cu** timiditate spusese suma : doiă **mii** de lei. [1] ostel se îniiorase ; oameni **milionari** ca **Drag'** puteau da cu înlesnire asemenea daruri, **Ninon** era prea neglienta ; **astfel** de
■ ;cte se păzesc **mai** bine,
lotuşi datoria **lui** cavalerească era să înlesnească pe **Ninon în necazul ei ;** era **şi** o **satisfacţie de amor pr'priu.** Năduşise **o** săptăinînă la birou **pînă** cînd să se hotărasă să ceară lui moş Dighiu, casierul, care da în oraş bani cu împrumut.
— Fie ! Dar numai o dată şi pentru că te **ştiibăiat** chibzuit! Altfel nu dau nimănui de la birou.
<!ostel crezuse că pentru acel caz **excepţionl** se poate duce ii casa **Dragu la altă** oră decît cea obişnuită.)upă ce aşteptase destul de **mult la** uşa de intrare, Ninon **timisese**

răspuns ca are migrenă. Era întîia oara cînd nu-1 pmeau ; ofensat, ' ostel, Sără să se hotărască să plece, **sta** în faa Lucicăi, **care** se uita ia el **cu** mutra ei obraznică. **Printr-o** >ună inspiraţie, întinsese plicul cu bani fetei, care fugise cu elîn casă. Costel era **ajuns** ! a colţul **uliţei,** cînd Lucica îl întoarse Nina îl poftea, c .1 toate ca era bolnavă.
în adevăr, Nina sta culcată şi cu ochii înciişi gemea. Era **îmbrăcată cu un kimono** frumos, cie mătasăînflorată, caic **contrasta cu** mobilierul modest **din** camera etclor. Despre **modestia** camerei lor, Nina la început dase **o** eplicaţic : aveau la dispoziţie toată casa, iar la ele în cameră uteau face **cîtă dezordine** şi zgomot vroiau, căci nenea nu vaca acclo niciodată. Acum **mai** de curînd spusese că le trebtr. o cameră mai **mare şi că** era greu pe un acelaşi coridor cu uchiul, de aceea
18
-oiectat să se repare pentru ele camerele din subsol *; yot* ^{eX}∗ ^{P}^ la ele acasă. Cosiel era prea străin ca să aibă opinii, clar jj ^{nia}.^{1} I -$_{u\ nll}$ $p_L$nea suferi subsolul — chiar confortabil, cum '^{n} Y^fost cel al casei Dragu ; totuşi o intrare separau de aceea ^{va}, • r)$_{r}$acu îi convenea. Pe Ninon n-o durea decît capul, dar foirtc taVe ; de altfel, nu era singura ; se afla acolo şi un fe3 1 -uda, pe care Costel o zărise uneori şi care nu-i era prea '• nxiica. Era o femeie de vreo treizeci şi cinci de ani. poate. Testul de frumuşică, dar cu apucaturi prea familiare şi cu un fel" curios de **a** se îmbrăca. Totdeauna aceeaşi rochie de catifea neagra, cercei lungi cu^ pietre —• desigur, false — şi o brăţara-ccâs\ cu diamante adevărate—^spunea.
Verişoara l.contina, cum ii ziceaţi fetele, nu vorbea div-i cu .,apropouri" şi făcînd semne, lucru supărător pentru ^i tari'erau străini de acele subînţelesuri. Faţă de ea Cosui ■-■ simţea caraghios şi neliniştit, deşi verişoara Leontina era *£o..r.j.* amabilă cu el, nici nu-i spusese Ninei cit de amabilă. De *aV-.'-..'.*, chiar în faţa lor, îl pol tea stăruitor să vie pe la ea, ceea ;. i plictisea aşa de tare, că roşea. Ninon intervenea atunci .J obişnuita ei nesmchiseala :
— Taca-ţi gura, Leontino !
Ce fel de rudă era ? Părea ca nici unchiul n-o prea sut. re.;. deoarece se ferea de el. Necuviincioasa, verişoara Leoiv: --, zicea domnului Dragu „Moşu"'. Cînd Costel cercase a ÎÎIÎK: a pe Ninon, ii repezise : ..Rudele sînt rude *'....* " Ana tăcea, ■.../; ce era tot un fel de a apăra rudele, numai cea mică rtiu a obraznic, era rău-crescută fetiţa asia !
La drept vorbind, Costel recunoştea că e cam egoist :. ***iv--'i*** nu-i plăceau nici camaradele de Ja Conservator : atunci **cir** J se nimereau împreună, era pentru Coste! o zi pierdută ; *^{r},v,a* nu puteai închipui glume mai nesăbuite ca ale lor ; cînd încetau de a-şi bate joc de toată lumea — o lume necunoscută I::i Costel —, era un almanah complet de anecdote picante. La obiecţiile lui, Ninon îi explica rezonabilă ca e nevoită să tr.> iască bine cu camaradele, ba chiar simpatia lor era o lauda pentru ea ; Costel putea fi destul de mulţumit că ea nu ie seamănă.
în tond, ('ostel nu era prea convins că Ninon nu le seamănă. Trebuia recunoscut ca el era mult mai puţin sincer ;'n sentimente decît ea. în mintea lui **o** judeca adesea fără mulîa cruţare, iar cînd cineva îl tachina despre Ninon, hia un atr
69
sa se compromită. S-o conducă pînă **la** o Percepţie, unde avea nişte chitanţe **de** controlat şi Ana nu se putea descurca. S^ descurca mai bine dumneaei **cu** ocheadele ! Fie şi la **Percepţie...** Bine că nu **la Leontina** ! **Din** ciocnirea asta de **gînduri** urî-cioase, pe Costel îl durea iar capul.
La birou Costel nu ajunsese nici după trei zile. Bolnav... bolnav pe o săptămînă cu certificat medical în regulă, deci leafa întreagă... Vezi că pentru birou Costel acum vroia ceva... ceva mare... O lovitură în schimbul celei pe care o primise... **Ceva** explozibil... dinamită ! — şi nu găsise încă.
Două zile nu se dusese pe la fete ; nu mai simţea plăcere. A treia pornise în silă, dar, spre nenorocul **lui,** la uşă dase piept în piept cu Moşu.
— Iar dumneata ! — ii spusese boierul, mai ţepos ca totdeauna.
Auzi ! în loc să intre în pămînt !.... Obrăznicie ca de om care cîştigă milioane la bursă, ca de om care pleacă pe şase luni în Italia... Ca de om care trăieşte cu trei nepoate !... l.i ocnă stau numai borfaşii ! **Tîlharii** mari, criminalii, satirii, vampirii umblă nesupăraţi ! Costel se năbuşea de indignare. . El, pînă acum respectuos cu legea ţi cu ierarhiile. N-avusesc însă timp sa zică aceluia nici un cuvînt. Spusese în schinii) de la uşă fetelor, cu ton apăsat :
— Am întîlnit pe domnul Dragu !

— Ei ! Ţi-a spus ceva ? — întrebase cu grijă Ninon.
— Da !... O mojicie... că : **„Iar** eu" !
— Atît !
Inconştienta ! Dar ce puteai aştepta de la ea ?
— Atunci e mai **bine** să nu mai vii... Ne vedem în oraş!
Ca şi cum el venea şi **pleca** după pofta satirului şi la ordinele dumneaei !... E drept că biata Ninon încerca să le potrivească cum putea mai bine. Sa-1 vadă cel puţin în oraş !
— Nu purta de grija. **Viu** aici şi n-are să se întîmple nimic ! spusese, punînd **mîna** pe umărul Ninei, care nu se smucise ca de obicei.
Venise mereu, aşa cum spusese, dar cu un cîrccl în iniifl[3] de cîte ori intra, fiindcă el nu putea îndura mojicii şi era deci[1]" să răspundă lui Dragu cu energie. Prefera deci să **nu-1** î°' tîlnească. Ninon era iar cu toane proaste, **abia** vorbea şi Af[a]

silea, săraca, să fie ea voioasă şi să găsească subiect. Nu *[C]-a inteligentă ca Ninon ; e drept că Ninon avea spirit numai **ninci** cînd era în lume multă... şi pe Calea Victoriei... îşi **amintea** iar de cunoştinţa lor... Ce bine judecase el de la prima vedere şi ce bine o întorsese pînă la urma... Un an de atunci ■ [sc]ăpase teafăr. Acum, după cele petrecute, nu mai era nici un pericol. Venea fiindcă aşa îi plăcea, pleca cînd vrea el !
într-o zi îi lunecase bastonul pe scară. La zgomot se deschisese uşa biroului şi domnul Dragu, mînios, se arătase în prag.
__ Ce cauţi, domnule ! — spusese, ca şi cînd nu l-ar fi cunoscut.
Lui Costel i se puse o pînză pe ochi.
— Sînt logodnicul domnişoarei Nina Dragu şi o caut pe dumneaei.
— Bine ! — zisese scurt cotoiul şi închisese uşa.
Era în halat de casă şi papuci... Aşadar, nu plecase în Italia... Costel îi spusese aşa, ce-i venise la gură, cuvintele îi-aveau nici o importanţă, destul că-i tăiase moşului piuitul !... Nu se prezentase altă dată Nina la birou drept logodnica lui şi lucrul n-avusesc nici o importanţă ? Auzi î Ce caută !... Ce bădăran !
La birou CosteJ se dusese abia luni fără să dea nici o lovitură, nimeni nu-i spusese nici o vorba. El însă tot nu renunţase să-şi ia revanşa. E drept că ei îl vorbise de **rău** în spate ! Din moment ce în prezenţa lui erau cuviincioşi ! Totuşi odată Şi odată le va da el o lecţie... ştii, subţire.... de pildă să fi luat el de nevastă pe Nina !... Cum ar fi venit asta ! în ciuda a tot ce se vorbea, Ninon era o partidă bună.... dar să întîlnească mereu pe Moşu... Nu, asta n-ar fi putut, li era silă de Dragu. ?! "i că^ la drept vorbind,' frica omului cinstit de o canalie... P viaţă întreagă să ii fost nevoit să vadă pe zbîrlitul... Ar fi Jocuit,^ vezi bine, aiurea, nu sub acelaşi acoperiş... Aiurea cu cei trei mii ai lui de leafă... şi cu zestrea. Coste] n-ar fi primit 'estre, dar satirul era dator să le dea fetelor ceva... Să stea «1 subsol cu toţii de-a valma ? Ana, fie ! Ana era de folos la gospodărie, dar cea mică era nesuferită... Nesuferită adică nu era, drăguţă ca Ninon, ba poate încă mai frumuşică şi nu era mojica... Obraznică, cc-i drept, era !... dar cu puţină severitate... [e] altfel, pleca la pension... Mesele iot separat... Nu i-ar fi

trebuit iui icre negre de la Sfatul negustoresc... O idee fugi ttvă, căci nici vorbă nu era de căsătorie. Ce-ar fi zis dascălul Petre şi chiar mamă-sa... O ideie fugitivă, dar cu care la birou putea da lovitura... Chiar a doua zi... sa intre izbind de perete uşa capitonată... cu o cutie de ţigări prima — tocmai îi **dăruise** Ninon una. „O atenţie !" — zisese. El se mirase, dar îi **păruse** drăguţ din parte-i-.. Să intre cu ifos şi de la uşă :
—■ Domnilor, vă anunţ căsătoria mea cu domnişoara Nitu Dragu... un milion zestre !
De ce nu... Toţi paf ! **Paf Bonciu...** gura astupată şi **milionul** nod în **gît...** Nimeni n-ar mai fi suflat... Ce sa mai sul le ! Verzi **toţi** de invidie... Straşnică glumă !
Se întunecase, îşi amintise scena de atunci de la birou. Nu va face nici o gluma, nu le va spune nimic... Dacă cel puţin ei l-ar fi lăsat mereu în pace... dar nu puteai coma ! Era numai un armistiţiu şi Costel, atît la birou, cît şi la casa Dragu, se simţea acum pe un teren ostil. împrejurările **din** urmă îl demoralizase ; îşi mai venise în fire, simţea totuşi o iritare care stăruia : „sînt nervos".

Vinerea ceea înainte de Conservator, Costel se **îndruma** spre sala de conferinţe de la Casa Şcoalelor. Totul îl plictisea : igrasia, moina, murdăria trotuarelor... Un camion, care **în** trecere îi stropise puţin pardesiul, îi adusese pe buze cuvinte **urîte,** dar, nedeprins, îşi oprise necuviinţa la mijloc. Ar fi avut însă pofta să spună vorbe rele, murdare oricui, chiar şi simplilor trecători. La birou, în ziua aceea, după concediu, venise **cel** dinţii —■ aşa că, dacă chiar ar fi vrut, nu putuse da lovitura. **Fiecare** îşi vedea de lucru, Pîndisc r nici o ironic n-ar !i suferit. E drept că de un timp era arţăgos, de aceea prefera liniştea. Ar fi dorit însă o revanşă, ceva care să-i reducă **pentru** totdeauna la respect. Nu putea uita scena din dimineaţa aceea ; şi-o reamintea în amănunt : capete plecate, guri **strînsc,** priviri pe sub ochi, rea-voinţa făţişă. Chiar şi tîmpitul de fc>ă-**trîn,** Dighiu, pusese nasul în registre ca să nu se uite la ei. Costel la început se întrebase cu grijă daca nu fusese cumva concediat. De teama, nu întrebase şi chinul se prelungise un ceas întreg.

în sfîrşit Bonciu, feciorul de bani gata, funcţionarul model, ridicase capul de pe coloanele de cifre şi, cu o impertinenţa fără margini, azvîrlisc :

- Uite şi logodnicul !...

Iar ! Ceilalţi răspunseră cu un mîrîit prevestitor tic **rele.** Costel se ridicase de pe loc şi ieşise. Simţea că-1 apucă **mi-**

Ce era de făcut ? (Juni se va termina conflictul şi **cînd va** 'nceta persecuţia colegilor ?... Logodnicul... **Fie** ! **I** se **schimbase** însă caracterul. Orice trecător i se părea un **duşman.** De **cînd** ₀-u ofensa, era încă mai nervos. Cu acelaşi „tic" îşi sălta gulerul rnacferlanului ^J smuci cordonul. Ajunsese la Casa Şcoalelor. *Ce* scară ca de pod trebuia să urce ! Auzi, local public, sală tic conferinţe ! Odăiaşul se ţinea după el în nădejdea unui bacşiş, pentru ca să-i pene haina. **în** loc de **bacşiş** n făcuse observaţie că iese iarăşi fum. O ticăloasă de sobă de **fier** : **din-**tr-o parte te dogorea şi din alta te fluiera **vîntul** la picioare ! 11 înjunghia genunchiul ! El, aşa de sănătos !

Se uitase pieziş la colonelul de artilerie nelipsit şi pufnise cînd apăru : mic, negricios, rău îmbrăcat conferenţiarul. Doamna in gri era şi ea acolo ; o privise fără idolatrie. **Trebuise** necazuri mari pentru a despuia firea lui Costel ... poezie.

■ Ce avea azi doamna in gri ? **Urîţică** î O examinase **necruţător,** gura se trăgea uşor în jos ca dintr-un plîns nestăpînit ; profilul era curmat, ca şi cum i se supsese faţa... Bolnavă .... La lună ? — Un mic rîs idiot al lui Costel în gît. Poate **că** necăjită ? Ideea nu-1 înduioşase, dimpotrivă o bucurie rea : aşadar, marchiza o păţise ! O prinsese poate bărbatul ! O **bătuse** "... Idei vulgare pe care nu le-ar fi avut altădată despre nimeni, necum despre nobila lui idolă. Om umilit care vrea să umilească, om vîrît în mocirlă care vrea să stropească.

O înşelase amantul ! — jubila. Privirile reci şi tăcerile demne ale necunoscutei erau răzbunate. O mai pîndise Coste! şi altă dată. Ce putea căuta cu regularitate la conferinţe ? O întîlnire ? lotuşi, nu întorcea capul spre uşa, nu vorbea cu nimeni şi nimeni n-o aştepta în stradă... Un amant lot **trebuie** să **ii** avut ! Altă data închipuirea asta făcea pe ("osiei gelos, azi însă avea gust să batjocorească : ... frumoasa avea un aman? care o înşela ! Se bucura rînjind şi, cu unghia lungă de la degetul mic, zgîria lemnul băncii, ceea ce păruse a plictisi p^ doamna în gri. Pe furiş căutase pe faţa ei urmele mîhniri) şi le speculase in minte cu răutate : bine ! Foarte bine ii pare.i **că** sufere ! Ea trebuie să fi fost de vină. Toate la un fel ! Cum expresia patetică a **feţii** dezminţea astlel de **presupu-**

ncre, Costel revenise : ea era cea ofensată. Ofensata ! Foarte bine !... Bravo aceluia !... Toţi bărbaţii să facă aşa ca el ! Eleganţa, distincţia doamnei cenuşii îl supărau prin contrastul cu vulgaritatea Ninei. E distinsă dumneaei ! Măi ! îl supăra a/i că marchiza nu-i primea curtea ; el, care la birou — şi poate în tot oraşul — trecea "drept logodnicul Ninei, vestita Ninon. Şi nici măcar nu era logodnicul ei cu adevărat.

Aşadar, cu toată nobleţea dumneaei, bărbatul... ori amaniul o înşelase ! Cu o slujnică ! Ipoteza îl incinta şi un şuier nuc destinat acelui adulter turburase audiţia. Conferenţiarul se înecase la vorba, crezîndu-se fluierat. De teamă să nu fie boicotat, Costel îşi muşcase buza şi ciugulise mustaţa tunsă scurt, un port care-1 deosebea şi de cei raşi la modă şt de seniorii cu mustăţi mătăsoase din

poveştile Louis XV.
Conferinţa îşi urmă cursul ; Costel se sili să asculte. Acum sala se încălzise şi genunchiul nu-1 mai supăra, dimpotrivă un şerpuit fierbinte îi trecea prielnic prin fluierul oaselor.
La ieşire, Costel coborîse scara în spatele doamnei în gri, treapta cu treaptă, cu atitudini de urmăritor. Era tot sceptic şi se simţea agresiv. O urmărise şi pe stradă. Aşa avea el gust. Ce e clacă o să întîrzie de la Conservator !... De altfel, era încă devreme ! După ce dovedise cu mulţumire ca a neliniştit pe necunoscută cu pasul ticluit pe al ei, se bucurase să o sperie adresîndu-i cuvîntul.
— îmi daţi voie, doamnă, să vă însoţesc. E întuneric si desigur vă e urît.
îşi strunise un glas încrezut, pe care şi-1 asculta cu plăcere : „Şi ea ca toate. Toate la un fel !"
Doamna, după prima tresărire, se oprise o secunda în loc îl privise, îl recunoscuse. Surprinsă în meditarea ei tristă, nc-putînd crede în atîta cutezanţă, nu-şi găsea atitudinea. Pornise iară nici un cuvînt, doi, trei metri, mersese alături cu Costel-care descumpănit rămînea cu un pas în urmă, trecea cu unul înainte sau potrivea să fie în rînd cu ea.
— De ce sînteţi aşa tristă ? cercase Costel fals şi tremurat-O roşcată violentă acoperise profilul palid. Doamna se oprise iar o secundă, apoi cu un gest de concediere travci' sase, cotind pe prima stradă.
Costel rămăsese cu gura întredeschisă pentru cuvinte *c^* nu-şi mai găseau drumul. „Toate la un fel !" cercă să-şi *yjft* fără convingere... Auzi ! Să traverseze ! Să-1 planteze !•■• ^ati

un cuvînt! Nu-i zisese „măgarule *l"* Nu... îşi amintise pe Nina. Impresiile lui se întoarseră, luară alt drum. Aşadar, chiar faţă ele impertinenţa lui, doamna în gri păstrase o cuviinţă : „Marfa nobilă. Costel băiete, ai gustul fin!" Totuşi, n-o mai socotea inviolabilă de cînd era trista. Avea un amant care o înşelase ! ! Jcleea lui fixă. Se simţea cutezător ! Aşadar, asalt la regină ! Jşi viola divinitatea... Daca ar fi ştiut Nina ce infidelităţi îi făcea el la conferinţe !
Deocamdată, umbla de colo-colo, pe trotuarul din faţa Conservatorului... Era plicticoasă aşteptarea asta în burniţă... Dar lui îi era acum cald. Deosebea în poarta Conservatorului un grup zvăpăiat; pălăria roşie a Ninei, fete, băieţi şi, mai înalt ca toţi, un bariton prea făimat : „corp de cal, cap de femeie !" — cum .zicea Lupescu. „Cîntase întîi ca tenor, apoi îşi schimbase vocea !" — flecareau băieţii la bodegă. Altfel, primit în lumea bună şi plin de fumuri. De la un timp, Nina sta mereu cu el de vorbă în vederea examenului. Ce ţipi şi ăştia de la Conservator ! Costel se trăsese după un zid, ca să nu fie văzut. Avea să aştepte pînă cînd va binevoi domnişoara să sfîrşească flirtul cu baritonul. Pe cînd el, Costel, care o aştepta pe Nina şi avea să mai aştepte, îşi mărturisi ca era prins în plasa în-tîmplărilor din casa Dragii şi n-avea să scape lesne... La drept vorbind, nici nu se prea zbătea să scape. Tot îl credeau unii logodit! Logodit fără milion-., şi cu baritonul pe deasupra, şi, cînd nu vor mai fi baritonul şi Conservatorul, va fi altceva... Cel puţin atunci cînd ar fi însurat, n-ar mai aştepta pe uliţă în ploaie. Nina nu era femeie să sufere s-o ia bărbatul legitim de la Conservator, să se ţină după ea... O corvoadă mai puţin, îi era cald la mîini şi la frunte şi obrazul era îngheţat. Căldura^ i se urca acum de la ceafă spre urechi, apoi curgea prin şira Spinării. Odată însurat, nimeni n-avea să-şi mai permită în faţa Jui vreo necuviinţă ! N-ar fi suferit ! Cotoiul va pleca în Italia, 'n China, la dracu'... Banii n-avea să-i ia cu el în groapă ! Pe doamna Leontina o va vizita el atunci. Era rîndul lui !... Ehei !... îngîmfata de Nina se va supune, nu va mai zvîcni cmd va vrea s-o sărute... Ar fi fost prea, prea, ca tocmai un june cu trecere la marchize să se retragă mofluz de la dom-"'Şoara Ninon !

Un şipot fierbinte îi curgea prin tot trupul. De cincisprezece •ile, clc $_{c}f_{nc}]_{cu}$ întîmplările, era sub presiune ! Afacerile as-^{e}a necurate ; — satirul, spăşita de Ana... minora... Leontina..,
baritonul cu trup de **cavală** şi cap de andaluză şi capriciile dom nişoarei Ninon... totul îi schimbase temperamentul. Se simţea **oţerit** şi muşchii încordaţi împingeau din el voinţe obscure... Nina habar n-avea că el iubeşte o doamna din nobleţă şi că lucrurile sînt înaintate. **Ce** o fi avut azi frumoasa în gri ? Se înduioşa acum, galant... Dacă o înşelase bărbatul cu slujnica, **era** doar el acolo, **Costel,** băiat cu obrazul catifelat... Azi scăpase hoţoaica de marchiză nevătămată... dar...
Vîrîse adine în buzunar mîinile care erau puhave ; parcă ar fi avut mănuşi ele blană ce gîdilă uşor pielea. îi curgea un pîrîu fierbinte de sînge în jos, prin braţe şi în pulpe. Macfer-ianul zvîcnise în falduri împins de trupul care îmboldea : îiur-o zi avea să potrivească în aşa tel ca sa urce scara ia conferinţă abia cînd ceilalţi coborau. Ştia că marchiza rămîne Ia urmă, ca sa nu iie cu grămada... Era o curbă a scării caic făcea colţ în zid. Acolo o s-o împiedice... Ea se da jos tot-deauna pe partea stingă... avea să se oprească în faţa ei drept, **cit** mai aproape, pe aceeaşi treaptă... Un minut o s-o ţie în Ioc strînsă... N-o să aibă încotro !...
Cum auzise pe băieţi ! ("osiei urca ca un apostat scara visului de altădată, cu imaginaţia mînjită, profanînd în colţuri turburi ale fiinţei idola argintie...
...Prin burhai, trecu un şfechi îngheţat. îl luă deodată cu fior, mîinile răciră în buzunar. îl pătrundea acum igrasia ţi muşchii se slobozcau. Trupul pluti cîrpos sub macferlanu! prin care trecea **vuitul...** Mult era să mai aştepte !.. Ce n-ar fi dat să fie acum acasă, la Brăila !... De ce n-ar pleca acoio să nu se mai întoarcă ! îşi căută batista şi usca pleoapele si nările umezite de ceaţă.
...Acasă ! O lună ar fi mers bine acasă, în concediu... Dar mai departe !... Să demisioneze ? N-ar fi avut bună primire acasă dacă demisiona.
Urîta casa lui Dragu, urît biroul... să mai fie >i casa pa-rintească tot urîtâ ! Se isprăvise pentru el cu „acasă". Ak-era soarta lui !... Tresari ! Pe trotuarul Conservatorului Nina sta singură. De cînd ? Las' să mai aştepte şi dumneaei o data !••• (Te gîndeşti că fiinţa aceea de pe trotuar cunoştea destinul lui... ea şi cu tutorele.)
Dinăuntru, dinafară, îl scutura un tremur. Era **zgribuliţi** mizer. Şterse mustaţa tunsa care umezea sub nări, iar nun-^{1} umezită de nări vru s-o usuce pe haină. Gestul nemaipomenit îl făcu să tresară. Mizerie I
Vru să se ducă spre Nina. Cu uimire o văzu traversînH

Tj^{r}::tz ,™ E£r£i r "

sau poate exploda. $_{cam}^{P}$ $_{mcarcat}$ "»e se poate îneca

£1l\lăsat să aşt(W $_{cam}$ Nu ! Nu ! N-am aşteptat !

PARTEA a Ii-a

Un subsol... tot un subsol ! De ce nu o mansarda !... Pe strada Rahovei de **rîndul** ăsta (aceeaşi stradă unde era Primăria de Albastru, la care se cununase numai civil). Nimeni nu putuse îndupleca pe Costel să se cunune la biserică, nici chiar Ana, care avea trecere pe lîngă el. La Primărie Ana plînsese în hohot — nici ea nu ştia de ce.
Lucrurile se petrecuseră astfel : timpul din urma Nina vorbise numai de căsătorie. Cum o să fie ! Ce rochie o să-şi facă ! Cum o să aranjeze apartamentul, dacă unchiul le va ceda toate trei camerele de sus pe culoar !
Nu ! Niciodată Costel nu va sta sub acelaşi acoperiş cu satirul.
Bine ! îi va face şi gustul ăsta absurd şi costisitor. Vor închiria o garsonieră.
— Garsonieră ! Niciodată ! — Costel credea că o garsonieră e un loc exclusiv de *rendez-vous.*
De şase ani, de la venirea **lui** la Bucureşti, nu-şi schimbase locuinţa şi nu ştia că

proprietarii îşi ofereau acum vechitura de odaie cu săliţă sub numele de garsonieră.
— Dacă faci mofturi, să cauţi dumneata osă ! se enerva Nina.
Nu ! El era prea ocupat şi nu va căuta casă. Ana se oferea împăciuitor :
— Lăsaţi, copii ! Caut eu ceva care să se potrivească.
n
Costel avea atunci o întoarcere : de ce adică să facă eto- Moşului ? (îl chema acum „Mosu" chiar în faţa fetelor.) £|e nu protestau ; fiindcă era vorba de căsătorie, făceau toate concesiile.
Arţagul lui Costel venea insa tocmai din aceea ca n-ar ti vrut să se căsătorească, deşi toate proiectele se făceau cu **el laolaltă** : Dragii era dator să le dea locuinţă, îl obliga cel mai elementar simţ moral.
Faţă de astfel de extravaganţe Nina tăcea, devenise rezonabilă. De fapt, unchiul, de două luni cie cînd era în **Italia,** nu scrisese un cuvînt. Altă dată, cînd lipsea în voiaj, le trimitea dacă nu altceva, cel puţin mstrucţii pentru gospodărie. Era octombrie şi nu se făcuse provizia de lemne. El, care pentru aprovizionarea din timp cu lemne, calitatea, tăiatul şi aşezatul lor, avea o adevărată manie.
Ana, mai ales, credea că tăcerea unchiului e semn rău. Poate era bolnav !
— Cobe ! lotuşi Nina se neliniştea : Te pomeneşti !
Ştia că Ana are presimţiri şi era superstiţioasă : dacă murea pe-acolo ! Fără de testament, ele ar fi moştenit — nu chiar tot, Dragu mai avea o soră cu copii tocmai prin Bucovina... Dar dacă Moşu avea testament ? Odată, mai demult, în birou, aşezată pe genunchii lui, văzuse pe Dragu închizînd în sertar un plic mare galben.
— Testamentul meu ! — spusese, ciupind-o de obraz. Las tot Academiei — şi o luase de guşă.
Glumea sau nu glumea ? Trecuse de-atunci apă pe Dîmboviţa... gustul lui pentru dînsa se învechise... Şi acum venise voiajul în Italia ! O trăsnaic. De ani de zile el nu se mai ducea decît o lună pe vara la Govora. Cît îl dezmierdase Nina s-o ducă o dată la Paris, cît plînsese s-o ia şi pe ea cel puţin la Govora ! Nu-1 putuse convinge. Pretindea că arc acolo o mulţime de cunoştinţi cu care se întîlneşte şi îşi trece tot timpul.
— Ei, şi ! îţi lac ruşine ? O nepoată nostimă nu strica nicăieri !
Dar nu-1 înduplecase. Se întreba de nu avea cumva vreo amantă, cu care se ducea acolo. Din grija asta îl giugiulea la Plecare, îi scria cu plic închis, pînă trecea luna de vilegiatura. ti trimitea cîte o ilustrată şi aducea un cadou. Asta era pe atunci pe cînd o iubea. Acum însă, în urmă, totul era schimbat,
n-o mai iubea, ba chiar, de cind cu **afacera Lucicăi,** erau oi şi certaţi. Fără de ticăloasa mica, lucrurile ar li mers **încă.**
Nu mai spera **de** mult s-o ia **Dragu de** nevastă, dar cel puţin sa **fi** rămas mai departe metresa **lui.** Fusese şi ea de **vină. îi** spunea Ana să se astîmpere şi nu se astîmpărase : **cu** Lu-peseu ! Nina simţea încă un junghi cînd pronunţa numele **ticălosului** de Lupescu. Acum, hodorogul o planta şi **el** ! Ninon simţea nevoia să muşte şi n-avea pe cine (nici **cel** puţin pe Costel). Dar le va arăta ea la toţi.
Deocamdată, banii pe cari Dragu îi lăsase Anei **de cheltuială** se topiseră. Nina hotărîse că va cerceta — **nu ştia** cum. dar va cerceta unde se află Dragu. Ana susţinea că nu **e** prudent.
— Cum o să ştie el că am fost pe la **Sfat** şi am întrebat ? Aită grijă parca n-au cei de acolo **decît** să ţie **minte** şi să-t spună !
Renunţase totuşi pentru că erau unele lucruri asupra >.a~ **rora** ceda Anei din experienţă.
Ana pentru prima oară ceruse, în secret de Nina, bani **împrumut** de la Costel. Ştia că Nina nu i-ar fi dat înapoi şi ea avea de **gînd** să-i dea. Ceruse două mii şi Costel dase o mi.* cinci sute. Pe Nina, Costel poate chiar ar fi reiuzat-o, pe Ana însă n-o putea refuza.
Mînca apoape tot timpul acum la ele ; se gîndise că ar trebui poate să contribuie ; avusese însă de plătit o rată la croitor. Croitorul înainte de orice.
După acel împrumut — nu se temea pentru banii lui, ştia *CĂ* Ana are ceva la o parte, o sumă dară cu **dobîn-dă** cuiva venea acum zilnic la masă. Dovedise că Nina lipsea des de acasă, ba chiar şi de la masă uneori.
— Are treburi ! lămurise Ana.
Cînd Nina era acasă, se arăta iarăşi arţăgoasă. Costel însiî îşi propusese că, orice s-ar **întîmpla,** el să fie acum calm, di;i cauza migrenelor mereu mai dese. Ana îi punea felii

de cartoii pe frunte şi îl culca cu capul jos şi picioarele întinse, în care timp îi întărea vreun nasture la veston, pe care-1 scotea sa nu se boţească. Nu se jena de Ana.
De domnul Dragu nu se auzea nimic, deşi sta scn[c] în ziare despre întruniri la Sfatul negustoresc. La birou, CosK'l n-ar fi putut întreba pe Bonciu — lireşte că nu. Era mulţumit ca nu-1 **întreba** pe el nimeni nimic. Ana hotărîse că va cerceta ea :
16
— Tu sa nu te mai amesteci ! — spusese **Ninei,** care promisese.
Costel constata că Nina, cînd vrea, ştie să fie drăguţă cu soră-sa mai marc. Numai că nu vrea decît foarte rar. Caracterul ! Asta era !
într-o zi Ana sosise şi ea întîrziată la dejun şi părea îngrijorată.. Le spusese că n-a putut afla nimic... **Pînă** la urmă ei trebuiau sa facă ca şi cum ar fi fost singuri :
— Să zicem că unchiul rămîne pe-acolo rnai mult timp î
— Mai uşor de zis !...
Costel simţea brusc că îi lipseşte prezenţa Moşului. Tocmai în astfel de momente de nesiguranţă îi abătuse lui Ninon să se cunune. Gustul măritişului o apucase ca o turbare. Nu **mai** era un ceas liniştit. Unde erau plimbările lor !... Costel, care de bunăvoie mai dase o mie de lei, venea cu regularitate **de** două ori pe zi la masă, dar nu era masă, era otravă.
Faţă de nervii surescitaţi ai **Ninei,** Ana şi Costel aveau aceeaşi atitudine ; o lăsau sa ţipe şi tăceau, odată trebuia să sfîrşească, mîncarca însă era rece şi Costel, debil de stomac, nu suferea mîncare rece. Ana i-o încălzea, dar Ana ar fi trebuit s-o mustre pe Nina şi n-o mustra. înainte Ana lua adesea partea lui Costel, acum însă o simţea de partea Ninei. Erau doua surori şi el era singur. Sîngele apă nu se face. Nina începuse a lipsi mai mult ; o aşteptau uneori cu dejunul **pînă** la doua, fiindcă le promisese că vine sigur. Ana, jenată că-! ţine nemîncat, servea ciorba, dar, cu toată foamea, cu tot mirosul de ceapă al aburilor calzi, nu cutezau să mănînce încă. Pînă la urmă Ana îl silea : el nu putea întîrzţa, avea birou ! Ana asta era nepreţuită, dar mînca în grabă şi supărat şi îşi zicea ca ar fi în adevăr mai bine să se cunune odată. Credea că atunci lucrurile se vor mai îndrepta. Ana trebuia neapărat sa stea cu ei, nu se concepea altfel ; Nina credea şi ea la fel. Plecase unchiul, să-i lase acum şi Ana !... Pentru **Ana** era chiar un avantaj să stea cu ei. O auzea uneori spunînd :
-— Cînd vă luaţi voi, eu o să intru menajeră, sau cos cu ziua şi tot nu pier !
Spunea însă asta cu părere de rău în glas ; dar că Ana nu putea muri de foame era foarte adevărat, ştia să muncească... Pe cînd Ninon ! Ce-ar fi devenit Ninon fără de el ! — se înduioşa. Aşa, cu trei mii de lei leafă, cit avea î Bani albi, la fiecare 'una, nu poveşti cu testamente. Ce ar fi făcut Nina fără de el !
4;
al vestonului lui Costel, apoi se aprofundase în sorbirea supe' **şi în gînduri,** probabil conjugale.
— Nici o nuntă ! —zisese Costel, cu mare întîrziere. Avea **manile** reci dar era calm. Nici o nuntă !
— Cum ?... Ce ?... Măg... Nina **nu** apucase să dea **drumul**
epitetului.
— Pe mine m-aţi întrebat ?
Costel tot calm şi la plural, privind aspru pe Ana. Nina se uita tot la Ana, ca şi cum despre ca se dezbătea. Ana **nu-i** vedea, fixa fundul farfuriei goale şi nici **nu** auzea pesemne.
— Ce să te-ntreb ? Cine să **te-ntrebe** ? E doar destul de vechi lucru, ba chiar învechit !
(Ninon, întoarsă spre Costel. acră dar **cu** ceva zahăr presărat.)
— Vechi, nevechi ! Eu **nu mă'nsor** ! (Costel calm, de lemn,
de piatră.)
— **Idiotule** ! Şi ce cauţi atunci aici ! Ce mă pisezi de un **an** ? Ce mă rogi în genunchi ! Ce-mi stai **în** faţa şi mănînci
pe spinarea mea !
Apoi, calm, către ;\na, care parca moartă :
-— Lasă-1, că-i nebun !
Nina se sculase fără a mai mînca friptură la tava, iar Ana, pe acelaşi loc, nu da încă semne că e vie.
După un timp de gîndire, Costel mîncase friptură cu salată :
—■ Cine e calm mănîncă ! Nu e bine să stai cu stomacul gol !,.. Nici să te superi la masă

!
Exasperată, Ninon recursese la supremul mijloc al leşinului şi atunci abia Ana, care fusese zadarnic luata ca arbitru, se
urnise de pe loc...
Se scursese o săptămînă, în cursul căreia cei trei, cînd erau împreuna, **îşi** vorbeau monosilabic ; aveau motive felurite cit a evita acelaşi subiect. Costel credea că, tăcînd, va evita însăşi căsătoria, Nina nu ştia ce atitudine ar putea-o sluji mai bine **în** planul ei, la care nici nu se gîndea sa renunţe, iar Ana. faţă de rezistenţa lui Costel, se simţea vinovată.
Dc-o săptămînă Nina nu mai fusese nici la tuns, nici l-[1] ondulat, nici la **manicură,** nici la plimbare, bolea în casă iară boală şi nici măcar nu mai punea *roage.* Costel observase ca c neagră şi urîtă fără *roage,* ceea ce îi scăzuse duşmănia Ş[1] **îi** slăbise rezistenţa. Ar fi vrut să vorbească ceva **în** chestia actelor, dar nu ştia cum să înceapă. De ce să înceapă el ! Nina nu-i vorbea, făcea pe supărata, nici nu se aşeza cu ei la dejun.
Ana explica : nu se simte bine şi bea numai lapte. CJ cercase a întreba pe Nuia de sănătate :
— Nu te interesează — zisese.
Nasul lung şi subţire al Anei se lungea mai **mult, >i-i ţinea** plecat.
— Eu am hîrtiile mele toate ! — zisese **Costel posac.** Ana se luase după el pînă la uşă :
— Hîrtiile ! Le aduci la noi, dacă vrei !
— Da ! Le aduc î Eu **sînt** ocupat !... Dar ca să nu vorbiţi oamenilor cu zilele, asta e purtare ! — reproşase Ia plural.
— E bolnavă şi **o** necăjeşti, zisese Ana împăciuitoare. Adusese actele şi le dase Anei.
Nina acum **sta** cîte **puţin**
la masă, se mai scula, **nu** vorbea mai nimic şi se adresa **mai** mult Anei. Iot nepudrată, nefrizatâ, neglijentă, cu **foi** vechi, roase, de satin negru, cu o bluză murdară de **satin alb cu** nasturi lipsă, încheiată cu o broşa de stras, **cu** ciorapi de mătase cu lirele trase şi papuci de casă cu lame uzaţi. **Toate vechiturile** astea o prindeau, păreau **un** travesti, puneau parcă în evidenţă că fiecare zdreanţă de pe ea era de **mătasâ, d<** lux.
— Am aranjat **cu** publicaţiile — şoptise Ana **într-o zi.** Nina cotrobăia pnn sertare, prin geamantane.
— Da ?... îngâimase Costel.
Nina întoarse brusc spre el capul, **scuturînd de pe ochi** şuviţele parului negru ; ochii îi străluceau rai. —- Fă-mi o cafea ! se răstise la Ana.
Costel se uitase la Ana care sta **cu** ochii aţintiţi **la el, mici**
cu lumina fixă. Ce mai voiau de la el ? Se făcuse publicaţiile...
I A doua zi la prînz, Nina se sculase de pe divanul pe **care**
sau lîncezea, sau se zbătea, şi, cu glas domol — ceea **ce dase**
celor doi o comoţie —, declarase :
■— Dacă poimîine nu mergi la primărie, **mă** omor... **Auzi** ? — se adresase soră-si.
â Ana auzise ; îşi freca mîinîle slabe una de aha : se **apr** -Piase cu pas stios de Costel şi îi spusese rugător : — Spune, te rog, **vii** sîmbăta ?
— Am să viu, fireşte ! Am zis că nu viu ? • Ana venise iar la **uşă** după el:
■ — Dacă vrei, **vii din** ajun, tot **iei** permisie **pe sîmbăta.**
Ce frică ii era ! Nina vrusese sa-l sperie. Dumneaei nu **era**
"'coasă... *în* ajun venise în adevăr cu geanta şi **rămăsese**

scara **la** ele, cum **i** se mai **întâmplase** de cîteva ori. Cei care ar ti presupus ceva **ar** fi greşit. Costel, în ce privea pe **Nina, avea un** privilegiu : era singurul ce **nu** menta să fie bănuit. Se cununase numai civil:
— Aşa cum ai dorit ! — spunea acru **Nina,** care părea
umilită de tot ce se petrecea.
— Te culci la fetele oamenilor **şi, cînd e la** însurat, faci
mofturi !
Costel căuta dacă **nu** cumva în adevăr căzuse sub apăsarea vreunui alineat perfid. îi plăcea sa creadă că a făcut-o de bunăvoie şi chiar spunea că nimeni nu l-ar putea obliga... că el
a vrut !

— Mai **e** vorbă ! Cine se îndoieşte ! Amor vechi, logodnă "lungă... Nuntă cu sila ! (Nina, nici acră, **nici** dulce, poate cam
amara.)
Cununia fusese **o** soluţie, o uşurare pentru toţi trei, şi se petrecuse foarte simplu. Costel aşteptase gătit pînă se îmbrăcase Nina, care trecea de la oglinda cu trei feţe la cea mare a şifonierului :
— **Pui** ansamblul, ce zici ? Am slăbit **mult** ! — constata, **adresîndu-se** Anei. Prea toate o dată ! M-am dăulat!... Atîta
pierdere...
Ana răspunsese grăbit că şi ea a slăbit de multă alergătură. Strîngea gura cu un gest **al** ei, care trăgea buza de sus peste cea de jos, lungindu-i bărbia. Alături de Nina, părea guvernanta ei.
■— Am slăbit, dar pentru siluetă nu e rău... E la modă să fii din ce în ce mai subţire... Exageraţie ! **Femeia** trebuie să **aibă** puţină carne... De altfel, eu am osu' mic, aşa că par siabâ fără să fiu... Acum... cu astea... **m-am** jigărit... la faţa mai ales... o jale ! — se examinase cu atenţie, de faţă, de profil, **de** trei **sferturi,** apoi împreunase coatele Ia spate, ceea ce îi bombase pieptul ; după încetarea mişcării, sînii mai aveau o zvîcnire uşoară sub mătasa cămăşii. Merge ! conchise Nina şi îmbrăcase rochia.
Costel asista fără emoţie, fără opinie. Se gîndea acasă, la Brăila. Despre traiul lui cu cei clin bandă nu le scria de obicei nimic părinţilor, erau lucruri în care credea că ei n-au **nici un** amestec, dar căsătoria era altceva... Nici gînd, fireşte, să 1" **spuie** despre cununia civilă... Era prea tîrziu şi prea devreme..-Să mai treacă...
52
Simţea însă nevoia sa comunice cu ei **într-un** fel, de aceea scrisese mamă-si că se mută şi că mutarea e iucru greu şi în tot feluj plicticos. Mama-sa, printr-o carte poştală de cîteva rînduri, îi anunţase un mandat „pentru mutare". Se temuse nu cumva să vie la Bucureşti pentru a-1 ajuta la mutat, dar nu era vorbă de aşa ceva, dimpotrivă ; dascalu Petre avea cri/a lui de reumatism şi trebuia îngrijit. Nu-i văzuse de **mult** pe cei de la Brăila !... Mutarea lui dincoace, pe Popa Tatu, nu era cine ştie ce greutate. Ridicase ochii acum spre Ana, robotnica, de la care — ca şi Nina — aştepta tot ajutorul. — Noi slăbim şi dumnealui... priveşte-)... huzureşte, aşteaptă • de-a gata... Ce...
—■ Nina se oprise, nu-i dase nici un calificativ, nu-i trecuse încă de tot panica. — .Ştii ! — vot către Ana —, Protopopescu a primit sa fie martor.
■— O să fie acum unul prea mult — se îngrijorase Ana. ■— Mai bine unul mai mult ! **în** adevăr, rămăsese unul fără întrebuinţare, dar nu se supărase, era bărbatul Leontinci. Costel se mirase : pe **Leon-**tina o concepea fără bărbat .şi **afară** de asta... să-i iie martor bărbatul Leontinei... Nechibzuită... Avusese şi el de martor pe bărbatul gazdei lui, domnul Florescu... Era cu totul altceva. De aproape trei săptămîni, ietelc păstrau secretul pe care Ana îl aflase în cercetările ei : Dragu deiraudase sume mari şi fugise în Italia, nu de atunci de cînd plecase de acasă, ci în urmă, şi luase cu el şi pe Ludea. Deocamdată era urmărit şi probabil avea să fie judecat şi condamnat în lipsa. Totul se dărîma : casele aveau să Iie sigilate sus, numai cu ane-voinţă şî după multe demersuri le fusese permis a rămîne în camerele din subsol pînă la un termen ce se apropia. *Un* cunoscut al lor, care era portărel, le învăţase să spună că sînt chiriaşe cu luna. Dar ce teamă avusese şi ce precauţiuni trebuise ca sa nu afle deocamdată Costel ! El venea numai Ja orele de masă, ziarele se ocupaseră puţin de Dragu, fiindcă erau altele mai senzaţionale în curs. Putea însă atla în orice [m]inut de la oricine, dar nu atlase. I Costel frunzărea zilnic ziarul, dar se oprea de preferinţă Ia rubrica bursei, probabil din deprindere profesională, poate şi d'n dorinţa platonică a cîştigului; citea cu atenţie şi **anunţu-**[ri'e] la mica publicitate, pe acelea din misterul personalităţii. Ar fi putut lesne afla Ja birou, dar **Bonciu,** duşmanul lui, P'ecase, i se dase aiurea un post mai bun ; Costel se bucurase
53
de plecarea lui ca de o fericire personală. Ceilalţi, în urma unui avertisment al directorului cu privire la „mahalagisme", **tăceau.** N-avea acolo prieteni — prietenii lui fusese cei din **bandă** şi Lupescu... Dintre cei de la birou, cu moş Dighiu avea raporturi mai bune, fiindcă achitase împrumutul cu mica ciobîndă cuvenită şi moş Dighiu considera omul după cum işi piatea ori nu datoriile de bani.
Costel nu aflase, dar acum trebuia să i se spună — credea Nina, Pe Nina o plictisea ca trebuie sa se ferească şi mai ales **de** Costeî, vrea să-şi dea drumul vânaturilor, ocărilor.

„Las' că nu-şi mai ia vorba înapoi !" Dar Ana stăruia să aştepte **pînă** după cununie. Acum era gata şi cununia, se apropia termenul cînd trebuiau să plece din casă. Ana încă ezita. Se pregăteau să iasă amîndoua în oraş. cînd din uşa Nina spusese lui Costel :
—■ Ştii, casa asta se închiriază şi trebuie să ne mutăm.
—■ Ce ?... Cum ?.,.
Cele doua plecară, se auzea uşa de afară **trimită.** N-avea pe cine întreba deocamdată. Să se mute... Se închiria casa din Popa Tatu ! O frumuseţe de **casă...** Casă ele familie !... Scrisese ceva Moşu ?... Ce însemna ? De la Nina nu afla, ca de obicei, decît ce vrea ea sa-i spună, şi Ana nu prea vorbea şi nici nu vrea s-o întrebe, fiindcă Ana părea înţeleasă cu Nina, atunci cînd el **ar** fi crezut să fie de partea lui. (De ce ar li fost Ana de partea lui n-ar fi ştiut să explice.) Avea el nevoie **să-i** ţie cineva partea. Se arătase vexat, mîhnit : n-ar fi crezut, Ana sâ nu-î spună î Nici Ana n-ar fi crezut, dar aşa trebuise. cu preţul să o judece Costel cît de rău.
Aşadar, după căsătoria civilă nu fusese timp de amor, trebuise să caute casă. De mutare nu-i mai părea rău lui Costel, toc dorise el ca fetele să nu mai stea sub acoperişul acela, **necum** el însuşi. De noua locuinţă se dezinteresa, el **nu** se pricepea şi n-ar fi vrut să fie nevoit a-şi da părerea şi, la drept vorbind, nici nu-i plăcea să alerge.
Concediase cu oarecare regret camera în care locuise şase ani —■ trece timpul ! — şi se mutase cu geamantanele la fete **pînă** se **va** găsi casă.
— Tot se scuteşte chiria pe zece zile ! — spusese Nina, subit econoamă. Economia era deocamdată unicul simptom al căsătoriei. Nina îi lua socoteala pînă la centima.
54
— Cît ai în pungă ? Lnde e restul ?... Adu un **şutai** ! **Cu** cît ai rămas ?
Nu se opunea. O vedea nervoasă, slăbită, cu gropiţele adm-cite în obraji, cu ochii mai mari, cu o dunga între ***sprmceoe.*** <je griji pe care avea el să le afle, nu se grăbea.
— Prea deodată toate — repeta Nina, **ţinîndu-se** de **şale.** Ana clătina misterios din cap ; n-ai fi crezut **ca** Ana **poate**
fi aşa de ascunsă. De altfel, el ghicea. **Fără** plăcere, dar ghicea că domnul Dragu vrea să rămînă mai mult timp prin str<r-nătate şi Ia întoarcere nu mai vrea să stea cu ei. **Egoist** batrîn ! Fetele găsise în sfîrşit locuinţă, se oprise **amîndoua** la aceeaşi casă şi o închinase **ieftin.** Era subsolul de pe **Rahova** : Ja etaj un croitor fost angrosist, în subsol pe siînga. **ei, i** peste săliţă gazda.
— Un cartier unde-ţi poţi pierde urma de prieteni !
— Da de ce ? întrebase Costel.
— Vrei cumva să-i ai pe cap ?
Dimpotrivă, Costel nu dorea decît bă nu-i mai vadă. Jar subsolul la prima vedere nu-i fusese simpatic. Iar subsol !
— Altceva mai potrivit nu s-a găsit, explicase Ana. Coşul ghicise că de zestre nu mai poate ti vorba ; făcuse totuşi **o** aluzie.
— Ce zestre, omule ! — pufnise Nina. Ce. nu ştii **că nenea** c falit şi de supărare nu se întoarce în ţara ?
— De unde să ştiu ?
— Credeam că ai **aflat** şi nu spui nimic **din delicateţă. I** — Delicateţă...
Costel picase ca din cer. Atît de mirat că nici nu se **întreba** de ce **talilnent** e vorba, li mirosise lui a ceva rău, dar faliment, tocmai iahment! La un angrosist falimentul nu era .. . de mirare. Dar la averea şi la priceperea lui Dragu ! De asia erau ele aşa de misterioase. Nina avusese deci răbdare să tata şi Ana era mereu cu nasul ei lung în jos, **de** ruşine. Anei n părea rău ca l-au tras pe sfoară... Ea pînă la urmă nu era vinovată... totuşi şi dumneaei zorise cununia. Sîngele apă nu se face ! Acum n-avea să mai spună nimeni că a **luat-o** ■ Nina clin interes.
Falit! Aşa i se cuvenea satirului, mojicului ! **Numai** că d, Costel, plătea oalele sparte. **Pe lingă** subsolul din Rahova, cel al casei Dragu era palat... Ce avere, domnule, fusese acolo şi se pierduse. Ce timpuri ?
N-ai fi crezut sa i se poată inttmpla aşa ceva lui **Dragu, la** poziţia **şi la** capitalul **lui...** Nenoroc ! Să se întîmple, tocmai **cînd** îi cunoscuse el si **cînd** se încurcase cu Nina ! Se mira că **nu** se vorbeşte nimic **la ei** la birou. Era doară un eveniment... **Fireşte,** îi plăcea **că** nu se vorbeşte, dar cu o decepţie — despre indiferenţa lumii. Ceva vag în raport cu ***„sic transit"*** — nu nimerea cum **suna** zicătoarea. Aceeaşi stare de spirit, dar 4,'Omotos afirmată, o avea şi Nina. Acum, că dase drumul secretului, **n-o** mai **reţinea nimic** şi n-o

încăpea mirarea că astfel de întîmplare are o publicitate aşa de mică. — Lin **faliment** î ? amintea Ana.
Avea dreptate : hoţia, urmărirea judecătorească, pe acelea nu **le** ştia încă Costel şi i-ar fi plăcut şi ei să le uite. Ce-or ii zicînd prietenele şi băieţii ! La început venise, dar **nu-i** primise, n-avea atunci hal. Odată refuzaţi, nu mai cercase. Trebuie <ă ti **făcut** spume la gura, bîrfind-o. Erau geloşi pe ea toţi... Adio. Conservator ! Se uita la Costel parcă-1 cîntarea şi nu atîrna cit se cuvenea, apoi îşi amintea că tot cîntăreşte ceva.
Costel făcea socoteala că are sa ţie casa cu lefşoara lui ; era oarecum **mîndru** că fetele depindeau de el, fiindcă, nici **vorbă,** Ana **avea** să stea cu ei la un. loc; nu se concepea menajul iară Ana. Deocamdată Nina îi atrăsese atenţia că prima lună la chirie au plătit-o ele. Un avantaj tot avea subsolul din **Rahova,** era cu luna şi mai ales aproape de bancă ; va putea dormi dimineaţa **un** sfert, o jumătate de oră mai mult, un singur **tramvai** de luat şi mai nimic de mers cu piciorul !
Cînd venise ziua mutării, deşi Ana se ocupase de tot, Nina se văita că **„nu** mai poate". După ce însă totul fusese gata, din senin Ana declarase că ea şi-a găsit de lucru şi nu înţelege să stea cu ei.
Ale cui vorbe se amestecau rugătoare, cine ţipa mai tare ! Nina şi Costel se întreceau :
— Ne laşi ! Nu se poate !,.. Nici vorbă nu e !... Ce-ţi **vine** !...
— Să ştiu bine că plec şi eu ! (asta era Nina).
Nu părea bucuroasă să rămînă în doi, iar leneşă cum era, ce s-ar li **făcut** singură, şi poate că şi ţinea la surori !... Dar Lucica, drăcoaica mica !... Ce-o mai fi fost- cu Lucica ?... Cine

mai plătea pensionul ? El în nici un caz. Nina îşi luase bereta, aineninţînd că pleacă şi ca dacă Ana nu cedează.
Înnebunise amîndouă... El cum **rămînea** ?... Doua camere îi trebuiau lui ? Avea sau n-avea nevastă ?... Odată cununat civil şi cu casa închiriată, înţelegea să protite... Nici nu apucase a fi însurat, vorba ceea — şi se vorbea de plecare.
— Te rugăm. Ana, ofensa asta sa nu **ne-o** faci ! Cc-i al nostru e şi al tău !
Costel găsise o suplică pe placul Anei. Vroia Ana sincer să plece sau nu vroia ? Răspunsese cu glas pe jumătate :
— **Fie** ! Apei, răzgîndindu-se : Acum însă, pe două săptă-mîni tot trebuie să lipsesc. Mă duc la nişte prieteni !... **Dar** promit că niă'ntorc.
„Iar secrete ! Ce prieteni ! în familia Dragu, prietenii apăreau şi dispăreau de **porunceală"** — cugeta Costel.
— Ce capriciu ! se mirase ironic Nina. Să nu te jenezi de noi, draga. Să nu te jenezi mai mult ca pînă acum... Nu-i aşa, Costel ?.şi rîsese ca la Conservator : Ha ! Ha ! Ha !
Ana să se jeneze ? Auzi, ce idee, care lui nu i-ar ii dat în gînd ! Pînă la urmă. Ana avea dreptate. Erau doar însurăţei ! Era potrivit să rămînă singur cu Nina,.. îi convenea... Dar nu mereu !
—■ Ai muncit mult, c adevărat. Ai nevoie să te odihneşti ! îţi dăm concediu pe zece zile !
— Nu mă sperie pe mine munca !
Atunci, chiar asta era, se jena, cum bine bănuise Ninon ! Ce delicateţă ! Costel acum se simţea şi el jenat şi **tot** zelul amoros cu care în primul moment primise absenţa Anei căzuse.
—- **Fie** ! Dacă sînteţi învoiţi ! — sptisese Nina **mutroasa.** Vai de capul meu zece zile ! Ce vrea să zică ! Arc să-i iie greu **cu** casa ! Aşadar, numai clin egoism oprea pe Ana ! Ana merita **mai** mult, el o preţuia şi pentru **firea ei** bună, **nu** numai din interes. Parcă el se bucura să rămînă singur cu Nina, neglijentă cum era ! Vai şi de capul lui ! Ana avea sacul mic de **drum,** gata pregătit. Sta cu **el** în mînă, tristă ca **un** cîine gonit :
— Nu plec chiar îndată — zisese —, plec mîine, cînd liberăm de tot dincolo.
A doua zi plecase în lipsa lor, lăsind un bileţel pe masa aşezată din vreme ; dejunul pregătit sta cald pe maşină. în

bilevel scria : ..Zahărul >i căţeaua **sînt** în tinda şi cheia pe sobă".
începuse luna de miere sau cel puţin săptămîna. **Cînd** Ana **îşi amînase cu o** zi plecarea, Costel simţise o îngrijorare. Singur **el** cu Nina !... Acum insa, ca Ana plecase, se bucura **fireşte că e** singur cu Nina şi ca va profita de drepturile cîştigatc scump. Se **gîndea** la

plecarea **semnificativă** a Anei şi simţea oarecare dispoziţie voluptoasă. 1:1 nu era pasionat de **felul** !ui — o dovedise logodna lungă —, dar acum... Aşa şi era normal !
După plecarea Anei, in seara clintii, Costel după ce făcuse un comision la bodega care **sa** închidea lîrziu, la **întoarcere** găsise pe Nina culcată de-a **binelea** în pat şi, pe **canapeluţă. o** perină şi o plapomă pe care i **le** arătase **lui.** Protestase :
— Cum aşa !
Nina se sculase îşi luase în braţe perinile şi plapoma şi se mutase pe divan, zvîrlind pe celelalte lui Costel. **fotul** s. petrecuse, contra obiceiului, în tăcere, binevoise apoi a explici tă o doare capul ; avea pe ca pijamaua dungată mauve cu galben. **Costel,** care nu putea suferi pijamaua la temei, se simţea jignit, dar fără de pasiune. Avea totuşi un scrupul să se culce în pat: dacă e vorba că are migrenă, ca trebuia să doarmă în pat. Nina primise.
A doua zi Ninei tot **nu-i** trecuse capul, a treia zi aştepta-.: un avans de la ea, a patra *VA* cercase să o sărute, dar Nina se strîmbase, ceea ce îi atinsese amorul propriu, a cincea /i se certase pe tema asta ca ţiganii, a şasea zi Nina, care nu **ştia** sa ţie socotelile, isprăvise banii şi, cum din ajun nu vorbea cu Costel, nu-i putuse cere şi pregătise numai cartoti copţi — tot simţise ea că a început să se îngraşe.
Costel, furios, plecase la un birt economic pe aproape. | şaptea zi, Nina care ieşise în oraş se întoarse plictisită şi capitulase.
N-ar ii crezut nimeni ca o iemeie cu ochi aut de **focoşi să** fie aşa de rece î Dintr-im punct de vedere Costel se **liniştise** : era cochetă dar n-avea temperament.
Despre faptul că nu fusese întîiul, nici n-avusese **iluzie** şi nici nu da mare atenţie. Deşi Nina era aşa de rece, totuşi, da» fiind ca era luna lor de miere, înţelegea acum să-i pretindă să-şi facă datoria fără mofturi ; Nina însă sosise din oraş cu Ana : eveniment. Costel n-ar fi putut să spună dacă se bucură
58
sau nu. Unde o li stat Ana de o găsise Nina aşa, la comandă ? O întrebase şi nu-i răspunsese, ca şi cum nu auzise. Nu cumva domnişoara Ana stase pe la vreuna ca Leontina sau ca moaşa ? întîmplările urîcioase din urmă stricase caracterul lui Costel, dar bănuiala şi ironia îl părăseau lesne şi regreta gîndurile urîte ce putuse avea despre cumnata lui. Avea nevastă, avea cumnată... familie !
Ana luase din nou conducerea casei şi totul mergea pe rotiţe, pînă şi Nina se arăta voioasă şi camera era plină **de** stofe croite şi de zgomotul maşinii de cusut ; Nina îşi pregătea îmbrăcămintea de *zezon :* — Reparaţii ! —■ suspina.
Lui Costel îi plăceau stofele **feminine,** colorate, care umpleau scaunele, şi mirosul bucatelor de ca<ă. **Avantagiile** omului însurat îi apăreau pe zi ce trecea. Ninon nu-1 mai refuza şi el era rezonabil, se lăsa dorit uneori, mai ales că seara, cînd treceau la ci alături, pe Costel — care avea mare delicateţă — prezenţa invizibilă a Anei îl făcea sobru, ba chiar într-o seară Nina fusese care luase iniţiativa. Avusese e! dreptate să nu se pripească ; cu femeile, răbdarea învinge.
în viaţa asta regulată, Nina se restabilise, îşi regăsise mina bună, nu o mai dureau nici şalele ; Ana era tot slabă, cu nasul ascuţit. Costel îşi făcea socoteala că Ana era o fire închisă, dar simţitoare ; mulţumită de măritişul Ninei, se va fi gîndit pesemne la Lucica.
—■ Eu am crescut-o ! — zisese **cu** parapon, luîndu-i apărarea, cînd cu afacerea Lupescu.
Acum, ei, Costel, era tutorele ; de aceea într-o zi, în lipsa Ninei, cercase a consola pe Ana : că, ce a fost a fost, dar acum, la pension, la vîrsta ci fragedă, Lucica se putea întoarce spre bine.
— Nu e numai Lucica... sînt multe ! — răspunsese Ana, purtată parcă departe de gînduri. Care pension ? Cine ştie unde or li !... şi ce o să mai fie !
Costel se roşise de contrarietate : iarăşi mistere ! El **nu**
Ştia niciodată adevărul şi se făcea caraghios fiindcă **nu** era pus
la curent. Ana găsise că are dreptate şi că are dreptul să ştie
'■adevărul : cum Nina nu era de faţă ca s-o împiedice» povestise
lui Costel de fuga Lticicăi cu Dragu şi, din vorbă în vorbă, de
5S

J
toată escrocheria şi cum era pus sechestru pe avere şi avea să **fie** condamnat Dragu în lipsa, cum că abia putuse obţine să ridice mobilierul lor... cum la **un** moment se temuse ca nu cumva Costel, după ce **va** afla, să le lase şi el baltă... Buimăcit, Costel se clătina între decepţie şi milă : auzi !... Da de ce nu i-au spus lui... Să se ocupe el... Cum să le lase ! Biata Ana, care vorbise cu ochii în lacrimi acum dase drumul
plînsului.
Aşadar, Ana nu era o fiinţă tare, care să dureze la toate necazurile, cum ar fi crezut ! **Costel** o bătuse pe umăr — ce slabă era, os gol, nu ca Nina — şi îi spusese sa **plîngă** în voie. să se uşureze. Pînă la urmă, era mai bine aşa : ei trei, singuri, fără ceilalţi. S-au dus, duşi erau !... şi în adevăr, Dragu. **Lucica,** belele ! Ana sughiţa, da drumul la şuvoaie ; îşi plîngea, săraca, toate păcatele şi pe ale celorlalţi. Fată bună, dar soartă rea !... Ce ar fi făcut el dacă ar fi ştiut dinainte de toate năzdrăvăniile : faliment, fraudă, tugă ?... Bine tăcuse că l-au cruţat. Poate nu se mai însura şi rămîneau, sărmanele, singure.
Dispoziţia lui indulgentă şi protectoare tusese întreruptă de Nina, care intrase ca o furtună ţipînd :
— Unde eşti ? Un ceas o să te caut !
Ana, plînsă, trecuse după perdeaua carc-i despărţea **divanul** de restul camerei. Mai suspina încă.
— Ce e lătratul ăsta ?... Cît o să aştept!... Abia sosise.
— De ce plinge ? — lui Costel care nu înţelegea ce se întîmplă. De ce plînge ? V-aţi certat ? Aţi înnebunit !... De asta e vreme... **Poftim** ! — şi aruncase Anei, care ieşise de după perdea, nişte hîrtii timbrate, pe care Costel, şef proaspăt, ic luase, cu aerul cuiva care ştie tot.
Furia Ninei se dezlănţuise :
— Cum ! Ştie !... Cine i-a spus ? — smulsese hîrtiilc timbrate şi le înghesuia în inimile Anei, care tremura. De ce **L-ai** spus ? Cine era în drept să-i spună ? Eu ! Atunci **cînd** credeam de cuviinţă ! Cine era stăpînă acolo în casă **?**
Costel cerca să apere pe Ana ; el se va ocupa...
— Ce molturi erau astea ? Ce miorlăituri ?
Cu pumnul în obrazul Anei, numai că n-o lovea... Apoi porţia lui Costel.
- Ce-i dai ăstuia hîrtii ! Ce să iacă cu ele !...
uneori
Costel închise ochii să n-o vadă. Ce vulgară era Nina oi !
!
E asta în stare de ceva '... Nu alergăm singure după tot... Nu muncim singure (plural)... Nu sta ca o muiere şi mănîncă degeaba !... Poftiţi ! Pînă la urmă, luaţi-le care vreţi î Descurcaţi-va !... Eu m-am săturat pînă-n gît de măritiş. Ce cuvinte nesocotite ! Dar erau zise la supărare ! El nici n-avea timp !... Destul de supărată şi Nina, gata şi ea **să** plîngă. Căsnicia îşi are greutăţile ei, trebuia să aibă răbdare.
Hîrtiilc n-aveau nici **un** raport cu **măritişul,** erau citaţii pentru fete ca martore în cinci acţiuni judecătoreşti intentate împotriva lui Dragu. Ana pusese **hîrtiile** pe masa **şi** nimeni nu voise să şi le însuşească.
— Nu trebuia cu să le primesc — mormăia Nina... Nu e numele meu... pe mine nu mă cheamă Elena Dragu.
— Ce Elenă ? —■ Costel, care nu putea suferi să aibă de-a face cu justiţia, spusese bosumflat : Eu nu mă ocup de **nimic** ce priveşte pe Moşu !... Eu n-am avut în neamul meu faliţi ! — nu-1 insultase Nina adineauri ? — Se

înfuria : **Nici** faliţi... nici... se oprise totuşi a zice „pungaş" — simţea ca s-a cam aventurat.
— N-ai avut... ce ?... Ce n-ai avut în neamul tău ? N-ai avut fiindcă neam de neamul tău **n-a** avut parale şi nici nu ştie ce e aia banii şi „afacerile"... Şi parcă ai vreun neam ! Pentru mine eşti clin flori, puiule... din floricele ! Eu n-am văzut pînă acum pe nimeni din neamul tău şi sînt nevasta ta .'
Pe Costel, totdeauna acel **„du-te-vino"** al vorbelor Ninei îl zăpăcea. Ce fiinţă !... Cînd se lepăda de măritiş, cînd îşi valorifica drepturile ! Cine-i putea înţelege două ! Acum se lega de neamul lui !
Prudent, tăcuse, căci chestia confruntării Ninei cu părinţii lui prezenta pericol de ambele părţi. Aşa cum cunoscuse el pe Ninon, fata elegantă de pe Calea Victoriei, de la Conservator : aşa cum fusese casa lui Dragu de pe Popa **Tatu,** cu mese yi primiri, la care veneau şi miniştri —■ adică numai unul, mic, aţos, hazliu — acelea toate **nu** făceau de părinţii lui, oameni cinstiţi, dar mai simpli, nu mondeni. Era cuvîntul de predilecţie al lui Ninon, cînd o cunoscuse :
— Noi sîntem mondeni, domnule Petrescu !
Iar părinţii lui nu vreau să audă de Conservator şi de ^mondenii" de la Bucureşti, şi mai ales de Ninon nu vreau să

audă, fiindcă aimse prea mult de ea de la alţii. Prudent, nu scotea nici o vorbă, fiindcă Nina, cu cît s-ar fi ştiut mai nedorită, cu atît s-ar li încăpăţînat să-i cunoască. Noroc cu afacerile astea, altfel Nina îi abătea sigur ceva cu Brăila. îi spusese odată : „Am auzit că la Brăila e frumos."* Noroc !... adică...
Abia o lună după nuntă, Costel scrisese la Brăila o scrisoare pe care asudase ticluind-o şi prin care le anunţa „bomba" căsătoriei lui. Cu atît mai greu de scris, cu cît el singur nu ştia cum şi de ce s-a însurat şi era greu să convingă pe alţii de un lucru lor displăcut şi de ale cărui avan-tagii el singur nu era prea convins.
— O iubesc ! ar fi fost singurii! argument valabil, dar Gostel avea impulsul sa se apere : Nu... n-o iubesc !...
Mai era şi reputaţia fetei, şi taptul de a le scrie abia după o lună... Ce surpriză aveau sa aibă... şi nu din cele plăcute ! Singurul băiat !... Biată mamă-sa, confidenta lui din copilărie... măcar şi dascălul Petre, de care avea respect.
Costel îşi stima părinţii, dar îi credea în afară de ritmui vremii, iar căsătoria lui,, mai ales acum, împodobită cu fraudele lui Dragu, depăşea ceea ce ci însuşi numea „ritmul
vremii".
Cu ritmul vremii Costel făcuse cunoştinţă abia în momentul cînd intrase în bandă cu băieţii, care îi dezvăluiseră din secretele vieţii bucureştene. Obiceiuri pe care le primise mai ales în teorie şi în special în ce privea libertatea moravurilor sentimentale, iar mirarea lui, la început, se temperase din dorinţa de a fi băiat la moda. Leontina, moaşa, Lupescu tot să fi fost ritmul vremii, cum şi flirtul lui cu Nina, dar puşcăria lui Dragu, fuga cu Lucica, însurătoarea lui, aşa cum o făcuse, civil ■— nu.
Acum cînd trebuise să le scrie părinţilor, din nou i se părea că el n-a iubit-o pe Nina, că ea 1-a iubit pe el... el nu voise să se însoare... totuşi scrisoarea acasă era nevoie dt
făcut.
— Pohim ! Am scris ! spusese Ninei, lipind plicul cu mar-
cutele.
— Ce sa poftesc ! Ce mă interesează pe mine l amili-
dumitale.
Costel crezuse că nu e momentul potrivit pentru o lecţie de cuviinţă. Stasc la gînd dacă să mai trimită scrisoarea ; odată scrisă, era mai bine s-o trimită, tot trebuia mai curînci sau mai tîrziu să le spună părinţilor adevărul. Uneori, înainte de cununie şi chiar după, Costel se gîndea la divorţ, dar mai ales de cînd Nina era uneori noaptea drăguţă cu el, părăsise ideea unui divorţ pripit.
Ultima scrisoare mamă-si i-o scrisese tot la vechea adresa ; trecuse pe acolo înadins să întrebe daca a venit ceva pentru el şi simţise o părere de rău după camera lui ,,la faţă" şi

după viaţa lui frumoasă de june. Stase la îndoială dacă trebuia acum să dea mamă-si adresa nouă. Nu ! mai bine trecea tot el pe acolo, pe la gazda veche. Aşezarea nouă nu-i părea nici sigură şi nici glorioasă, de îndată ce Nina nu era de faţă.
La scrisoarea care conţinea ,,surpriza" nu venise răspuns de la Brăila, dar Costel nu prea avea acum timp să se gîn-dcasca la cei de-acasă deoarece viaţa acolo, pe loc, era pe zi ce trece mai rea. Nina îi cerca bani şi, fiindcă n-avea de unde-i da, se certau tot impui cît era împreuna. Bani da el destui, în fiecare luna, pentru chirie, masă, lemne şi atîtca altele, dar Nina vrea bani pentru rochie şi mantou, plus pălărie şi pantofi, şi el n-avea de unde.
— Ai rochii şi pardesiu noi, de anul trecut ; de pantofi o sa facem rost şi pălăria frumoasă roşie e tot la modă.
— La modă ? Ce ştii de modă !... De anul trecut ! Auzi? N-aveai cu cine te înţelege, cerea, ţipa, ocara, apoi plîngea.
Nu se prefăcea — plîngea cu adevărat:
— Eu care aveam de toate !
— Nu te-am luat cu sila !
— Cine mi te-a scos în cale î
— Mi se pare că dumneata rm'-aî ţinut calea destul ! «, — Eu ţi-am ţinut calea ! Calea ta o ţineam eu ! Infam !...
Mincinos... Idiot !... Cobe !... De cînd te cunosc, îmi merge numai rău !
La anume moment. Ana intervenea pentru împăciuire, [a]vea un argument care în parte reuşea: I — Ne aud vecinii ! Ne aude proprietăreasa !
— O să ne dea afară clin cauza ăstuia î sfîrşea în şoaptă ^[T]ina readusă la realităţi : se adresa Anei ca la o martoră, [c]are o putea pricepe.
63
Cînd lipsea Nina, Costel se adresa şi el Anei, tot pentru a o lua de martoră.
— Ştiu, ştiu ! — îl liniştea, iar cînd era mai tare supărat îi punea în tăcere mina pe umăr, apoi pleca în fundul camerei la maşina de cusut; nu sta mai mult de vorbă, ca şi cum nu-i putea lua deplin parte împotriva Ninei. El îi explica Anei că are leală destul de frumoasă — trei mii de lei —, că n-arc datorii ca alţi băieţi.
■— Ştiu ! Ştiu ! şoptea Ana lucrînd, căci acum lua de cusut
cu plată.
într-o *y.*|, Ana îi luase mîna. El nu înţelegea ce vrea, sta
inert aşteptînd.
— la ! Ia ! — şoptise Ana cu ochii împrejur, deşi erau singuri. Ia ! şi dă-i pentru pantofi !
Atunci abia simţise hîrtiuţa boţită în palma lui. Nedumerit şi niţel jignit în demnitatea lui masculina, spusese : ■— De ce nu-i dai singură ! E munca dumitale !
— Nu ! Nu ! Am făcut economie de la banii de mîncare,
nu sînt banii mei !
De la mîncaKe ştia el că nu prea se poate face economic, căci da numai strictul, mai ales spre sfîrşitul lunii ; dar aşa era Ana, de cînd o cunoscuse, suflet bun ; vroia ca el, soţul, să-i dea Ninei, pentru ca Nina să fie mulţumită de el.
Ce folos ! Pe Nina n-o putea mulţumi cu nimic !... îl mai iubea ? Nu-1 mai iubea ? De iubit îl iubise, dar era se vede din acelea schimbătoare ! După abia patru luni de la nuntă, nu mai aveau unul cu altul aproape nici un contact. Contact era un cuvînt pe care Costel îl socotea ca fiind foarte distins, îl auzise de la Lupescu, care era o canalie dar era distins: „N-au divorţat dar nu mai au nici un contact !" — spusese cîndva, pe cînd era mentorul lui Costel, despre o pereche oarecare. Doamna era amanta lui şi toate amantele *h.ih* îndată ce-1 cunoşteau, îşi urau bărbaţii — pretindea Lupescu-Pînă la urma, de ce n-ar fi fost aşa: probă Nina, ba şi Lu-cica ! El ţinuse la Lupescu. Dar Lupescu nu fusese cavaler. Nu fusese !
Acel contact, acum cînd se deprinsese cu el şi credea ca ' se cuvine, lipsea lui Costel ; pe deasupra şi ceartă ! Era *p*[rc]*'}* mult. în adevăr prea mult. Credeai că c în căutarea unei soluţii, de fapt constata, neputincios, o stare de lucruri. *Cv* hîrtia de cinci sute în mîna, după un tribut de admiraţie da[1]

neii se afundase în gînduri intime, calculînd că pantofii noJ vor aduce poate o noapte ca beneficiu. Sobrietatea e ua antrenament şi viceversa.
—. Eu te-am făcut om, nemernicule î — îi arunca uneori în faţă Nina.
Exagera... Nu-1 ofensa în fond... Aşa era ea, fără frîu la gură !... Făcea pe Ana să plece din odaie, ruşinată.. Fata urîtă, săraca, dar modestă î Fată bătrînă ! — îşi zicea indulgent şi deodată se încrunta la amintirea a ce se vorbea de satir, de Dragu : ca le avusese pe toate trei. Se indigna pe Ana : una, domnule, din ele sa fie cinstită ! Pe Ana n-o concepea dccît cinstită ! Se întreba cu un fel de nemulţumire pentru ce Moşu nu se mulţumea cu Nina —• bucată regească. în ce privea pe Lucica, avea un amestec de curiozitate şi pudoare : îşi muşca buzele. Totul se explica prin aceea că Dragu era un satir î Asta era ! Satir !
în ziua aceea, Nina venise întîrziat la dejun — el era gata
Însă plece la birou şi se întreba pe unde umbla dumneaei, dar nu-i zisese nimic, sa nu fie ceartă. îi dase banii de pantofi. Nina îi azvîrlise întîi pe masă cu dispreţ, apoi îi luase şi îi pusese în poşetă fără un cuvînt de mulţumire şi seara stase tot mută, necum vreo nădejde de amor. „Prea puţin cinci şute pentru dumneaei !" — gîndise cu severitate Costel. în tot cazul era linişte, o linişte pe care o putuse aprecia încă şi a doua zi şi a treia. Se putea în sfîrşit mînca fără ceartă. Dascălul Petre spunea ca cei mai mulţi oameni mor fiindcă mă-nîncă supăraţi sau grăbiţi — aşa scria la o carte veche şi era chiar adevărat. în zilele cu scandal pe Costel îl durea stomacul, îl simţea ghem ; „stomacul e un zgîrci şi capătă cîrcei !" —• spunea mamâ-sa, iar Ana la astfel de cazuri *U* da, cînd era logodnic pe Popa Tatu, un păhărel de pelin cu încă ceva — un preparat al ei. Pe atunci era menajat în casa fetelor Dragu.
Liniştea în casă dura şi era cu atît mai deplină, cu cît de citeva zile Costel pleca la birou înainte ca Nina să se fi întors acasă. El nu putea sosi tîrziu la birou ; n-avea decît să mă-nînce singură, dar tăcerea ei cînd erau împreună începuse a-1 plictisi şi a-1 ofensa.
Cu ea nu ieşeai la capăt în nici un fel — nici cu binele, [n]'ci cu răul. Capricioasă ! Cuvîntul îl împăca şi explica toata Purtarea Ninei !... Ana era de treabă, dar urîtă şi mai proastă.
64
» — Logodnicul
G5
Nina era frumoasă, inteligentă şi capricioasă. O femeie capricioasa ii părea ceva apreciabil, de aceea cînd îl întreba vreunul la birou : „Ei ? Cum merge cu însurătoarea !''... răspundea : „Bine ! Bine ! Am o nevastă frumoasă şi capricioasă !" Ceilalţi o ştiau bine pe Mina, dar nu ripostau de teama direc-torului, care, de cînd cu tapajul de atunci, interzisese conversaţii particulare. Duminica aşteptase cu dejunul pînă la trei, apoi pierduse răbdarea şi mîncase. Aşteptase pe urmă fără să se culce după amiază pînă la cinci.
■—■ Să nu ii avut vreun accident de tramvai !
— Nu cred ! spusese Ana timid.
— E pentru prima oară ?
— Da, pentru prima oară.
— La cîte venea în celelalte zile ?
— Pe la trei-patru.
Repetase întrebarea de cîteva ori[s] plimbîndu-se prin odaie şi dînd scaunele la o parte, nervos.
— La patru... dar nu m-am uitat la ceas cu minutul — spusese Ana în faţa acelei agitaţii.
Acuma era cinci, apoi se făcuse şase. De ce nu se arăta Ana mai îngrijată ?
— Azi numai a întîrziat, duminica ! O fi rămas la vreo
prietenă !
— Ce prietenă ! Se rămîne aşa la prietene, cînd te aşteaptă

lumea acasă ?
— Zic şi eu ! — Ana se bosumflase.
— Pînă la urmă, poate a rămas la o prietenă ! — păruse a descoperi Costel.
Nina se întorsese abia la opt.
— Ai rămas la vreo prietena, o întrebă Ana din prag. Dădu din umeri:
■— Am rămas ! — şi trecu dincolo să se dezbrace.
— Vrei să mănînci ceva ?
— Nu mă pisa ! Am mîncat !
Costel tăcea, avea acum socoteala lui, ideea lui. Aste două ascundeau ceva... iar mistere !... Ori poate se întorsese Moşu şi Nina îl vizita ! Nevasta lui la un puşcăriaş! Unchiul lor..j dar nu mai era unchi, îşi pierduse drepturile ! Afară daca Nina alerga după afaceri, procese. De ce nu le făcea Ana, afacerile ! De ce tocmai nevastă-sa !
Plănuise ca odată să vie înapoi de la birou prin surprin-■•' dere, să se convingă la ce ceas se întorcea Nina. Aşa şi făcuse.
— Acum a ieşit !
Dacă minţea, apoi minţea bine şi Ana !
Mîine sa-i spui te rog să nu iasă, să mă aştepte,... ieşim amîndoi !
A doua zi venise pe la şase — nu puteai lipsi de la birou aşa cum vreai ! Nina era acasă ! Ana arăta cu mîna spre camera lor, dar camera era întoarsă pe dos : un geamantan deschis urcat pe divan şi ţoale peste tot. Nina fredona şi nu-i răspunse la întrebare.
Costel trecu alături să întrebe pe Ana, care dădu din umeri cu o mutră aiurea. Se întorsese în camera lor : geamantanul era plin şi Nina se căznea «ă-1 închidă, cîntînd o arie ' a lui Moscopol. îl imita perfect şi, trecînd, pe lîngă Costel, ii fluierase la ureche : „Ninon".
— Obraznic !
O auzise dincolo discutînd ceva cu Ana :
— Ei şi ! Borş ! — şi ieşise pe sală.
Un băieţel de la chiriaşii de sus venise înapoi cu ea şi luă geamantanul... Ce comedie era asta ? Ducea undeva rochii... la croitoreasă... sau vrea să-1 sperie... să-i facă în necaz. Ambiţioasă cum era !
O întrebă, dar pufni punîndu-şi toca şi porni după băiatul care ducea geamantanul. Costel ieşi după ea pe săliţă, dar Nina se făcea a nu-1 vedea nici auzi.
Băiatul adusese un taxi —■ nici cel puţin o birja — un taxi, auzi ! Era taxiul de punga lor ?
— Ce faci Nina ? Nu te gîndeşti !
— Ba mă gîndesc, drăguţule î — şi în faţa puştiului, care ridea înfundat, dase lui Costel o păimiţă peste obraz —■ glumă sau cum ? Nu putuse reacţiona căci gazda crăpase uşa.
...Dar ce făcea Ana ? Intrase ca să întrebe pe Ana şi să evite vreo întrebare a gazdei. Pînă în ultimul minut încă crezuse că e o glumă... Asta întrecea toate obrăzniciile.
■— Ano, ce înseamnă ?...
■— Cum vezi... a plecat !
[1]— Unde a plecat ?
[1]— Nu ştiu... nu mi-a spus... Eu cînd am găsit-o...

— A ! Te-ai dus după ea ?... iar lipsea de-acasă... Şi cine te-a. rugat să ie duci după ea... Ştii cît e de ambiţioasă... S-o fi supărat ?
Ana îl privi apăsat şi Costel se opri... Ana era şi ea ambiţioasă în felul ei... Nu mai putuse scoate de la ea nici un cu-vînt. Ce neam îndrăcit! Nu puteai bănui aşa draci de femei îndărătnice ! Nici măcar nu putuse afla unde a găsit-o !

Plecase şi el de-acasă şi se întorsese abia seara după noua, Umblase hai-hui prin Parcul Carol, uitîndu-se după femeile cari semănau cu Xina. Pe bănci erau perechi — „Prostii!" -— ca şi cum el făcuse vreodată amor şi poezie cu Nina prii: grădini.
Acasă găsise ceva de mîncare pe masă. Ana se culcase după perdea, dar nu dormea, fiindcă-! întrebase năbuşit de sui: plapomă :
— Ai căutat-o ?
— Nu !
Aşadar, poate că ar fi trebuit s-o came mai mult!... Poate plecase cu vreun gînd rău... Te prosteai cu femeile astea 1 Nu pleacă nimeni să se sinucidă cu geamantan plin şi cîn-î?nd cuplete : „Ninon !" Luase o cană cu apa pentru noapte ; plecase să se culce. El avea slujbă a doua zi. Ana mai întrebase, îngrijată parcă :
— N-ai găsit-o ?
Poate că Ana ştia unde s-a dus şi se temea ca el să ni: afle... Dacă afla el, era grav fireşte !
Orice s-ar fi întîmplat, cît de grav, Costel trebuia ^.:. meargă regulat la birou şi se dusese, chiar de-a doua zi după dispariţia Ninei fie şi de nu-i era gîndul de fel la lucru, do-,vadă că de la direcţie i se înapoiase două hîrtii greşite.
— Am necazuri ! — se scuzase Costel către colegi.
— De familie — nu întrebase, ci afirmase Costescu.
De unde ştia el că erau necazuri de familie ? E firesc, atunci cînd ai familie. Dacă însă Costescu se gîndise anume la Nina, de care ei toţi aveau părere proastă ? Nimeni din ei mi-1 felicitase la nuntă, nu trimisese, ce-i drept, invitaţii, nici im dase anunţ la ziar — cum fac unii —, dar îşi motivase la birou absenţa, ştiau deci toţi, nici unul însă nu-i spusese o yorbă şi acum îl blamau.
In cea mai mare pane, boeru' Dragu trebuie să fi fost pricina, isprăvile lui erau probabil mai de mult bănuite, căci uaeî fete cam cochete, cam uşoare, n-ar li fost din ce să i se facă atîta opoziţie, Cîţi parcă...
Costel îşi amintise de scrisoarea trimisa părinţilor. Mai bine nu se grăbea ; acolo, la Brăila, ei trebuie să fi fost cătrăniţi» şi aici Nina plecase, aşa că nici măcar nu mai era motiv sa fie certat cu părinţii. Costel spera totuşi ca Nina se va întoarce : „O toană a ei !". El se înapoie acasă la ore regulate, cu speranţa că o va găsi şi cu teamă nu cumva să nu mai găsească nici pe Ana : poate că era boala familiei lor, să fugă ! Gurios neam de oameni ; nu-i puteai bine înţelege... plini de secrete şi de ciudăţenii.
Dar Ana era acasă, masa gata ca de obicei. Totul în bună regulă. Nu mai avea cine face dezordine. îl apuca uneori un fel de dor după Nina şi îndată o teamă de toanele ei, apoi o linişte neobişnuită, în care timp masa decurgea în tăcere; puteai preţui mirosul bucatelor şi asculta zîngănitul tacîmu-rilor şi farfuriilor. La Brăila, pe timpuri, mesele curgeu aşa, dar camera era acolo mai frumoasă, nu în subsol, cu glastre In geamurile soroase — aici întunecoase —, glastre de busuioc învoalt cu floare albă, creaţă... Acasă, spre sfîrşitul mesei, dascălul sufla mai greu şi mamă-sa umbla atunci uşor de tot cu pantofii de flanelă. Aci, Costel nu sufla greu, totuşi după mîncare era niţel ostenit, se bătea de două-trei ori cu mîna peste un căscat uşor şi auzea pe Ana călcînd cu papucii de casă — clămpăneau.
Ana şi el vorbeau puţin, cu aceeaşi teamă de a atinge subiectul primejdios. Gostel acum nu mai vrea să afle nimic despre Nina, vrea s-o găsească într-o zi întoarsă acasă. începuse a-i uita caracterul, a şi-o închipui ca pe o soţie bună, absentă de la un cămin bun. Seara, singur în odaia lor, în primele momente îi lipsea absenţa parfumata a femeii — Nina *abuza,* de parfum —, regreta atunci adulmecarea lui nesigură ■spre voluptate de la ceasul acela ; ordinea încă netedă a camerei cu obiectele lui de toaletă înşiruite pe scrin sub oglindă, cu

garderoba liberă pentru hainele lui, ca mai înainte cmd era burlac, îi da o satisfacţie pe moment, nesigură ca un 'lucru de furat. Aproape adormit, auzea pe Ana intrînd alături, ea se ducea acum seara pe la chiriaşii vecini, după *e amintea lui Costel să-şi pună ghetele la uşă.

68

ui, Ana păruse supărata, spusese cu glasul din gît ce avea cînd
Chestia asta cu ghetele îl jena, nu era servitoarea lui ; tot ea, ce-i drept, îi făcea şi înainte ghetele, dar altfel venea lucrul cînd Nina era acolo... **Trebuia** numaidecît Nina să se întoarcă.. Destulă glumă proastă !.. **Pîna** atunci o să-şi facă
ghetele în oraş.
A doua zi, după ce stase cu coatele pe masă, citindu-şi ziarul de seară, în aşteptare să se facă nouă şi jumătate, Costel îşi luase seara bună de la Ana, spunîndu-i satisfăcut:
— Ghetele, să ştii, sînt făcute la lustragiu. Spre surprinderea lui, Ana păruse supărată.
— Prea bine ! — spusese cu glasul din gî era nemulţumită.
— Ca să nu te osteneşti!
— M-am plîns de ceva ?
Tot bufnoasă plecase spre fund. Costel ţinuse lumină mai tîrziu, citind ziarul pe toate foile.
— Cum Dumnezeu ! Şi asta acum se supără ? El pesemne nu ştia să se poarte în viaţa de familie ! în sufletul lui era recunoscător Anei de tot ce făcea şi nu ştia cum ar umbla mai binişor cu ea, ca să nu plece... Să se întoarcă Nina şi să nu găsească pe Ana ! Să fie el singur cu Nina ? Ar fi fost şi
bine... dar mai ales rău.
Se pregătea să-şi dreagă greşeala a doua zi, explicîndu-i Anei... Adormise într-un tîrziu... îl deşteptase bătăi în uşă ;
sărise în sus:
— Jandarmii !
Visase tocmai pe Dragu între jandarmi. Se dezmeticise ; era glasul Anei, care, disperată, îi striga că e ceasul opt şi ce s-a
întîmplat.
— Acu ! Acu !
La opt şi jumătate trebuia să fie la birou ; nici nu se spălase ca lumea şi punea încă vestonul pe o mînecă cînd ieşise din cameră. Ana se ţinea după el cu cafeaua cu lapte-
— Ai fost leneş — spusese cu voce glumeaţă, ca Şi [cul11] noaptea îi luase necazul.
El sorbise o dată din cafea şi se aplecase să lege şiretul 1» pantofi şi să fugă, dar Ana, puţintică, sprintena cum era, ^ şi plecase şi făcuse fundă dublă.
Nici n-avusese timp să-i mulţumească, îi strigase doar
plecînd :

70

— Nu mai fac ghetele la lustragiu — ceea ce abia pe urmă la birou îi păruse cam idiot.
Anei îi păruse drăguţ ceea ce i-a spus Costel şi dereticase toată casa, pusă la punct în trei ceasuri — ca una de 16 ani — zicea gazda. ■ — E vreo veste bună ? — o întrebase *gazda,* pe Ana
.__ea nu putea suferi pe Nina — de formă şi din curiozitate ;
o înfumurată aceea... după ce că era şi o... Soră-sa, Ana, femeie gospodină şi cinstită, cît despre bărbat, molatec, dar cu bună creştere... Unde plecase oare cucoana ? Ce era cu ei ? Mai stau sau aveau de gînd să lase casa ?
De cîte ori venea vorba, Ana spunea :
— Aşteptăm pe soru-mea să se întoarcă în curînd. E dusă la rude în provincie cu afaceri.

„Nu e la rude cum nu sînt eu !..." — gîndea gazda, dar din moment ce nu lăsau casa ! La adevărat vorbind, plăteau la tanc ! La casă cu chirie ştii ce pierzi, dar nu ştii ce iei, schim-bînd chiriaşul ! Profitînd că Ana era în ziua aceea aşa de veselă şi făcea mare scuturătură :
— Vine surioara azi ? — întrebase iar. Ana păruse surprinsă.
— Nu ! Nu chiar îndată... dar peste puţin !
Ea tocmai uitase grijile, şi pe Nina, şi trecutul din Popa Tatu... vis rău — gazda i le reamintise.
Da ! Nina era stăpîna casei, ea era măritată ; chiar absentă, ea era persoana de căpetenie... Dar Costel în mintea lui ce credea oare, ce va fi avut de gînd ? N-o mai căuta acum, o aştepta numai, dar pînă cînd ? Ca şi gazda, se întreba ca va fi cu ei toţi ! Zilele liniştite erau zile provizorii şi Ana le scurma liniştea să vadă ce e sub ea. îi venea un gust să-şi facă singură în necaz : să spună lui Costel ce ştie ea de Nina Şi astfel să afle mai curînd ce va zice şi ce va face Costel!
"mă la urmă, cît timp avea sa-i facă ghetele în aşteptarea ^Jinei ! O stricată Nina, care nu ştiuse să preţuiască ce dobîn-Ise : un bărbat bun, tînăr, în loc de moşnegi şi de puşlamale...
-Şi casă, şi cununie. Fie chiar şi aşa, numai la Primărie.
Ana_ar fi vrut la biserică. Ce era mai frumos ca o nuntă la 'serică ? Nina dobîndise şi un nume de om cumsecade, nu un Unie ca al lor, de ponosul oricui. Ea, Ana, nici nu mai vrea

să-şi poarte numele ; pe unde mergea după lucru, îşi zicea numai „domnişoara Ana" şi da adresa nouă.
— E destul, mă găseşte ! explica cu blîndeţe şi toţi o chemau domnişoara Ana !... „Fată bătrînă" — cum îi spunea la două vorbe Xina, cînd avea nervi, şi îi avea des ; Nina, pentru care muncise o viaţă şi muncea şi acum. Căci pentru cine alt muncea !
Uneori o apuca un parapon după cea mică, pe care o crescuse de copil ; dar Lucica fusese totdeauna un copil ascunv care se simţea mai bună între străini; un copil pe care-i îmbrăcai, îl spălai, îl îngrijeai şi-i dai de mîncare, fără sa ştii nimic din ce are în gînd şi suflet — pînă cînd se dase pe faţă ce avea de gînd şi în suflet: stricăciunea.
Nina în schimb avea suflet bun ; spunea tot ce avea pe suflet, era sinceră şi uneori cînta, povestea, înveselea casa şi, cînd vrea ea, ştia să fie mulţumitoare, să recunoască. Pe vremuri Nina n-avea secrete faţă de Ana şi la orice nevoie îi cerea ajutor, ceea ce le făcea părtaşe, chiar dacă Ana o mustra şi o amenința că altă dată nu o mai acoperă. Nina era altfel ; era o soră egoistă, violentă, capricioasă, dar o soră. (Bea mică, cînd o puneai la treabă, o făcea îndată, ca o maşină, ca să scape, să se plătească parcă, într-un fel anost, aşa că Ana ar fi plesnit-o, dar nu cuteza, atît era de închisă. Era bine acolo Lucica, unde plecase, să nu se mai întoarcă ! Ana n-ar mai fi avut răbdare ! De grijă nu-i putea purta ; o fiinţă aşa rece şi vicleană nu putea pieri ; totuşi uneori o cuprindea o spaimă de acolo, de locul unde trăia Lucica, şi n-o vedea în minte, mare cum era acum, ci mică de trei-patru anişori, sau cu o codiţă pe spate la şapte ani, aşa de frumuşică ! şi '•■ umpleau lacrimile.
Costel avea darul să bage de seamă tor *t*
— Ce e Ana ? Ce ai aflat ? ,
— Nimic ! '
— Nimic ! Da plîngeai adineaorea ! Ai aflat ceva de Nina t şi nu spui... Iar mistere ! — şi se întuneca.
Ana se roşea, apoi albea. Aşadar, nu putea plînge, nu putea ' avea grijile ei!

Mereu o bănuia ! Mereu Nina ! Era vina lui ca nu ştiuse s-o ţină. îi păruse rău de ce a spus.
Costel rămăsese surprins. El ieşea acum vinovat ca n-a ştiut s-o ţie. Cu ce intenţie spusese Ana vorba asta ?... Sa sa-1 înjosească ? De dragu' soru-si ! Se certau doar într-una.. Nu-»

plăcea Anei să stea singură cu el ? Sîngele apă nu se face i Tot ea era totuşi aceea care se agasa cînd el cerceta şi cînd da la mica publicitate... Cine să le înţeleagă pe femei !
— Plîngeam pentru Lucica ! — explicase Ana şi ieşise repede din odaie.
Lucica ! Auzi ! Pe Lucica el o scosese acum din socoteli. Destulă oboseală cu astelalte... Dar pentru Ana, fireşte, Lucica... Ana avea un suflet de sfîntă, nu altceva... Şi cu atîta durere în ■suflet ea sta cu el şi îl îngrijea aşa de bine — ca o mamă. Asta avea să i-o spună Costel odaia. Mai mare compliment nu-i putea face... Pe mama lui o socotea sus de tot, fără de pereche... îi părea rău că a supărat-o pe Ana pentru o ingrată ca Nina. Totuşi dorea ca într-o zi să intre Nina pe uşă, cu nebuniile ei, aşa cum era, dar să sfîrşească cu misterul. Ideea acelui foşnet de rochii, rîs, zgomot, parfum, ţipete, uşi pocnite în acel moment nu-i era neplăcută ; îi lipsea ceva.
Seara, după ce sfîrşise salata de cartofi cu mezeluri şi tăia în două un măr, duse Anei jumătate. „Pe tine te am ca pe o soră" — vrusese să-i spună Anei, pentru ca să dreagă mica ceartă de deunăzi, dar îşi amintise cu emfază că a comparat-o cu mamă-sa şi, pentru ca darul să fie mai mare :
— Pe tine te am ca pe mama —- spusese.
Ana strînsese buzele şi lungise nasul ei achilin. El însă nuţ băgase de seamă, era pornit :
— Ştiu că-ţi lipsesc fetele... şi Lucica... Lipsa Ninei, fireşte o simt şi eu, da ce să facem...
N-avusese succesul aşteptat. Ana ticăia farfuriile spălîn-du-le lîngă maşină ; Ana nu semăna de fel cu surorile ; ele prea cochete, prea drumeţe, ea prea pedantă cu menajul ! Biata Ana !... Afară turna cu găleata ; era bine de stat în casă, dogoarea uşoară a maşinii stinse, chiar aşa, cu ceva iz de mîncare, era plăcută. Costel luase ziarul. Dacă se potrivea cititului, avea de lucru pînă tîrziu ; el, cînd se apuca, citea încet, cu atenţie, nu cum vedea la birou pe unii : foşneau foile cinci minute şi gata, înctpcau a pune ţara la calc.
într-o seară, pe la şase jumătate, Costel venise ca de obkei de la serviciu de-a dreptul acasă să-şi lase geanta, să se mai curate ş: să iasă în oraş. Ieşea în oraş numai o dată pe *zi* —■ înainte sau după masa de seară ; mai adesea după prînz,

ca să lase pe Ana să-şi facă treburile casei. Strînsul mesei îl plictisea, şi mai ales făcutul paturilor, care îl jena totdeauna ; e drept că tot Ana le făcea pe cînd era acasă Nina, dar atunci, dacă Ana vrea să facă munca în locul soru-si, n-avea decît; pentru el însă, singur, era altceva, mai ales că trecea timpul şi nici nu mai ştiai ce să crezi : se întoarce Nina sau 1-a părăsit de tot, şi atunci ce rost mai au împreună el şi Ana ? Teribilă fată Nina ! Cît îl bătuse la cap să se cunune şi iată acum erau cununaţi cum poftise... şi la ce slujea ! Nu mai bine rămîneau necununaţi ? Costel uita cu ce greutate dobîndise drepturile de soţ graţie numai cununiei şi îşi închipui pe Nina trăind cu el ca o ţiitoare frumoasă... Bine că nu-1 dusese şi la biserică.
De mult nu mai mersese Costel la biserică, din primele luni de sosire la Bucureşti, dar era religios de acasă, aşa fusese deprins şi aşa rămăsese. în scrisoarea fără răspuns — de ce nu i-o fi răspuns cel puţin mamă-sa! — scrisese anume că s-a cununat numai la Primărie, un fel de a le spune : „Nici nu e valabil dacă cumva nu vă place !" Pentru dascălu Petre şi mamă-sa, în adevăr, nici nu era valabil fără biserică, cu atît mai necăjiţi vor fi fost.

Nina însăşi, de cîte ori se certau, spunea :
— Ce cununie ? O iscălitură acolo la Primărie ! — şi chiar aşa, cu uşurinţă şi luase căsătoria, se văzuse bine.
Totuşi el, Costel, care umblase cu legile, ştia cît te leagă o iscălitură la Primărie. Să fi vrut să strice căsătoria îi trebuia timp ca să divorţeze, avocat, cheltuială ! Nici nu se gîn-dea. Să se dea în stambă şi să mai şi cheltuiască pe deasupra ! Mai ales că Nina avea să se întoarcă. Pînă la urmă unde putea sta atîta timp ? Ana trebuia să fi ştiut ceva, poate chiar se în-tîlneau. Nu te puteai încrede, fetele astea Dragu erau mereu cu mistere, dar nu era frumos din partea Anei să nu-i spună lui, ca soţ. El era stăpînul casei, plătise mai alaltăieri luna de chirie, Dumnezeu ştie cu ce greutate. Atîţi bănişori duşi la gazdă ! Sa se fi mutat ? Asta nu. Nina tot avea să se întoarcă — să-i găsească pe loc unde-i lăsase — şi chiar fără de ea, Gostel se simţea acum mai bine aşa, la casa lui, decît cum trăia înainte. De la un timp omul nu mai are gusturi de holtei, toată ziua pe uliţă.
îi venise o idee : pe uliţă cunoscuse pe Nina, ce-ar fi s-o caute tot pe uliţă — dar renunţase.
...Şi dacă o întîlneşte, ce face ? Scandal ! Sau ce ? Se făcuse şapte şi un sfert, ora mesei aproape. Mîncau la şapte şi jumătate cel mai tîrziu, pentru ca la opt Costel să poată ieşi în oraş ; făcea uneori un tur pe Calea Victoriei pînă la teatru şi la întoarcere se aşeza la Carpaţi cu un şvarţ ; la nouă şi jumătate cel mult zece, trebuia să fie acasă, să se odihnească şi nici pe Ana n-o putea ţine deşteaptă prea tîrziu ; ea se scula devreme, mult mai devreme ca el. Cînd ieşea el dimineaţa la cafea, dincolo în cameră era totul aşezat, ba uneori şi rufe mici : batiste, gulere, manşete, întinse pe sfoară. Se îndatora mult către fata asta în lipsa Ninei şi n-avea cum să se plătească, dimpotrivă, în ce privea banii, fusese nevoie de a face economie mare, căci în timpul din urmă se iscase cheltuieli neprevăzute : sosise mici conturi de la magazine, care, refuzate de nouă ori, a zecea trebuise plătite, mai ales că unii nimerise la bancă.
Aşa era Nina, destrăbălată în cheltuieli şi parcă nu în toate !... Dar la şapte şi jumătate, prin excepţie, Ana tot nu era întoarsă. Costel se enervase, fiindcă tot programul îi era schimbat; dacă întîrzia trebuia neapărat să ia tramvaiul şi mai adesea el făcea drumul pe jos, de plăcere şi din economie. El economisea tramvaiul şi Nina risipea cu sutele : „Auzi, un cont de cinci sute, pentru o centură de elastic şi satin". Pe acela îl refuzase. Nu era doamna acolo ca să confirme primirea. Centura aceea de elastic şi satin, care pentru el acum era o centură de castitate, îl lăsase visător.
— Ce-o fi păţit Ana ! Dacă în adevăr păţise ceva ? Un accident ! Acum abia se gîndea... Un automobil! Accidente sînt zeci pe zi în Bucureşti ! îl cuprinsese panica la ideea că Ana putuse avea un accident, o panică de egoism. Ce-ar deveni el ! Propriu-zis, la Ana se gîndea mai puţin, dar asculta orice zgomot dinspre săliţa lor ! în sfîrşit se auzi o uşă ! Ora mesei trebuia respectată ! Scăpat de grija accidentului, îşi zicea că dacă Ana muncea, apoi el cheltuia şi îi va face reproş. Uşa de la cameră n-o simţise, numai nişte paşi pe vîrfuri de pantofi care scîrţîiau. Ana recunoştea deci că are vină, intra în vîrful picioarelor ! Mai îmbunat, Costel se întorsese pentru a-i face totuşi observaţie, dar Ana pornise iute spre paravanul de creton care despărţea colţul ei de restul camerei. Costel o strigase autoritar : «Ana !..." dar nu mai continuase. Ana nu era Ana, ci o dom-
nişoară... care era totuşi Ana ! Gătită ! Nici **nu-i** ştia pardesiul grenat cu nasturi aurii... Cu o beretă pe cap aplecată în-cr-o parte şi un ac mare auriu înfipt în beretă... cu un voal **mic** lipit pe ochi şi părul ondulat proaspăt... Dumnezeu să ierte, fardată ? Pudră şi un pic de roşu pe obraz, şi părea mai plină la faţă, cu roşu pe buze. Ana surîdea stîngace, jenată,
scoţînd repede bereta :

■— Poate am întîrziat ! — ca şi cum nu ştia bine.
Dar Costel vedea roşu. Cum, şi asta făcea pe dama !? El care ar fi jurat în numele ei şi ştersese tot trecutul... trecutul cu Moşu. In raporturile lui cu Ana, trecutul fusese o umbră pe stima lui către ea, acum însă în urmă uitase, ca şi cum nici
n-ar fi fost.
La bancă, de cîte ori se isca subiectul căsniciei, el ieşea cu
Ana înainte :
— Am o cumnată —■ mai de treabă femeie nu cred să se
găsească !
Fireşte, ceilalţi îşi spuneau în minte : „Bine că mai e una şî aşa !" sau : „O fi ca surorile şi tu, orbule, n-ai habar".
La fel îşi zicea el acum : „A fost ca şi surorile ei şi eu n-am avut habar". Se simţea dîrz. De unde venea la ceasul acela aşa împopoţonată ! Se uită iar la ea ; aşa, gătită, era aproape frumuşică, observă tot cu indignare, ca pe un semn de perdiţie ; urîţenia Anei era o garanţie relativă de cinste. Frumuşica ! Mai plină la obraz şi i se vedeau ochii — nefăcuţi, slavă Domnului ! — albaştri ca ai Lucicăi, dar mici ca gămăliile Lucica avea ochii mari, albastru închis şi cu gene lungi şi creţe. Odată, cînd aştepta pe Nina şi Ana era lipsă, băgase de seamă ochii Lucicăi şi ce-i venise, o luase de bărbie ; javra de fetiţă, liniştită, ridicase bărbia, se uitase bine la el şi—**i** arsese o palmă. Nu văzuse nimeni... el nu zisese nimic... gîndise numai ca ce se spunea de ea erau poate numai vorbe... Pe urmă el singur o văzuse cu I.upescu... De incidentul ăsta nu-i spusese niciodată **Ninei,** ca să n-o supere... sau ca să nu-1 rîda. Plecarea Lucicăi cu Moşu pusese vîrf : lui o palmă şi Moşu... Nu putea înţelege nimic.
Ana avea ochii mici de tot, dar albaştri ca ai Lucicăi şi cu gene **tot** creţe, băgă de seama întîia oară. Gura era urîtă, botoasâ, cu buze groase ce stau mereu niţel deschise pe dinţi neregulaţi, care împingeau ici-colo buzele şi arătau puţin colţii. Acum însă nu se mai băga aşa de seamă. Cam prea osoasa,

Ana avea totuşi siluetă bună şi piciorul slab şi el, dar aşa ca azi, bine încălţat, nu era urît. Picior ca al Ninei, fireşte, nu găseai în tot Bucureştiul mai frumos ! Gostel se uitase instinctiv la mîinile Anei, care stau smerite ţinînd mănuşile } deşi înţepate de ac la vîrful degetelor şi roase puţin de leşie, mîinile erau mai frumoase ca ale Ninei ; Gostel se uita totdeauna la mîinile femeilor, nu de altceva, ca să vadă dacă mai are cineva mîini ciudate ca ale Ninei : mari — n-ar fi crezut — cu degete lungi legate noduros la fiecare încheietură ; din braţul alb, rotund, graţios, pornea o lopată bărbătească care dacă .opreai pe ea ochii, te mira prin formă, iar dacă purtai ochii de la braţ la femeie, mîna devenea ciudată, agăţată parcă acolo printr-o glumă proastă sau adăugită după o operaţie.
Aşa cum arăta azi cucoana Ana, putea foarte bine face pe aventuroasa. Chiar dacă el ar fi întîlnit-o !... Se împăuna cu o dispoziţie totodată agresivă către Ana ; sforţări cari nu durase însă mult.
Se întreba acum „unde fusese şi de ce era aşa gătită" ? Poate la vreo autoritate să ceară ceva ; nu cumva iarăşi Ia Tribunal, cu afacerile Dragu, care încreţeau pielea **lui** Gostel cu teama permanentă de a nu fi implicat. Totdeauna Ana lua asupra ei corvezile... Sau poate ?... Iarăşi bănuiala de galanterie, dar acum mai slăbită... Sau n-avea bani destui şi... Asta trebuia el s-o afle sigur, să dea bani mai mulţi ; nu putea mînca din aşa pîine, nici primi ca fata ceea să se sacrifice...
— Unde ai fost, Ana ? — cu un ton de implorare. Unde ş: de ce ?
Ana se roşise pînă în creştet, gata să plîngă.. La un astfel de ton nu putea rezista, nu era deprinsă cu astfel de ton.
— Să-ţi spun ! Atunci cînd întrebai mereu dacă ştiu ceva de Nina şi vreai s-o cauţi peste tot... **m-am** dus eu s-o caut unde bănuiam... şi... am găsit-o !

Un gest viu al lui Gostel : reproş că nu î-a spus mai din vreme, sau curiozitate, sau bucurie că se întoarce Nina...
— Am găsit-o, dar nu ţi-am spus fiindcă nu vrea să se întoarcă. M-a dat afară : „Ieşi ! Ieşi ! Faci pe spioana !" Pe urmă jn-a chemat şi mi-a spus că e mai bine să nu te aţîţ, fi-todcă ea nu se întoarce, nici dacă...
•— Bine ! bine ! Nici n-o căutam ! La mine... cine nu mă P'ace... poftim ! — arătase uşa. Şi unde zici că ai găsit-o ?.
77
Ana sperase că va scăpa, dar odată întrebata, nu putea să nu răspundă... Era datoare lui Costel o explicaţie... Poate că ar fi trebuit să-i spună mai de mult... Poate el mai din timp ar fi avut ceva de hotărît !... Poate că divorţa... sau îi arăta uşa ! Un fel de febricitate o cuprinsese.
— Am gâsk-o întîi la madame Leontina !...
— A ! Gazda veche !
— Da ! — se grăbise Ana. A stat acolo la început, cocmai
pentru că o cunoştea !
— Cunoştea şi era cunoscută. Acasă, vezi bine, n-avca petrecerea de la madame Leontina.
Ironia lui Costel păruse Anei cumplită, pălise şi roşise pe sub fard. Ana era pudică, de aceea chiar Costel nu putuse niciodată închipui episodul ei amoros cu Dragu, acceptat de toată lumea ca adevărat. La episodul acela se gîndea acum...
— Acum Nina nu mai c acolo ! — lămurise cu un fel de
violenţă Ana.
— Şi unde e ? De ce nu e acasă, dacă nu mai e acolo ? Indignarea lui Costel era scăzută, deviată, Ana însă era
enervată, glasul îi era nesigur, răguşit de apropierea plînsu-lui. Nasul achilin se prelungea, fardul părea absorbit şi figura începea să-şi -reia aspectul de toate zilele. „Costel însă îşi repeta în gînd • „Nostimă azi cucoana Ana... la Leon-tina !"...
— De ce nu vine acasă ? o întrebase maşinal.
—■ Acasă ! Acasă ! Şi dacă nu mai vrea să se întoarcă acasă, ce pot eu ! Ce stric eu ! Nu e destul că alerg pe drumuri pentru dumneata să ţi-o caut !
Glasul Anii acum striga.
— Mie nu-mi trebuie femeie care nu mă vrea ! — obiectase moale Costel !
Se temea să nu o supere, să nu plece cumva şi Ana. Asta mai lipsea ! Ar fi fost lovitura de graţie !
— La Leontina am aflat că locuieşte un apartament pe Romană şi m-ara dus azi acolo... Ştiam că nu stă singură.-M-a primit numaidecît... Acela nu era acasă... Mi-a arătat rochii şi o blană...
— Dacă aşa stau lucrur'le, nu se mai întoarce la noi. Costel rămăsese pe gînduri ! Ana acum se grăbea cu rochia bună încă pe ea, să servească cafeaua de seară.
78
Seara luau ca nemţii: cafea de orz cu lapte şi ceva carne rece — spunea Costel cînd se vorbea la birou de gospodărie.
Ana îşi legase un şorţ mic peste rochie ; pusese pe masă un carton cu pateuri, îi tremura nuna : „Sînt de la ea *l*" Costel ezitase, apoi galant întinsese Anei cartonul să se servească, i se părea că stă la masă cu o musafiră. Cu Ana aşa frezată şi gătită, conversa acum diverse, pentru a o face să uite cele neplăcute ce i le spusese şi să uite confortul pe care-1 dă femeilor purtările rele, să nu se gîndească şi ea la vreun plasament.
Acum cînd vedea ce poate da Ana cînd e gătită, era îngrijorat pentru virtutea ei, dar mai ales pentru confortul lui. Povestea anecdote auzite la birou pe cari nu le memorase bine şi cărora din pricina asta le lipsea tocmai „poanta", dar Ana surîdea şi trei dinţi — doi de sus şi unul de jos — treceau uşor printre buze într-un surîs, jumătate trist din cauza ochilor trişti şi jumătate arătînd o timidă

desfătare. Manierele distinse ale lui Costel, anecdotele pe care nu-1 auzise niciodată spunîndu-le, îmbrăcămintea ei şi pateurile formau o atmosferă de galâ. Strînsese pe o tavă resturile mesei dar nu se apucase de spălat vasele, fiindcă ar fi trebuit întîi să se dezbrace. Stase aşa cîtva în neacţiune şi tăcere, căci Costel sfîrşise verva lui de ocazie şi, cu o ţigară, rumega în sine ceva vag. Se sculase apoi, tot nesigur pe ce vrea şi spusese că iese puţin să ia aer, întinzînd Anei mîna ca unei doamne oarecare şi după o ezitare apleeîndu-se să i-o sărute. Ana nu putuse la timp opri gestul neprezăzut, dar pusese repede mîna ei libera peste cea sărutată, ca şi cum ar fi prins o albină şi se uitase uimit la Costel, care avea privirea distrată a cuiva care nu e acolo. Plecase apoi în oraş ca în fiecare seară. Ana rămăsese pe acelaşi loc.
De cînd se ştiau amîndoi, Costel nu-i sărutase mîna ! Se întreba, se îndoia şi iar era sigură că nu i-a sărutat-o altă dată şi că acum da, i-a sărutat-o. Oare de ce ? Pentru că se ostenise sa caute pe Nina — îşi dezlipise palma ştîngă de mîna sărutată şi pornise spre treaba întîrziată. Se simţea ostenită şi s-ar fi culcat îmbrăcată ; aruncase un ştergar peste farfurii căci n-avea putere să le spele în seara asta. De cînd niurise tatăl lor, Pamfil Dragu, om cinstit dar frate cu Ion Dragu escrocul, Ana în fiecare seară spălase după masă, dar

Ana sperase că va scăpa, dar odată întrebata, nu putea să nu răspundă... Era datoare lui Costel o explicaţie... Poate că ar fi trebuit să-i spună mai de mult... Poate f:l mai din timp ar fi avut ceva de hotărît !... Poate că divorţa... sau ii arăta uşa ! Un fel de febricitate o cuprinsese.
— Am gâsu-o întîi la madame Leontina !...
— A ! Ga2da veche !
— Da ! — se grăbise Ana. A stat acolo la început, cocmai pentru că o cunoştea !
— Cunoştea şi era cunoscută. Acasă, vezi bine, n-avea petrecerea de la madame Leontina.
Ironia lui Costel păruse Anei cumplită, pălise şi roşise pe sub fard. Ana era pudică, de aceea chiar Costel nu putuse niciodată închipui episodul ei amoros cu Dragu, acceptat de toată lumea ca adevărat. La episodul acela se gîndea acum...
— Acum Nina nu mai e acolo ! — lămurise cu un fel de violenţă Ana.
— Şi unde e ? De ce nu e acasă, dacă nu mai e acolo ? Indignarea lui Costel era scăzută, deviată, Ana însă era
enervată, glasul îi era nesigur, răguşit de apropierea plînsu-lui. Nasul achilin se prelungea, fardul părea absorbit şi figura începea să-şi reia aspectul de toate zilele. „Costel însă îşi repeta în gînd : „Nostimă azi cucoana Ana... la Leontina !"...
— De ce nu vine acasă ? o întrebase maşinal.
— Acasă ! Acasă ! Şi dacă nu mai vrea să se întoarcă acasă, ce pot eu ! Ce stric eu ! Nu e destul că alerg pe drumuri pentru dumneata să ţi-o caut !
Glasul Anii acum striga.
— Mie nu-mi trebuie femeie care nu mă vrea ! — obiectase moale Costel !
Se temea să nu o supere, să nu plece cumva şi Ana. Asta mai lipsea ! Ar fi fost lovitura de graţie !
— La Leontina am aflat că locuieşte un apartament pe Romană şi m-am dus azi acolo... Ştiam că nu stă singură... M-a primit numaidecît... x\cela nu era acasă... Mi-a arătat rochii şi o blană...
— Dacă aşa stau lucrur'le, nu se mai întoarce la noi. Costel rămăsese pe gînduri ! Ana acum se grăbea cu rochia bună încă pe ea, să servească cafeaua de seară.
Seara luau ca nemţii: cafea de orz cu lapte şi ceva carne rece — spunea Costel cînd se vorbea la birou de gospodărie.
Ana îşi legase un şorţ mic peste rochie ; pusese pe masă un carton cu pateuri, îi tremura niîna : „Sînt de la ea i" Costel ezitase, apoi galant întinsese Anei

cartonul să se servească, i se părea că stă la masă cu o musafiră. Cu Ana aşa frezată fi gătită, conversa acum diverse, pentru a o face să uite cele neplăcute ce i le spusese şi sa uite confortul pe care-1 dă femeilor purtările rele, să nu se gîndească şi ea la vreun plasament.
Acum cînd vedea ce poate da Ana cînd e gătită, era îngrijorat pentru virtutea ei, dar mai ales pentru confortul lui. Povestea anecdote auzite la birou pe cari nu le memorase bine şi cărora din pricina asta le lipsea tocmai „poanta", dar Ana surîdea şi trei dinţi — doi de sus şi unul de jos — treceau uşor printre buze într-un surîs, jumătate trist din cauza ochilor trişti şi jumătate arătînd o timidă desfătare. Manierele distinse ale lui Costel, anecdotele pe care nu-1 auzise niciodată spunîndu-le, îmbrăcămintea ei şi pateurile formau o atmosferă de galâ. Strînsese pe o tavă resturile mesei dar nu se apucase de spălat vasele, fiindcă ar fi trebuit întîi să se dezbrace. Stase aşa cîtva în neacţiunc şi tăcere, căci Costel sfîrşise verva lui de ocazie şi, cu o ţigară, rumega în sine ceva vag. Se sculase apoi, tot nesigur pe ce vrea şi spusese că iese puţin sa ia aer, întinzînd Anei mîna ca unei doamne oarecare şi după o ezitare apleeîndu-se să i-o sărute. Ana nu putuse la timp opri gestul neprezăzut, dar pusese repede mîna ei liberă peste cea sărutată, ca şi cum ar fi prins o albină şi se uitase uimit la Costel, care avea privirea distrată a cuiva care nu e acolo. Plecase apoi în oraş ca în fiecare seară. Ana rămăsese pe acelaşi loc.
De cînd se ştiau amîndoi, Costel nu-i sărutase mîna ! Se întreba, se îndoia şi iar era sigură că nu i-a sărutat-o altă dată şi că acum da, i-a sărutat-o. Oare de ce ? Pentru că se ostenise să caute pe Nina — îşi dezlipise palma stîngă de mîna sărutată şi pornise spre treaba întîrziată. Se simţea ostenită şi s-ar fi culcat îmbrăcată ; aruncase un ştergar peste farfurii căci n-avea putere să le spele în seara asta. De cînd murise tatăl lor, Pamfil Dragu, om cinstit dar frate cu Ion Dragu escrocul, Ana în fiecare seară spălase după masă, dar

acum era învinsă de ziua şi mai ales de seara turburata... Şi de ce îi sărutase mîna Co-tel ca unei străine ?
Se dezbrăca încet, adormită parcă, încîlcmd degetele prin haine, cînd auzise paşii lui Costel care se întorcea ; atunci în grabă se vîrîse în pat după paravanul ei şi nu răspunsese la bună seara. Crezînd-o adormită Costel îşi astupase paşii în-chizînd uşa despărţitoare. I se păruse însă că a auzit mişcînd dincolo, şi atunci de ce Ana n-a răspuns cînd i-a dat bună seara V El se întorsese acasă curînd, fiindcă pica de somn, şi acum somnul i se speriase şi adormise abia tîrziu, fără să se fi împăcat cu ceva din seara aceea, ceva care mersese parcă pe dos...
Tot din seara ceea, Ana începuse cu un zel aprig; a se S3-coti datoare lui Gostel. Fără de ei ar fi fost acum pe drumuri, o păcătoasă, aşa cum şi el o credea, căci ce alt putea fi ! Părea a fi uitat că îşi putea oricînd cîştiga existenţa cu acul. că putea fi menajeră la orice casă cu munca ei. Altădată, îi ameninţa ea cu plecarea şi se făiea cu independenţa ei, dar acum intrase pe calea recunoştinţei şi a pocăinţei.
îşi amintea cum Costel făcuse aluzie la familia lor : „Sîiv-gele .apă nu se face !" — spusese în cîteva rîndun. Anume despre ce ?.... Pentru că ea ţinea partea Ninei sau pentru altceva ? Ana se întorcea cu gîndul la un trecut şters pentru ea şi pentru alţii. Costel poate că aflase din gura lumii de nenea... Pe atunci, pe cînd se întîmplase. Ana nu se gîndea că poate . fi vorbită, nu-şi acorda nici o importanţă, căci nimeni nu 1-0 acorda, nici chiar mamă-sa, cînd cercase să bocească, n;ci soră-sa, grăbită să-i ia locul, iar străinii nu-i dau atenţie fie chiar în rău, dccît numai cînd vorbeau de nelegiuirile neamului Dragu în tot. Astfel fusese amestecată într-o murdărie mare, care dase lumii de vorbă.
Ea însăşi pierduse noţiunea unui eveniment vechi, stîngaci, fără consecinţe.

Acum însă, acelaşi eveniment se aşeza pe planul întîi, lua importanţă. La fapta aceea vroia poate Costel să facă aluzie că —• sîngele apă nu se face ! Aşa credea Ana despre vorbele lui Costel şi ar fi vrut să nu fie aşa... şi din atîtea gînduri grele, rămînea un cui care bătea, bătea în capul ei : Mînca degeaba pîinea unui om care nici măcar n-o putea cinsti ! Serviciile ei credincioase, pe acelea nu şi le mai
ştia preţui. Toţi socoteau slugărnicia ei firească, ca însăşi slu-ijea tuturor ca fimdu-i datoria, fără răzvrătire, şi atunci cînd ■uneori vorbea de plecare, înţelegea să nu fie ea cumva o po-yară altora.
Acum însă serviiudinea îi apărea ca o misiune neîncăpă-.toare îndestul pentru recunoştinţa ce datora lui Costel, o recunoştinţă care o depăşea şi îi da un fel de friguri, un amestec de spaimă şi de zel. Aşa înfrigurată mătura, freca, ceruia, yăruia, la ore la care să nu supere pe nimeni, şi combinaţia asta anevoioasă îi ocupa toate gîndurile. Lua uneori de la ţiganei un buchet de ilori proaspete de trei zile, dar înviorate, de busuioc fraged. Se nimerise că tocmai pe busuioc se pusese ochii lui Costel. Spusese că e floarea carc-i plăcea lui şi că acasă, mamă-sa punea în fiecare an busuioc în glastre anume pentru el... Acum era certat cu părinţii, — el adică ţinea la ei ca şi înainte, ei însă erau supăraţi... şi nici măcar nu mai avea de ce să fie de cînd Nma nu mai era cu el. Costel rămăsese îngîndurat... dar Ana era mulţumită pentru flori şi de faptul că vorbise împreună de părinţii lui.
Cu Nina, Costel se certa urît pentru părinţi, adică Nina vorbea nesocotit de ei şi Costel jurase să nu mai pronunţe în casă numele lor, şi acum iată că totul era îndreptat. De mirare, Costel băgase de seamă şi văruitul şi cernitul şi se uimise cum lc-a putut face Ana pe nesimţite. Acasă la Brăila era mare tapaj ; mamă-sa, cînd era mic, îl trimitea de acasă pentru că se împiedica de el, şi mai tîrziu, cînd era flăcău, îl trimetea ca să nu vadă dezordine, şi dacă dascălul Petre, care era mai iute şi mai aspru spunea ca astea sînt mofturi şi că ii strică cu răsfăţul, mamă-sa explica atunci că pe un băiat trebuie să-1 cinsteşti din timp, dacă vrei să se cinstească el singur şi să ţi—1 cinstească alţii. Mamă-sa era o femeie cum nu sînt multe, repeta Costel, şi Ana credea lesne, era chiar uimită de felul cum fusese crescut Costel de acasă.
Costel îşi amintea de acasă cu dor. Un timp mamă-sa fusese mulţumită de el ; îi plăcea şcoala şi că c funcţionar de bancă. Mulţumită fusese şi de relaţiile lui cu lumea bună, pînă la dovada că lumea bună fusese o lume rea. Acolo, la Brăila, de unde părinţii nu lipseau mai niciodată — dascălul Petre chiar nici nu fusese la Bucureşti :,,Ce să cauţi la Bucureşti cînd trăieşti la Brăila", — acolo, în mahala, în casa din curtea bisericii, unde locuiau prin drepturi cîştigate, reparînd

şi înfrumuseţînd ca într-o casă proprie, adevărul adevărat asupra situaţiei lui Costel părinţii n-avea cum îl afla şi era mai bine, căci s-ar fi mîhnit tare. La Brăila ei nu se aflau decît cu lume bună ; în amintirea lui Costel se ştersese cine anume erau aceia, rămăsese însă o definiţie în a cărei compunere intrau şi cele trei morminte vechi de ctitori din jurul bisericii, de pe cînd era încă voie să se îngroape. Erau în fotografie doi boieri Can-tilis, şi o doamnă Cantilis soţia unuia, mama celuilalt, mai tî-nără ca amîndoi, fiindcă fotografia era făcută la vîrsta de douăzeci de ani. Fiul, cu o barbă sură, părea şi el mai bătrîn ca tatăl şi Costel multă vreme nu pricepuse, şi chiar cînd pricepuse nu fusese niciodată deplin convins.
Cele trei morminte, mama lui Costel le luase în primire ca fiind de resortul ei, din cauza nobleţii lor ; ea era tot fată de dascăl din Galaţi — de la Episcopie — dar tatăl ei făcea versuri religioase şi chiar de celelalte, laice — Dumnezeu să-1 ierte, că murise, şi pentru versurile lumeşti. Mormintele Cantilis le întreţinea dăscăliţa cu concursul lui Costel, care se ţinea de fustele ei ; le întreţinea în aşa

stare, ca să fie totodată îngrijite, da' să rămînă tot vechi. Acel cult intuitiv al „lucrului vechi" al dăscăliţei dusese pesemne pe Costel la prelegerile istorice ale profesorului Dumitriu la Casa Şcoalelor, aşa că, pe drept, Ana se credea onorată de Costel din aceea că pronunţase în faţa ei numele părinţilor lui.
Pentru a-şi arăta evlavia faţă de acel subiect, Ana înduioşa mai mult ochii ei blînzi, pe cînd nasul achilin se lungea. Era doar cu mult datoare cumnatului ei, pentru toate vorbele grele pe care fără minte le rostise Nina — căci Nina nu putea suferi să-i tot iasă înainte cu dascălii : ,,că nu sîntem la mort să ţinem coliva" — şi alte necuviinţe a căror gravitate Ana abia acum o simţea, deşi totdeauna dojenise ea pe Nina.
Acasă la Brăila, Costel se deprinsese a preţui scuturatul, ceruiala şi varul proaspăt, pe cari el le găsea gata făcute în lipsa lui, din socoteala mamă-si că un bărbat trebuie să găsească tot rostit ca să-i fie plăcută casa şi să nu se deprindă hoinar. în adevăr, Costel era ticluit, curat, ordonat de felul lui ; acum aci, în Rahova ca şi pe vremuri acasă, iată, erau renovări făcute în lipsa lui, din care el simţea numai ceva miros de var proaspăt şi de terebentină, care aici, ca şi acolo lupta cu mirosul de busuioc, dînd o compoziţie de aromate bizare ca un parfum de groapă, dar plin de suvenire... .

îşi amintea pe mamă-sa în zilele de scuturat, gătită ca de obicei. Dăscăliţa era de felul ei cochetă — numai ca semn distinctiv avea atunci la scuturat o basma pe cap, o basma colorată pe care Costel o vedea parcă : pe fond galben cu dungi grena şi floricele albastre, desen turcesc. Se uita la Ana cu grija, să nu fie ca atunci pe timpul cînd, abia începuse a face curte Ninei o surprinsese la scuturat cu o rochie veche ruptă şi un şorţ ieşit la spălat, iar pe cap cu o cîrpă de praf legată strîmb.
— Biata fată, munceşte î — gîndise atunci, dîndu-i mîna cu silă.
Ana însă, spre surprinderea lui plăcută avea acum o rochie nou-nouţă de pichet cadrilată cu albastru — o cumpărase cu ' mari ezitări din banii de pe lucru şi o cususe printre picături •— şorţul tocmai şi—1 scoasese şi era cu capul gol ; părul avea încă urme de ondulaţie şi, cu toate că nu mai avea fard, era niţel roşie de căldura maşinii, pudră punea acum puţină în fiecare zi — bine ştearsă, de aceea tenul părea mai bun.
Lui Costel îi păruse rău că Aha n-are o basma frumoasă pe cap, cît pe-aci chiar să-i spună — dar ce putea să-şi închipuie, putea crede că o ia în rîs ; nu ştia nici dacă trebuie să-i mulţumească pentru curăţenie — curăţenia e un lux pentru cine o preţuieşte.
Costel îşi amintea ce neglijentă era Nina ; în afară de combinezon şi chiloţi de mătase, pe care îi spăla singură la două zile, încolo tot ce nu era nou şi curat sta ghemuit maldăr în şifonier şi ciorapii de mătase pe sub saltea ; Nina, dimineaţa, pînă se gătea, tîra papucii rupţi şi un halat de creton roşu, cu care o pomenise dincolo ; cînd venea uneori pe neaşteptate — îl schimba repede cu unu! de satin *rose,* dar aici, după cununie îşi spăla picioarele în faţa lui şi nici nu apuca bine să iasă din cameră că-şi făcea toaleta cea mai intimă, iar lighe-neîe le lăsa în drum, nevărsate, înjurînd că n-are cuvetă şi *bidet,* cum e învăţată. Ana venea de ridica şi strîngea pe urma ei tot, deşi pînă la urma urmei, zoile soru-si nu erau treaba ei, dar o făcea, desigur, din ruşine. Ana era ruşinoasă, mai deunăzi o surprinsese Costel strîngîndu-şi în grabă de pe sfoară rufe de-ale ei. Nici nu ştiai cînd spală şi calcă, noaptea sau cînd. Chiar îi spusese :

— Ştii, Ana cînd te-am cunoscut întîi, aşa te-am văzut, strîngînd speriată rufele de pe o sfoară pe cînd... ne prezenta unul altuia... Ezitase să pronunţe numele Ninei.
— Ţin minte ! —• răspunsese Ana şi surîsese domol.
Asta era mare calitate la ea, mereu aşa domoală, de nici n-o simţeai — şi

deodată Costel îşi dase seama că ea spăla toate rufele casei, acum ca şi înainte, deci şi rufele lui, şi se simţise strîmtorat. Nu putea nici să sufere să-i mai spele rufele acum, cînd Nina nu mai era în casă, nici s-o oprească, fiindcă bănuia ca ar ofensa-o. Cum să-i spui... ce să-i spui ! El purta curat., totuşi... Se va primeni mai des, dar atunci îngreuna spălatul cu rufe mai multe. Gu ideile astea trecuse dejunul fără să-i vorbească aproape, se sculase de plecare, clase bună ziua şi la uşă abia găsisea ceva imperios de spus şi strigase :
— Ana!
Ana tresarise din cine şt'e ce singurătate şi venise aproape.
— Ana !... Tu... — De ce „tu", parcă îi zicea dumneata... tocmai fiindcă i-a zis totdeuha dumneata... să-i zică acum *tu,* ca un semn de prietenie, de apropiere... Ana, tu — cam sthi-gaci îi venea. Ana, ai cheltuit o mulţime cu scuturatul, curăţatul... e o frumuseţe acum aici... şi de ce nu ceri bani cînd îţi trebuie — cere tot ce-ţi trebuie, ştiu doar că eşti econoamă...
Să ştii ca ma ofensezi.
Ana care aşteptase speriată ce-o să-i spună — nu ştia bine ■ ce ar putea sa-i spună şi nici ce credea ea că o să-i spună — sta zăpăcită lîngă el la uşă şi, ce-i va fi năzărit, se trezise că-i ia mîna să i-o sărute, aşa, aiurea. Costel îşi trăsese mîna, nu ştia ce are de. făcut ; ceva trebuia parcă să facă şi o sărutase pe tîmplă ; bunul-simţ îi indicase o sărutare şi, cînd se aplecase într-o doară, nimerise tîmpla care mirosea a pudră roz, a ardei umpluţi şi a levănţică ■— cu apă de levănţică îşi spăla Ana părul.
Costel plecase la birou ; la întoarcere avea să fie greu. Parcă ce greutate putea fi. îi mulţumise fata pentru parale ; de mult va fi avut nevoie, săraca, şi lui nu-i da în gînd, ea nu cerea. Obţinuse azi un acont de la bancă deşi se da anevoie ; fusese convingător nu prin argumente — nu schimbase argumentul curent: „Aş avea mare nevoie !" — dar, fără să-şi dea seama, fusese ferm în pretenţii. Tonul e tot. Loveşti în gol sau în plin. El de data asta lovise în plin ; ce n-ar fi dat,

cînd Nina îi scotea sufletul să obţie un avans şi nu obţinea. Vezi că cerea pe atunci cu frica'n sîn să nu fie răzbufnit la birou cum era răzbufnit acasă, da acum ştia că nimeni nu i-a pretins şi, dacă nu aduce, nimeni nu-1 va mustra.
El totdeauna iubise libertatea, de aceea nici nu vroise să se însoare Acum era liber — da nu ca înainte liber şi pustiu —< se mai maturise şi cu asta îi venise şi o nevoie de confort casnic, cum e legea : cînd eşti tînăr unele, pe urmă altele ; dar, sa fie liber pe el, şi era greu cu Nina. Acum, iată, nu mai era singur şi era liber de tot : vrea el sa ţie casă mai departe ?... Vrea el să dea bani în casă şi cît ?... Vrea el ? Orice vrea putea face, dar nu vrea de fel să lase casa şi nici să se lipsească de Ana, cum nu te lipseşti de pîine, şi nici nu vrea să umble pe la Leontina, să se aleagă cu cine ştie ce, să cheltuiască apoi cu doctori tot ce are şi ce n-are... Mamă-sa îi spunea — ea fusese prietena adolescenţei lui, nu dascălul Petre care era cu precepte din ceasloave şi-i da cu cartea în cap, chiar la douăzeci de ani — mamă-sa, despre lucrurile astea, îi spusese, numai o dată : „Să te fereşti, băiete, ca de ciumă de boala lumească". Toată cuminţenia şi toată încetineala şi acum tot dezvăţul lui veneau de acolo. Dar era o cumpănă destul de grea de ţinut, acum mai ales, după ce fusese cu Nina şi nu mai era — şi tot cumpânindu-se, trecea timpul... şi băga de seamă că trece timpul şi nu ştia cum să le potrivească...
Vesel de avansul obţinut, se oprise în drum — ba cu ceva abatere din drum — la Rochus, de unde cumpărase mezeluri, toba îi plăcea lui îndeosebi şi era proaspătă ; se bucura pentru dejun, nu se mai gîndca la ce fusese dimineaţa. Ana, în lipsă, se silise şi ea tot spre „n-a fost nimic".
— Nu vrei vin alb la tobă ? — întrebase pe Costel şi dase fuga după vin la colţ, după ce întîi fusese întrecere, fiindcă Costel se oferea să meargă el (de atunci,

din ziua cu patcurile* (Sostel se arăta mereu galant).
Ana adusese şi briază albă ; se gîndea că tocmai a căpătat ceva de lucru şi se putea deci astupa cheltuiala dezordonată, dar ziua aceea era o zi caro se cerea sărbătorită.
Din aburul de jigou, pregătit cu foi de dafin, piper şi vin roşu — ceruse o ceşcuţă de vin împrumut de la gazdă —, din aburul de jigou te ameţeai puţin. în pregătirea jigoului nimeni n-o putea întrece pe Ana, era odinioară felul de predilecţie al lui Dragu ; butul întreg, pe atunci, de viţel de lapte,

ca pentru vicepreşedintele Sfatului negustoresc ; Dragu, mîn-căcios şi pretenţios, recunoştea că e pregătit ca la Palat — unde de altfel într-adevăr mîncase o dată în viaţă. Amintirea acelui timp, amintire altădată posacă şi izgonită, azi îi părea Anei un trecut îmbelşugat, distrus de împrejurări nenorocoase, dar care-i constituia un fel de latiiundiu.
Costel făcuse la dejun glume, pocnise dopul sticlei ca la şampanie, hotărîse că sticla se bea toată, pe cînd Ana lupta să rămînă jumătate pe seară, cu viţel rece ; Costel mîncase aproape singur toată toba, spre hazul lor mare ; aşa fel erau de veseli, încit gazda crăpase uşa. Ana fugise la uşă şi o ţinea întredeschisă cit mai puţin, să nu-şi vîre nasul gazda că pe urmă se face obicei şi nu e bine să faci sat cu proprietărcasa.
Madame Ida explicase că a crezut că poate s-a întors madame Petrescu.
— Nu s-a întors, dar se apropie ! — aşa îi venise Anei răspunsul.
— De asta vă bucuraţi !
— Ce rău e cu gazda pe o sală ; trebuie să ştie numaidecît de ce te bucuri ori de ce plîngi şi să născocească pe urmă pe seama ta.
Ana se plîngea lui Costel cît sînt gazdele de curioase, chiar cele mai de treabă — pentru că a lor era de treabă —, şi, vorbind, strîngea farfuriile şi firimiturile ca masa să rămînă curată. Pe cînd ca mai rostea pe la dulapuri cu tot auzul spre el, Costel citea tare şi comenta ceva din ziar. Pentru Ana, după banchet, urma acum o sărbătoare a intelectului, căci nimeni încă n-o asociase la vreo citire, dar plăcerea îi era amestecată cu teamă, ca nu cumva să stea scris în ziar ceva de Dragu sau de Nina. De Nina n-avea cum, căci afacerile galante, cînd nu sînt însoţite de un scandal mare, n-au ce căuta la ziar, dar puteai şti cu Nina dacă nu survenise cumva şi un scandal !
în seara aceea, Ana se temea şi de o umbră, şi la un loc bucuria cu tnca, cu vinul, cu cearta ce căpătase în ajun pentru întîrziere, avea ca o ceaţă pe ochi şi era parcă fum în odaie, dar geamul nu l-ar fi deschis, să nu intre, să nu iasă ceva din odaie. Era şi ostenită moartă, umblase mult prin casă, în oraş, şi n-o ţineau acum picioarele. Se aşezase de partea cealaltă a mesei în faţa lui Costel, cu capul rezemat pe mîini, ascul-tînd ca prin vis, cu ochii, cu auzul împăienjenit.
La un moment dat, Costel lăsase ziarul, i se făcuse şi lui somn, se uitase la ceas, apoi spre Ana, şi iar se mirase că mîinile Anei sînt mai frumoase ca ale Ninei, ceea ce îl umilea oarecum. Deşi trecuse numai pe la Primărie, băiatul dascălului se simţea solidar cu frumuseţea nevestei.
...Dascălul Petre, desigur, nu-1 socotea căsătorit, ci în concubinaj şi păcat — cum va fi spus probabil despre Costel, prietenilor, la Brăila, în camera de alături a crîşmei lui Zaharia, care crîşmă le servea pentru pichet şi politică. Partenerii erau toţi oameni bisericoşi, care beau bine şi votau la fel.
Pe la crîşma lui Zaharia se abătea adesea şi părintele ; numai diaconul cel nou mergea la conferinţe şi la cinematograf...
Astea le ştia Costel din scrisorile mamă-si, pe cînd îi scria, dar acum... Acum Nina nu mai era acolo — se simţea mulţumit în seara ceea că nu mai era Nina acolo.
Cititul îl obosise şi s-ar fi culcat... Altceva nici nu-i rămînea de făcut decît să se

culce, dar nu se hotăra, zăbovea. Ana în schimb ar fi putut sta aşa acolo pînă la ziuă, deşi amorţită de oboseală ; văzînd însă pe Gostel că a lăsat jurnalul din mina, se sculase şi trecuse dincolo să aştearnă, dar mîinile îi umblau leneşe, adormite, pe tot ce se puneau. Costel tresărise dintr-o somnolenţă ce-i păruse a fi durat mult ; nemaivăzînd pe Ana, crezuse că s-a culcat. Nehotărît, după o zi ce fusese altfel decît celelalte şi pe care nu ştia parcă cum trebuie s-o sfîrşească, trecuse spre camera lui, leganîn-du-se pe picioare.
11 pironise în prag prezenţa Anei, cu un macat în mîini ; somnoros se apropiase de ea să vadă bine, nu în ceaţă, că e ea şi ce caută acolo... şi deodată perina, cearceaful, golul patului sub plapoma pe jumătate împăturită, gaura din gîndul lui, instinctul de ceva ce trebuia să se mai petreacă, o femeie acolo cam în ceaţă —- rîsese puţin în gîtlej, un rîs prost — şi cu gesturile stîngace cu care o lua pe Nina în serile cînd el premedita că se cuvine să-i aparţină şi ea nu-1 aducea la realitate izbindu-1 la o parte, ci stînd la îndoială dacă puţina dijmă ce-i acordă să i-o dea chiar atunci — cu gesturile acelea stîngace şi rîsul prostesc...
...Dar aci îl trezi de-a-ntregul, o consimţire aprigă, deplină.
Acum Costel trăia într-adevăr în concubinaj şi păcat.
86
87
De vin, de mezeluri nu mai era vorba, se temeau de vecini, de gazdă mai ales, vorbeau în şoaptă, luau precauţiuni
Ana muncea toată ziua ca şi mai înainte, iar seara, dacă Costel era acasă, se grăbea să termine, sau îl aştepta pînă se întorcea. Costel nu mai avea starea de moliciune, absenţa gîn-dului, nici tensiunea desperată a muşchilor pentru a învinge pasivitatea dezgustată a Ninei ; acum era lucid şi Ana mereu aprigă, totdeauna mulţumită
Afară de seara dintîi, nici unul nici altul nu mai vroise să se atingă de patul Ninei, din superstiţie ; sta ca un tron, acoperit cu reţeaua de dantelă căptuşită cu satin roz ; dimineaţa fiecare se deştepta pe divănaşul lui în camere separate, pentru a începe corvezile zilnice.
De-a doua zi chiar după benchetuială, venise o somaţie de impozit pe trecut şi Costel alergă sa probeze că nu era a lui casa din Popa Tatu, ci a lui Dragu şi că ei fusese numai chiriaşi, dar n-aveau contract, şi fiscul, în lipsa Ninei, nu Ic mai accepta argumentul, ci ameninţa cu sancţiuni urgente, aşa că se aflau în mare încurcătură.
Romanţa fusese scurtă ; Ana alerga în brînci — la percepţii. la uşi de ministere, iar Costel la birou sta sub presiune, căci îi venise şi acolo citaţii, iar de la direcţie i se dase un avertisment de care nici nu pomenise Anei ; ea seara acum pica de oboseală, mai slabă încă de atîtea drumuri. Costel credea că e bine să înceapă a plăti, împăcînd parţial şi fiscul şi pretenţiile directorului, dar Ana susţinea ca n-ar fi bine, deoarece ar însemna că se recunosc datori — aşa o lămurise cineva de acolo chiar de la percepţie, totuşi nu cuteza să înfrunte voinţa lui Costel, care se guşa spunînd că el ştie ce tace.
Consecinţa fusese o micşorare a bugetului, şi aşa destul tic redus ; Ana se topea nu numai de drumuri ci şi de grija de a scoate la căpătîi socotelile, făcea economii dar nu ajutau mult, căci econoamă fusese şi înainte ; lua lucru suplimentar de dat seara la maşină şi de multe ori Costel era adormit cînd ea isprăvea, şi de deşteptat nu l-ar ii deşteptat.
Alerga acum şi la acela unde avea bani daţi cu dobîndă. dar bătea drumul degeaba, alegîndu-se cu promisiuni şi se vedea silită uneori să se împrumute cu o sută de la gazdă care profita pentru a-i pune felurite întrebări cari deşteptau Anei griji şi remuşcare. Situaţia ei nu mai avea lămurirea dinainte : un - devotament fără scop dintr-o iubire ce nu se bănuia
măcar pe sine ; o rodea acum ghidul că trăieşte cu Costel, cumnatul ei, şi că Nina ar avea dreptul s-o scuipe. Totodată credea că Nina n-are ce mai căuta

acolo acum şi niciodată. De la început ea preţuise şi menajase pe Costel ; pe cînd Nina îl batjocorea ; ea muncise pentru ei amîndoi şi răbdase să-i vadă însuraţi, ba chiar stăruise. O învolbura ura, se clătinau în ea drojdii de *zece* ori pe zi î de pilda, cînd Costel vorbind cuiva de ea, spunea „cumnatămea" ca de o străină sau cînd *gazda.* întreba de întoarcerea Ninei. „N-are să se mai întoarcă *l"*
— răspundea Ana în gînd, şi tot în gînd : „Dar dacă într-o bună zî se întoarce *l"*
Gazdei însă trebuia să-i răspundă :
— Da ! O aşteptăm... trebuie sa vie în curînd... e la ţară, la nişte rude bolnave...
Minciuni cu care nu era învăţată şi care o trudeau în multe feluri, căci, odată născocite, luau putinţă de a fi adevărate ; cu privire la întoarcerea Ninei, deveneau obsesie : să nu se mai întoarcă Nina, acum era o duşmancă. Anei i se denaturau sentimentele, 'firea îi era siluită, avea un foc lăuntric fără supapă de răsuflare ; de la tristeţă fără leac, traiul ei trecuse la iad, aşa dintr-o zi bună şi nebună, căci una singură fusese bună deplin şi din ea se înrăise tot. Fierberea era undeva la fund, altfel s-ar fi crezut fercită de n-ar fi fost mizeriile de pe urma lui Dragii care necăjeau pe Costel drăguţul.
Pînă atunci, pentru Ana nimic nu putuse clinti pe unchiul de la un loc al respectului, nici crima către ea şi surorile ei, nici hoţia şi puşcăria, căci deasupra a tot pe lume era pîinea, şi el dase pîine văduvei cu fetele ei trei. Acum pîinea o aducea alt bărbat şi nu mai avea servitudine către unchiul ; cînd venea vorba, Ana pronunţa cu ezitare „unchiu" în faţa lui Costel, dar cum altfel ar fi putut să-i zică, deşi Costel se întuneca la pomenirea numelui de Dragu.
Atunci, curînd după fapta, într-o noapte, Ana, într-o pornire mărturisise lui Costel ce fusese cu unchiu, poate că el aflase de la alţii şi o dispreţuia, şi mai bine să ştie de la ea ; nu mai putea acum să aibă secret faţă de el.
Costel, îngreuiat de somn, se lupta să stea treaz, cu oarecare gelozie în chiar momentul acela şi cu o curiozitate a lui mai de mult.
_.—
Ascultînd-o, repeta]a intervale i

— N-cin băgat de seamă! — **spuntndu-şî-t) mai mult sie** însuşi.
. -' ■' '
Ana căta să explice :
— N-a putut... de tot'... Aşa a spus moaşa că **de rupt, a** rupt... dar n-a putut de tot...
începuse a plînge zguduind patul cu suspine.
— Ce mai plîngi... Spune !
— Eu mă dusesem sus cu rufele, fiindcă spălam cu mama la un loc... pe atunci eram prea crudă, numai şaisprezece ani, şi mama tot mai avea ceva putere... Şi cînd am intrat, unchiul era numai în pantaloni, cu bretelele atîrnate şi fără cămaşă, şi am vrut să ies pe uşă înapoi, dar m-a prins de braţ pe sală şi m-a întors în odaie şi s-a luptat cu mine să nu ţip... cu o mînă pe gura mea şi cu un genunchi pe piciorul stîng... gîfîia, blestema, mă scuipa şi pe urmă răgea, de credeai că moare... aş fi murit şi eu astupată, dacă n-ar fi slăbit mîi-nile încleştate una peste gură, alta în grumaz... Greoi cum era, a lunecat pe scîndnri, dar s-a ridicat iute şi a început să mă bată cu palmele, cu pumnii, cu o biciuşca, şi striga că eu sînt de vină. şi să-şi ia mama plozii să plece îndată cu ei...
— Ei ?
— La urmă m-a izbit spre uşă şi am căzut rău, fiindcă piciorul era amorţit... M-am zdrelit de a trebuit să zac... Mama 1-a rugat să nu ne dea afară, a plîns, a pomenit pe tata, a zis că tot ce s-a întîmplat nu e nimic şi unchiu mai domolit i-a zis : „Marş !" şi am rămas.
— Ei ?!
— După un timp a trimis să mă cheme, dar eu am spus că mă omor, dar nu mă

duc... întîmple-se orice — mai bine mă omor... şi iar a ameninţat că ne aruncă pe stradă şi mama ma ruga plîngînd : ,,Eu acum sînt prea bătrînă, ce mă fac |" — se văita, ma ruga şi pe urmă mă bătea şi ea, dar degeaba. Mai bine mă omoram... Nina ţipa că sînt o idioată şi că m-am născut să fiu slugă. Unchiul zbiera că dacă îi stăm cu sila pe cap, ori... ori plătim chirie... Nu mai stă nimeni la el fără chirie... Mama era bolnavă tare de reumatism la inimă şi n-avea cum să ne ţie... poate că nici nu l-o fi crezut... dar unchiu s-a ţinut de vorbă.
— Ei ?!
' — Nina, a vrut singură... A zis : „Dacă e aşa, apoi lasă că plăteşte el chirie"... S-a dus ea să roage pe unchiul ! Pe urmă ştii tot ! Costel se trăsese spre perete şi Ana se săltase pe marginea patului şi, cu glasul mînjit de lacrămi, întrebase :
— Nu eşti supărat pe mine ?
'■ Costel, înnnzîndu-se iar pe tot divanul, mormăise că nu.
; Aromea, se umflase în el un sforăit pe care-1 năbuşea cînd | în nări, cînd în fălci, dintr-o cochetărie care pe măsură se '|' slobozea în lenea somnului şi în mulţumirea bunului plac... i Să doarmă acum în voie, fără nici o grijă, nici cea de a se deştepta la timp pentru birou... Avea cine-1 deştepta... Putea ; să doarmă, putea să se scole, izbăvit... Cuvintele desperate ■ ale Anei le înlătura de pe pleoapele grele, cu o blagoslovenie îngăimată trecutului :
— E... de mult !...
— Mă ierţi ?
El sforăia acum liniştit.
Costel nu simţea nici o supărare pentru trecut; îl apucase ce e drept deunăzi un fel de parapon că, din neamul cela, nici măcar Ana n-a rămas curată, dar cînd el era amantul, nu mai avea nici o revoltă.
Ana zkea ca n-a putut !..• El nu băgase de seamă în nici un fel!
Cînd Ana mai cerca a pomeni de asta, schimba vorba, pentru că ruşinea Anei îl ruşina nu ştiu cum pe el. De la Nina se deprinsese să primească anecdota piperată. Nimeni nu spunea porcării mai nostim ca Nina : afirma Lupescu, mentorul Iui şi Costel, obedient, cerca a găsi că în adevăr era foarte nostim. Nina ..de la cap pîn-la picioare" — ca în refrenul ei favorit — era o ilustraţie a anecdotei picante... Cu fardul cutezător, cu fuste prea scurte, cu sweatcrul lipit pe bust aşa că sînii împungeau, ajustîndu-şi în fiecare minut ciorapul pe pulpă... Nina... Ana era mai urîtă, era altfel... ruşinoasă. Pe atunci Ana cu ruşinea ei punea în evidenţă *sexappeal-ul* soră-si... Acum...

PARTEA a
IlI-a

Ana nu înflorea din nemuri noi, cum s-ar fi putut, ci slăbea ; în cutie pudra era pe sfîrşite, şi rochia nouă purtată prea des se învechea repede. Ce avea nou erau nişte friguri, zbîrnîia înăuntrul ei, în trup şi în minte, se obosea cu planuri pentru timpul cînd se vor slîrşi belelele. Uneori chiar vorbea de : cum o să iie pe urmă ? Poate că se mută de aici din casă ! Poate ca...
De ce să se mute ? Subsol, e drept, dar lui Costel nu-i plăceau mai ales schimbările. Ana nu explica pentru ce, dar credea că e bine să se mute şi revenea asupra proiectului : „Cînd ne-om muta de aici !" —• aşa îneît Costel sfîrşise prin a se deprinde, mutarea rămînca depărtata, numai în Ana se aşeza o încapăţînare, încă una : amor... mutare... atnîndouă cu putinţă... şi totuşi îi fugeau de sub mină.
Zilele dinţii, nopţile dinţii rămăseseră pentru Ana unice. Curînd, din pricina cumpătării lui Costel, care se instalase în noua aşezare ca de cînd lumea, Ana se

sfiise să-i arate prea multă dreagoste, aşa că pentru el totul intrase în ordine, dar în ea se aşezase o dezordine ; era neliniştită din voluptate tîrzie pe dată infnnată. Svîcnea în ea, era nervoasă şi nervii îi descărca asupra obiectelor din jur : — ştergea crătiţile cu persecuţie, cu violenţa, zîngănea în tacîmuri, întorcea cheia în uşă cînd simţea paşii gazdei, se tocmea arţăgos cu precupeţii şi numai cînd Costel se întorcea se îndulcea pe loc şi surîdea către el, către odaie şi în gînd zicea : „Doamne !" ca şi cum, după ce blestemase cumva, simţea pronia cerească ; avea în gură o acriturâ şi n-o mai avuse.
Pe Costel complezenţa, supunerea ei îl satisfăceau ; ca roabă fericită, el amant cumpătat; păcatul lor era cuminte şi Coste! se putea gîndi la Brăila fără a se simţi strivit sub blestemul părintesc, şi de altfel părinţii nici n-aveau de unde şti.
Aventura lui cu Nina — căci tot aventură rămăsese — îi părea un lux ce şi-1 îngăduise pe împrumut şi care-i zăpăcise traiul, acum iarăşi tihnit. Erau însă Ana şi cu el hărţuiţi de griji, şi Costel avea adesea o dungă între sprîncene şi uita uneori să se radă zilnic — cum fusese deprins — din chestiile astea de pe urma lui Dragu.
într-o zi, trecuse vreo două luni, Costel intrase acavă la unu şi un sfert şi la unu şi şaptesprezece minute, aproape cu el o dată, intrase Nina. îmbrăcată cu un *tallleur* negru, cu vulpe argintie pe umeri, dar cu un surîs silit şi parcă plînsă, nedormită.
— Ei ! Am venit ! — zisese, şi cum Costel sta înlemnit^ 'cu fălcile încleştate : M-am întors !... Mişcă-te la o parte din uşă... Unde e Ana ? — ca şi cum căuta acolo un om viu cu care să se înţeleagă.
Pînă să-şi repună Costel fălcile în mişcare, intrase Ana venind de la pod, îi spusese gazda, şi avea chipul ce-1 puteai închipui ca o să-1 aibă în sicriu.
Nina se întorsese spre ea ca spre un ajutor :
■—• Bine că ai veni, Ana, că mocu' ăsa !
'Vorbele ci se pierduse într-un fel de răget răguşit, ca al unuia care urlă cu o batisa pe gură. Neînţelcgînd, Nina se apropie s-o ajute, dar Ana o apucase de cap, cu amîndouă miinile încleştate în părul ei, ca şi cum o trăgea o apă la fund şi se agăţase de un stuh. Ninei îi căzuse bereta de pe cap Şi nu ştia dacă Ana a înnebunit sub ochii ei sau era nebună dinainte.
în sfîrşit înviat, Costel dase cu pumnul peste mîinile Anei şi, ca prin minune domolită, Ana trecuse în fund, după perdea. Acolo simţise ceva cald şi ştersese de pe buze o picătură roşie, Şi la lighean se spălase şi apa era tot roşită. Simţea că i s-a

rupt parcă ceva şi se aşezase. Sînge din nas mai avusese — o dată chiar nu-1 pututse opri şi se speriase. Sta acum pe divan, aşteptînd cu frică un eveniment dinăuntrul trupului care covîrşea pe celălalt. Se clătise iar, şi apa nu mai fusele roşie, dar ircă tot îi mai era.
Nina şi Costel trecuse la ei în cameră şi se auzea o discuţie în şoapte, dar Ana nu se întreba ce-şi spun, sta ţeapănă cu teama de a se mişca, ca şi cum furia ei se rupsese deodată cu ruperea vreunei vinişoare.
Se deşteptase a doua zi pe acelaşi loc, cu capul căzut strîmb pe speteaza divanului. Aşadar, nu murise. Privea prin geam lumina mare de afară, pe cînd alături în cameră era tăcere. Ceasul arăta opt şi jumătate şi în casă nu se simţea nici o suflare... poate fugise amîndoi şi o lăsase acolo ca pe o nemernică.
I se păruse apoi că aude o răsuflare şi o tăiase prin piept un cuţit; dormeau încă la ora cînd el ar fi trebuit să fie plecat la birou. Se ridicase de pe divan şi cu hotărîre crăpase uşa dinspre camera lor : Costel lipsea, iar Nina dormea pe pat îmbrăcată ; mişcase în somn şi Ana se trăsese înapoi, ca înaintea unui şarpe ; Nina nu se deşteptase, capul îi era înfundat în pernă şi fusta de la *tailleur*

săltată pînă la genunchi, pantofii erau lîngă pat, pălăria, jacheta aruncate pe un scaun ; Ana nu se uita spre divanul lui Costel, se uita mereu numai la Nina, sora pentru care muncise de cînd era de şaisprezece ani, la Nina, hoaţa care venise să fure pe Costel şi pe care în ajun ea voise s-o omoare... dar acum n-avea putere să simtă nici ură, nici revoltă şi repeta : s-o omoare ! în gînd, ca pe o vorbă lipsită de înţeles; gînd neputincios, stupid, contrazis de alte gînduri.
Aşadar, Nina venise înapoi acasă !... Cum.... De ce ? Venise. Costel o aşteptase şi o căutase ; o aşteptase şi gazda şi acum venise. Ca şi cum abia în acel moment ar fi durut-o, Ana se uita la pumnii ei pe care Costel îi desfăcuse cu forţa... Ea, Ana, în ajun se zvîrlise asupra Ninei din pricini pe cari nimeni nu le-ar fi îngăduit şi ei însăşi i-ar fi fost ruşine să le mărturisească, dar pe care unul singur le putea pricepe, acela tocmai care îi desprinsese mîinile din părul Ninei.
...în ajun fusese nebună, acum se simţea vinovată şi nu era deprinsă ^să fie vinovată... Slugă da, fusese; dar făcuse altora morală, fusese slugă cinstită şi cu drepturi... Şi acum

94

oe avea să fie ?... Tot slugă, dar umilită : să aprindă focul, să meargă la piaţă, să coase ! Nu ! Nu mai putea ! Trecuse încetişor alături, se aşezase pe un scăunel, lîngă maşina de gătit... Sluga la alţii ?... N-avea curaj... nu vrea nici sa fie slugă la alţii!
De dincolo, Nina mormăia ceva cu glas posac. Ana tresă-rise şi se sculase în picioare : Nina nu ştia. Abia acum îşi da seama că Nina avea s-o întrebe ce însemnase scena din ajun şi Costel nu era acasă ca să-i explice el... Ce-ar fi spus Costel ? Ar fi spus ce ? Şi ea ce să spună ? Ar fi vrut să spună adevărul, dar dacă Costel o dezminţea şi rămînea mincinoasă despre un astfel de lucru ! Se simţea ca un căţel leorcăit prin ploaie şi noroi, aşa se simţea...
— Şi ce toană ţi-a venit aseară ?
Din prag, glasul Ninei, mai mult nesigur, mirat, decît bănuitor. De cum se deşteptase, Nina se întrebase de rostul scenei din ajun, dar nu găsise alt decît că „turbase, sărmana !'' Se aşteptase ca Ana s-o piseze cu morala, dar chiar aşa !... în faţa ei, Ana sta suptă la faţă, fără mişcare, fără cuvînt. încă somnoroasă, Nina se uita nedumerită la soră-sa ; se aştepta la scuze sau la reproşuri pe care să le repeadă, cel mult la alte pandalii de nebună, pe care acum să le curme cu ceva pumni sau palme, dar făptura pierdută ce-i sta în faţă o punea pe gînduri. Ce se întîmplase ? Casa nu arsese în lipsă, nu lăsase nici o bijuterie care să se fi pierdut, altceva... ce ? Au dus-o rău, săracii, fără mine !
— Fă-mi o cafea ! Nu mi-e bine ! — zisese, pentru că îi era poftă de o cafea şi pentru ca să fie ea cea bolnavă, nu Ana, care parcă ieşise abia din spital.
Ana plecase să fiarbă cafeaua : „De-ar veni Costel mai degrabă !"
— Şi ce-i, mă rog, cu tine ? — întrebase, sorbind turceasca *Ş-* rozind dintr-un corn uscat. Ce-i cu voi ?— cu o bănuială iscată de tăcerea Anei, dar cu o bănuială fără nici o presupunere anume, mirosind numai în jur cu nemulţumirea celui ce a lipsit de pe un loc şi nu mai găseşte locul la fel cum 1-a lăsat şi asta tocmai cînd a fugit de pe alt loc ca să se pună aci la adăpost.
Ana tăcuse şi, fiindcă simţea că a pierdut un prilej, se afundase în tăcere cu încăpăţînare.

95

La unsprezece jumătate, Costel sosise acasă grăbit şi mai devreme ; odată ajuns, întîrziase puţin înaintea casei, apoi intrase în zor pe săliţă şi deschisese uşa lor, ca unul care nu ştie ce masacru are să i se înfăţişeze, din cele presupuse.
Intrarea lui neaşteptată surprinsese felurit pe cele doua : Ana — deşi îl dorea sosit — îşi zicea că a plecat de la birou înainte de oră ca să se asigure că Nina c încă acolo, iar Nina se întreba ce-i căpiase să se întoarcă aşa devreme şi nemulţumirea care dibuia în ea căuta explicări, ceea ce o făcea sa se uite cînd la

unul cînd la altul curios şi iritat.
— Am venit să vad dacă sînteţi bine ! — explicase Costel stîngaci, nu i se potrivea prefăcătoria.
— Uite, sîntem vii — răspunsese acru Nina, plimbîndu-se agitat prin casă, pe cînd Ana sta în rama uşii ca o icoana roasă. Ea, Nina venise sa se pună la adăpost şi ăştia mocneau ceva !
Costel nici el nu putea şti dacă între ele două fusese vreo lămurire ; nu puteai ghici. Ana strîngea gura şi se uita la pardosea şi Nina îi tot trecea pe dinainte de-1 ameţea... El ar fi vrut ca Nina deocamdată să nu afle nimic ; îi era teamă pentru Ana... şi de scandal. Pe Nina o ştia cit e de nebună... şi nici în Ana nu te mai puteai încrede. Surori !... De ce lipsise atîta Nina !... De ce se întorsese ? Ar fi fost primele întrebări de făcut, dar Costel şi le punea lui însuşi şi constata că viat . liniştită a încetat, gata încovoiat sub puterea împrejurărilor noi.
Ana acum se uita la el cu ochii ei cei mai milogi... Nu mai era primejdie de păruială, cel puţin nu din partea ei... Ce vrei Ana de la el? Desigur, ca şi el, Ana vroia ca Nina să nu atk adevărul. Ana tresărisc cînd Nina, care se plimba dezordonat. îi pusese sub nas ştergarul roşit din ajun şi cu scîrbă întrebase :
— Ce murdărie e asta ?
Capul de martiră al Anei o plictisea şi vroia s-o jignească.
Costel nu înţelegea şi căsca ochii la petele de sînge : i-o fi curs Anei sînge din nas, cum îi curgea ei cîteodată ! Tăceau.
Cu doi muţi la îndemînă, Nina care se aştepta să găsească doi inşi supuşi şi grăbiţi în jurul ei, simţea poftă să facă c scenă. Plesnea în ea necazul că „tipul", după ce o prinsese cu altul, o gonise. Plecase, fiindcă n-avusese încotro, dar îi luase clin sertar ^*cec* mu de lei. Era furioasă ca din prostie 3 pierdut un loc bun şi îi era frica de poliţie. Dacă acela făcea pe nebunul ? Şi dincoace făceau pe tîmpiţii.
Mai furase ea altă dată de la Dragu ; cînd Moşu prinsese de veste, îi făcuse tapaj şi o amenințase cu poliţia ca un calic bătrîn ce era, dar nu-i dase mîna să se facă de rîs şi nici s-o piardă, pe atunci era tare şi mare ; .,Dacă am luat de la tine, am luat de la mine !" Nu-1 unuia decît uneori. De-ar fi .ştiut ea atunci că Dragu e un hoţ, l-ar fi speculat mai bine !
Faţă de cei doi muţi, Nina din prudenţă amînase scena şi nu pusese întrebări : „Ce-o fi avînd dobitoaca de Ana ? Tace pe supărata că am lasai-o balta... şi idiotu ăsta nu-şi vin.; în fire !" Nu-i da în minte nicidecum că idiotu' şi cu dobitoaca...
Nina dormea acum pînă la amiază ca să se refacă şi să omoare urîtul. Ana îi pîndea scularea pentru a scutura camera, dar Nina îi da ajutor, cum făcea cîteodată acasă pe vremuri, cînd era ea în toane bune. Nina i-ar fi povestit tot ce fusese, ca altădată, clar o simţea dîrză, închisă, îi era teamă'. Pînă la scularea Ninei, Ana gătea mîncarea ca şi înainte —■ banii de cheltuială îi lăsa Costel în dulap —, tot ce făcea era însă făcut pe jumătate, fără hotărîre ; nu ştia încă bine ce vrea. Nu vroia să muncească pentru Nina, clar era deprinsă a o sluji, a trăi cu ea alături şi nu-şi găsea teiul : ..ce să facă ea acum ?" Simţea nevoia să facă ceva, pe cînd Costel părea a crede că totul a reînceput ca mai înainte.
Ea nu putea suferi ca totul sa fie ca mai înainte ! Era geloasă, sta noaptea deşteaptă pîndind fiece mişcare, fiece cu-vînt al celor doi alături, dar nu se apropiau. Desigur, Nina nu-1 vrea ! Adormea tîrziu cu somn greu şi peste un ceas — două, sărea în sus din somn ameţită de visuri rele şi se scula cu lene, suptă parcă de strigoi şi cu aceeaşi întrebare : ce să facă ea acum ? Pleca în oraş şi se întorcea cu nădejdea că nu mai găseşte pe Nina, dar o găsea citind foiletoane. După vreo trei zile, Nina începuse a ieşi din casă, dar puţin şi pe seară ; în lipsa [e)]i Ana sta încordată cu nădejdea că nu se mai întoarce. Treptat, Nina prindea curaj şi cuteza acum a ieşi înaintea prînzului ; Costel şi Ana o aşteptau cu masa, de altfel nu întîrzia. Cînd Ana şi Costel erau singuri, nu-şi

vorbeau — adică Ana sta "iută după paravan ; Costel lipsea cît mai mult, avea ore suplimentare, el le ceruse.
90
• — logodnicul
într-o seară, Ana pierduse răbdarea şi cu **glas urît,** aproape răstit, întrebase :
— Pînă cînd o să aşteptăm ?
— Ce să facem !...
Poate Costel ar fi spus mai mult, dar li se păruse că aud pe Nina şi într-adevăr vorbea pe săliţă cu gazda, glumea, rîdea, cum făcea ea cînd vroia să atragă pe cineva de partea ei. „Ce să facem !" Asta era deci părerea lui Costel, aşa simţea el, pe cînd ea ardea ca iasca fără untdelemn : „Ce să facem". S-o aştepte zi la zi pînă la ceasul cînd vrea să se întoarcă ! S-o aştepte o viaţă, căci alt ce era de făcut, să se spînzure ? Dar ea tot trebuia să facă ceva, chiar dacă Costel nu ştia sau nu vrea să facă nimic !
Pînă atunci crezuse că are Costel vreun plan, îl rumegă, şi că din ceas în ceas îl va da pe faţă. Ce plan anume nu-şi închipuia, dar unul care să-i scape de Nina, să fie iar ei doi singuri... Cînd colo, el se supunea : „Ce să facem !" Aşadar, nu se gîndea de fel la ce fusese între ei ! Uitase... Buretele deasupra şi viaţa în trei, aşa cum se vedea... Aşa cum se vedea, dar rămînca la bunul plac al Ninei... Niciodată Costel n-ar fi fost în stare să respingă pe Nina... Asta o ştia Ana bine... pe ea însă o înlăturase cu un cuvînt: „Ce să facem !"
Ana făcea treburile casei cu ură, punea mîna pe lucruri cum pui cängi, apuca coada măturoiului ca pe o coadă de topor.
Odată, Nina, se întorsese abia la unu noaptea şi bătuse în geam. Ana aşteptase să se întîmple în sfîrşit ceva, dar aşteptase zadarnic. Simţea că urăşte parcă şi pe Costel. Cum ! Nina îi da astfel de prilej şi el nu se urnea ! Trecuse apoi o zi şi o noapte fără ca Nina să se întoarcă ; în loc de bucurie şi unul şi altul trăise aceeaşi aşteptare, aceeaşi nesiguranţă, dar despărţiţi, muţi.
Ana trăia iarăşi din obsesia : „să dispară Nina dintre ei!" Ura pe Costel, dar pe el îl vrea acolo, pe cînd Nina trebuia să piară. Era singurul ei gînd, singura nădejde. Nina nu se întorsese, mîncau în tăcere, ea haină, el posac, şi se culcau despărţiţi, silnici. Ici-colo, Costel spunea o vorbă despre gospodărie, de Nina nici un cuvînt. De ce nu spunea ceea ce era firesc sa spuie : „Bine că a plecat !" Chiar dacă ar fi fost ca Nina să se întoarcă, să fi auzit Ana de la el cuvîiuul.
98
Seara, Costel ieşea în oraş, nu-1 putea opri... şi dacă nu dormea la întoarcerea lui, de gît nu-i putea sări... să o dea la o parte !... Şi să fi vrut el, ea l-ar fi refuzat... îşi repeta că l-ar fi refuzat, pentru a se convinge, a se întări cu privire la un refuz al cărui prilej nu se ivea pentru ca să se înduplece : „Cum o să-1 refuz !"
Costel lua acum cu el cheia de la intrare. Unde se ducea ?... S-o caute ? într-o seară spusese :
— Dacă se întîmplă ceva, sînt la cafeneaua din colţ. Ce sa se întîmple ? Să se întoarcă Nina ?... Aşadar, n-o întîlnea, cum uneori bănuia !... Să vie Nina înapoi şi ea să fugă la cafenea să-1 cheme ! Nu !... Să se ducă nevastă-sa singură să-1 aducă !... Nici asta nu-i convenea... Să vie dumneaei şi să-1 găsească lipsă... Nu ! Să nu mai vie î
Nina însă nu se întorcea şi Costel întîrzia tot mai mult. într-o seară Ana îşi pusese din fugă pardesiul, bereta, apoi o scosese, — pînă la colţ putea merge şi în capul gol. Nu intrase în cafenea, dasc numai târcoale. Prin geamuri se vedea bine sala mare aproape goală. Costel nu era acolo. Mai era o sală mică, ce da cu ferestrele pe altă uliţă care făcea colţ : Nu era nici în sala mică... Poate îl va întîlni în drum spre casă... Nu-1 întîlmse şi nici acasă nu era întors, dar puţin timp după, auzise uşa de afară şi apoi uşa lor. Ana scosese pardesiul dar nu se

retrăsese după paravan ; vrea s-o vadă Costel ; totul o scotea din fire. Costel se ducea... unde se ducea ? Şi dacă nu după Nina... atunci după alte femei...
Văzînd-o îmbrăcată şi în aşteptare, Costel înrebase cu glas secret :
— A venit ?
De Nina întreba. închipuirile ei geloase, informe, făceau iar loc geloziei precise : aşadar, Costel o minţea, nu se ducea la cafenea, alerga în fiecare seară să caute pe Nina, s-o aducă înapoi. Nesiguranţa îi era înlocuită de descurajare. Era fără glas, fără mîini, nici geloasă măcar nu putea fi, gelozia cere puteri şi ea era nimicită fiindcă nu mai însemna nimic pentru Costel.
Liniştit de vestea că Nina nu s-a întors, Costel plecase spre culcare, după ce din treacăt întinsese stîngaci Anei mîna. Ana îi dase o mînă rece, din care tot sîngele era tras, o mînă fără viaţă. Aşadar, Nina lipsea, ea Ana era acolo în faţa lui la ora culcării, vecinii n-aveau ce şti şi el da mîna ca unei stră-

îne. Aşa de mult iubea pe Nina !... Şi atunci, de ce se legase de ea ! Alt bărbat, chiar dacă şi-ar fi iubit nevasta... nici cel puţin aşa...
Costel băgase din nou de seamă că Ana are mina mai delicată ca a Ninei... Te pomeneşti ca Nina plecase de-a bmelea... Să mai aştepte o săptămînă, mult două, şi pe urma să intenteze divorţ, cum îl învăţase un cunoscut al lui de la Brăila, acum ajutor de grefier la Ilfov. Acţiune de divorţ pentru părăsire cie domiciliu, şi dacă domiciliul Ninei nu era cunoscut, se judeca şi se pronunţa în lipsă şi se trezea divorţat. Se agăţase de iueca asta, îi convenea să scape de Nina, fără nici un efort sau risc, fără ca măcar ea să bănuiască, fără s-o vadă ! De cînd Nina, reîntoarsă, dormise pe divanul ei, îmbrăcată pe jumătate şi străină de el ca şi cum nimic nu fusese vreodată între ei, Costel se descurajase complet de căsătorie.
Aşa de însemnat i se părea planul unui astfel de divorţ discret, îneît hotărîse să nu spună nici chiar Anei, să nu fie nimeni în acel secret, ca nu cumva planul bun să dea greş. 1-emeile n-au răbdare, ba chiar putuse băga de seamă că Ana nici nu era fără cusur ; o văzuse haină cu Nina, o vedea acum mută, ascunsa faţă de el, altfel de cum şi-ar fi închipuit-o. Cînd Nina se înapoiase aşa pe neaşteptate, şi-ar fi închipuit că Ana avea sâ-1 ajute, să spună vorbe cuminţi : „Ce să facem !" — sau altceva de felul ăsta ; sau să fi găsit ea ideea bună cu divorţul, să-1 ajute în fine. Ea toată viaţa ajutase tuturor şi acum n-o mai recunoştea, nu se mai încredea nici chiar în ea.
Nu puteai şti bine ce are în minte ; o vedea încă cu mîinile prinse deunăzi în părul Ninei şi acum sta ţeapănă, înrăită. Su-îorile îi păreau amîndouă primejdioase, fiecare în felul ei, dar tina din ele avea să rămînă cu el şi tot Ana era să fie aceea.
A doua zi, la scularea lui, Ana spăla seîndurile, aşadar îşi reluase patima dercticatului, ceea ce era semn bun. Ceva se încălzise în Gostel şl—1 liniştise ; totuşi nu-i va spune, va păstra secretul pînă cînd totul va fi gata şi atunci...
Scara cumpărase mezeluri anume de la Rochus. Ana spunea mereu că sînt cele mai proaspete, să cineze amîndoi liniştit în camera curată cu inimă mai bună decît o avusese de zece zile încoace. Mai departe nu se gîndea sau, dacă se gîndea, respingea gîndul : altceva nu va fi decît o cină plăcută, căci ; orice imprudenţă putea dăuna divorţului, aşa îi spusese grefic-

rul î „Ia seama în timpul ăsta î" — $,i grefierul nici nu ştia de Ana, acolo în casă cu el. El putea să aştepte, asia nu-1 supăra, îl supăra numai ca Ana nu mai era lata bună si de înţeles ca pînă atunci.
La masă, Ana, mai deschisă la faţă, părea mai îmblînzită ; Costel nu găsea mare lucru de vorbit, căci planurile se lerea să le divulge, numele Ninei se iere-a să-1 pronunţe, de cînd îşi dase seama că Ana era geloasă. îşi cumpănea deci vorbele, totuşi întrebase :
— Unde ziceai ca ai găsit atunci pe Nina ? — cu dorinţa de a afla ceva care să-1 asigure că Nina nu se va mai întoarce, că citaţiile divorţului n-o puteau găsi...
Ana, dispusă şi ea spre bine, se silise să-i răspundă :
— Cum ţi-am spus, i-am luat urma la Lconrina şi de acolo la acela cu care trăia.
Lui Costel, glasul Anei îi păruse tot înăsprit şi cuvintele nu erau cele pe care le-ar fi spus ea pe vremuri, cînd acoperise pe soru-sa... Aşa cum era Ana pe atunci, îi plăcea parcă

mai bine — înţelegătoare — şi îi părea rău că şi-a stricat caracterul ; sta amărît ca unul păgubit de două ori. Totul era deranjat, foarte deranjat, şi se cerea dres cum se putea mai bine.
Ana văzîndu-1 întristat, simţea mijind mila ei de el, cea din care i se trăsese dragostea şi necazul. Se sculase, strînsese masa ; Costel spusese că are de scris şi că nu iese clin casă, Ana avea ele lucru la maşină după paravanul ei, se gîndise, apoi îi spusese bună seara ; peste masă Costel îi luase mîna şi i-o netezea cu mîna cealaltă, pact de pace şi răbdare ; Ana primise dezmierdarea ca pe o nădejde bună, dar neîndestulătoare.
A doua zi dimineaţă, Costel anunţase că are la birou orc suplimentare de lucru şi nu vine nici la dejun — se mai în-tîmplase.
Ana îi arătase.unde va lăsa cheia, căci şi ca trebuia să se ducă la o magazie după lemne.
Armistiţiul părea încheiat, ceea ce pentru Costel era o mare uşurare, căci nu-i plăceau daraverile de nici un fel. De-acasă fusese alintat. La Bucureşti •trăise cu preocupări mărunte, egoiste : o cravată neasortată bine la haine sau care nu se înnoda cum îi plăcea^ o tachinerie

a unui prieten — căci uneori era susceptibil —, ratele la croitor... Prima deviere fusese doamna în gri, atunci îl apucase ambiţia... apoi venise aventura lui cu Nina...
Lega în minte pe una, pe alta$_s$ ca pe fapte care încîlcise existenţa lui netedă ; o răscruce unde-şi pierduse busola. Prefera să nu-şi aducă aminte de „doamna în gri", era o amintire care-1 agasa şi în genere nu-i plăcea să-şi aducă aminte din trecut, devenea nervos. Cu prezentul o ducea : trebuia să ai răbdare !... Gîndul părinţilor, acolo la Brăila, şi acela îl nemulţumea, şi iacă, în dimineaţa ceea în drum spre birou îşi amintea de doamna în gri ca de un necaz, cum şi de scrisoarea rămasă fără răspuns de la părinţi... De atunci avusese loc, e drept, întîmplări care făceau zadarnic orice răspuns al părinţilor despre căsătorie, iar veştile ce ar fi avut a le comunica erau din ce în ce mai greu de spus dascălului Petre şi chiar mamă-si... totuşi dispreţul lor îl ustura... Da, îl ustura.
Unde era timpul cînd mamă-sa îi răspundea la scrisori, cu sfaturi, cu glume, căci era foarte de duh în scris, ca şi în vorbă... Despre străina frumoasă de la conferinţe mamă-sa îl tachinase că e ingrat cu amorul pentru doamna Cantilis cea frumoasă şi nobilă, în fotografia de pe mormintele din ograda bisericii... Vremuri !... îi scrisese că aşteaptă să le vie Costel de la Bucureşti cu o nevastă nobilă şi frumoasă... Ce va fi înţeles ea despre doamna în gri ?! O nevastă de la Bucureşti nobilă şi frumoasă şi pieptănată pesemne cu tîmple ca doamna Cantilis răposata... Visuri de mamă !... Aşa îi scria pe-atunci mamă-sa şi îi ştia toate hainele din care el îi trimitea un eşantion în scrisoare şi îl învăţa reţete pentru scoaterea petelor, care reţete aveau succes şi la băieţii din bandă ; îl tachinau : — Auzi! Zice că mamă-sa 1-a învăţat! Ştim noi ce mamă! Costel îi lăsa în pace : banda era banda, trebuia s-o iei aşa cum era. Scria înapoi la Brăila că toţi prietenii lui sărutau mîna pentru reţeta de pete...
Amintirea Brăilei îl întristase şi îi adusese aminte de Dragu, nu cumva să fie tîrît pe la tribunal din cauza Moşului, să se afle şi la Brăila, şi atunci ce-ar zice ăi de acasă. De altfel el n-avea nimic de-a face cu procesul, totuşi gîndul că Dragu era la puşcărie îi strecura un fior şi îl indigna : Dragu se sustrăsese clc la datoria lui... în loc să-i ajute !... Gata să treacă de uşa băncii.
Hainele lui erau pe isprăvite, nu le mai reînnoise acum în urma. îi rămăsese două rînduri mai bune, unul gri şi unul negru, pe care Ana le îngrijea, dar nici acelea nu erau prea grozave. Alte haine mai vechi le vînduse Ana pe crătiţi, cu voia lui... I-ar fi trebuit haine noi... El, care înainte era aşa de elegant pe Calea Victoriei ! Pe Calea Victoriei acum nu mai trecea, de teamă să nu întîinească cunoscuţi din bandă sau să-i pună mîna pe umăr cineva de la spate, să-i ceara socoteală de ceva — nu ştia nici el de ce anume.
La birou se simţea din ce în ce mai umilit, de cînd cu aste multe de toate, şi sta plouat de o parte. Rar cîte unul se mai lega de el, îl întreba dacă a pierdut la

bursă, sau ce e de nu-şi mai schimbă cravatele. 1:1 încasa în tăcere ; e drept că înainte căuta să-i orbească cu cravate noi şi cu poveşti de bani mulţi ; acum era rîndul lor.
De cînd fusese chemat la direcţie pentru că numele Iui stase o dată scris în ziare în legătură cu afacerea Dragu, trăia cu teama permanentă să nu-şi piardă postul. Noroc că nu fusese chemat ca martor în chestia Dragu, fie că nu-i ştiuse adresa, fie că n-avusese nevoie de el.
Gîndurile lui turburi din dimineaţa aceea fusese chiar presimţiri. Era vineri — zi proastă. Fusese chemat la direcţie ; îngălbenise, dar îşi făcuse curaj : poate îl chema pentru hîr-tiile ce lucrase, îl aştepta însă un necaz mare ; după lungi rătăciri, citaţiile pentru el şi Ana sosise la birou, şi, mai grav încă, o urmărire a Parchetului pentru Nina. Directorul i le întinsese, îi fulgerase cu recapitularea a ce cuprind şi-1 avertizase ca va fi concediat la sfîrşitul lunii. Luna abia a început, socotise Costel ieşind în grabă, căci directorul îi arătase uşa înainte ca el să fi cercat a se justifica :
— Domnule director...
Vineri !... zi rea ! Odată tot trebuia să izbucnească ! Acasă la Brăila, pe vremuri, el făcea pe modernul, rîdea de superstiţii. Acum însă ? Vineri !... La sfîrşitul lunii ! Poate că pină atunci !
Nu se pătrundea încă bine de mărimea catastrofei. în buzunar avea citaţiile — hîrtii boţite. Firea lui se apăra încă, refuza dezastrul. Pe la cinci luase drumul spre casă, uşa era dată de perete şi în cameră oarecare dezordine ; strigase pe Ana şi se trezise înaintea lui cu Nina, care închisese uşa şi-i impuse tăcere :
102
103
— Ssst ! Ce zbieri aşa !
Nina reîntoarsă. Altă catastrofă !... Şi unde era Ana ! Lemnele le văzuse pe săliţă încă neaşezate în firidă. Aşadar, la lemne Ana nu era. Nina încuiase uşa pe dinăuntru cu cheia.
— Da ce e ! întrebase răstit. Ce e ? Unde ai fost pînă acum ? De ce încui ? îşi amintise de citaţia ce o are în buzunar ca pe o arma împotriva ei, apoi ca o sabie atîrnată deasupra capului lui. Ce-i ! Ce vrei ?
— Nu te priveşte ! şi Nina trecuse în camera de alături, aşezînd ceva în dulapuri şi cătînd ceva în geamantan.
Costel sta la îndoială ce are de făcut... Dar unde era Ana ?
— Ai găsit pe Ana aici cînd ai venit ? Unde c ? Avea nevoie de un ajutor... Apoi, o bănuială :
— V-aţi certat ? Ce a fost !
— Ce să ne certăm ! N-a tost nimic ! I-am spus că m-am întors definitiv şi să-mi cumpere ceva din tîrg, fiindcă eu nu vreau să mă arăt pe stradă, să nu vie tipul după mine ! M-am săturat de el şi nu mă slăbeşte cu dragostea.
Aşadar, nu se certase cu Ana... Izbucnise cu ceva Intîrziere :
— Mie îmi spui asta ? Mie îmi vorbeşti de „tip" ? Nina, care nu se aştepta la nici o reacţie, se îngrijorase, pălise puţin.
— Ce e aici ? E azil de vreme rea !... Eu sînt de rîsul lumii ! O să divorţez !
— Atîta pagubă ! — răspunse fără elan Nina... Acum, deocamdată nu c vreme de divorţ, avem altele !
La uşa cerca cineva. Costel se repezise ca spre o salvare. Era Ana, udata puţin de ploaie ; trecuse după paravan fără un cuvînt. Aşadar nici de la ea vreun ajutor !
Reîncepuse viaţa în trei, fiecare însă singur. Amemţarea de la birou lua acum consistenţă, sfredelea pe Costel. Să-şi piardă slujba ! Nu se putea ! El n-avea doar nici un amestec în chestia lui Dragu, va dovedi, va explica... Simţea un avînt spre luptă, dar prezenţa Ninei îl paraliza. Va spune la birou că Nina e

plecată de mult de la el şi că a dat divorţ tocmai din cauza afacerii cu Dragu... Tot se ascundea Nina să nu fie văzută... Directorul nu va putea afla ! îl va crede însă ? Avîntul îi slăbea. Pînă la sfîrşitul lunii mai erau douăsprezece zile... poate se mai putea repara... Nu va spune Anei

încă nimic, la ce să o sperie degeaba... Nina acolo în casă era primejdioasă, dar ce putea face ? S-o gonească era mai rău... Aşa, poate totul se va linişti de la sine. Pe cît putea, înlătura motivele de supărare sau le rezolva favorabil. Ţinea necazurile strivite între două uşi, doar se vor trage singure înapoi... Se bucura că cel puţin Ana părea iarăşi blajină, răbdătoare. Totuşi, de cîte ori se întorcea acasă, păşea pragul cu grijă să nu găsească înăuntru ceva rău... O încăierare ca atunci, sau... Uneori spera într-o. încăierare care ar fi gonit pe Nina delinitiv... Dar, dacă dimpotrivă, ar li plecat Ana !
!Yu se îmîmpla nimic ; Nina dorea tăcere şi mister şi n-avea toane, Costel şi el vroia tăcere şi mister să nu afle nimeni ; gazda nu da nici un semn de curiozitate ; Ana arăta liniştită, clar nu mai puteai fi sigur de liniştea Anei... de cînd Costel o văzuse agăţată ca o fiară de părul Ninei. Costel suspina, trecea pnntr-un ceas greu, singur, dar se silea să nu se sperie, se lua cu bimşorul. Fireşte, ce putea ti mai rău decît să-şi piardă slujba ! O şi pierduse ! Domol ! Domol !... Să vedem pîna la urmă !
Ana n-avea răbdare, dar răbda. La întoarcerea ei năstruşnica, Nina spusese soră-si că, de o găseşte poliţia, o duc la puşcărie ; o implicase, îi stinsese cu gaz revolta : primejdia Ninei era şi primejdia lui Costel.
— Pe amîndoi ! spusese Nina şireată şi dezarmase pe Ana, care, toropită sub necazuri, trasă de ele în părţi opuse, sta pe loc neputincioasă, trudită. Nina dase Anei o mie pentru . cheltuială ; o luase. Costel se întreba cum de Ana nu-i cerea bani, avea oare presimţire că leala, slînta leafă e în primejdie ? Numai Nina se plîngea că se mănîncă prost şi ieşea scara să se sature cu prăjituri la cofetăria clin colţ. Costel ar fi oprit-o să iasă din casă de teama să nu fie văzută — gazda ştia că s-a întors, de ea nu te puteai ascunde, dar alţii puteau spiona, agenţi... Ea nu asculta şi atunci o lăsa în voia ei, cu speranţa ca poate va pleca de-a binclca. într-o seară Nina întîrziase muit şi se născuse nădejdea că nu se va mai întoarce ◢— fără să şi-o împărtăşească.
Nina e drept, în seara aceea, comisese o imprudenţă, dar cu folos. Urcase pînă spre Poşta Centrală, din dor pentru ..inima Capitalei". Voaleta înflorată îi acoperea ochii, săltase blana pe lingă gît şi culesese un client. Ezitase : să meargă... să refuze ? Dacă cumva era un agent ! Pînă la urmă mersese şi pe la unspre-
.105
zece se întorsese cu poşeta mai grea cu cîtcva monede... N-avea numaidecît nevoie.
Costel şi Ana nu se culcase ; stau de o parte şi de alta a mesei şi aşteptau cu urechea pe inimă. După ce Ana rînduise tot ca de obicei, Costel deschise vorba de-ale gospodăriei : se apropia iar luna de chirie şi ar fi fost bine, din cauza cheltuielii cu lemnele, dacă gazda ar fi vrut să aştepte — spusese Ana, şi Costel credea la fel cu ea.
De ce se îngrijea Ana mai mult ca altă dată de bani ? Să fi ştiut adevărul, cîr s-ar fi speriat ! Cum se pătrundea ea de grijile casei! Cum cosea pe capete şi aducea în casă ! Cum mai ales, ar fi putut să se arate mai înstrăinată ! Fusese, e drept, înrăita un timp, dar acum era iar domoală. îmbunat că simte alături de el un sprijin pe care-1 credea pierdut, îi 'luase o mînă şi pe urmă pe cealaltă, şi aşa, mînă în mînă, ochi în ochi, tăceau cu sufletul îndulcit. în seara asta să nu fi fost grija d.e Nina... Aplecaţi unul spre altul, ajunsese frunte, la frunte, nas la nas. Un hohot de rîs îi trezise ca din somn. Nina cu un pachet de prăjituri în mînă, rîdea spasmodic, pu-nîndu-şi mîna la gură din prudenţă. Nu se prefăcea, nu era

necaz, nici batjocură, rîsul o apucase năvalnic şi o scutura aşa de tare că pachetul cu prăjituri oscila.
Neprevăzut, spectacolul subit, năbădăios, îi dezlănţuise rîsul înainte de orice. în starea ei de spirit, satisfăcută de plimbare, priveliştea idilică îi părea aşa de caraghioasa, îneît hohotul pe care cerca a-1 potoli o îneca, şi de rîs îi dase lacrimi, carc-i
udau voaleta nouă.
Abia după un timp Costel îşi dase seama şi lăsase mîna
Anei.
— Fie şi aşa ! tot nu ştia el ce să facă cu amîndoua. Printre sughiţuri de rîs, Nina acum cerca a-şi aduna
indignarea şi îi ocăra :
— Neruşinaţi !... în casa mea ! Afară de aici !.,.
Glasul cînd se urca, cobora din prudenţă şi mereu rîsul întrerupea cu hohote scurte :
— Auzi pocăita ! Mironosiţa ! Bărbatul meu ! Vă pui eu la ordine ! — Lăsase jos pachetul cu prăjituri şi căta batista, îşi ştergea ochii, nasul, imagini ridicole o înveseleau iar, se sforţa să se facă severă, sughiţa cîte un hohot întîrziat... Afară ! Afară, stricato !... Pe dumneata te aduc eu la rezon !

Te-a îmbrobodit în lipsa mea sluta asta ! — iar căuta batista să-şi şteargă ochii lăcrimaţi de ris.
Costel care aştepta o scenă plină de demnitate, în care el avea şi drepturi şi dreptăţi, vexat de a fi pus în inferioritate, descumpănit de rîsul spontan, nu-şi găsea atitudinea nici cuvintele. Luase pălăria din cuier şi ieşise.
— Unde te duci la miezul nopţii ?
Cu pieptul ostenit de rîsul nervos, Nina se potolea, cu teamă ca nu cumva prostul să-i denunţe ascunzătoarea. Mai ştii !
— Unde te duci ? N-auzi !
Costel simţea că are un argument şi îşi regăsise oarecum cumpătul. Ana însă rămăsese ca moartă ; batjocura lovise adînc, crunt, locul bolnav al umilinţei. Rîsul Ninei sunase neprefăcut, nevrut... Nu surprindere, nici necaz, ci rîs... şi ocări pe care nu le putea tăgădui... Pînă adineaori Ana n-ar fi primit acuzări, ar fi acuzat ea... Acum rîs şi ocări... sta sub ele neocrotită... Costel tăcuse şi plecase... Ce însemna plecarea lui ? De ce nu rămăsese în casa lui ? De ruşine ! Şi unde se dusese ? De ce nu rămăsese în casa lui sa se ociihnească ? Unde va dormi dacă nu se va întoarce ?
...Dacă cumva de necaz va dormi cine ştie unde... la femei — gonit de acasă de ea pînă la urmă !... Cealaltă era cu... cununie şi în casa ei... Cum se răstea adineaori la el, deşi era o uşernică, deşi Ana ştia bine de unde se întoarce ! Din felul cum arăta, cum vorbea, Ana ghicise că Nina culesese unul pe stradă. Ştia de mult, de pe cînd avea încă dreptul să o mustre : acelaşi carton cu prăjituri : „Luaţi şi voi, fetelor !" Generoasă, cu ceva remuşcări, şi primind, pe atunci, mustrările Anei. Acuma Ana nu mai putea mustra, ci primea pe creştet rîsul Ninei... rîsul lumii...
Nina încetase rîsul şi ocăra, se temea să nu-i facă dobitocul vreun bucluc, deşi nu-1 credea în stare ; se temea şi de Ana, să n-o denunţe gazdei şi altora, din necaz. Idioţii ! Un rîs mic, dar acum nervos o scutura dincolo, în camera unde se pregătea de culcare. Un rîs mic care făcea pe Ana să tresară : ea era caraghioasa ! Deasupra mîniei, deasupra obrăzniciei şi răutăţii, pe Nina o ;tăpînea rîsul... Poate şi alţii, cînd or afla, or rîde la fel... şi Costel va înţelege atunci că e un caraghios ; poate înţeleseie. Se aşezase pe pat, după perdea ; perdeaua pe care ar ti vroit acum s-o tragă peste ea oriunde, în orice clipă, pentru a se ascunde vederii oamenilor, mai ales vederii lui Costel...

...Costel însă trenuia să se întoarcă acasă... la casa lui, plătită cu banii lui •>i... la nevasta lui... de care nu rîd oamenii, ci dimpotrivă, cînd o văd, se aprind la faţă, apoi se albesc şi H se întoarce sîngele. Costel sa se înapoieze în linişte, să se odihnească. Ea nu putea pleca sa-1 caute, să-1 aducă înapoi... Nici n-ar fi putut umbla cu faţa dezvelită pe stradă pe unde trec oamenii şi se uită la tine... unde nu te acoperă nici o perdea... Mizeră, mai mizeră ca cei mai ticăloşi. Aromea, ca atunci cînd îţi moare cineva scump şi tu adormi pe picioare ca să nu ştii, sa nu vezi... Ana aromea cu mîinile pe genunchi, prinse una de alta, cu un umăr mai sus, urîţită, cu buzele uscate, lăţite... Nemernică, otreapă... Ea, care nu adormea niciodată decit cu rost, acum adormise turtită de batjocură... Să nu mai simtă... să nu mai ştie... Ca prin vis auzise vorbind... Cine vorbea ? Lnde vorbea ?

în camera de alături, Nina spunea :

— Aide, culcă-te, măi omule, ca nu-i nimica ! Conciliantă din prudenţă, mulţumită că n-a denunţat-o, că

1-a văzut întors şi somnoroasă, se temea să nu-i facă ăla „teatru" să n-o lase să doarmă în pace.

— Singur aici, tu cu ea... Ce era să faci ! Pe tine te înţeleg... Eu sînt fată deşteaptă, cunosc viaţa !... Pe aia ar

rebui s-o gonesc, dar nu-mi bat capu'... o păcătoasă !... Yezi-ţi !e somn, că mai ai numai două trei ceasuri pînă la birou... Pune *reveil-ul* să te scoale !

Ana se dezmeticea şi treptat îşi amintea unde se afla, cine vorbeşte, ce s-a întîmplat... Cuvintele Ninei le auzea un timp după ce fusese pronunţate, prelungite... aşa treceau din auz la mintea ei turbure... Trupul îi era amorţit, cu furnici în picioare şi în braţe, gîtul încleştat... El se întorsese şi ea... linguşitoarea, mincinoasa...

Ieşind dimineaţa din cameră, Costel întorsese stîngaci capul spre perdea, dar pe masă văzuse cafeaua cu lapte. Liniştit oarecum, spusese ev. glasul jumătate, fiindcă Nina dormea îneă :,

— N-am timp sa beau cafeaua. . ■ .

La amiază, Nina lupta cu un tăciune stins, în pijama, des-pieptănată, mofluza. Costel se oprise în prag izbit de vestea rea înainte de orice cuvînt. Tăcea, de teamă să audă ce nu vrea.

Plictisită, Nina bombănea :

— Uite ! Mi-am scos ochii ca s-aprind focul... E ceasu unu şi n-avem ce mînca... Eu am dormit mai mult, fireşte...

Cerca să surîdă cu complicitate dar era puţin îngrijată,

— Poţi să dormi cît vrei ! Unde e Ana ?

Venise spre Nina, care dase puţin înapoi ridieîndu-şî buclele zăpăcite peste ochi, nepudrată, negricioasă, veştejită, dacă luai seama. Costel n-o vedea :

— Unde e Ana ?

Avea o voce fără culoare, care nu era cea obişnuită şî cară neliniştea pe Nina.

— Eu nu-i i-am zis un cuvînt! Parol ! Am dormit pîna adineaori şi, cînd am cerul apă calda şi n-a răspuns, am ieşit să văd... Şi nu era nicăieri...

— Unde e ? repeta automatic Costel.

Nina crezuse că e mai bine să-1 ia mai repede : —■ (2e ştiu eu unde e !... La dracu s-o ia !... N-oi fi vrîncî s-o păzesc eu sa nu plece !... Ori nu ieşti sănătos la cap ? S-a dus... ea ştie unde ! O să vie... şi dacă n-o veni atîta pagubă ! Nu cumva ai să mi-o impui !

Gostel înainta spre paravan ca şi cum Ana trebuia să fie acolo, ascunsă. Gu o smucitură trăsese perdeaua, apoi răscolise canapeaua...

— Nu te mai osteni î — rînjise oiensată Nina, apoi alintat (îşi adusese aminte ca are nevoie să rămîie acolo cu idiotu'): Nu ştiu ! Zău nu ştiu ! De-aseara n-am văzut-o... o fi plecat aiurea... s-a „simţit" şi s-a dus !

— Unde să se ducă ? La Leontina ? Glasul lui (Eostel era răguşit.
— Ei ! La Leontina î
Nina vroi să spuie că Leontina n-are nevoie de unele ca Ana, dar un simţ de prudenţă o oprise.
•— S-o fi dus şi ea la vreo clientă pe unde coase ! Vine ea ! Face aşa pe supărata... o ştiu eu ! Nu ţine mult... se întoarce ! A mai plecat o dată de acasă de la mama !
— Gonită tot de dumneata !
Ei, nebunul ! Ninei îi sărea acum ţandăra i
100
— Ma rog, pe mine nu mă întreba ! Caut-o singur !... Eu atîta ştiu : cînd m-am sculat n-am găsit-o! îşi luase ţoalele şi
plecase !
— Zici că şi-a luat lucrurile !
Nina regreta că a spus, dar nu mai putea da înapoi : , — Nu-i văd nimic din al ei, nici geamantanul vechi...
— Din cauza dumitale a plecat!
Costel se aşezase pe un scaun fiindcă i se surpau picioarele.
— Da eu ce i-am făcut ! Asta-mi place ! Mi se pare că ea mi-a făcut mie „figura".
Costel tăcea, nu găsea nimic în el, nici vorbe, nici idei. îşi pipăise apoi buzunarul şi, dintre hîrtiiîe printre care i se încîlceau degetele, alesese una :
— Poftim ! Asta e a dumitale !
Şi plecase pe stradă, poate întîlneşte pe Ana întoreîndu-se acasă... Cum totuşi trebuia sa mănînce şi să se ducă la birou, intrase la un birt.
Cînd se întorsese după serviciu în graba acasă, uşile erau date de perete şi nu mai era acolo nici una : nici Ana, nici Nina... Nici slujbă nu mai avea... Concediat... lichidat de pretutindeni...

PARTEA ă IV-a

La „Diverse" în Capitală ! La spital ! Otrăvită ! Ana !... Pe. care ci o aştepta cu mezeluri şi cu vin roşu. Mezelurile le mînca singur, dar vinul nu-1 băuse fără ea. O aştepta de trei săptămîni, mereu mai fără de speranţă. O credea rostită undeva... Otrăvită, Ana !
La spital, Costel rătăcise întîi pe coridoare, apoi îndrumat dase buzna la toate uşile. Ameţit, nu ştia bine ce-i spun aceia, nici ce răspunde ; din ajun totul în el se schimbase din loc, se amestecase. Buimăcit, ajunsese într-o sală unde pe un pat, înconjurată de doi bărbaţi cu şorţuri albe şi de două femei : doctori, infirmiera... o lume aiurită... Vai ! Vai ! pe un pat o femeie gemea cu glasul Anei !
— Ana ! Ana ! — ţipase. Eu sînt ! Costel ! Ce faci ! Ce s-a întîmplat ! — se repezise spre ea într-o dezordine a simţirilor, care înlătura jena, cuviinţa. Deprinşi, ceilalţi se trăsese de o parte. Dar acum Costel nu mai înainta, li se adresa, îşi frîngea manile, plimbînd ochii de la ei la faţa convulzată a Anei.
— Doamna s-a otrăvit cu spirt denaturat şi a căzut pe stradă. A adus-o Salvarea... ieri ?
— Ieri la unsprezece dimineaţa ! — completase infirmiera. Costel dibuia descumpănit faptele, locul, oamenii...
— Ana, cum ai făcut ? Ce-ai făcut ! — cu voce tremurată, stînjenit.
111
•— Bărbatul ! — şoptise un doctor celuilalt. Amîndoi par cumsecade... S-au ţicnit oamenii.
— Ana ! Ana !
Dar puse capul in perim şi plîngea năbuşit.
— Domnilor ! Faceţi ceva ! — se ruga Costel speriat ; i se lăsa în jos colţul gurii dintr-un plîns ce se conţinea. \ a rog ! yă rog !
— I s-au făcut spălaturi ! .— Vă rog ! Vă rog !

...Curăţat ! Şoptise una din infirmiere...
Un ţipăt şi mîinile în păr, în cele două şuviţe aşa de disciplinate, de ticluite, ale pieptănăturii lui Costel.
— E nebun ! pornise a zice infirmiera, dar doctorul pricepuse şi se grăbise :
— Cred că stomacul c curăţat şi se va face bine... împinsese încet pe Costel înspre uşă : Pacienta are nevoie de linişte !
— Numai un minut ! se rugase.
Gum să plece aşa de repede !... Să-i spună întîi Anei ceva care s-o împace, s-o bucure, s-o însănătoşească î Ce să-i spună ?
— Ana ! Ana ! Mă auzi ! Eu sînt, Costel ! Ana, te Iaci bine şi vii acasă...
Ana parcă săltase puţin capul : Nina ! — mai cercase Costel... Din pricina Ninei făcuse nebunia :
— Nina a plecat, a plecat de tot ! Nu mai vine !
Radios, ţipa acum ca într-o pădure, căci lui i se părea că Ana nu poate să audă, bolnavă, otrăvită ! Otrăvită ! Ana !
Infirmiera clipise cu stîngul, spre cealaltă : Nina ! Tot aia şi iar aia — gelozia !
Ana întorsese acum capul de trei sferturi, dar doctorul scoase pe Costel de braţ afară din cameră :
— Mîine la ora vizitelor. Pînă mîinc nu mai c voie. Acum aţi putea face o depoziţie... S-a nimerit bine.
Din prag, Costel striga mai Slab :
— Nu mai vin-e ! Naunai noi doi, Ana ! Singuri !... Depoziţia ! Care depoziţie ? în camera ele cancelarie, un
domn comisar în faţa unui birou, pe un scaun, aştepta depoziţia, şi mai era şi un gazetar. Costel picase asupra unui supliment de anchetă. Cum bolnava nu răspundea şi nu putea fi obosită prea mult, era binevenit. Deşi aiurit, Costel îşi impunea prudenţă : Un comisar ! cu justiţia poliţienească nu ştiai unde ajungi... Era acolo şi un gazetar ! Avea' consideraţie pentru
gazetari, o consideraţi.' pe ha/ă de sfială, de teamă : ştiu prea multe, spun prea multe şi mai şi inventa. Aşa e meseria !
— Dumneata eşti soţul : numele, profesia şi domiciliul ?
— Eu sînt cumnatul !
— Cu sinucigaşa întrebăm !
Sinucigaşa ! Ce brutal vorbeau ! Biata Ana... Ca o pasăre ! Dar Ana scapă, se tace bine. au spus-o sigur !... Şi ăştia ce mai vreau cu întrebările lor, cind omul şi aşa e zăpăcit de necazuri. Dintr-un sentiment ele decenţă îşi potrivise părul, pipăise cravata :
—- Eu sînt cumnatul domnişoarei An-a Dragu. Locuiesc pe Calea Rahovei 2, de nevastă-mea sînt divorţat de mult. (N-avea el să le spună că Nina s-a întors într-o seară spre nenorocirea lor. Cumnată-mea a locuit înainte la un loc cu noi. Cînd am citit azi, am crezut ca înnebunesc... locmai nu ştiam unde e...
— Nu cunoaşteţi mcbilul ?... I.a nevoie, veţi ti chemat la comisariat.
— Un aiuristic !... Amorul ! Tot amorul ! Chiar acum, cînd sînt atîtea alte mai importante ! — spusese, mai mult sau mai puţin discret, domnul comisar, adresîndu-se doctorului şi ziaristului.
Comisarul era un bărbat modern, foarte bine îmbrăcat — observase Costel, trăgiiulu-şi maşinal gulerul hainei.
— N-aveţi nimic alt... vreun detaliu interesant ?... se apropiase ziaristul.
-— Nimic... Am spus ce ştiam...
...Auzi !.,. Mai interesant ! Ce putea fi mai interesant ca atit ! — Costel îi vorbise totuşi cît putuse mai politicos, ca nu cumva Ana să fie rău tratată în ziare... Avea să fie numele ei la ziar... Otrăvită ! Pentru el !
Ziaristul nu insistase. Reportajul lui era făcut dinainte. îl decepţiona simplitatea cazului... Amor şi spirt !... Banal. Spirit J[lo]i, plin de curiozitatea, îi plăceau subiectele unde puteai înnoda şi cleznoda fire complicate. Aştepta mereu cazul care ^-1 poată da prilej, „căzu!" care te pasionează şi te lansează. ^u insistase.
x
/ _ .--Pe trepte, Costel '•_■ clătina ca un beţiv şi pe stradă abia J>[1] ţinea echilibrul... Trupul şi-1 simţea slab ca de o zăcere [lun]ga, pe cînd gîndurilc ii erau deodată uşoare, înflorite. Pentru

el, din amor ! Nu se mai preocupa de sănătatea Anei : Ana era salvată, vindecată... Vindecată de arsurile spirtului şi de toate arsurile... O bucurie punea stăpînire pe el, cu anticipări de bine ; — bine peste tot !... fără discernămînt, fără argumente. Mergea clătinat spre casă, capul aplecat înainte ca să-şi ajute pasul, să-şi ducă mai curînd undeva bucuria... Pălăria o ţinea în mînă, dar nu-şi da seama că e cu capul gol. El, Costel pe stradă cu pălăria în mînă, în loc s-o aibă fixată pe locul ei anume, aşa cum o purta de ani, de cînd era un tînăr domn bucureştean... moda capului gol nu sosise încă pe atunci şi Costel se oprise la moda de pe timpul botezului său
în Capitală.
...Mergea zîmbitor şi şovăit — unii se uitau după el — mergea spre casă, o casă frumoasă, plutitoare, unde Ana avea să se întoarcă curînd. Uitase de pierderea slujbei, iar pe Nina o înlăturase pentru totdeuna Ana cu un gest : se otrăvise
pentru el !
Trecutul era şters, mirosul urît al legătoriei de cărţi, miros din care i se făcea rău, se evaporase. Fericit, Costel îşi ţinea anevoie echilibrul pe un plan pe care toate problemele se rezolvau cu aceeaşi cifră : găsise pe Ana ! Trăise ani de zile la un loc cu Ana, ca prieten, ca amant, dar abia acum Ccstel se amoreza de ea. Se otrăvise pentru el ! Să fi spus ziaristului că el şi Ana erau logodiţi... Unde lipsise Ana !... Cum făcuse Ana una ca asta... Pentru el ! Acum Ana era bine ! — Pardon ! — dase peste cineva... Logodit cu Ana... aşa trebuia să le spună acelora...
Nu se oprise la birt, deşi era ceasul unu şi era nemîncat din ajun... Nici n-ar fi vrut să se întoarcă din drumul care-1 ducea spre casă... casa frumoasă pe care o promisese el Anei şi Ana pe dată se făcuse bine.
O firmă mare, nouă, albastră ca sineala, îl îneîntase, se oprise s-o admire, găsea că e tot ce poate fi mai de bun-gust ; îşi urmase drumul cu ochii plin de albastru...
...Ana se otrăvise ! Ai fi zis că vine de la o petrecere. Un gramofon dmtr-o prăvălie exala o romanţă dintr-un film la modă, o romanţă de care auzul îţi era împuiat. Costel nu intonase in viaţa lui, din timiditate, nici nu şuierase, căci nu era cuviincios şi nici n-avea ureche muzicală ; acum cerca să emită eînteva sunete care la început zgîrîiau numai gîtul. apoi începuse să semene a melodie — nu melodia pe care cre-
dea el că o cîntă, dar ceva pe departe asemănător, şi aşa fre-donîncl intrase acasă.
Gazda auzise scîrţîitul uşii şi al glasului — asociaţie neobişnuită de sunete — şi, prudentă cum şi trebuie să fii într-o casa unde chiriaşii intră şi ies, de aceea eşti nevoit să laşi deschis, crăpase uşa bucătăriei, gata să se răstească la intrus. Dase cu ochii de Costel, chiriaşul cel mai liniştit, mai ales de cînd îl lăsase femeile : să fi venit de la un chef la ora ceea ? Nu prea erau de chefuit cele ce se întîmplase cu el.
— Veste buna ? întrebase, căci Costel se uita spre ea încurcat.
— Veste buna ! răspunse convins, spre mirarea gazdei.
în odaie, Costel se dusese la oglindă şi se uitase cu un surîs imbecil şi suav, dar fără să se vadă, văzul îi era împăienjenit şi glasul lui căuta slăbit în gîtlej, sunetele pierdute ale romanţei. Aşa nemîncat, îmbrăcat cum era, cu hainele bune gri, adormise, saracu, pe divan.
A doua zi, cu trupul odihnit, mai treaz, trecuse pe la legă-torie să spună că nu poate lucra din pricina întîmplării. Erau nouă zile de cînd lucra la o legătorie, în gang pe Edgar Quinet, plin centru.
Ajutorul de grefier, de fel din Brăila, cel care îi dase ideea divorţului, aflîncl ca e

fără slujbă, vorbise de el unui unchi al lui, moş Toma, care era tare şi mare la o legătorie.
— Ştii să umbli pe bicicletă ? îl întrebase grefierul.
— Ştiam mai demult, clar acum în urmă n-am mai umblat.
— Bicicleta e pasiunea lui moş Toma... şi să ştii că el e socialist, ba chiar cam comunist, să nu-1 contrazici.
Cum era Costel să-1 contrazică ! El, victima recentă a burgheziei, reprezentată prin Dragu şi prin directorul băncii, el şomer după patru ani de funcţionarism. îl cam stingherea totuşi ideea că va avea de-a face cu un socialist, un om în sfîrşit... mai altfel...
Ideea lui despre socialism era foarte vagă, dar moş Toma, cam ursuz e drept, îl primise părinteşte şi îl luase deocamdată pe lîngă el : „Pîna vedem dacă-ţi convine".
Aşadar, era un om înţelegător. Altfel de moş dccît Dragu. Ue cum aflase cazul Anei, moş Toma îl lăsase să plece la spital :
— Biata fată — zisese. Bine ca a scăpat. Spiriu' ăsta e adesea buclucaş.

Costel reţinuse numai bunătatea omului. La meserie deci se ajută mai bine om cu om — descoperea Costel, uşor aplecat pe panta unui socialism, care-i îngăduia să vadă pe Ana. Dacă ar ti fost acum încă la bancă, poate n-ar fi putut lipsi. Numai
gîndul îl despera.
Pe Ana la ora vizitei, o găsise săltată, recunoscuse surîsul ei obosit de altădată. Ana nu se mai ascundea de el în perine, ci îl privea cu recunoştinţă, cu grjiă, cu o întrebare. Costel siia că bolnavii nu trebuie obosiţi şi îi vorbea puţin, cu teama să nu i se facă rău. Avea acum în camera aceea de spital o suîngere de inimă, să nu se fi bucurat cumva prea curînd. — Ana, să fii cuminte, să stai pînă te vindeci de tot! Ea pălise încă mai mult. Poate că în ajun o minţise, poate n-avea putinţa s-o aducă acasă ; în gură i se reapnnsese usturimea spirtului.
— Să mai stai o zi, două... cit vrei tu... cit zice doctorul !... Pe urmă vii şi ne mutăm... Caut eu altă casă... am şi ochit ceva... Am să spui gazdei de pe acum că... poate nu mai stăm... De la tribunal mi-a promis cineva, care e nepotul maestrului de la legătorie, că grăbeşte să căpătăm sentinţa... ştii, de divorţ în lipsă.
Ana asculta, cum asculţi un basm. Nu răspundea de teamă sa nu afle vreun lucru pe care sa-1 priceapă. Căci nu înţelegea ce-i spune Costel, dar ii plăcea să avidă : divorţul, grefierul, mutarea, moş Toma, legătoria erau elemente noi, necunoscute, elemente de aiurare plăcută. Ana aiura pentru că era încă bolnavă, deşi se simţea fără febră şi Costel sta alături de ea, şi îi vorbea serios. îl va întreba altă dată ce înseamnă, acum
lasă aşa.
— Ai văzut ce-am făcut ! — spusese cu ruşine în glas, după
ce Costel st îrşise povestea. Costel îi luase încet mina t
— Ne căsătorim şi nu ne mai facem sînge rău de nimic. Ana se săltase puţin, asigurîndu-se că totul era real, camera., patul, Costel şi deci spusele lui. — Nu ne mai facem sînge rău !
Stăteau amîndoi adînciţi în starea nouă de lucruri pe care
o hotărîse. Se vor izola de lume... Nici un amestec cu oamenii...
Rudele şi faptele lor, ambiţiile, ofensele, interesele, bîrfcala.
neajunsurile, primejdiile, totul le devenea străin ca unora
scăpaţi din foc sau din apa şi duşi pe un loc depărtat la adăpost.

Costel căzuse înţr-o tăcere pînă la fund, iar Ana credea că s-au sfîrşit toate

vorbele după cele pe care le auzise.
— Viu şi mîine ! — spusese Costel, sculîndu-se sa plece. ■— Vino ! şi se uitase lung după el.
Odată ieşit pe coridor. îl apucase o spaimă proastă să n-o găsească a doua zi moartă. Cine ştie cum e cu otrava !... Cine mai ştie ceva ! Nici un doctor nu era azi acolo... Dar nu îndrăznise să se mai întoarcă şi plecase cu grumazul strîns.
Acasă găsise la uşă un plic galben şi îl învirtUe în mînă. Avea nevoie să se apere de veştile oamenilor, de invenţiile lor drăceşti. Lăsase plicul pe masă şi dormise un ceas bun.
La sculare privise plicul cu un respect nărăvit şi îl deschisese — dar cu jurămîntul să nu ţină seama de ce conţine. „Vă aducem la cunoştinţă..."
Abia acum îi parvenea oficial de la bancă demiterea lui. Nu i se răsculase necazul — era fapt vechi, vechi de cincisprezece zile, vechi dinainte de... accidentul Anei : deci nu-1 mai putea atinge. El acum era meseriaş, era liber... Se smulsese anevoie şi de nevoie din lumea bună... I se părea că a dus la bun capăt o revoluţie şi acum plicul îl invita să o calce în picioare, să regrete... Dar nu va regreta.
Moş Toma era om de omenie, cu lucrul se va deprinde, Dragu şi toate belelele nu-1 mai puteau găsi. Cei de la bancă îl azvîrlise, deşi era nevinovat, făcînd pe grozavii, parcă ei şi neamul lor erau sfinţi... Ce va zice Ana cînd va afla !... Va zice ca el ?... Ana zăcea la un spital : o nedreptate şi asta... Cum va zice Ana, aşa va face.
Pusese hîrtia în plic şi plicul în buzunar. Acum era dat afară definitiv... Mai bine că mamă-sa nu-i mai scria, ea nici n-ar fi priceput socialismul, pe moş Toma şi meseria.
Griji cercau a-1 cuprinde, dar le gonea. Ar fi dorit ca viaţa sa semene mereu numai cu ceasul cînd crezuse că Ana a murit şi Ana nu murise. îşi trecuse limba peste buza de sus nerasă, cu o umbră ţepoasă de mustaţă ; are s-o lase să crească mai departe. Hotărîrea îi da o mulţumire, ca şi cum i se putea schimba astfel toată existenţa : Va deveni om nou, nu-1 vor găsi, nici recunoaşte Nina... Dragu... toţi...
La spital, după plecarea lui Costel, Ana nu putuse adormi somnul reparator d§ după amiază, avea gust să stea de vorbă.
in

Femeia de serviciu o întrebase cum se mai simte şi Ana îi vorbise de căsătorie :
— A spus că ne cununăm repede... cum e gata cu... Am uitat să-1 întreb de...
— Bravo ! îmi pare bme ! Aşa sînt bărbaţii, ar trăi necununaţi cît lumea... Tot a iolosit la ceva spirtul.
— Nu ! El nu e aşa... El şi înainte vroia !... era aproape convinsă.
Nu ştia nimic de legătorie, de teoriile pe care i le spuneau acolo lui Costel cu privire la uniunea liberă, căci s-ar fi îngrijorat, s-ar fi speriat iarăşi.
— A zis că ne cununăm îndată... Şi ce crezi dumneata... eu aş vrea la biserică şi cu beteală...
Femeia se socotise, apoi o întrebase :
— Eşti fată mare ?
Ana stase la gînd... numai puţin, şi răspunsese :

— Vezi bine !
în starea de exaltare în care se afla din ziua de pomină cînd găsise pe Ana la spital scăpată de la moarte voită, Costel într-o seară, fără de somn, simţise nevoia să împărtăşească cuiva întîmplările neînchipuite şi scrisese mamă-si la Brăila — scrisese dintr-o dată tot : traiul cu Nina, purtarea ei, fuga, şi cum rămas singur se legase de sora ei, care era o fată „aşa cum ţi-ar place dumitale". Mărturisise pierderea slujbei de la bancă, plecarea Anei şi acum grozăvia otrăvirii... Dar Ana era salvată şi o va aduce acasă, căci pentru el voise să-şi ia viaţa şi cine ar fi crezut să ajungă el aici... Scrisese cum a dat divorţ şi în curînd va fi scăpat de cealaltă... de Dragu, escrocul... Dar el era curat. N-avea nici un amestec şi Ana de asemeni. Le cerea iertare şi îi era dor de ei şi de casă.
Un ceas în care îşi ieşise din fire şi găsise curajul şi cuvintele pe care altă dată sfiala nu i le-ar fi îngăduit. Pentru a-şi întări spusele, a doua zi trecuse pe la Palatul Justiţiei, unde, după sfatul ajutorului de grefă, găsise avocat pentru divorţ : un zel nou îl împingea la acţiune, doar să se libereze de Nina şi deodată cu ea de orice amestec cu hoţiile lui Dragu : pe Ana o scotea din socotelile neamului Dragu... Ana îl gonea

parcă de la spate să fugă de pe locul unde pînă atunci stase fără a-i fi ruşine. Acum cînd apucase a scrie că nu mai are slujba se întreba dacă n-ar fi trebuit să lupte mai mult pentru păstrarea postului de la bancă, să protesteze, să dovedească. Moş Toma era, desigur, un om de treabă, îl costa totuşi faptul că nu mai era ' funcţionar, el fiul dascălului Petre, el, aproape licenţiat să ajungă meseriaş — o decădere totuşi.
De schimbarea lui fizică de cînd cu ultimele întîmplări, Costel nu-şi da seama. într-o zi, ieşea de la legătorie cu un pachet mare de cărţi, să le ducă la o adresa —■ se lovise în piept cu unul, acela venind dinspre Capsa. El zăpăcit, celălalt îl măsurase lung, apucîndu-1 de un nasture al vestonului.
— Tu eşti ? Costel Petrescu... Ce e cu tine ?
— Era Lupescu. Costel nu luase seama la întrebare, nu observase că îl găsea schimbat, îl plictisea întîlnirea cu unul din bandă, şi mai ales cu acela. Ar fi vrut să scape, dar Lupescu nu-i dase timp.
— Tu Costel Petrescu !... Mai ţii tu minte de Sovietul meu de cheflii de la Mercur ? Acum sînt la Contingentare !... Fără aderenţe... Am desfiinţat pe toţi cramponii ! Tu nu erai crampon... Nu te apăra ! Ţi-am admirat totdeauna discreţia... Deşi ştiai că am o situaţie briliantă... nu te înfigeai...
Costel nu încăpea să spuie ca e grăbit ; tragîndu-1 ceva mai tare de cravată, Lupescu îşi urma firul :
— Erai o excepţie şi te-am preţuit... Mă gîndeam deunăzi la tine. Nouă ne trebuie băieţi buni, de tot felul şi de toate măsurile... La timp îţi voi face semn. Nu încă !
Şi privise lung pe Costel, care murmurase cu grabă : mai tîrziu !
— Tc-ai însurat, îmi pare ? Mi-ai făcut un mare serviciu... «ra fatal. Nina a venit pe la mine, dar i-am spus : „Mă înţelegi ! Nici un crampon *l*" — şi glasul deodată brutal, reamintise lui Costel frînturi de dialoguri de pe timpuri, între Lupescu şi Nina : el arogant, ea violentă, dar lesne amuţită.
— Nina e fată deşteaptă şi a înţeles. Nimic în drumul meu ! Acum mai ales cînd sînt la oficiu.
La care oficiu ? — Cuvîntul impresiona pe Costel, îl auzise, îl citise în ziare şi îl însoţise de mister şi aureolă. Costescu de la birou, care avea leafă bună, spunea că nu 5'-ar da locul decît dacă l-ar plasa la Oficiu, ceea ce sporise

prestigiul misterios al cuvîntului... Şi iată că Lupescu, dintre toţi, ajunsese la Oficiu. Cine ar fi crezut... Dar ce oficiu ? Atîtea idei repezi şi contradictorii sugrumau pe Costel. încît cravată de care trăgea Lupescu era un şireang

efectiv. Abi\ acum observa Coste! eleganţa lui Lupescu şi se deştepta în el grija că hainele nu-i sînt călcate cam de mult. Totuşi Lupescu nu-1 cîntărea cu ironie ca altădată, deşi pe atunci Costel era ca din cutie. Pe timpul acela Lupescu era tot aşa de elegant, dar trăia din mijloace nelămurite, pe cînd acum avea o situaţie... Acum ca şi atunci vorbea frumos, cu farmec ! Farmecul lui irezistibil, cum zicea Nina, cînd voia să facă gelos pe Costel. Acelaşi farmec ! Dar Lupescu cel care-1 ţinea acum de cravată, cum ţii un căţeluş de lanţ, era altul decît cel pe care îşi permitea pe vremuri sâ-1 cheme „tipul" — cînd nu era de faţă. „Tipul" pe care Costel îi admirase, apoi îl urîse, pe urmă chiar îl dispreţuisc în chestia cu Lucica, iar cînd Costel se însurase cu Nina, ucisese pe Lupescu prin uitare, şi acum iată, î! ascultă iarăşi, subjugat, supus. Lupescu era altul de atunci... Tot scuturîndu-1 de cravată, ca un somnambul, Lupescu îv luase ziua bună :

— Cînd voi avea nevoie de tine, îţi fac semn !.

Costel abia răsufla liberat din emoţia întîlnirii, cînd vocea lui Lupescu, reîntors din drum, îl făcu să tresară :

— Aşadar eşti la o... tipogralie... socialista... am afla'. Allo ! Allo ! Aici Siguranţa Generală ! — rîzînd.

Costel nu era dumerit dacă e unul din spiritele lui... sa.;

ce vrea să zică.

— L'ite la el, ce cap ! Unde e timpul cînd făceam teorii sociale la un Apero !... Aşadar, i-am spus Ninei : Zut !... E fata deşteaptă şi a înţeles... Femeile nu ne aduc decît plictiseli i exemplu ! — şi iar îl trăsese de cravată.

Era un obicei nou la el ; altă dată respecta nodul cravatei.

— Şi pînă la urmă femeia nu trebuie să ne fie indispensabilă.

Plecase în sfîrşit jde-a binelea şi Gostel îşi amintea acv.n" teoriile de la ,,Apero". Nu însă pe cele sociale sau politice, *CĂC* nu ştia ca Lupescu să se fi ocupat pe atunci de altceva deci'

de femei :

— E un moment, *mo ti cher,* cînd femeia e pentru noi ' experienţă, altul cînd ne serveşte de piedestal şi altul cînd *IV*-

încurcă drumul şi trebuie evacuata... Şi pînă la urmă, femeia nu trebuie sa ne fie indispensabilă !

Aceleaşi vorbe acum ca şi atunci. Băieţii reluau în cor şi pe voci separate :

— Femeia nu e indispensabilă.

Era altceva, dar Lupescu nu-i corecta, îi convenea ca banda lui să propage mode excentrice, pe cînd el se ocupa rentabil de femei.

Costel admira pe atunci pe Lupescu fără rezerve, ceilalţi îl cam speriau, dar îi înghiţea cum înghiţea şi *cocktail,* deşi îl ustura pe gît şi îi da pe nas ; răbda pentru modă, se credea din bandă, dar era pe de latura ei. Asta fusese prin 926, ba nu, 927, atunci cunoscuse pe Lupescu. Nu mult după sosirea lui la Bucureşti. Se întîmplase aşa : el gătit, ras fresc, pieptănat, făcea pe atunci şi o cută cu fierul în părul dat cu briliantină, întrebase care local e mai bun şi —■ cui se va fi adresat — i se spusese : Mercur. Se ducea acolo singur zilnic şi se aşeza la o măsuţă cu o ţuică sau un şvarţ, după oră. Se distra privind şi căta să ghicească care sînt clienţii mai „şic". Nu-i fusese greu să deosebească banda şi pe Lupescu dintre toţi. îi privea pesemene aşa fel, că fusese reperat. Adepţi sateliţi de toata mîna era ceea ce convenea lui Lupescu, care lucra pentru publicitate.

— Nu vrei să iei ceva cu noi ? — cuvinte memorabile adresate lui Costel. Crezuse că i s-a părut ? îl asigurase abia chelnerul... „Domnii vă

poftesc..."
La plecare spre Bucureşti, e drept, dascălu Petre îl pregătise :
—- Acolo sînt o sumă de băieţi blestemaţi — aşa le spunea el. Vezi să nu umbli cu ei.
Cu ei tocmai umblase şi auzise ce nu-ţi crezi urechilor, dar nu se molipsise. Acum, cu toate că era la oficiu — la care Oficiu ? —, Lupescu glumea la fel ; în ce privea însă femeile, Gostel nu-1 mai găsea aşa „teribil" i Nina, Ana .' — şi el, Gostel... în <-'e privea însă lansarea la Oficiu, era uluit... Aşadar, avea *un* prieten la Oficiu !
Lupescu vorbise de Nina cu dispreţ, cu uşurinţă, dar Costel n-avea de ce se formaliza, Nina şi el erau despărţiţi, ca şi
J21
divorţaţi... Auzi ! Pe cînd el aştepta pe Nina să vie înapoi acasă, ea se ducea la Lupescu... Lupescu era acum la Oficiu ! Dacă Costel ar mai fi fost la bancă, ar fi povestit — nu lui Costescu, care era dîrz cu cei de felul lui Lupescu, chiar atunci cînd ajung departe —, ar fi povestit celorlalţi. Omului, în anumite momente îi trebuie un confident, nu poate vorbi unei fîntîni : asta cu fîntîna, o ştia Costel de pe timpul cînd urmărea conferinţele profesorului Dumitriu la Casa Şcoalelor.
Să vorbească de Lupescu lui moş Toma, nici gînd, Costel simţea că nu poate fi vorba de înţelegere între cei doi.
Soviet! Lupescu chema banda de la Mercur soviet ; moş Toma nu vorbea de nici un Soviet, dar îşi dovedise tovărăşia lui prin facere de bine. Nici vorbă, munca acolo la legătorie nu i se potrivea lui Costel, dar aceia erau de treabă. Nu ! Nu va vorbi nimic lui Moş Toma despre Lupescu. Pe ce cuvinte ale lui Lupescu despre femeie se despărţise ? Simţea o salivă amăruie, ca atunci cînd ceva îl scîrbea.
— Ana ! Ce femeie !
Moş Toma avea alte păreri despre femeie. Spunea :
— Eu nu m-am însurat, băiete, şi nici nu tn-am întovărăşit cu o femeie, fiindcă mă ştiam sărac şi bolnăvicios şi e păcat să legi de tine o femeie gingaşă, cînd n-o poţi ţine ca lumea, şi să naşti copii slăbănogi, care să-ţi ţie păcatu sub ochi ! Dar tu ai datorie, dacă fata se face bine, s-o iei.
Femeie gingaşă ! Aşa era Ana, ea era femeia gingaşă şi se vor cununa, căci asta era şi dorinţa Anei şi nici părinţii lui
n-ar vrea altfel.
Va scrie mamă-si despre Lupescu de la Oficiu. Ea se pricepea, citea ziarele. Dacălul Petre făcea politică... Cum se poate ridica cineva ! De ce îl trăgea acum Lupescu de cravată ? Un tic nou al lui !... Cravata îi era totuşi bine făcută. Ce-i drept, aceleaşi cravate şi aceleaşi haine şi se îmbiăca acum mai în grabă... Totuşi Costel nu-şi da bine seama de uzura hainelor şi de schimbarea lui. Nu-şi spusese încă niciodată în oglindă, ceea ce îi spusese adineaori Lupescu : „Tu eşti Costel Petrescu ?"
Din cauza întîlnirii cu Lupescu, pierduse timp şi întîrziase la spital, Anei, nu-i va spune pe cine a întîlnit. Numele îi putea răscoli amitiri rele. Dar ce-o să zică Ana, mai tîrziu, cînd o afla că Lupescu e la Oficiu. • , - . •■ .
122 '
La spital, deşi întîrziat, îl lăsase să intre, dar găsise pe Ana culcată pe spate, nemişcată, mută numai cu ochii dulci, ţintiţi asupra lui. Ana avusese o vărsătură de sînge şi doctorul o mai reţinea pe cîteva zile. Costel s-a întristat.
— Lasă ! Lasă ! că nu-i nimic... trece ! îl încuraja îngrijitoarea.
Ana din ochi căuta a-i spune că infirmiera era bună cu ea. N-avea voie să vorbească şi tăcea supusă, ca să se facă bine. Timpul era scurt, Costel ţinuse mina Anei într-a lui, fără să prea aibă ce-i spune — mai ales că ea nu-i putea răspunde .— apoi la un semn al infirmierei plecase spre uşă, urmărit de ochii Anei dulci şi de surîsul ei palid. încă vreo cîteva zile şi Ana va veni acasă, trebuia numai răbdare. Mestecase în pungă, apoi în palmă, o piesă de zece lei, apoi o strecurase în mîna infirmierei. Nu va mai lua tramvaiul şi iaca banii la loc. De-acasă de la Brăila avea să vie iar un mandat — ca pe vremuri !
Era însă îngrijorat: de ce scuipase sînge ? Se întîmpla să-i vie cuiva sînge pe nas şi chiar pe gură. îşi amintea prosopul pătat găsit atunci de Nina :
— Aşa îi curge ei ! — zisese Nina cu indiferenţă şi dezgust. Acuma însă, cu otrăvirea ! Se irămînta, se gîndea că Anei i-ar trebui odihnă, că dimpotrivă, reîntoarsă acasă, va reîncepe să muncească, era abătut.
Cînd ajunsese întîrziat în Rahova, uşa gazdei se crăpase şi proprietăreasa îi făcea semne cabalistice, arătînd spre camerele lor cu aere secrete şi îmbietoare. Costel sta înfipt pe loc şj simţea că ameţeşte ; Nina ! Un minut se simţise ucigaş, apoi, alb la faţă, fără să întrebe, pornise să intre, pe cînd gazda da mereu din mîini semnificativ şi vesel.
Din uşă, holbase ochii ca unul căruia i se pare ori visează : Mamă-sa, cucoana Petreasca, dăscăliţa, frumoasă, tînără, bine îmbrăcată, bine pieptănată, sta în faţa lui. — Am venit !

Costel îşi pipăise pieptănătura, apoi se prăbuşise spre ea cu un spasm în gîtlej, care era plîns din bucurie.
La nenorocirea fiului rătăcit, pe care o simţise din scrisoare, dăscăliţa pornise la băiat, cu un concediu acordat de dascălul 1 etre, căci o dată ce ea trecuse hotărît de partea lui Costel, Dascălu nu mai putuse lupta : „M-am legat cu o fată aşa cum

ţî-ar place dumitale, dar nu te aştepta că seamănă cu portretul doamnei Cantillis de pe mormintele noastre". Aşadar, băiatul ei nu era înstrăinat şi planurile, vorbele lor vechi, idealul lor în comun, al mamei şi fiului, nu le uitase, dar soarta vitregă voise pentru el altfel.
Coana Mălina pornise la copil discret, căci nu e bine să amesteci pe nimeni în daraverile familiei ; avea un concediu de zece zile cu drept de prelungire, iar ca bagaje un geamantan solid şi un coş încărcat cu provizii ; mai pornise si cu decizia de a da ajutor lui Costel.
Cum putuse el sta atîta timp fără s-o vadă ! Cu nimeni, nici chîar cu Ana nu găsea atîta de vorbă. Vorbeau acum ca pe timpuri în căsuţa lor din Brăila ; Dascălu umbla mai mult pe afară după treburi, printre care cafeneaua îi lua mult timp... iNu era de fel schimbată Mălina.
Abia atunci gîndul schimbărilor multe izbise pe Costel. Lui, 'nlamă-sa nu-i spunea nici ca e schimbat, nici că nu e, se uita numai la el lung, cu dragoste. îi apucase unu noaptea lîngă masa îmbogăţită cu tot felul de bunătăţi aduse de acasă : cozonacul şi ouăle proaspete erau pentru fata, pentru Ana, cînd S-o întoarce.
El aproape să uite pe Ana, îl năpădea acuma dragostea pentru amîndouă. Se uita la Mălina, el o botezase aşa, cînd era . mîc — din mama Lina — şi aşa rămăsese. Ana nu era frumoasă ca Nina, nici ca Mălina, dar ce bună era şi cît îl iubea !
— Mamă, Ana nu e frumoasă, dar e tare drăguţă... Acum (CU boala, fireşte, a slăbit... Dar ce bună e.
— E frumoasă, dacă are suflet bun !
Gostel răsuflase. Ştia că dăscăliţa e iubitoare de tot ce e frumos şi se temea. Dar cine mai era ca Mălina, să înţeleagă itoate... Ce fericită va fi Ana cînd va veni acasă.
Geea ce nu îndrăznea să spuie dăscăliţei era că el lucrează la o legătorie. Destul de greu îi venea faţă de ea că-şi pierduse slujba, n-ar fi vrut s-o mîhnească atunci cînd ea venea spre el cu atîta nobleţă. De teama întrebărilor spusese totuşi :
— Eu am din cînd în cînd lucrări particulare, pînă îmi voi relua postul.
Afirma un deziderat subit şi care n-avea nici a şansă de îndeplinire.

Mamă-sa nu-1 descususe despre lucrări, dar îi ceruse o notiţă cu slujba ce o ocupase, numele băncii, al directorului, adresa directorului la domiciliu... înainte de a pleca din Brălia se înarmase cu protecţii, ei erau binevazuţi în tîrgul lor şi nu Ic refuza nimeni o recomandaţie. Nu degeaba dascălul Petre era slujitor al bisericii şi stîlp de calenea, cum şi mare elector. Dascălul avea cunoştinţe bune la unii şi la alţii şi nu se lăuda cînd spunea că el şi prietenii au hotarît cutare balotaj în alegeri.
Abia acum îşi reamintea Costel însemnătatea familiei lui, de care în mediul Dragii uitase pînă la nesocotinţă.
. Concediul coanei dăscăliţe fusese prelungit. Ana întoarsă ■ de cîteva zile acasă, slabă, privea cu uimire femeiea aceea încă tînară, îndemînatecă, vesela, care îi zicea „noră" şi îi îngăduia să-i spuie „mamă", dar ea nu putea spune, i se oprea cuvîntul.
Se simţea prea veşteda, prea umilă, vinovată de a fi trăit cu Costel înainte de a fi

mireasă la biserică, mai vinovată încă de a fi sora Ninei, nepoata lui Dragu, vinovată de ea şi de neamul ei, de traiul, de felul lor.
Mamă !... îşi amintea de mama lor, bolnava de cancer la sîn, sluţita de boală, egoistă, arţăgoasa, văduva cu trei fete fără nici o putinţă alta de a le creşte, deeît pomana cumnatului bogat.
Mama lor fusese frumoasa şi ea, mai frumoasă chiar decît Nina, cum spunea ea singură cu un necaz pentru frumuseţea pierdută. Ana şi-o amintea certîndu-le, bruftuindu-le, cu reproşuri, cu vaiete :
— Nu vă e milă de mine ! N-am doctorii ! N-am căldură în odaie î
Era stîngace, nu-i plăcea munca, tot ca şi Ninei.
Ana îşi amintea încă — dar foarte puţin — de timpul cînd stăteau în altă casă, a lor, şi trăia încă tatăl lor *t* sindrofii, joc de cărţi, zgomot. Mai bine îşi amintea de moartea lui şi de vizitele unchiului Dragu, pînă cînd se mutase în camerele de pe coridorul caselor din Popa Tatu... Auzea parcă şi acum pe mama lor ocărîndu-le, pe ea mai ales i

— Nu eşti bună de nimic, degeaba eşti cea mai mare **i** Dumnezeu m-a pedepsit să **fii** urîtă ca tat'tu, să nu se uite nimeni la tine ! Ce **plîngi**! Ce te ascunzi !
...Şi cînd Moşu începuse a se uita la ea :
— Eu mor şi tu te tocmeşti : parcă numai tu... parcă altele
mai ceva ca tine !...
în casa lor, în viaţa lor, în mintea şi sufletul lor, aerul era închis, bolnăvicios, îţi strica judecata şi simţirea. Ele toate erau roabele unui om, se temeau de el, îl şi respectau pe atunci... şi ce fel de om !
Pe ea mai apoi munca ar fi putut-o libera, dar deprinderea o ţinuse legată şi chiar un fel de recunoştinţă ; nu-i dase în gînd că ar putea evada, nu simţise nevoia... Cînd Costel venise spre ele proaspăt, blajin, se bucurase ca de un cîştig dobîndit acolo pe loc... Cînd în urmă rămăsese singură ea şi Costel, după tot scandalul, fusese fericită dar încă nu renegase pe Dragu şi nici pe Nina, înainte să-i fi furat bărbatul... Costel li se adăugase lor şi casei lor, apoi rămăsese numai al ei — dar de casa din Popa Tatu îi părea rău într-un fel. De cînd se ştia, respirase aburii cazanului de acolo şi nu o mai puteau sufoca.
Numai fuga Lucicăi, aceea o năbuşise cu miasme. Lucica era mult mai mică decît ele, născută un an înainte de moartea tatălui lor... O vedea gătită cu panglici albastre, pentru că mama lor dorise să fie un băiat, totuşi alintată... O vedea pe . genunchii unui prieten vechi, care venea zilnic... O vedea alintată şi de „naşu Dragu", cu jucării scumpe... Pe urmă anii răi, mama lor se bolnăvise de supărare... cu o ură neputincioasă asupra lor două... dar pe Lucica o iubea, şi nici nenea nu asuprea copilita... Niciodată Ana n-ar fi putut crede să se întîmple cu Lucica şi cu Dragu... Nu, n-ar fi putut crede.
Ce ştia oare de ele mama lui Costel ? Ce-şi închipuia ? O privea şi nu-i putea zice „mamă", deşi cuvîntul o exalta, îi dovedea că va avea un bărbat şi că poate dobîndi o mamă nouă. Pe mama ei ar fi schimbat-o acum, ca pe o rufă purtată şi fcştelkă, dar nu putea zice ..marnă" fiinţei voioase ce umplea casa cu rîsul ei sănătos. Se uita la ea cu un fel de friguri, cu sete, ca în ţaţa unui izvor proaspăt.
Costel hotărîse ca Ana va spune, ca şi el, „Mălina". — Eşti prea tînără ca să fii soacră !
Dăscăliţa surîdea, mărturisind că tot aşa credea şi **dascălul** Petre, dar ea era bucuroasă să fie soacră. Parcă ce !
Ana, care ştia de la Costel că dascălul era aspru, se minuna de siguranţa cu care soacra ei vorbea de el — căci în gînd îi plăcea s-o cheme soacră.
Aspru era dascălul şi chiar grosolan, dar Mălina îi venea lesne de hac : „Bine ! Bine !" — atît spunea cînd îl vedea mojic, şi dascălul se muia pe loc. Dascălul

mai era şi încăpăţînat, de aceea spunea Mălina că se cădea uneori să-1 tragi pe sfoară, altfel nu o scoteai cu el la capăt.
Ana mai ştia de la Costel că dascălul mai era şi gelos, fiindcă toţi bărbaţii o plăceau pe Mălina. Mîrîind ca un urs, dascălul dormea totuşi pe amîndouă urechile în privinţa cinstei căci : „Una e să rîzi, să vorbeşti, să glumeşti şi alta..." Acel „una" şi acel „alta" o dureau pe Ana, în casa Dragu totul fusese „alta". Dăscăliţa pretindea ca Ana să se cruţe, de aceea doar era ea acolo ; trebăluia prin casă ca de cînd lumea, tot povestind :
— Pe mine mă cheamă Elena... Acasă la părinţi îmi ziceau Lina, şi tot aşa dascălu' cînd ne-am luat... La noua luni punct am căpătat băiatu... facere grea şi n-am mai avut altu'... Şi cînd s-a făcut de un anişor şi a început a vorbi, m-a botezat el Mălina şi aşa am rămas pentru toţi... Mălina în sus. Mălina în jos !
Ana o asculta uimită, o privea nesăturat, se lăsa alintată şi cînd se adresa Mălinei, îşi schimonosea puţin glasul şi faţa ei veştedă cerca mutre copilăreşti nedeprinse, cărora le surîdea înapoi, ca dintr-o glastră înfloritâ, faţa fragedă a dăscăliţei. I se părea uneori Anei că o icoana a coborît dintr-o ramă şi aşterne la ei în odaie masa. Alteori însă se simţea umilită de tot ce nu se putea înlătura din traiul ei trecut, şi acum abia o sufoca aerul respirat în copilărie şi adolescenţă, cum într-o încăpere sulfurată incursia aerului curat îţi dă abia măsura pestilentei.
Ana cerca uneori să-şi reia ocupaţiile casnice, dar Mălina îi lua din mîini perinile, care în adevăr îi erau încă prea grele de ndicat, pe cînd braţele cu mîneci sumese ale dăscăliţei le "vînturau lesne.
— Stai locului să te întăreşti, să pot şi eu pleca înapoi la casa mea, că cine ştie cu cine mă schimbă dascălu' Petre !
126
127
Grija hazlie a dăscăliţei, credinţa în farmecele ei proprii aveau ceva salubru cu totul nou pentru Ana ; deosebiri ce se simţeau fără să se vadă. iar altele ce se vedeau : cum de pildă petele roşii de sănătate care îmbujurau prea mult obrajii plini ai Mălinei şi pe care cerca sa le acopere cu pudra de orez — fabricaţie proprie —- căci droghiştii pun înăuntru cîte toate vătămătoare. Ochii Anei rămîncau prinşi pe gîtul încordat şi alb al Mălinei, cam gras poate după canoanele estetice, dar bine înşurubat pe umerii rotunzi, cu bustul plin şi şoldurile tari, strînse în corset ; nu era totuşi femeie grasă, Ana însă pe lîngă ea părea şi mai destrămată. Glasul şi cuvintele Mălinei erau şi ele pentru Ana neobişnuite : două altoaie felurite şi alt sînge. Costel semăna cu mama lui, dar era mai bucureştean, adică ceva intermediar între Brăila şi familia Dragu, ceva care era mai apropiat de Ana. Pe Costel îl iubea, iar pe Mălina o admira, cu o rîvnă tăcută. Nu i se mai împotrivea, sta liniştită, cerea să coasă, să cirpea^că, dar îi cădea curînd lucrul din mînâ.
De ce făcuse prostia să se otrăvească ! \u mai vedea acum necesitatea să moară şi vedea nemernicia ci pentru viaţă. Ce putea gîndi de ea mama iui Costel ?
■— Ei, aşa ! Acum sint toate tocmite, mă duc după treburi '.... Trec zilele şi mai avem multe de făcut !
Faţa rîzătoare lua un aer misterios, săruta pe Ana pe obraji şi pleca, gătită, pcnruiiă. provincială, dar pentru Ana reprezen-tînd un ideal care o lăsa pe gînduri, fără gîndun. Se lăsa în voia vinei oboseli de la care se constrîngea cînd era de faţă Mălina ; adormea adesea şl o trezea uneori o vizită a gazdei care spera să găsească pe doamna Pctrcscu, de care era amorezată şi nu pricepea cum a ieşit de acasă fără s-o simtă.
— Nostimă damă, mama domnului Costel, nici n-ai crede !... adică de vîrstă vorbesc... altfel şi dumnealui c drăguţ destul.
După somn — ciudat ! — Ana se simţea încă mai slabă, cu un tremur în ea din graba şi dorinţa de a se întrema.

Dăscăliţa sosea din oraş mai îmbujorată ca !a plecare.
— De aer !... Spunea. Numai pieptul i se bătea niţel. Umblase mult pe jos, să mai slăbească, fiindcă la Brălia ieşea prea puţin din casă... Luase prietenii obicei s-o găsească acasă şi plecau supăraţi dacă rsu-i aştepta dulceaţa, cafeaua şi un
lichior, a cărui reţetă n-o.avea nimeni la Brăila, o reţelă care... de la o ruda din Grecia... pe Ana însă o va învăţa. Vorbind dăscăliţa îşi aşeza frumos la loc hainele de oraş, fiindcă dîn prima zi îşi rostise, cu voia copiilor, un colţ pentru fiecare lucruşor.
— Nu mi-a mers rău azi! -- spunea în fiecare 21 ia întoarcere, fără a explica de ce era vorba.
— La sfîrşit am sa ma plimb şi eu şi am să fac tîrgureJi. De rîndu' asta nu te iau cu mine la tîrguieli... M-oi descurca singură. Lipscanii te oboseşte mai rău ca tot... Ştiu eu *de* altă dată... Dar cînd mai viu, îmi. arăţi magazinele unde se găsesc lucruri de gust şi ieftine, pe care numai dumneavoastră, bucureştencelc, le ştiţi dibui.
Da Cezarului ce era al Iui, dar ce va fi crezut în alte privinţe despre bucureştence... Ce crede omul păţit!
într-o zi, în forma de glumă, ceruse voie Anei să ia pe Costel în tîrg. Mersese cu el la un croitor să comande haine noi. „Rîndu' matale vine mai pe urma"' — consolase pe Ana.
Ana observase că Mălina nu-i zice încă „tu"'... Va spune lui Costel ca pe o mare rugăminte că doreşte să o tutuiască. O alintare cerca sa se oglindească pe faţa ofilita de cîte oâ era vorba de Mălina.
De ce se otrăvise ? Daca Mălina ar fi vă/a 1-o atunci cînd se amorezase Costel de ea !...
Abia cînd venise vorba de croitor se întrebase Costel dai a mamă-sa 1-a găsit cumva schimbai, rău îmbrăcat. N-avea amărăciune, nu regreta nimic, numai pe Ana *i-o* vadă bine. >yi să-şi găsească slujba.
Cînd înainte, pe \ remea Ninei, se gîndea şi îi era uneori dor de mamă-sa, n-ar fi vrut-o totuşi acolo. Mamă-sa era foarte bine şi el o preţuia, dar Nina şi prietenii noi ei au altfel, un altfel care — aşa, păcătoşi — avea pe atunci prioritate la Coste). Dar acum se umfla în fălci de prezenţa mamă-si ca de un arbore genealogic înflorit acolo sub ochii Anei, ai gazdei, ai băcanului din colţ, ai orişicui...
Ana cu evlavia ei muta întreţinea admiraţia lui, *hr* pu:n-Suliţa cu multe compartimente, mereu plină cu bani pregătiţi Si mai mari şi mai mici, plătind în dreapta şi în siînga *cu* socoteala, dar fără strîmtorare, impresiona pe furnizori şi pe gazda.
123
[20
Costcl avea şi el impresia că i-au sosit veniturile de la moşie. Ce-i drept e drept, dascălul fusese cel mărinimos ; e! luptase cu Mălina să ia bani destui: „Doar nu sînteni golani !" Atita blam adusese ingratitudinii şi purtărilor lui Costcl.
Dacă ar vedea I.upescu pe Mălina ! — îşi zicea Costcl cu extravaganţă. De dorinţa asta nu erau străine nici hainele noL ca revanşă a jenei lui de atunci cînd I.upescu îl întîi-nise făcînd curse pentru lcgătorie. încă bine ca nu era pe ■bicicletă cu pantalonii prinşi în ace de siguranţă, nesigur pe ghidon.
...O slujbă acum să găsească, iiindcă la legătorie nu mai putea să rămînă ; simţea că ai lui n-ar înţelege pe moş Toma, socialismul, meseria. Părinţii lui erau pentru boierie : „Sa tragi a mare mă !" — zicea dascălul, cît despre Mălina... Erau burghezi — cum ar fi zis Lupescu — şi în adevăr nu se potriveau cu moş Ioma. cum nu se potriveau nici cu Lupescu. Dar acum Lupescu o învîrtise bine la Oficiu. Despre toate astea Costel avea şi el pipăitul lui.
Să facă o petiţie ! îi spusese mama-a într-o zi. Costel se coclea să mărturisească că a făcut mai multe, dar fără folos.

— O cerere ! Acu ! La bancă, unde ai fost ! Nu poţi şti cum se prinde !
Costel ar fi vrut să-i explice că e zadarnic, dar n-avea obicei s-o contrazică.
— Fă-o chiar acu ! Ai hîrtie ! Şi o făcuse.
Printre picături, dăscăliţa scrisese dascălului Petre cu plic închis şi povestise cum sta chestia, cum pe Costel 1-a găsit cam blejit, dar o să-şi vie el la loc. I-'ata, deocamdată, ce vrei, ca după boală, altfel o bunătate de fata, casnică. Nu era chiar aţa de tînără, dar decît tînără şi zăpăcită... Să treacă dascălul pe la domnul Ianof, deputatul, să-i mulţumească pentru re-comandaţie, dar să mai scrie Ianof şi direct la bancă, căci ei directorul i-a promis, dar la Bucureşti sînt cam flecari. în sfirs.it, ştie dascălul cum să facă numai ca să iasă bine.
Cam a patrusprezecea zi de la sosirea ei la Bucureşti, doamna Mălina, — aşa îi spunea gazda dăscăliţei şi îi plăcea, fiindcă la Brăila zic „cucoană" şi e mai comun —, a patru-sprezecea zi de la venire — mult nu mai putea prelungi şederea, o aşteptau casa şi bărbatul — sosise cu poşta un plic

galben şi dăscăliţa îl arătase Anei cu un surîs de triumf, apoi îl pusese în vedere la tacîmul lui Costel. Ana se uitase lung *fo* plic, apoi se uitase la soacra ei, a cărei bucurie cu mistere o lasă sa ghicească că plicul conţine o veste bună. Ar fi fost o minune, dar cu Mălina te puteai aştepta la minuni.
Ana simţea deosebirea demersului de-acum pe lîngă cei mari, de cele de altă dată ale, Ninei. Se bucura, totodată o durea ce-a fost, îi era ruşine, apoi iar se bucura, se topea în ca ceva ca o ceartă cu care ar fi fost unsă pe dinăuntru.
— Ce-o fi ? — spusese Costel la dejun, pipăind plicul cu teamă.
— Ce să fie ! Vezi !
Dăscăliţa care nu concepea să fie decît ceea ce ceruse, se roşise puţin de iuţeală.
— Citeşte !
Coste], căruia Ana îi făcea semne să deschidă, să nu supere pe Mălina, rupsese plicul şi se albise ca varul.
— Ei ! ? întrebase dăscăliţa, ciupită de o îndoială şi fără răbdare.
— Pe ziua de întîi ce vine m-au reprimit — articulase stins Costel, dueîndu-se spre Ana cu scrisoarea...
— Ei ! — spusese Mălina triumfătoare. Dar nu e bine să fie cineva aşa molîu ! Cată să leşini !
Ana împingea pe Costel cu pumnii ei slabi, sa se ducă să mulţumească mamă-si. în adevăr dăscăliţa aştepta prinosul cuvenit cu ceva nerăbdare. Nu era deprinsă să vie în al doilea rînd.
„S-a făcut" — scrisele Mălina dascălului : „S-a făcut şi să te duci să-i mulţumeşti lui Ianof şi să-i spui că-i rămîi dator ! Băiatu' ţi-am spus că e cam blejit, gata să'ntoarcă ochii de bucurie, dar acum, ca c iar în slujbă, se pune el pe şine. Unde pui că a sărutat întîi pe logodnică, gata să fac pe geloasa, dar aşa cum e fata n-am de ce mă îngrija..."
— Iacă se apropie şi plecarea mea ; v-am văzut, toate sînt acum bune. Vă aştept la noi la Brăila după ce te faci voinică şi vă regulaţi treburile, să veniţi să ne vizitaţi. Asta o să fia de Paşte şi pînă atunci aranjez eu cu dascălu' Petre.
Ana avusese o strînsoare la inimă ; aşadar dascălul... Deşi Mălina părea că ţine în palmă consimţămîntul, Ana se simţea înstrăinată.

Ultimele două-trei zile, dăscăliţa alergase prăvăliile după tirguielî şi vizitare, cum spunea, Capitala : Biserica Domniţa Bălaşa, Ateneul Român... Se scuza către Ana că o lasă mult singură ; „Dar trebuie sa te înveţi fără mine." Anei îi dac lacrimi.
Mălina plecase cum venise : indeminatec. voios, cu bagajele pline rostite, zorind spre Brăila şi cu o cutie de pudră Rachel, ascunsă bine in rute şi pe care ghicea că o sa-i tie frică s-o puie pe faţa.
P A R T i; \
V-a
Rămasă acum singură, Ana — cu un respect pe carr ii purta încă în lipsa Mălinei, cu vorbele ei bune in minte şi în aşteptarea nerăbdătoare sa se Iacă bine pentru nuntă — cerca, drept ceva nou, sa ia în primire treburile casei. După trecerea pe acolo a mamei lui Costel, cu şi după fapta şi boala ei, totul i se parca schimbat. Sinuciderea şi dăscăliţa erau două călătorii neaşteptate, de la care se întorcea cu uimire la traiul zilnic.
înainte să sosească Ana de la spital, Mălina întrebase pe Costel cum vor face cu

dormitul. l:a pîna ai unei dormise pe divanul Anei în odaia mare, şi acum ? Cosiel dezlegase : spusese că dumneaei n-avea sa-şi schimbe locul. Ana, ca bolnavă, avea să doarmă în pat şi el pe locul lui, tot dincolo in odăiţă. Dăscăliţa înghiţise o întrebare ce-i venea şi pîna-la urmă patul fiind mai moale pentru bolnavă, găsise că e bine şi aşa. Boala e ca războiul.
După toată răscoala, întoarsa de departe spre o apoteoză [a] căreia culme era Mălina, Ana dormise deci în patul de "ndc stafia Ninei era cu totul alungată de prezenţa mamei 'ui Costel. în adevăr, Mălina primise din toată inima pe Ana, ?j.[ce]P[tarc carc] conţinea însă într-o mare măsura înlăturarea jNjnei, dacă nu chiar în măsura cea mai mare. Ce ştia mama *Â* [(jOste'] ? Ştia destule, căci Brăila nu e peste lame şi se *rla.
ars-

Acum, cînd Mălina plecase şi casa suna a gol, ir. ai ales în ceasurile cînd lipsea Costcl, Ana. deşi îşi purta de grija sănătăţii, ar fi vrut să înceapă gospodăria prin ceva însemnat ; să scuture... să pună adică la scuturat. Rugase pe ga/.dă sa-i cheme femeia care da ajutor adesea lui madani Ida şi chiriaşilor de sus.
Ana se cruţa ; atunci cinci femeia scutura una din odăi. ea se ascundea în cealaltă, la aşezat însă se amestecase, femeia nu ştia, era străină. Cînd o întrebase cum sa facă aşternutul. Ana se codise, apoi. în nesiguranţă, fără de prezenţa liniştitoare a Mălinei, se uitase spre pat cu un începui de nemulţumire. Era acum sănătoasă, nu mai avea nevoie să doarmă pe moale, patul să fie deci aranjat cum fusese înainte. Pusese pernele de puf frumos alăturate în latul saltelei, deasupra cuvertura dublată cu satin roz şi pentru ea pregătise dincolo, un paravan.
Mălina, cît stase la ci, nu încetase sa admire invenţia cu paravanul de creton pus pe inele şi tras de sfoara. ,. le simţi la tine acasă", spunea dăscăliţa. Ana avea şi ea nelămurit nevoia să se simtă la ea acasă : mai gemi, poate mai ţii o cără midă caldă, ca după boală, nu mai eşti aşa sprintenă ca mai înainte !
La întoarcerea de la birou, Costel fusese surprins plăcut de scuturatul proaspăt, se simţea aer bun în casă, se mirase insa de schimbarea culcuşului ; nedumerit, sta în cumpăna : de ce plecase Ana de lingă el tocmai acum ca erau singuri *:* Sau poate credea ca aşa vrea el, să tic totul aşezat ca mai înainte.
I se limpezise : că acum erau singuri după boală, şi boala venise clin gelozie şi clin amor... Mălina o plăcuse pe Ana... Acum Mălina plecase şi... erau singuri. Scara, cînd Coste! stinsese la el lumina. Ana ii crezuse culcat şi stinsese şi ca : se trezise cu el pe întuneric — aşa îi convenea lui totdeauna-Costel se silea să nu zdruncine pe Ana, proaspătă din suferinţă ca dm pubertate, şi ea se silea să-1 iubească fără să se zdruncine, să nu i se facă iar rău, te pomeneşti.
Costel o învelise bine cu pledul ca pe un copil şi pe dibuite plecase dincolo, dar Ana adormise înainte ca el să li apucat a o înveli.
Dimineaţa, Ana sărise drept în sus între perini, din plin somn ; Costel era plecat, îi lăsase pe masă cafeaua pregătită.

în faşă caldă a aşternutului, Ana se simţea acum vinovată către Mălina, care o chema logodnică... Ea însăşi vorbise deunăzi infirmierei de... beteală. De oboseală, trupul îi era lipit de pat : să ti aşteptat piuă la nuntă nu era mult... dar pe Costel nu-1 putea încontra. Costel venise la ea în culcuş şi a doua scară şi aproape în fiecare scară, acum că nu mai era de ce să nu vie. Numai cînd îl apuca devreme un căscat, se gîndea să lase pe Ana să se odihnească :
— Nu plînge, fetiţă ! o tachina prin uşa crăpată.
N-avea cine ride : banda... Nina...
în serile de pauză, Anei i se părea că s-a purificat pentru logodnă şi pentru nuntă, apoi pacătuia din nou, cu grija numai să nu se zdruncine, şi dimineaţa cu remuşcări şi regrete : „Mata eşti tată mare ?" o întrebase atunci infirmiera... Ar fi putut fi... dacă Dragu... dacă Costcl !
De Mălina îi era dor, căuta să aşeze prin odaie fără să strice rostul făcut de soacră-sa — îşi repeta cu emfază cu-vîntul soacră. Ştergea praful cu un regret după timpul cît stase ea ca o prinţesă, servită de toţi, drăgostită de toţi. Avan-tagii triste oarecum, căci veneau din pricină de boală, şi boala tot nu era sfîrşită. Se simţea slăbită, abia se ţinea pe picioare la sculare ; capul îi era uşor, ca o tărtăcuţă seacă în care sună seminţele uscate,

iar mîinile grele ca lopeţi de lemn. Nu putea sta mult în sus, nu putea bate de praf o scoarţă, picioarele le tîra după ea. Uneori era speriată şi' egoismul îi da dorinţa să nu mai facă nimic, să se odihnească, clar repede se întorcea : Costel nu trebuia să simtă lipsa mamă-si. Gospodărea deci, cruţîndu-se cît se putea, şi după fiece efort se aşeza pe divan cu o voinţă de a se odihni, care era totodată o nevoie.
Uneori, întoarcerea lui Costel o surprindea cu lucrul neisprăvit, un geam rămas întredeschis şi Costel striga de la "Şa : „Ce ? Vrei să răceşti ?" — şi se grăbea să-1 închidă. în cameră mirosea încă a praf, Ana abia atunci se pieptăna cu gesturi leneşe, după care îi cădeau mîinile în jos ca de plumb ŞJ ctteva minute nu vorbea dintr-o ursuzenie care venea din lipsă de răsuflare, apoi surîdea lui Costel care o săruta pe obraz.
, Alteori Ana se alinta, se plîngea că a rămas singură, fără Mălina, şi o treceau lacrimi. Costel o mîngîia pe mîini, amo-

rezar ck sinucigaşa lui, şi mulţumit că Ana admira cum se cuvine pe mamă-sa ; o femeie cum nu e alta î — Ce femeie, Mălina !
Putea acum gîndi liber în faţa Anei, cu Ana el era li'bcr, nu ca înainte. îşi amintea de Nina : să fi vorbit de Mălina in faţa Ninci ? Auzea parca ce i-ar fi spus cu glasul ci de clopoţel de sanie... l-ar fi spus... „Mă-ta !" Rămînea pe gîndurî.
Nu găieau încă în casa ; Mălina avusese ideea bună să se înţeleagă cu gazda platindu-i ceva ca să le prepare dejunul. dar deunăzi Costel se dezgustase de nişte chiftele şi Ana vroisc cu orice preţ a bucătari. Chiar ieşise din casă, făcuse rost de tîrguieli şi Costel într-o zi, la întoarcere, găsise în odaie căldură şi parfumul maşinii de bucate ca pe o surpriză plăcută, Numai Ana nu se vedea ; era după perdea, culcata pc divan; „Mă odihnesc puţin!" — spusese, şi vroise a se sălta. dar se lăsase la loc pe perină ; după cîteva minute se ridicase spunînd că s-a odihnit, avea pupilele dilatate de efon şi în obraji două dire pe locul unde înainte se desena adinei tura mica, ca un semn de cuţit, care amintea — fără aceeaşi graţie — gropiţele Ninei : din cauză ca ieşise întiia oară din casa'.,,
Costel se uita în lături, pentru a-şi ascunde grija. Ana îi iubise pină la sinucidere. Dragostea lui se prelungea recunoscătoare. Buchetul de violete pc care-1 dăruise atunci Anei Ia spital nu se veştejise. Nu băga de scamă că s-a urîţit, o vedea cu ochii dintr-o scară cînd îl clase gata, şi cu urme din frenezia ce-1 apucase cînd Ana se otrăvise pentru el clin amor. Erau şi zile bune de tot, cînd Ana se credea vindecaţi şl aştepta pe Costel cu toate ca mai înainte, şi cu cele două legăminte în plus : jertfa ei şi Mălina... Cum stase cu ci. cum plecase cu vorbe bune... ! Cum avea să vie iar de nunta... Ei nu puteau...
Din pricina trupului ci slăbit, acum se iubeau mai puţin şl mai stîngaci, cu o simţire de vinovăţie adulteră — de care se cam molipsise şi Costel — şi cu nădejdea şi răbdarea întoarsă către nun la ce avea să fie. Cînd erau zile mai rele pentru sănătate, Ana se supăra pc gospodăria care pînă atunci lusese ambiţia şi mulţumirea ei, se cruţa cu o grijă nerăbdătoare *în* vederea nunţii ca şi cum îi putea aduce ceva nou.
Pe ei doi, Ana\ era sigură. Costel o iubea cum îl iubea şi ea, era tot aşa de nerăbdător să se cunune... numai sa se facă ea de tot bine. N-avea conştiinţa că boala a chzgraţiat-o, nu se mai gîndea la ca prin comparaţie, ca atunci cînd era alături de Nina, era toată subjugată de obsesia căsătoriei, care conţinea şi frumuseţea şi toate darurile, cum te conţinea şi cuvîntul ,.noră" spus de Mălina. în zilele cînd treaba casei nu era gata, Costel da Anei o mînă de ajutor, iar duminica lucrau pe din două. Ana sta în pat mai tirziu, ca pe vremea Mălinei, şi Costel trăgea lingă patul ci o măsuţă şi îi aducea zarzavatul să-1 cureţe pînă făcea el focul. Tirguiala duminica o făcea el singur la piaţa mare, aprovizionare pe o sap taurină, pc care o aducea un hamal şi tot îi mai rămîncau şi lui pachete. Altădată pentru nimic pe lume, nici chiar de hatîrul Mălinei, n-ar fi purtat în mînă coşuri de hîrtie de băcănie, dar omul la casa lui se schimbă ; de altfel,

cartierul era foarte bun, nu întîlneal pe nimeni din cei pc care n-ai fi vrut să-i întîlncşti.
De cum se întorcea ele la piaţă, făcea focul :
— Ana ! Aprind eu focul mai iute ca tine ? îl aprind.
— Laudă-mă, gură, răspundea Ana, rîzînd cu gingii palide. Să te vad la cartofi.
Costel lua un cuţitaş şi ajuta la cartofi. Se cam ducea coaja cu miez cu tot şi Ana da un ţipăt prefăcut, care zgîria gîtlejui ca un ferăstrău tocit ; iar rîdcau, dar Ana lua cartofii pe scama ci, ca să nu fie risipă.
— Oameni de treabă ! spunea de ei gazda, cînd vreo vecini cerca să clevetească. Le ţinea parte, mai ales de la vizita Mălinei, pc care n-o uita, căci o cîştigase de la prima vorbă.
— Domnul Costel Pctrescu, funcţionar ? Sînteţi proprietara, desigur !... i se adresase Mălina cu glasul ei cochet, tare pc sine din deprinderea de a place tuturor ia Brăila.
— Aici ! Aici ! Poftiţi. Cum de aţi ştiut că eu sînt gazda ?
— Se cunoaşte omul cu griji şi cu acareturi !... Eu sînt mama Iui Costel Petreseu... Viu de la Brăila.
—• Mama ! Nu se poate, c o glumă ! — madam Ida îşi scosese şorţul plin de grăsime...
De atunci la toate cercările de flecăreală şi curiozitate, gazda ţinea partea chiriaşilor :
j— Sînt logodiţi, mă rog, şi de cum se face fata bine — ci a răcit -- fac nunta.

într-o zi, Ana spusele că ar vrea să stea la pat, aşa, ca sa se îngraşe, cum a citit în ziar. în realitate, o împingea spre lenevie o urcare călduţă în trup şi ceva greaţă. Costel declarase că în ziua aceea va pregăti el un ghiveci fain.
— Cine, mă rog, găteşte la colţ, la Bratu, unde sala n-o fi grozavă, dar mîncarea e bună ?... Cine găteşte aproape la toate birturile şi cine la case mari... bucătar ori bucătăreasă ?
El moştenise talentul de la mamă-sa ; cînd era copil, sta lîngă ea la bucătărie.
— Să vezi numai ce ghiveci o să iasă !
Se uita la Ana să nu se supere cumva. Nu se supărase ; gura îi era lăţită de un surîs bucuros, două pete roşii stau sub pleoapa de jos — ceva mai jos încă ar fi slujit de fard, dar nu mai era nevoie de nici un fard, erau doar logodiţi, cu voia părinţilor.
Ana se uita la Costel cu ochii strînşi şi buza de sus o trecuse peste cea de jos : palide, pîrlite. Făcea pe şireata şi Costel se simţea bătăios. După o pauză cu tîlc şi cochetărie, Ana azvîr-lise mingea :
— Ba eu am mai mult talent! Eu fac ghiveciul mai bine ! Costel se prinsese în joc :
— Ba eu ! Eu mai bine !
— Eu !... Eu !... Eu !
Afirmarea repetată exalta pe Ana, Costel răsufla încălzit ; încăierarea vorbelor îl dezmierda, îl încorda. Din gura deschisă pe ultimul „eu" dase un abur şi un sughiţ. Venise lîngă ea pe pat.
— Te-am bătut, zisese bîlbîit.
Şi ce, dacă era ziua mare ! Ana insa tăcea cu gura strînsa ca de aguridă şi îl apucase de mină. Sughiţa ea acum, se îneca, i se părea că îi e gura plină de acritură, ţinea mîna acum pe gură şi cu cealaltă căuta pesemne o batistă.
Costel alergase la uşă, apoi iar la pat şi iar prin odaie şi adusese un lighean mic. Ana din ochi refuzase.
— Nu-i nimic dacă e ligheanul de pahare ! Care-o fi ! — fugise la gazdă.
— Ce-i! S-a aprins ceva ? — gazda mereu ^e temea de foc.
— Nu ! Gheaţă... Bucăţele de gheaţă.

Gazda chiar avea un bulgăraş de ghiaţă („pentru la untu' proaspăt că e de la femei cu zeru în el şi se acreşte fără ghiaţă... dar cc-arc a face !) :

— Ce e cu biata domnişoara Ana?
Costel ar fi vrut să-i spuie să tacă, să-1 slăbească cu vorbele, şi că Ana e logodnica lui şi o să fie nevasta lui... nu e „săraca domnişoara Ana" — parcă era timp de descurcat aşa ceva.
Gazda spărsese bucăţele mici şi le ţinea Anei la gură, nu i le putea da chiar în gură, fiindcă Ana strîngea dinţii să în-digue — credea ea — valul umed. Din sforţare fălcile se lăţeau şi urechile îi mişcau.
„Ce urîtă e ! Ce ţi-e cu gustul bărbaţilor !" — gîndea gazda, cereînd a-i deschide cu sila gura.
Ana care nu vrea ca gazda să se bage, înghiţise înapoi. Madam Ida n-avea timp, i se ardea o tigaie pe maşină. în sfîrşit, plecase. Mărgeaua ochilor sta să sară parcă din loc şi gura botoasă plesnea de umflată. Ana nu mai putuse ţine, dase drumul în ligheanul ţinut strîmb de Costel.
Vărsătura era mai mult o zeamă acră şi spumă de scuipat. Venise şi un cheag de sînge. Ana rămăsese albă, suptă şi fără ochi, căci îi era ruşine să se uite la Costel. El pusese încet ligheanul jos şi zisese :
—- Mai nimic ! Nu te speria ! Am avut şi eu o dată aşa !...
Costel vroia neapărat să cheme un doctor, dar Ana făcuse semn din cap că nu ! Atunci o doctorie de la farmacie ? O doctorie de la farmacie da, vroia.
La farmacie se întîmplase să fie un doctor ; farmacistul spusese că el nici n-ar putea da fără reţeta o astfel de doctorie. Costel ezitase, apoi rugase pe doctor să vie cu el, fiindcă e foarte aproape.
Ana, bufnoasă la vederea doctorului, tăcea. Costel explicase stîneaci :
— Un accident, domnule doctor ! Era bine, veselă, şi deodată i-a venit pe gură cu sînge. I-a mai curs ei sînge, dar numai pe nas.
Doctorul se găsea în farmacie pentru chirie. Farmacistul era proprietarul lui şi cerca să obţie încă o amînare de plată. Era preocupat de „starea rea de lucruri". în loc de clientelă serioasă, îţi pică aşa cîte un fleac de felul acestuia, şi nici cel puţin în cartierul tău ca să-1 poţi urmări.
Pusese cîteva întrebări, prescrisese un medicament şi, după o ochire în jur, ceruse o sută de lei. La plecare spusese că Ana trebuie sa aibă multă odihnă.

O sută de lei ! Se întîmplase Losiel să-i aibă. Se mustra ca n-a întrebat mai mult... îşi punea lui o întrebare şi refuza să-i dea răspuns. Sa fi fost slabă, de piept ?... Poate că ar fi trebuit să spună doctorului şi despre otrăvire, ou toate ca nu avea de-a tace... O suta de lei...
Ana stase o zi la pat, apoi se sculase, dar nu punea mina pe nici o treabă, îi era teamă. jNai mai era acum vorba de întrecere. Costel, de cum venea de la birou, punea un şorţ. de-al Anei şi tăcea jumări, mîncare uşoara. Nu se ruşina nici eînd gazda -- care le aducea uneori un iaurt răcoritor, prins de ea în casă — dădea peste el în funcţie, cu şorţul Anei dinainte.
Ana era mai posacă, mai pe gînduri, vorbea uneori repezit lui Costel şi după amiază, rezemată între perini, aduna tot ce era de cîrpit ca sa nu stea degeaba. Cînd Costel îi spunea ca nici oboseala manilor nu e buna şi o s-o doară pieptul cîrpind, se supăra : n-o durea pieptul, o durea în capul stomacului, cine ştie ce nu-i priise.
Avea pică pe râul care vemse să le strice dezmierdarea, apoi prelungirea boalei însemna amînarea cununiei. Nu spunea, dar o măcina gîndul. încă de pe patul de spital iacuse cu îngrijitoarea tot planul, socotise chiar preţul rochiei cu accesoriile, căci femeia ştia, măritase o fată de curînd.
Ana ar fi vrut sa se vorbească cel puţin de amînarea nunţii, dar Costel nu mai pomenea nimic, îi era necaz pe el, necaz de prostia ce făcuse otrăvindu-se, uita

că otrăvirii îi datora proiec-val de căsătorie ; îşi da însă seama că de atunci, după spital, a rămas aşa de slăbită. Se necăjea mai ales de întîrziere... Nunta... dragoste !... păgubite. Numai pagube... îi era teamă să nu-i mai vină iar sînge pe gura, dar nu se gîndea la nici o
boală rea.
Cîîcva zile îi iusese mai bine, se credea vindecată, apoi iar mai rău şi anume după masă o durea ca un junghi, jos, la capul pieptului... Ce să fie acolo, că era os, doar os.
Deschisese ea o dată lui Costel vorba de cununie şi el răspunsese :
— Cînd te faci bine... Ca nu ne zoreşte nimic... Noi nu...
Se oprise, dar Ana pricepuse că vrea să spună că ci doi nu erau ca Nina, care grăbise nunta din interes. Cu toată intenţia)ui bună, Anei i se iscase stafia Ninei, iar amînarea oricum ar fi fost motivata, o mîhnea. Ar fi dorit să vadă pe Coste' iot aut de nerăbdător ca ea... Dacă era bolnavă !...
Despre stafii se întîmplase ceva care le întruchipase în carne şi oase. Costel primise o invitare la Prefectura de poliţie. Neliniştit, se dusese la ora exactă. Nu-şi închipuia ce putea fi, personal n-avea a se teme de nimic, dar neajunsuri se puteau isca destule. Se gîndca la Nina, la Dragu, şi nu ştia de care-i e mai teamă. De Nina — şi tocmai de ea avusese parte într-o chestie, la caiy? nici tc-ai fi putut gîndi. în cabinetul inspectorului se aflau : un inginer silvic şi nevasta lui, o femeie tînară şi drăguţă, care reclamau pe Nina pentru escrocherie cu privire la un abonament.
In adevăr, Nina, după plecarea ei definitivă de la Costel, cercase să se împace cu „tipul", se instalase la el mai mult cu sila, o duceau în certuri, şi într-o seară, cînd acela venise acasă cu altă femeie, Nina plecase spărgînd o oglinda şi culegînd din antreu o mapă cu plăci de gramofon ce-i sta la înde-mînă, ca răzbunare, în primul moment de furie. ,, Tipul" avea mania gramofonului şi colecta plăci favorite-
Nina găzduise iar pe la I.eontina, lipsise în provincie — eclipsă scurtă — se întorsese la Leontina şi într-o zi, de la un anunţ de ziar, găsise o idee. Cătase în cartea de telefoane, alesese un nume şi o adresă şi se dusese la locuinţa actualilor reclamanţi ca plasatoare de plăci de gramofon. în lipsa stăpî-nilor, aflase de la servitoare că boierii n-au gramofon, au numai pian. Revenise, recomandîndu-sc cu numele unei profesoare de pian destul de cunoscute, spunînd că din cauza „timpurilor'" se ocupă şi cu plasarea avantajoasă a notelor de pian sub formă de abonament.
Amabilă, vorbăreaţă, cercase pianul, cîntasc şi clin guri, rugase pe doamna de gazdă să-i cînte, aceea intimidată refuzase ; nu putuse refuza însă un abonament pentru note de pian de la casa Fedcr, abonament plătit anticipat. Atîta osteneală nemernică pentru trei sute de lei, dar cu intenţia probabilă cie a extinde traficul.
I.ra pe atunci pe cînd Lupcscu îi spusese tăios : zut î
Inginerul, după ceva aşteptare, intrase la Fcdcr să confirme abonamentul şi să grăbească predarea notelor de muzică. Astfel se descoperise escrocheria, iar Nina putuse fi lesne identificată : nevasta inginerului, serviabila, dasc Ninci şi adresa unei rude, pe care între timp o prevenise de şarlatania a cărei victimă fusese. Cînd Nina, după un interval, se gîndise că ar roa; putea vîna ceva şi mersese la adresa păstrată, o prinsese

ca pe un şoarece în cursă. Nu fusese o lovitură norocoasă şi nu era mîndră de ispravă.
Tot timpul cît Nina răspundea întrebărilor cu obrăznicie nesinceră, cu glasul pus fals, tot timpul Costel stase cu capul întors de trei sferturi, dintr-o jenă, şi îl durea vîna gîtului. Nu-1 supăra numai decît faptul, ci neîndemînarea Ninei şi afacerea aşa cum fusese : suma mică a escrocheriei... cum o prinsese...
Nemulţumirea dibuia în el să găsească cuvîntul meschin ! Dibuia să

închipuie cum ar fi trebuit cel puţin să se petreacă. Să fi făcut Nina o trăsnaie mare... ceva care să stea scris în ziare : „O tînără şi frumoasă doamnă din lumea bună a reuşit să escrocheze sume mari graţie unui truc extraordinar şi n-a putut fi prinsă..." Ar fi fost încă altfel ! Dar aşa, cu taiorul pe care i-1 ştia de mult şi parcă stînd cu ruşine în faţa inspectorului... Ruşine îi era şi lui, de aceea îşi înţepe-n-ea capul sucit... Escrocheria lui Dragu, pe aceea o privise în faţă cu indignare, dar fără altă jenă decît că îl strîngea la subsuori teama de a nu fi implicat. Apucat strîns cu mîna de bara care împrejmuia ţarcul lui de cinste, Costel ca spectator găsea că Dragu a făcut ceva *en grand.* Chestia Ninei nu era *en grand.* îi părea rău : dacă plecase de la el, plecată să fie, căci el, e drept, n-o putea răbda şi nici n-o putea ţine cum se cuvenea, dar să fie plecată la mai bine. El totdeauna crezuse că Ninei îi mergea mai bine acolo unde s-a dus. Nina fusese... oricît... conchista lui cea mai glorioasă... şi acum... aşa...
Gostel era chemat acolo ca martor după cererea Ninei şi în calitate de soţ. Era îmbrăcat cu hainele noi de la Mălina si declaraseră cu demnitate că e în divorţ, dar nu cutezase a împovăra pe Nina cu vreo apreciere defavorabilă. Insistase asupra faptului că nu a mai văzut pe Nina de mult, ca nu ştie nimic despre existenţa actuală a fostei lui soţii — ceea ce era un adevăr — şi că fosta lui soţie era de familie bună, afirmare ridicolă care în intenţia lui trebuia să slujească triplu : de apărare pentru Nina, de scuză pentru căsătoria lui şi de omagiu pentru Ana, căreia decisese să nu-i spună nimic de chestia asta curioasă. Ceruse domnului inspector permisia să se retragă, fiind ocupat.
Pe Costel confruntarea îl deprimase. Surprins, stingherit, nu se uitase la Nina, îi părea că n-a văzut-o, îi părea rău de ce i se întîmplase : o mîhnire combinată din cinstea lui bur-

gheză scandalizată şi din înjosirea Ninei, idealul lui de altădată.
Ana se mulţumise cu explicaţia Iui Costel: un coleg de birou cu un taxi — nu crezuse însă ticluirea însăilată. Instinctul îi spunea că ar fi ceva care s-o răscolească, nu-şi închipuia anume ce, un singur nume îi era costisitor şi primejdios, un nume care putea chiar avea de-a face cu poliţia, pe acela evita să-1 pronunţe chiar în minte. Curioasă era, dar în lupta între curiozitate şi prudenţă învinsese prudenţa.
Daca l-ar fi întrebat, Costel ar fi spus, fiindcă simţea nevoia să se uimească cu altul de isprava Ninei ; nu-1 întrebase şi era mai bine, căci Ana în duşmănia ei ar fi asuprit pe soru-sa şi Costel n-ar fi voit. Da, el mereu îşi închipuise că Nina, acolo unde se afla, avea o soartă bună. Altfel de ce plecase ?... De ce nu se întorsese ? De ce îi mergea rău ? Nina nu se potrivea cu el, dar Nina era făcută să-i meargă bine. Ar fi vrut ca cineva să-i explice, ar fi vrut să împărtăşească cuiva fapta ciudată a Ninei. Duminică se aşezase să-i scrie mama-si — nu-i scrisese iar cam de mult. Va povesti Mălinei întîm-plarea de la poliţie ; era în el o rană de mîndrie care se cerea îndulcită.
Ana se săltase pe divan, apropiindu-se să vadă ce scrie. El începuse : „Scumpa mea mamă *V* Liniştită, Ana îl însărcinase cu toate cele bune de la ea şi sa mai poftească Mălina curînd " la ei. Discutase dacă trebuie să-i trimită sărutări de mîini şi hotărîse că era prea tînără şi frumoasă. S-o îmbrăţişeze cu recunoştinţă şi respect.
Costel urmase a scrie, dar renunţase a mai vorbi de Nina. Poate că nici Mălina n-ar fi înţeles. Povestise despre Ana şi criza ei de deunăzi şi cum eî a gospodărit şi s-a perfecţionat în bucătărie, talent pe care-1 avea moştenit de la dumneaei. îi mulţumise încă o dată că 1-a ajutat să-şi recapete postul de la bancă. Serviciul mergea bine.
Ce va fi făcînd moş Toma de la legătorie ? Era dator sa treacă o dată pe la el, nu-şi luase nici ziua bună, fugise aşa... Om de treabă bătrînul legător... chiar şi

atelierul îi lăsase o amintire bună. Fireşte că nu făcea pentru el —- el era deprins să fie în slujbă, funcţionar... înainte nu cunoştea pe lucrători, ii credea sau proşti, sau obraznici, şi nu toţi erau. (^eea ce vorbeau între ei acolo era mai de scamă decît flecăreala cole-
143
gilor de la bancă şi a băieţilor la bodega. La bodegă n-auzeai decît anecdote şi înjurături, cu atît mai de haz cu cît mai pipărate. La atelier dau şi ei drumul la o înjurătură cmd se strica lucrul, de necaz. Vorbeau însă mult despre cărţi necunoscute lui Costel, care sta deoparte înstrăinat de discuţiile lor ; el nu prea citise, adică la drept vorbind nu citea nimic. Era acolo legătorul de lux, un băiat subţirel, cu glas plăcut, care făcea din memorie citări lungi, cărora Anton supraveghetorul îe da alte înţelesuri, şi atuncea se aprindeau la vorba.
Moş Toma se unea mai adesea în păreri cu băieţii, şi Anton, care era violent, bătea cu pumnul în masă. Altfel nici acela nu era om rău, căci el împrumutase lui Costel bicicleta pentru cursele mai lungi ; dar uneori, e drept, frîngeau speteaza scaunelor, se încingeau ; el atunci se da deoparte, ori pleca ; ce-i drept, nici nu se legau de el. Are să treacă odată pe acolo.
Din toate discuţiile acelora, îi rămăsese lui Costel in minte ..binele tuturor" şi cercase a vorbi la birou despre „binele tuturor", dar se uitase ciudat la el şi renunţase. Pînă la urmă, aceia erau socialişti şi el era funcţionar... Dacă ar fi făcut politică, o făcea alături cu dascălul Petre, deşi nu mai ştia bine în ce partid mai e acum dascălul Petre. Lui însă nu-i plăcea politica, el era funcţionar... Ce noroc că mamă-sa reuşise să-1 pună la loc în slujbă... Ce femeie, Mălina ! Dar pe moş Toma, care-1 ajutase, se va duce într-o zi să-1 vadă. Prefera să-1 găsească singur... ceilalţi...
— Tu n-ai mai isprăvit scrisoarea ? E vremea sa punem îa încălzit. Mi-e foame.
Costel scria cu pauze, punea coada tocului în gură şi se mai gîndea, dar Anei i se păruse lungă scrisoarea, n-ar fi vrut sa fi scris la Brăila ceva despre răul ei, s-o creadă Mălina şi dascălul bolnavă cine ştie cum. Costel prea era cu mamă-sa ca un copil care spune tot. Pînă Ia venirea Mălinei nu l-ar fi crezut aşa supus părinţilor... Cînd te gîndeşti că se însurase cu Nina fără ştirea lor ! Despre ea însă le scrisese şi Mălina numaidecît venise, se arătase bună, vorbise de nuntă, îi poftise la Brăila... Numai dascălul...
Costel întîrzia acum cu plicul, îi plăcea sa scrie adresa frumos. Trecuse să pună masa ; era o distracţie, n-avea repulsie pentru ocupaţiile casnice, nici sentimentul vreunei decăderi,
144
dimpotrivă. Copilandru, baiat Măli lîă
mamei gospodărea pe lingă fi îd î d
Mălina, acum pe lîngă. Ana. Un fir se înnoda, întrerupt de epoca de iJosele de domnişor la modă. Un incident făcuse deunăzi dovada că junele „şic" murise.
Pe cînd Ana era încă la spital, Costel într-o *A* urca scările cu gîndul la cc-1 aşteaptă acolo sus. Cu două trepte înaintea lui urca o doamnă care se oprise pe coridor, străină de loc şi nesigură pe unde să apuce. Doamna întrebase pe Costel unde e secţia chirurgicală a doctorului Marian. Costel răspunsese ca nu ştie — nici nu ştia şi-i era gîndul aiurea ; se uitase totuşi în urma ei, fiindcă cu întîrziere i se păruse ca o cunoaşte de undeva. Intrase apoi grăbit la Ana, îmbătat de fapta ei mare : să moara pentru el.
Peste cîteva zile, la aceeaşi oră — Ana se întorsese acum acasă, el venise sa ia nişte lucruri lăsate acolo ---, pe aceeaşi sxară întîlnise, el ureînd ea coborînd, pe aceeaşi doamnă. Purta pe cap un *eloche* de fetru „gri" şi avusese fulgerul unei amintiri. Se oprise o secunda în faţa ei şi bîiguise ceva, dar femeia îl măsurase cu o privire limpede care-1 ştergea din orice amintire. Trecuse zăpăcit înainte : o greşeală, totuşi ar fi crezut că o recunoaşte. Un gardian era pe acolo, îl întrebase :
— Cine e cucoana care a eoborît ?
— E nevasta domnului profesor Marian.
Costel se îndoia încă... era sau nu era una şi aceeaşi... Cu pălărie gri ? Ştia acum cu cine o asemuise, o amintire duşmănoasă, nesigură însă, care da înapoi. Era sau nu era ? Se simţea micşorat aşa sau altmintrelea. Se uitase la el ca la unul . pe care nu-1 vezi, un oarecare, sau la unul pe care ochiul, deşi 1-a mai văzut, îl şterge ca pe un obiect fără lormă, nici culoare. Cucoana de la conferinţe se uitase la el ca la „nimeni"... Un moment în care ultimele lui ţîfnc de băiat elegant îşi volatilizase complet conturul şters. Grăbise înapoi spre Ana ca spre o revanşă... Ana... din amor î Acasă în Rahova îl aşteptau

satisfacţii a căror umilitate n-o simţea atunci cînd ridica m lumină un pahar bine şters sau prezenta Anei cu mîndrie [cc]apa pentru vinete tocată „mai mărunt,".
într-o zi la birou statornicise : fusese doamna în gri. \[T]u-l recunoscuse, şi nici el pe ca.
De Ia Brăila, Costel primise răspuns pe scurt, deoarece mamă-sa era în plina campanie de dulceţuri din care le va face şi lor porţie.
Prescurtat răspundea însă la toate şi adăuga sfatul sa ia o femeie de ajutor cu ziua, ca să uşureze pentru amîndoi gospodăria şi nici Ana să nu fie singură, dacă i s-ar mai fi în-tîmplat în lipsa lui de acasă un rău ca cel de care îi scrisese.
La acel pasagiu al scrisorii, Ana se simţise jignită. De a doua zi începuse a se ocupa mai activ în casă, deretecînd, frecînd, spre a dovedi că nu e în halul în care o crede şi ener-vîndu-se cînd Costel vrea să ajute : „Auzi ! Să ia slujnică !" trecuse o săptămînă fără să mai vorbească nici unul de femeie de ajutor. Ana purta în suflet o amărăciune, nu mai avea răsfăţuri de bolnavă, avea, dimpotrivă, ambiţia să fie iar harnica şi trainică, să se îngraşe.
O durea încă la capul pieptului ca o bubă, durere care parcă îi mai trecea cînd mînca bine. într-o dimineaţă însă se sculase cu dureri de la mijloc ca un brîu şi cingătoarea ceea de junghiuri îi tăia răsuflarea. O fi răcit! încîrligată, lăsase la o parte ambiţia şi se văitase. Costel hotărîse pe loc că vor lua femeie de ajutor. (Cînd spunea ceva Mălina, ştie ea ce spune ! Mălina şi iar Mălina !)
Pentru femeie cu ziua se gîndise amîndoi să roage pe gazda, care cunoştea mai bine cartierul cu toate resursele lui.
— Anrsă-i spui gazdei că Mălina a dat ideea, tot ţine ea la Mălina.
— Face şi pentru noi — obiectase Ana gctnînd.
Femeia fusese găsită prin gazdă în condiţii de plată cuviincioase, ceea ce era de căpetenie : trei sute de lei pe lună, sa vie zilnic de la nouă dimineaţa la unu. Mai ieftin nu se putuse '
Ana se gîndea că va pune şi ea bani, să nu simtă Coste' cheltuiala pricinuită de boala ei. Ea avea strînşi în lădiţa opi mii de lei, îi scosese de la cel cu împrumutul. Atît putuse căpăta din douăzeci de mii cu dobînzile. Cu greutate şi aceia, şi poate restul nu-1 mai vedea. îi păstra pentru nuntă : nu spusese de ci lui Costel. Va scoate cu încetul o mie din ei. numai una, pentru slujnică, poate şi pentru ceva doctorii întăritoare.
Ana sta mai tîrziu în pat şi poruncea de acolo femeii, cu bruscheţă. Avea pe ea un necaz parcă. Noroc că femeia era

supusă şi curată. O chema Nastasia. Ana niciodată nu suferise slujnicele, erau toate murdare şi ticăloase. Asta era iemeie aşezată, vîrstnică.
Dincolo, pe Popa Tatu, anumite treburi — scuturatul, dul-ceţile, bulionul — nenea nu le vroia făcute decît de Ana, în schimb personalul de serviciu tot era masculin .- feciorul, bucătarul, rîndaşul. Fusese obiceiul casei încă de pe cînd trăia mama lor, şi Nina, care se dezinteresa de menaj, se amesteca atunci cînd era vorba de tocmit slugile, numai bărbaţi, şi pe aceia îi cin tarea : „Nu ştii cu ce te trezeşti !" îi era teamă ele nenea şi de slujnice. Dar Ana credea în Costel ca în apa limpede, singura stafie fusese Nina şi era înlăturată.
Mai odihnită de cînd cu servitoarea, durerile o slăbise, rămăsese vechiul junghi din capul stomacului şi o durere în spate, în şira spinării, undeva înăuntru ca un cui. Nastasia îi pusese pe spinare o ulcică nouă drept ventuza, dar cuiul rămăsese cui.
Ana se bucura că nu mai scuipă sînge, totuşi slăbea, cu toată odihna. Cunoştea că a mai slăbit după haine, se hrănea totuşi bine şi îi cerea stomacul acriturâ ; după murături însă îi era mai rău. Din pricina durerii, luase deprinderea a sta aplecată puţin şi cu mîna stingă pe stomac, ca şi cum apăsarea mîinii îi aducea o alinare. Cum nu se mai văita, Costel credea că îi merge bine — mai ales că avea şi servitoare. Nu observa la ea schimbare. îi atrăsese atenţia gazda.

— Ar trebui, domnule Petrescu, să mai întrebi un doctor, prea slăbeşte coniţa, domnule, să nu fie ceva la piept.
Gazda renunţase la „domnişoara Ana", fiindcă nunta i se părea acum depărtată. Se temea grozav de oftică şi, cu toată prietenia, n-ar fi vrut să aibă chiriaşă ofticoasă, să-i rămînă odăile cu ponos.
— Crezi dumneata ?... Eu văd că îi merge mai bine. Avem şi femeie.
Madam Ida gîndea că bărbaţii la boală sînt orbi.
Costel se uitase mai atent la Ana şi îi păruse că în adevăr [e] slăbită. Se îngrijorase : aşadar, era ceva închis în trupul, ei dm care slăbea şi care se putea înrăutăţi. Dar ce ? Pînza de Poezie se destrăma şi planul frumos clădit la spital, apoi orîn-""it cuminte de Mălina, se zădărnicea din atîta amînare. Ce putea fi ? Discuta cu el singur, ocolind vizita doctorului. Doctorul f$_U$se$_S$e odată şi degeaba... Ce putea fi ? N-avea răspuns.
147
Sîngc pe nas îi cursese ei toidcauna. Acum fusese şi pe gură, darîncctase.
Să fie ceva la plămîni nu se poate. (De ce nu se putea, i-ar fi fost greu sa explice. Nu se putea fiindcă el nu vrea.) Altceva ce putea fi? întrebări fara răspunsuri; întîrzia sa cheme doctor, undeva în mintea lui, şi anume în bugetul casnic, femeia de serviciu echivala cu un doctor. Nu făcea economie cînd era vorba de Ana. numai să fie cu folos. Pe partea ei, Ana credea la fel.
într-o zi însă, la şase, cînd Costel se întorsese de la birou. Ana, care la ceasul acela de obicei se ocupa cu vreo cusătură, sta ghemuită pe divan cu genunchii la gura, cu ochii dilataţi şi faţa albită, aşa de schimbată, îneît Costel se proptise de uşa dîntr-o spaima proastă.
■— Ar fi bine să vie cîteodată'Nastasia şi după masă — -şemeise Ana printre dinţii strînşi. O durea de o seca !
— Fireşte, să vie ! Să vie în toate zilele un ecas-două după amiază.
Va vorbi el cu ea, nu va pretinde cuie ştie ce. Cu o sută mai mult, poate chiar cincizeci, pînă la urmă poate vrea să \ ie chiar fara să-i mărească, trei sute fiind destul.
Ana aprobă din cap. Amîndoi erau economi, ba Costel devenise chiar niţel avar, învîrtca cifrele, micşora cheltuielile, alerga cine ştie unde după o ocazie, stingea becul unic şi se slujea de lampă cu petrol. După spusele unui coleg de la bancă, cumpărase un Primus şi calcula economia de lemne realizata, nu mai fuma decît una dimineaţa la cafea, una la birou şi una seara — tot nu face bine tutunul — şi, cînd se sfîrşca pachetul, întîrzia pe a doua zi cumpărarea unui pachet nou, amagindu-sc în beneficiul său propriu.
Prinsă în pasiunea economici domestice, Ana se ambiţiona şi ea să nu ceară nimic suplimentar — un tonic de pildă, deşi ţinea mult să se îngraşc : pentru Costel, pentru Mălina, pentru a place dascălului Petre, care încă n-o cunoştea — , dar să cheltuiască din banii de nuntă n-ar fi vrut.
Costel se deprinsese cu ea aşa slabă, accepta acum ideea unei boale mai prelungite care amîna nunta ; numai la picp'-sa nu fie.
N-o mai iubea ca pînă deunăzi cu buchete de violete 5" suflet, dar nu-şi mai putea despărţi traiul de prezenţa ei. Di'[1]
143
cînd în cînd se uita la ea lung şi suspina-în gînd : biata Ana ! — ca o afirmare a solidarităţii lui cu ea. O dragoste din deprindere, ca de cînd lumea, căreia drept floare îi creştea mila.
In ziua cînd o găsise făcuta ghem pe divan, Costel luase de la o farmacie din centru adresa unui medic şi a doua zi se dusese la ora de consultaţie sa-1 întrebe numai. îngrijorat să nu-1 ia drept client, îi vorbise din uşă, deşi doctorul insista să-1 primească în cabinet.
— Numai două cuvinte, domnule doctor, sa nu vă iau • timpul!

Doctorul, fireşte, nu putuse să se pronunţe pe dinafară. Opinase că ar putea fi pulmonar — ca o ipoteză. Să-i aducă bolnava.
Pulmonar ! Costel se indispuse. Ar fi vrut să aibă in privinţa asta o siguranţă. Va duce pe Ana !a spital, la o vizita, acolo nu sînt speculanţi. Consultaţia între două uşi n-o plătise, se temuse numai să nu-i ceară.
Scrisese mamă-si la Brăila o scrisoare mîhnită, o scrisese de la birou, şi cînd se întorsese acasă o sărutase pe Ana, o certase să nu se ostenească, să stea întinsa pe divanuş, se aşezase lîngă ea, ţinîndu-i mîna într-a lui, cu un aflux de dragoste. îl sfredelea acum un gînd că rău] Anei se trăgea de atunci, de la otravă, din supărare. Ce va zice Mălina ? Nu-i scrisese despre părerea doctorului cu plămînii, ştia că i-ar face impresie rea şi s-ar gîndi mai mult la el decît la Ana. Mamă-sa şi dascălul vorbeau de oftică cu groază, lui nu-i era frică, de altfel poate nici nu era oftică. Ceva era...
Ana avea acum o faza de înviorare care lăsa iar doctorul pe planul al doilea ; primea şi ea ideea unei boale mai lungi — fiindcă altfel nu se putea —, dar se struneau în ea energii de apărare ; nimeni nu mai vorbea în jurul ei de nuntă, totuşi nunta trebuia să fie şi cît de curînd, de cum s-o simţi în puteri. Va vorbi ea de nuntă, va scrie chiar Mălinei, de ce să nu scrie. isi aducea aminte şi de divorţ. De ce nu spune Costel nimic ?... De nuntă va scrie dăscăliţei, de divorţ însă nu va vorbi lui Costel. Să vie de la el... Ea, numele Ninei nu-1 va pronunţa. Din pricina Ninei nu-i mai trebuise să trăiască şi acum unica, bolea. Mai avea şi o sfiala să vorbească de Nina, sa nu se întoarcă cuvintele împotriva ci, să nu ghicească la Costel vreun gînd care să mi fie la fel cu al ei. De ce nu vo-bea el ? *-*[c] ce nu spunea : „Am scăpat de tot... de..." Se sfia să vor-
1.19
beasca de divorţ, de nunta, dar tăcerea o înraia... Să nu fi fost bolnavă ? Ar fi întrebat fără sfială... dar boala era ruşinea şi ea totdeauna trăise cu ruşinea de cînd se ştia.
Deocamdată, urma în ascuns cu unt de gîscă. Nastasia dase ideea şi gazda aprobase ca fiind minunat. Ana mai lua şi un medicament pulmonar din banii ei, după o reclamă din ziar. Nu tuşea, n-o durea pieptul, decît acolo jos — la lingurică, cum se zice —, şi în spate avea bătut un cui, drept în şira spinării ; totuşi, sîngele vărsat atunci şi sugestiile Nastasiei şi ale gazdei o făcuse tacit complicea lor în privinţa boalei de piept... Ei nu-i era frică, îi era numai necaz că le putea fi celorlalţi frică.
Pînă la urmă, Costel aflase despre tratament şi amintea el însuşi ora : e ceasul pentru sirop... e ceasul pentru unt de gîscă. Luptau împreună pentru căsnicia lor, aşa cum da Dumnezeu.
Costel nu părăsise ideea de a o duce la doctor şi iată în-tr-una din zile Ana iar avusese o icneală cu sînge şi, cum la spital nu vrea cu nici un chip să meargă, să n-o oprească acolo, Costel se informase la bancă de un doctor bun şi optase pentru un asistent de profesor pe care i-1 recomandase Diaconescu.
Colegilor nu le vorbise nimic de otrăvire, le spusese numai că o cumnată a lui e bolnavă şi nu-i cunoaşte nici un doctor boala. Nimeni nu arătase nici o curiozitate ; de cînd Mălina trecuse pe la direcţie cu scrisorile ei de recomandaţie, totul mergea strună. Ce femeie, Mălina !
în cinstea doctorului, Ana ţinuse să fie casa deretecată şi iar se cam obosise, avea dureri, ceea ce se nimerea de altfel bine pentru examinare.
Doctor bun, care stase o jumătate de ceas, îmoreînd-o pe faţă şi pe dos, pipăind, punînd o sută de întrebări. După ce examinase plămînii, rinichii, pîmecele, apăsase tare pe stomac şi Ana dase un ţipăt ; abea atunci Ana spusese cu timiditate că ea a fost la spital otrăvită cu cîtsva luni înainte, dar i-a trecut.
— Aşadar, cauză bine determinată... simptome caracterizate... Absolut nimic la plămîni, cel mult un teren slab.

Cei doi îi sorbeau cuvintele, schimbînd priviri care suprimau pe loc boala temută.
— Aci ar trebui operaţie...
Surprinşi în plină iluzie de o perspectivă supărătoare, încetase de a-1 mai admira.
— Dat fiind însă starea generala, ar fi bine să faceţi o radioscopie. Scriu aci un tratament şi dacă după trei săp'ămîni, pacienta e mai bine, îmi comunicaţi şi viu s-o văd. Dacă însă între timp survine ceva, mă chemaţi îndată.
Ana şi Costel ascultase îngrijoraţi. Doctorul scrisese apoi pe două foi de hîriie, pe una diagnosticul şi avizul lui cu privire la operaţie, pe cealaltă regimul alimentar amănunţit, mai dase şi o reţetă de prafuri şi recomandase comprese stoarse,. stropite cu alcool ; interzisese ventuzele şi caidurile.
Cei doi priveau consternaţi documentele, cum priveşti actele unui proces.
Buimăcit, Costel era gata să uite să-1 plătească, îi făcuse Ana semn. întrebase şi doctorul ceruse două sute de lei — pentru pungi modeste — adăugase.
„Toată lumea e acum săracă" — se consolase în gî-nd Costel. Era un doctor bun şi nu-i părea rău de cei două sute de lei pe care-i strecurase în mînă Ana. îi avea ea puşi de mult deoparte — explicase, ca să nu-şi dea de gol tezaurul.
La uşă, doctorul explicase lui Costel că soţia lui are o ulceraţie ; şansa de vindecare ar fi operaţia, dar, în starea de slăbiciune în care se găsea, operaţia era deocamdată contraindicată. „E foarte serios" — sfîrşise doctorul cu un ton care dase lui Costel durere de cap.
Foarte serios ! Serios însemna mai puţin ca grav sau ca periculos... Doctorul nu spusese însă dacă Ana trebuia să stea la pat —! „Odihnă completă", dar la pat chiar sau nu ?... Alt-■ fel, doctor bun !
Costel silise pe Ana să stea două zile cel puţin la plapomă. Aveau femeie de ajutor. Făcuse prafurile prescrise la o farmacie de pe Carol în drumul biroului; cam scumpe, dar cînd e vorba de sănătate !
La birou îl sfătuiau să facă redioscopie. Costel credea că e de prisos. Doctorul cel bun cunoştea el boala şi fără radioscopie şi bolnavei îi era mai bine acum... Ceilalţi discutau foloasele radioscopiei : unul zicea de Ana „cumnata", altul „logodnica". Nu era nici un rău, căci echipa acolo era primenită, se schimbase între timp trei din ei, şi anume cei mai nesuferiţi. Era acum unul mai ales, îl chema Diaconescu, care venise în locul lui Costcscu... trecut director în provincie.
■L^aconescu, om la patruzeci de ani, poate mai ceva, era des-

curcat, vorbăreţ, simpatic. Rudă de departe cu directorul, dar bun coleg, sincer, nu cu feţe. îi plăcea să facă cinste : ,,Turcu plăteşte !'" — zicea, făcînd haz înainte de a-1 face ceilalţi, şi făceau toţi haz. Curînd băieţii îi zisese Turca, şi nu se supăra. Costcl însă îi zicea „domnule Diaconescu".
De radioscopic nu era nevoie, dar Costel supraveghea de aproape regimul de mîncarc al Anei. Ar fi fost s-o ţie numai la puţin lapte cu Vichy, dar era prea slaba şi trebuia hrănită. Carne, fireşte, de fel, numai zeama stoarsă de la o friptura din cînd în cînd. Cum stoarsă ? Ana mesteca bucăţile şi le scotea din gură. Costel, altădată aşa lesne scîrbit, lua acum .seama să nu înghită cumva vreo bucăţică de carne: daca Ana face toi cc-a spus doctorul se vindecă. Aşa potrivea Costel. spusele medicului.
Costel scria des Mălinei şi primea răspuns pe patru pagini, deoarece, toate treburile gospodăriei fiind acum rostite, nia-mă-sa avea timp liber. De venit la ci ar fi venit bucuros, i se ura chiar şi îi era dor, dar nu putea lăsa singur pe dascălul Petre, care avea un guturai straşnic, şi Costel ştia bine ce răsfăţat e tată-său cînd e bolnav...
Mălina vorbea cu dascălul — amin doi de o părere — că ar fi bine să se mute Costel la Brăila, unde banca lui avea o sucursală : să fie cu toţii la un loc.

Costel răspunsese că în adevăr era bună ideca să fie cu toţii la un loc. dar Ana n-ar fi fost în stare să sufere o mutare şi un drum, mai ales luna asta, pînă se face bine. Ca şi cum mutarea era în palmă.
Se discutase în scrisori şi despre operaţie — dascălul Petre încă nu era la curent cu boala. Mălina spunea că la ci la | Brăila e un chirurg grozav care face minuni, dar la cuţit nu te poţi aşa lesne hotărî, şi nici sa-ţi iei pentru altul ras- | punderea.
Aşa e ! Nu puteau părinţii lui să-şi ia răspunderea. Deo- f camdată deci, nici mutarea, nici operaţie.
După un timp, Mălina le scria cum fusese cît pc-aci sa ! pornească la Bucureşti, dar nici acum nu se putuse din cauza . politicii şi alegerilor ce se pregăteau. Dascălul era ocupat cu [

a ic campaniei electorale şi nu cuteza să-i vorbească de plecare, nu se putea lipsi de ea. Pentru unele acte ce erau de scos de la grefa Tribunalului Ilfov, trimetea lămuriri lui Costel sa se ocupe ci. .
Costel explica Anei că vizita lungă pe care le-o făcuse deunăzi Mălina era o excepţie. De cînd Costel venise ca student în Capitală, mamă-sa îl vizitase numai de vreo două ori, şi cîtc trei-patru zile.'Dascălii Petre nu putea sta fără ea, din obicei... mai era şi gelos... Avea dreptate să fie gelos, căci mamă-sa era frumoasă şi avea succes.
Chiar acum, cu ocazia repunerii lui în slujbă, directorul îl întrebase :
— Aşadar era mama dumitale... O femeie deşteaptă şi plăcută...
Dascălul era mîndru şi sigur de ea, dar o vrea acasă lingă e! şi îi făcea scene ca unul tînăr.
Ana ştia, mai auzise. Admira şi ea pe Mălina ; frumuseţea, deşteptăciunea şi cinstea Mălinei îi părea că nici nu mai trebuie vorbite, fiind mai presus de „curtea bărbaţilor" şi de gelozia dascălului Petre, pe care Ana nu-1 cunoştea, dar pe care îl iubea mai puţin. Pentru Ana frumuseţea, tinereţea şi cinstea Mălinei erau verdeaţă şi aer curat care împrospătase casa lor ; sănătatea Mălinei era şi ea tonică pentru Ana ; proclamată însă de Costel cu mîndrie, îi părea Anei ca o înfruntare, cum înfruntări oarecum erau şi frumuseţea şi tinereţea Mălinei preţuite de alţ i, acum, cînd ea era bolnavă.
Costel admira pe mamă-sa mai mult ca pe oricine alt, ceea ce era, desigur, frumos, clar ciupea puţin pe Ana de inimă. Ei nu-i făcea nimeni curte şi nici directorul dacă s-ar fi dus vreodată la bancă.
Arătase respingere pentru o mutare la Brăila, ceea ce îi pnlejuise o mică morală din partea lui Costcl : el nu primea ideea unei mutări acum la Brăila, pentru că Ana era bolnavă Şi pentru că sta la gînd dacă să părăsească Centrala, clar propunerea Mălinei trebuia socotita ca o cinste, iar putinţa de a sta la un loc cu părinţii ca- pe un noroc, de care numai de nevoie se lipseau.
Ana fusese aşa de mîlmită de reproş — mai ales aşa frumos rostit —, îneît Costel îşi regreta severitatea şi o asigura ca,

la drept vorbind, i-ar fi părut rău să plece din Bucureşti, unde erau bine instalaţi. Ana se mustra de îndrăzneala ce avusese : cum ! Pînă deunăzi se temea că părinţii lui Costel n-o vor vrea, şi acum, cînd doreau să locuiască împreună, ea se lăsa greu ! .. Dar nu-i părea rău că nu se mută : mai bine singuri.
Cînd luna de probă a tratamentului prescris de doctorul cel mare trecuse, mai ales că, înţelegînd că vizita de control o va face gratuit, Costel se dusese la doctor, care luase notă şi în adevăr, după doua zile, cu prilejul unei alte vizite în acelaşi cartier, oprise maşina la ei.
Examinase pe Ana, pusese întrebări şi la plecare spusese că vede oarecare ameliorare. Recomandase acelaşi tratament mai departe.
— Şi operaţia ?... Ca să se vindece de tot ? întrebase Costel.
— Cum vreţi ! Rămîne la dorinţa familiei! Eu unul cred că nu poate suporta operaţia.

— Atunci, domnule doctor... cînd se face bine ? Doctorul îl privise, ridicase din umeri cu gestul fatalităţii :
a se vedea... cu răbdare.
Costel rămăsese în prag, opărit, ca şi cum afla ceva nou. Nu cuteza să intre în cameră. Ana îl aştepta cu nerăbdare :
— Ei ! Ce-a zis ?
— N-a zis nimic alt decît ce ţi-a spus şi ţie. Să urmezi mai departe.
— Cît ? — întrebase posac Ana.
— încă... o lună — improvizase, dar Ana nu păruse a-1 auzi, dusă pe gînduri. Gînduri despre nunta care se tot amîna şi despre nenorocul ei.
Nastasia, femeia cu ziua, de mult mesteca în ea, să-1 spună coanei Ana că slăbeşte de nemîncare. Acum — după vizita chiar de pomană a doctorului — îi spusese :
— Ia să te hrăneşti mata mai bine, să vezi cum prinzi carne. Aşa, nemîncată, dacă te iei după doctori, ajungi ca mucenicii, şi cînd oi vrea să mănînci nu mai poţi, că ţi se lipeşte stomacul.
Ana ea însăşi se gîndea la o supraalimentare. Nu tăgăduia că doctorul ăsta din urmă i-a făcut mult bine şi nu mai simte

cuiul în şale ca mai înainte, dar acum trebuia să se întremeze, mai ales că avea un gol în stomac care venea, desigur, din nemîncare — ca o gaură. Fireşte, să nu ia lucruri grele — dar ouă proaspete şi unt cu mămăliguţă şi niţel pui — cum o ademenise şi gazda.
Costel ţinea însă morţiş să nu se depărteze de la regimul dat de doctor. Totuşi, fără ştirea lui, şi mai ales din cauza acelui gol. Ana începuse a lua cîte ceva : ochiuri cu unt şi o bucăţică de friptură ca pentru o pasăre —■ friptă la gazdă, să nu-i miroase lui Costel, să bănuiască.
în adevăr, de cînd mai mînca, nu mai simţea golul din stomac. După o săptămînă însă de supraalimentare, reîncepuse durerile ca o cingătoare şi gustul rău, acriu şi amar, aşa că tot ce punea în gură i se strepezea... şi haid... icnise o gură plină de sînge sadea şi cheaguri mici. Noroc că nu era nimeni, nici Costel, nici femeia. Spălase bine ligheanul şi se aşezase la pat şi la regim de lapte. Avea pentru astfel de caz o doctorie anume. Cît lipsea Costel de acasă, Ana sta întinsă pe spate şi nu mişca nici degetul, iar cînd Costel sosea, se sălta binişor şi vorbea cu economie. Spunea însă prostii.
Cum Costel îi anunţase bucuros că pentru actele de la Tribunal Mălina tot trebuia să vie în persoană, Ana seîncise :
— Daca ma mai găseşte !
Era întîia oară cînd vorbea aşa fel. Costel se supărase.
Sâ-1 împace !... De ce să-i ascundă î •— Ana îi petrecuse braţul în jurul girului : cînd ea se hotărîse să se despartă de ei pentru totdeauna, că nu-i mai trebuia fără de el viaţa... şi el ţipase la spital : „Ana... ne cunună... Nu ne pasă de nimeni !" De ce sa-i ascundă lui !
îi şoptise :
— Am scos iar sînge ! — în ureche, cum ai mărturisi : „O să avem un copil !"
El privise mîna răsfirată pe pieptul lui şi repetase maşinal !n gînd : ,,Mai frumoasă mîna ca a Ninei !" — ca pe un refren absurd.
Sîmbată după amiază, cînd Costel avusese punte, se dusese ia doctor, acasă. Salonaşul era plin : doctor mare !
Tocmai intra la consultaţie un client. El, prin uşa crăpată, confidenţial:
ir.5
— Domnule doctor, nevasta iar a scuipai sîng.\ Doctorul, puţin cam agasat :
— Nu scuipă sînge... are vărsături de sînge... e stomacul. Cu Inokentu ăsta avea răbdare, îi era simpatic. Cum însă
clientul se putea impacienta, şi Costel nu preciza nimic :
— Să ia poţiunca pnută la rece şi odihnă... regim strict... mai vedem...
Costel se enervase : nu scuipă, ci...! Parcă stăm să ne jucăm cu vorbele ! Doctor bun... toi nebun !

PARTEA

Vi-a

Vocea Anei era acum cam răguşită, adică mai mult stinsă, şi gazda se îndoia să nu fie cumva tot la piept, căci aşa aveau glasul astupat ofticoşii.

Costel, ofensat de mutrele ei bănuitoare, explica — aşa ca din întîmplarc —- ca nici gînd sa fie la piept, era la stomac şi mergea spre bine.
— Să creadă el că c oftică la stomac... se încăpăţîna gazda.
Pe Ana durerile din urmă o istovise ; nemaiavînd cît şi de unde slăbi, pielea era lipită pe oase şi gura îi era încă mai botoasă, dezvelindu-i gingiile albe cînd cerca să rîză sau cînd se strîmba de dureri.
Costel băga de scamă că arată tot rău şi îşi trecea mîna peste frunte şi prin par. Ana pomenea acum mereu de radio-scopie ; o va face la spital, unde o cunosc toţi şi va afla ce e cu ea.
După o nouă săptămînă de regim şi de odihnă, durerile se mai împuţinase şi recăpătase curaj. Falangele uscate ale degetelor se plimbau iar pe vreun lucru de mîna, anevoie însă şi cu pauze — ca şi cum nu mai fusese niciodată timpul acela cînd Ana muncea fără preget.
Costel se hotărîse că, de cum se va întrema, Ana va pleca la Breaza la o soră a gazdei, acolo, la aer, se va îndrepta.
Ana adoptase cu lăcomie proiectul, la marginea căruia .vedea cununia. Pentru cununie era în stare de orice sacrificiu,

chiar de a lăsa pe Costel singur. Şi ce mai era cu divorţul ? Trebuia să fi fost gata... Poate avea întîrziere, vreo piedică, şi nu-i spunea ei. Ea nu-1 întreba.
De o săptămînă Costel se frămîma din pricină că cei de acasă îl rugase să vie pe o zi la Brăila pentru vot. îl înscrisese acolo. El pînă atunci se dezinteresase, nu votase nicăieri. E drept că Ana se simţea mai binişor şi ar fi putut lipsi, dar cum să-i spună şi totuşi cum s-o lase singură ?
Citise Anei scrisoarea Mălinei şi o întrebase ce trebuie să răspundă. Ea ar fi vrut să nu plece de lîngă ea, pentru că însă îi cerea părerea şi ca să nu se opună dorinţei socrilor, făcuse
o sforţare :
— Eu zic să te duci, dacă te cheamă. Cine ştie ce iese de
acolo şi le faci un serviciu părinţilor.
Glasul nu era aşa de îmbietor ca vorbele, dar Costel, care vroia să nu refuze pe Mălina, luase de bun sfatul Anei şi îşi regulase la bancă absenţa. Hotărîse ca femeia cu ziua să doarmă cu Ana o noapte, cît el lipseşte, şi primise asigurări bune din partea gazdei. în totul n-avea sa lipsească decît o zi şi jumătate cu o noapte la mijloc.
De cînd venise ca student la Bucureşti, Costel mersese o singură dată la Brăila, pentru vacanţa mare, anul întîi. Pe urmă i se păruse că cine sade în Capitală n-are de ce pleca aiurea şi se mira de unii care aşa, ca nimic, se urcau în tren de colo pînă colo. Cei din bandă nu se mişcau din Bucureşti.
Aşadar, nu călătorise de cinci ani ! De cinci ani nu mai văzuse Brăila. O vreme. Acum, cînd legătura se restabilise, motivele care-1 ţinuse departe de casa părintească erau uitate.
îi plăcea voiajul : legănatul, uruitul trenului şi priveliştea cîmpului pătat din loc în loc cu zăpadă, ici-colo cu o umbră verde. îl distra acum peisajul, care, după ce îşi punea pe el ochii o secundă, fugea dinapoia ferestrelor aburite. I se păruse drumul prea scurt.
La Brăila, gara, oraşul, din trecere i se arătase neschimbate. Admira ici-colo cîteva clădiri noi şi observă că s-au înmulţit automobilele şi s-au împuţinat birjele.
Acasă nu-1 aşteptau, nu erau siguri că va veni, şi Mălina ti primise cu exclamări :

— Bra\o ! Ce bine îmi pare că ai venit! Are să se bucure dascălul ! El, acu, cît ţine locu' alegerilor, aproape că nu dă pe acasă, cum bine ştii.

După ce făcuse legătura cu trecutul, Mălina îl mai sărutase o dată.
Ea însăşi era ocupată, pregătea sticle cu ţuică de la ei din beci şi borcănaşe cu murături, pe care băiatul de stradă trebuia să le ducă la adresele diferite. Pe dascălul Petre, Costel, cînd vrea, îl putea găsi la un local unde îşi ţinea biroul electoral, şi chiar era bine să se ducă să-1 întîlnească. Dascălii! era *cu* disidenţa, ca de obicei, n-avea astîmpar pînă nu-şi schimba culoarea şi semnul. Mălina îl mustra că nu se va alege cu nimic, dar dascălul rîdea pe sub 'mustaţa şi spunea că ştie el ce face. Mălina recunoştea că aşa cum făcea, cum dregea, dascălul avea trecere şi ar fi fost bine ca, după alegeri. Costel sa mai dea o fugă la Brăila, să discute în linişte cu tată-său despre mutare.
Costel nu regreta nici lipsa de acasă a dascălului, aici discuţia care ar fi dus, poate, la o decizie luată fără Ana.
De Ana mama-sa îl întrebase de cîteva ori, printre alte vorbe multe : vorbea despre trecut, despre casa lor — casa de aci, de la Brăila. Pe Costel îl cuprindea din jur casa părintească şi obiceiurile vechi ; îşi întorcea însă gîntlul mereu către odăiţele din Rahova şi către Ana, aşa cum gîndeşie la ceea ce e departe şi nedreptăţit.
li cuprindea dm jur casa şi deprinderile, clar sta acolo ca un musafir. Era -altfel lucrul cînd Mălina fusese musafira lor la Bucureşti.
în oraş ieşise prea puţin şi cu dascălul Petre vorbise din picioare, în fund la o bodega. Dascălul îl luase de umeri într-un colţ, parcă l-ar fi văzut numai din ajun, şi îi spusese la ureche o combinaţie din care Cosiel reţinuse numai numele candidatului favorizat, de altfel guvernamcntul. dar care se cam clătina.
Acasă, mamă-sa îi arătase o mulţime de schimbări — deşi lui i se părea totul neschimbat şi ziua trecuse cu nimic, cu nimicuri, iar seara merse cu Mălina la cofetăria mare din centru. — „Pustie din cauza evenimentelor politice" — scuza Mălina, care ar fi dorit să fie cît de mult văzută alături de j-ostel. Nimic n-ar fi putut-o îneînta mai mult dccît, vreo braileancă sau vreun brăilean să spună :
— Am văzut pe dăscăliţa Petrescu cu un tînar străin, cînd colo era iiu-su !
Costcl dormise adînc şi se trezise crezînd ca c pe divanul lui de la Bucureşti.
După ciocolata cu lapte, pe tavă cu şerveţel brodat, Mălina propusese o plimbare în port, care le ocupase toată dimineaţa.
De mormintele neamului Cantilis — de altfel grămădite sub frunte uscate şi noroi, uitase şi el şi Mălina. în totul vizita fusese prea scurtă şi vorbise prea puţin, mai ales de Ana şi de boala ei.
■— Cînd crede doctorul să se facă bine ? întreba Mălina din cînd în cînd. întrebarea ar fi putut fi cu sorţi de vorbă mai lungă, dar Cosiel o curma cu răspunsul sumar că nici doctorul nu putea spune sigur. Mai mult aflau unul de la altul prin scrisori. K drept că preocuparea alegerilor, şederea scurtă pe picior de plecare nu dau prilej. Era şi o amorţire, o aromeală, pe care i-o pricinuia schimbarea de loc.
Dascălul Petre venise noaptea tîrziu ia culcare şi pl;ca,e dimineaţa cînd Cosiel încă dormea ; la amiază se întorsese sa-şi schimbe hainele şi, pe cînd Mălina îi lega cravata, luase pe Costel de umeri şi-1 întrebase cu gîndul aiurea :
— Şi mireasa ta ce face ? Dacă sfîrşim cu asta, vine 51 rîndul nunţii.
Costel ghicise că dascălul Petre ştie prea puţin lucru de Ana şi nimic de boala ei. Fireşte că era mai bine să nu >tie, simţea încă o înstrăinare.
Mălina totuşi îi caula privirea, triumfătoare, facîndu-i oarceari semne — „Ai auzit ? Ai văzut ?*"' — despre consimtă-niîntul dascălului.
E drept că distanţa parcursă de la ruptura totală cu părinţii la vorbele bune despre nuntă era mare.'Costcl n-o putea destul aprecia din cauza boalei Anei, care-1 rodea sub forma unei descurajări : nu-i pria nimic,... nu-i ardea de nimic.
— Rochia de nuntă mă priveşte pe mine ! — zise Mălina. trăgîndu-se un pas, să

admire nodul cravatei şi pe dascăl.
Planurile de viitor, cele pentru care se trudea pînă atunci, nu mai găseau în Costel răsunet.
Mălina învîrtea un ştrudel cu mere — specialitatea ei — şi ^e uita surîzător la Costel, care o privea în tăcere.
— - Costel ? De ce nu porţi tu ochelari ?
160
Costel deschisese ochi mari: .. ..
.— Ochelari ? Nu mă dor ochii !
Scosese din buzunarul vestonului batista curată >i se >trr~ şese la ochi.
— Nu ! Ochelari, numai aşa, de frumuseţe ! Legaţi în aur...,. Ca ai directorului de la liceu... Ţi-ar veni foarte bine.
Surprins de propunerea neprevăzuta, Costcl n-avuse răspuns, înregistrase numai ou nedumerire : Ochelari !
Cînd se apropiase ora trenului, Mălina începuse a luspina :
— N-am înţeles nimic de tine, prea ai stat puţin, dar îoî mă bucur că ai venit acasă.
Costel credea la fel că a stat prea puţin şi n-a profitat,
dar nu putea prelungi, îl mustra amintirea Anei. Fără a se
simţi prea la îndemînă, totuşi ambianţa familiei îl depărta.
■ oarecît de odăile lui din Rahovei şi se gîndea la Ana dinadins,
cu o sforţare de dragoste, de dor, drept compensaţie.
— Dar tu, Mălina, cînd mai vii la noi, ca te dorim, şi gazda nu mai tace. Cît despre Ana, se închină în numele tau.
Mălina explicase că trebuie să lase să mai treacă, apoi abia să încerce a mai face rost de concediu de la dascălul. Dascălul nu mai era aşa tînar şi nu-1 prea puteai lăsa singur :, la. tinereţe dintr-o pricină, acu din alta !... Chiar dacă venea la Bucureşti, mult nu putea râmnic, ca deunăzi... Să fi fost cu toţii la Brăila, altfel s-ar fi ajutat unii cu alţii... Fireşte, să se iacă întîi Ana bine şi atunci să vorbească mai mult despre asta.
La ora două, Mălina nu putuse conduce pe Coste! la gară, fiindcă aştepta încă pe dascălul Petre, cu dejunul pe masa. Se despărţise de Costel tandru, cu ochii lăcrimaţi. Costcl, simţea, la fel, o părere de rău.
în birjă spre gară, singur, era cuprins de o nostalgie după c.asa părintească şi după oraş : aşadar, Mălina se gîndea stăruitor la o mutare ! Pe trotuar trecea un domn cu ochelari; să fi fost directorul liceului ? îşi pipăia nasul ca să evalac.re suportul eventual al unor ochelari.
în tren nu-1 mai distra acum nici legănatul, nici peisajul, 5^{1} gîndul i se întorcea spre casa din Bucureşti şi spre Ana : ce-o fi fost în lipsa lui ? Era grăbit acum să ajungă. Cum !a Buzău vagonul rămăsese gol, adormise şi sforăia adînc.
în lipsa scurtă a lui Costel de-acasă, nu se întîmplasc Anei nici un accident de sănătate, se petrecuse totuşi- ceva
loaodnlcul
neprevăzut, „cu mistere", ca pe timpul lui Popa Tatu. îşi avea începutul încă dinaintea plecării lui Costel.
într-o după amiaza pe la patru, gazda primise vizita neaşteptata a Ninei, chiar a Ninei :
— Doamna Pctrescu ! exclamase madam Ida.
Da ! Aflase tîrziu că sora ei a fost grav bolnavă şi venise să afle veşti... Ce-a fost. a fost, fiindcă aşa e viaţa, dar ea tot ţinea la Ana... îi luase urma la spital şi se bucurase ca locuieşte tot aici, la o gazda aşa de bună !... Alesese un ceas cînd Petrescu — aşa se exprimase — lipsea de acasă.
Gazda îi povestise tot ce ştia, cu adaos de floricele, şi Nina îşi ştersese ochii.
Madam Ida se uita la Nina mai lung decît se cuvine. Vedea o schimbare şi nu deosebea care... Nina acum era blondă. Păcat, aşa păr negru frumos !

— M-am oxigenat... Aşa a pretins... omu'... meu.
— Cum te-ai şi măritat cu altul ? — Madam Ida se întreba dacă nu cumva aici, în casă la ea, trăise şi asta tot necununată ; o minţise. I se părea că minciuna lor o păgubea de ceva... N-avea de ce o păgubi dar s-o mintă aşa !
— Omu' meu... cum vine vorba ! Nu m-am remăritat... sînt încă în divorţ... Măritişul ! — pe gînduri, fără dispoziţie.
Tot nostimă, e drept, mai slabă ceva la faţă şi, dacă te uitai, semăna niţel cu Ana — în frumos, fireşte — cu Ana aşa cum era Ana înainte... căci acum, sărmana... Ca surori, aduceau...
— îţi stă bine şi aşa... Dacă e gustul dumnealui — Madam Ida era bucuroasă că din atîtea mistere, aflase ceva nou — ca şi nimic — dar totuşi.
Nina spusese că i-ar face negreşit plăcere să-şi vadă sora, dar nu vrea să intre, nu cumva să-i facă rău... N-ar fi fosi de ce, dar Ana dovedise că nu înţelege viaţa aşa cum e... Viaţa trebuie s-o înţelegi !
Gazda dase din cap afirmativ, lasînd să se presupună că ea înţelege viaţa şi pe Nina.
— Eu acum sînt ,,cazată".
Gazda nu pricepuse cuvîntul.
— Am ajuns acolo unde ar fi trebuit să rămîn de la în ceput, dacă viaţa — tar viaţa — n-ar fi atît de capricioasa, explicase Nina destul de neexplicit pentru gazdă.
Madam Ida o asculta atent şi gîndea că Nina e „citită" şi bine educata şi ar fi dorit ca cele două surori să se revadă şi să se împace.
închipuia un tablou cu' îmbrăţişări ş: lacrimi, dar nu îndrăznea a lua iniţiativa.
Spusese Ninei să mai poftească pe la ea, că-i face plăcere.
— Sînt mult prinsă şi nu pot lipsi oricînd, nici n-aş vrea sa fiu indiscretă — răspunse Nina cu un surîs plin de subînţelesuri.
Ce dinţi frumoşi ! Ce siluetă... mai ales pieptul mic, sfîr-cos...
Vizita ca şi vorbele Ninei gazda le tradusese în bine. Nu era nimeni de faţa care să-i aducă aminte cum ocăra pe vremuri pe aceeaşi Nină.
E drept că la început, înainte de scandaluri, madam Ida admirase pe Nina: totdeauna aşa bine pusă... Şi parcă ce fusese ?... Dramele iubirii şi ale geloziei... Aşa e viaţa cînd o înţelegi !
Buna dispoziţie a gazdei către Nina şl tabloul celor două surori îmbrăţişate nu găseau nici un obstacol, de aceea la plecare ceruse Ninei adresa, pe care, după o ezitare, i-o dase.
— Să-ţi pot trimite vreo carte poştală, dacă am vreo veste ! Gazda se gîndea numai la putinţa unei întrevederi între
cele două surori. Nina însă se dusese cu gîndul la ceva rău. Aflase cu întîrziere despre otrăvire, nu ştia mare lucru de starea actuală, agrava totul din ceva remuşcare şi dintr-o nevoie teatrală — reminiscenţă de conservator.
îşi muşcase buzele şi plecase, lăsînd gazdei o impresie sentimentală.
După vizita Ninei, gazda luptase cu secretul : sa spună Anei sau să nu-i spună ? — se temea oarecît de „domnul Costel", care uneori făcea urît. De cum însă aflase de plecarea lui Costel la Brăila, dorinţa de a vorbi o năpădise şi începuse prin Nastasia.
Nastasia nu ştia ce e cu Nina şi deci n-avea motive de tăcere. Povestise tot Anei — ţinînd mîna la gură, fiindcă era vorba de un secret.
Ana o trimisese să gheme pe gazdă — care, după ce făcuse pe slujnică de rîs, că *mi* şi-a ţinut gura — venise în grabă.
1G2
*U**
163
— Cum te doreşte ! Dumneaei acu e cu altul, mi-a spus mit-.., şi cum te doreşte !...

Ana întrebase liniştit, cu vocea ei stinsă, de sora ei şi-şi arătase părerea de rău că n-o poate vedea.
Madam Ida rămăsese decepţionată de sărăcia vorbelor şî de lipsa oricărei drame. Ce fiinţă închisă şi Ana asta ! Fra însă mulţumită în ce privea planurile ei împăciuitoare, înţelesese că primea s-o vadă.
în lipsa lui „Petrescu" — spusese Nina şi iată tocmai Petrescu lipsea la Brăila. Bucuroasă că şi-a găsit de lucru, ga?da luase autobuzul şi se dusese în persoană la adresa dată de Nina. care adresă era la un oarecare domn N. Lupescu.
Anei nu-i spusese de acel demers, pentru ca să fie „sur-pninza". Pe Nina n-o găsise acasă şi îi păruse rău, căci era curioasa să vadă locuinţa şi se pregătise să mai converseze. Se întreba cine va fi fost acel domn Lupescu, care avea la uşa apartamentului o tăbliţă cu numele lui, ca la doctor şi avocat. Casă mare, apartamentul la al doilea, servitoarea cu şorţ şi bonet, dar ce era înapoia geamului mat ? Cîte odaî ? De ce o tăbliţă ?
Lăsase servitoarei o însemnare, pentru ca drumul ei sa nu fi fost chiar degeaba. Nu fusese degeaba. A doua zi, spre amiaza, Nina sosise.
Cînd anunţase Anei prin servitoare — fiindcă nu ştia cum o ia. bine sau rău —, Nina avusese în adevăr o mica panică. Spusese totuşi: să vie, potrivind pledul pe picioare. .
— F mai bine să intru singură — spusese Nina gra ţios gazdei, care ar fi vrut <-*a* fie de faţă.
' — Da cum se poate... Desigur !
Nina pălise puţin văzînd pe Ana aşa de schimbată. O speriau ravagiile ce pot fi cu putinţă într-un sînge în rudit cu al ei. De altfel, ţinea la Ana. îi părea rău ca c bolnavă, mulţumită.că cel puţin s-a împăcat înainte.
Nu vorbise serios despre nimic :
' — Am aflat că ai fost... bolnavă şi mi-a fost dor să te vad... Acum eşti mai bine... Eu sînt iar cu Lupescu... Omul se întoarce de unde a plecat.
Ana se plînse de durerile ei şi îi explicase ce simte cînd rnâ'nuică, cum are un cui în spate... că o îngrijeşte ur.
doctor mare şi acum îi e mai bine... Are să meargă curînd la munte să se îngraşe.
— Tu ai mai slăbit.
— Nici eu nu sînt aşa bine ! — I se părea Ninei că o doare în spate ca un cui.
O tăcere, după care Ana întrebase pe Nina ce ştie despre Lucica. Se înviorase puţin, ca şi cum abia acum găsea vizitei un motiv de interes, o scuză.
Nina însă nu-i putuse da lămuriri :
—- Ştii! Din cauza lui Lupescu am evitat... Mi-a pus condiţie... Nimic de-a face cu Dragti. îl poate compromite... Am căutat pe ascuns să aflu ceva, dar n-am reuşit... Nici măcar din întîmplare s-o fi zărit... O ţine închisa ?... A lăsat-o în . Elveţia pînă se termină procesul ? în tot cazul e tot cu el, asta o ştiu sigur de la avocatul lui, ba chiar m-a lăsat să înţeleg că s-ar fi... cununat... Versiuni.
Urmase o tăcere mai lungă, şi nici una din ele nu mai găsea ce spune. Nina îşi amintea că se grăbeşte. Se aplecase ca pentru o îmbrăţişare, renunţase şi se despărţise fără ca nici una din ele să pomenească de vreo revedere.
După piecarea Ninei, gazda vroise să intre, dar Nastasia o opri'e pentru că coniţa Ana dormea.
De la slujnică nu putuse afla lucru mare : o proastă sau o prefăcută. Nu putea crede că nu fusese nici o drama. Se. simţea jignită în bunele ei intenţii : aşa e cînd te amesteci să faci un bine...
...Cealaltă plecase, nici n-o simţise... Ar fi putut să-i dea ziua bună.
Costcl se întorsese deci de la Brăila într-o casă pe unde, fără urme vizibile, trecuse neprevăzutul şi lăsase ceva mister. Deşi nu se înţeleseseră între ele, cele trei femei nu spuseră nimic de vizita Ninei.

Costel în schimb povestea Anei de Brăila cu însufleţire, ca şi cum s-ar fi petrecut acolo lucruri însemnate, deşi totul decursese monoton. Ana îl asculta cu ochii aţintiţi în aşteptarea a ceva cu privire la nunta lor.
în vorbăria lui multă despre alegeri şi despre plimbarea [111] port, Costel nu pomenise nimic, nici despre mutare, nici despre nuntă, deşi des-pre amîadouă fusese cu Mălina vorbă.
Î33
Se uita lung la Ana ca şi cum după o zi de lipsă o vedea cu un ochi nou, o vedea schimbată, istovită. Sub privirile lui. **Ana** se încorda, înrăită.
Anei i se umflau uneori picioarele, apoi i se desumflau ; ea şi le pipăia, le arăta speriată lui Costel şi cînd se trăgeau înapoi şi picioarele erau iar doua oase uscate, amîndoi se bucurau. Lui Costel îi ramîneau însă ochii întîrziaţi pe mîinile ei scheletice, pe scheletul picioarelor, şi se infiltra în el, fără desluşire nici termen, ideea unei stări fără de leac, idee care se mărturisea în scrisorile trimise Mălinei.
„Biata Ana slăbeşte.mereu şi nu ştiu ce o să fie cu noi !" — scria mamă-si, deşi socoteala lui ar fi fost să ascundă gravitatea.
In răspunsurile ei, Mălina strecurase o dată cuvintele : ,.Ma gîndesc uneori la o nenorocire şi plîng într-ascuns de tat-tu"'.
Pînă atunci Ana nu se prea văita, vorbea uneori de moarte, dar numai aşa, ca să-i vie din afară o dezminţire ; acum însă începuse a vorbi nesocotit. Gazda, care uneori venea să-i ţină de urît, povestea tocmai de la o nuntă din vecini, şi Ana atunci pomenise de rochia ei de mireasă ; cum ceilalţi tăceau, adăugase :
—- Ca s-o port în sicriu.
Ce erau prostiile astea ! — Costel, care era de faţă, se supărase de-a binelea, ceea ce mulţumise pe Ana, care vroia numai să-1 pună la probă. Mai vroia şi să aducă vorba. De ce să nu-i facă Mălina rochia de-acum, tot promisese că i-o face. Ce strică să fie gata din timp.
Asupra lui Costel însă vorbele Anei făcuse impresie. Se uita la ea pe furiş şi, cînd arăta mai bine gîndurile triste i se risipeau oarecît : mor eu înaintea ei — se încuraja, dar a doua zi înfăţişarea Anei nu-1 mai încuraja decît în privinţa lui. Se întrista ; ar fi fost bucuros s-o aibă mereu acolo, fie chiar aşa, bolnavă. Ţinea mult la ea : >
— Biata fată ! N-am eu noroc !
în scrisoarea ultimă. Costel, dintr-o nevoie de confidenţă, repetase Mălinei : „Ce prostii a spus Ana despre rochia de mireasă... la ce se gîndeşte ! Dar doctorul a spus că e „leni," — merge încet."
Mălina pusese punctele. Răspunsese că a plins cu suspine citind, că rochia de mireasă o priveşte pe ea, cum a mai spus... **dar** că păcat... mare păcat. O scrisoare frumoasă, pe care însă [n]-o putea citi Anei, ca să se bucure, văzînd cît o iubeşte Mălina... Ce femeie, Mălina !
Sub impresie, Costel se trezise spunînd Anei : — Toate, Ana, se vor face aşa cum vrei tu.
Ce înţelesese Ana ! Explicaţie nu ceruse. De un timp, de cînd bănuia că scrisorile din Brăila vin la bancă, nu mai cerceta despre ele. întrebase numai cînd soseşte Mălina :
— Sau îi e frică de boala mea ?
Care frică ? Mălina nu venea fiindcă n-o lăsau treburile casei.
Oare să fi crezut în adevăr Ana că are ceva molipsitor ? Costel era sigur că boala nu se lua ; i-o spusese desluşit doctorul cel mare. Mamă-sa, e drept, se temea de oftică, dar nu era oftică... Mălina însă de departe nu putea şti.
Se uita acum mai des la Ana cu milă — din dragoste, fireşte. Ea, de cum intra Costel, închidea ochii, îi deschidea cînd Costel venea lingă ea şi atunci primele vorbe i le spunea bosumflat.
Costel nu lua în nume de rău : nu e lesne să fii bolnav, îşi amintea ca un junghi

că din pricina lui se îmbolnăvise întîi şi întîi.
De doua zile, Ana sta iar la plapoma şi se văita de dureri. Costel era la îndoială dacă să cheme sau nu doctorul, dar Ana se opusese : nu era nevoie, avea să-i treacă, cum îi mai trecuse.
Aşa, deodată, Costel îşi amintise de fata Lucica, ar fi fost curios să ştie ce mai e cu ea. Ar întreba pe Ana — nu că avea de unde şti —, dar aşa, ca să vorbească. Ana ţinea ochii închişi. Oare dormea ? Nu dormea, clipise ochii spre el.
— Ce-o mai fi şi cu Lucica ?
Anei i se bătuse inima. De ce întreba ? Ştia ceva ? . . • .
— Ai văzut-o pe Nina ? — îl întrebase.
Lui Costel i se păruse ciudat; Avea Ana să-i spuie ceva N[T]inei ! O dorea ? Sau atunci ce ?
— Eu — nici t>înd î N-am văzut-o şi nici n-am s-o mai văd !
166
107
Glasul lui Costel era duşmănos şi Ana se liniştise. Cunoştea pe Costel cînd minte şi cînd nu minte. întrebase dinadins ca să afle daca Nina a venit atunci pentru Costel sau pentru ea. Venise pentru ea... Şi dacă venise pentru ca anume, însemna poate ca era greu bolnavă... F.ra oare aşa greu bolnavă ?... Nu credea să fie.
Costel îşi zicea că biata Ana era tot geloasă. El pe Nina ii-o mai văzuse de atunci, de la Poliţie, dar aflase mai curînd ceva despre ea. Lupescu îl căutase o dată la bancă şi Costel fusese bucuros că-1 poate servi. îl condusese la direcţie. La uşa directorului, Lupescu îl luase de nasturele hainei şi-i spusese :
— Xu puteam s-o las aşa ! Se ducea la fund î Era pentru mine o datorie morală... Am luat-o la mine. Acum, cînd ani atîtea afaceri, aveam nevoie să fie în casă o femeie... cineva de încredere.
Cum Costel asculta nedumerit, Lupescu explicase cu răbdare :
— Vorbesc de Nina ! (S-a prostit de tot, ori l-am uitat eu — gîndi de Costel.)
Deşi vestea ar fi fost de natură a linişti pe Ana, Coste! găsise că c mai bine să nu-i spună, să nu pronunţe de fe! numele Ninci, prea multe rele se trăsese de acolo. La drepi vorbind, lui vestea nu-i făcuse plăcere. Era bine ca Nina sa aibă un rost, să nu mai umble pe la Poliţie cu chestii de escrocherie, dar să nu fi fost tocmai Lupescu.
Luînd-o la el, Lupescu se purtase totuşi frumos, nimic dezis, numai că vorbea despre Nina... aşa... de sus. Avea acum, ce-i drept, o situaţie frumoasă. Costel totdeauna pariase p[1]-Lupcscu. Numai moş Dighiu la bancă nu credea, Doamne fereşte, că Lupescu ocupă un post de vază la Oficiu: sarma: pe la uşi !
Dighiu avea ideile lui învechite. Lupescu era în ritmul vremii. O vorbă a lui chiar, „ritmul vremii", demult, de la Mercur... Aşadar, Lupescu luase la el pe Nina, din milă, dar şi din nevoie, şi Costel fără lămurire se simţea umilit.
între timp, începuse şi procesul lui Dragu. După ce st a se citva în prevenţie, Dragu fusese liberat pe cauţiune. Printre martori era citat şi Costel, din oficiu. Costel nu ştia dacă e bine să se prezinte sau nu.
înfăţişarea era peste cincisprezece zile ; scrisese Mălinei şt ea consultase cel mai bun avocat din Brăila, un cunoscut al lor, care era de părere la prima chemare Costel să nu se prezinte, iar la cete următoare ramînea a se vedea.
în răspunsul ei, dăscăliţa revenea asupra dorinţei : daca [a]r fi fost Costel la Brăila, ce bună situaţie ar fi putut avea, Nelu al grecului î>f pusese deunăzi candidatura, nu ieşise, dar a doua oară te trezeai cu el deputat ! Şi cine era Nelu al grecului pe lînga ei !
Mamă-sa era ambiţioasa şi îi vrea binele. Mereu dorise Mălina să-1 aibă lînga ea şi sâ-1 însoare cu cine ştia ea. îi iubea mult... Ce sa faci ! Lucrurile se întorsese altfel. El apucase alt drum dccît al Brăilei.., Totuşi, ce bine se purtase Mălina cu Ana ! îi spusese Anei ce scrie mamă-sa.

Mereu despre mutare la Brăila ! Ana asculta şi răbda, deşi i se părea că vorba asta cu Brăila era ceva contra ei. Ea era de la Bucureşti,
Mestecase, apoi spusese :
— *E* diplomată Mălina ! __,
— Diplomată ? Ce diplomată ? Adică cum diplomată ? Pe unde întra-sc atîta frig în casă ? Ana îngheţase şi îşî
adunase şalul vechi pe umeri.
Ana se simţea nenorocită ca nu mai poate face singură toate treburile casei cum le făcuse o viaţă întreagă şi, oricum le-ar fi făcut venetica de Nastasia, tot nemulţumită era.
La început, cînd avea destulă putere, lucra laolaltă cu slujnica pînă cînd obosea şi numai atunci, speriata, îşi amintea ca trebuie sa se cruţe pentru nuntă. De dnd însă îi era mai rau, sta culcată pînă tîrziu ; îndată după plecarea lui Costel la bancă, Ana. de pe perini, îi spunea Nastasiei cum să deschidă geamul să nu sară cîrligul care e prins slab, cum să aprindă focul aşezînd boţul de hîrtie cu cenuşă drept în mijloc pe grătar, fiindcă numai aşa trăgea hornul lor.
Apleca puţin capul să urmărească mişcările femeii, .se sălta Pe cot sa vadă mai bine, se sălta încă mai tare cînd femeia [Cf]a în fundul odăii, iar cînd Nastasia trecea alături, o urmărea cu vorba : să ridice întii plapoma... să întoarcă perinile pe dos — era aşternutul lui Costel şi nu putea suferi că-1 de- o străină,
168
109
Dacă cumva afurisita nu răspundea :
— Unde eşti ? Ce faci ? Scutură covoru peste geam...
N-auzi ?
— Da, cucoană ! răspundea alene Nastasia.
Sub ochii Anei lucra mai iute dar cînd era în odaia de alături, o cotropea gîndul bărbatului beţiv şi revolta pe hoţu' de frate, poate că şi dorul de copii, şi atunci cădea într-o apatie.
Treaba era întîrziată, ar fi trebuit de mult să înceapă a găti mîncarea. Ana, supărată, îşi da jos'picioarele goale, câta cu necaz papucii, pe cînd cu mîinile se rezema de marginea patului, fiindcă abia sculată ameţea în creştetul capului. Apărea şi Nastasia de dincolo, cu mătura şi făraşul, să vadă cucoana dacă a fost gunoi mult.
„De ce e puţin ?" „De ce e mult ?" Nastasia nu clintea. Ana se lăsa la loc pe perină gemînd, fiindcă o apuca cuiul ; fără cuiul înfipt în şale ar fi fost acum bine de tot. Ostenită, cu ochii numai întredeschişi, urmărea încă orice mişcare a slujnicei : la dulapul cu vase, la maşina de bucate. Privirea era slabă, dar glasul cu atît mai forţat, mai răcnit, cu cît obosea vorbind.
Uneori Nastasia n-auzea de fel cînd o chema şi atunci Ana, cătindu-şi echilibrul, pornea să vadă : a murit toanta acolo ! în drumul de doi metri se mai rezema de un scaun şi găsea dincolo femeia proptiă de perete, parcă dormea din picioare, sau, culmea obrăzniciei, aşezată — e drept cu teamă. într-un echilibru de mirare — pe muchea patului, cu mătura între bocanci şi făraşul alături.
— Ce faci acolo, dormi ? — cu glas scăzut dintr-o nevruta solidaritate cu truda omului, cu însăşi truda ei de o viaţă.
La amiază servitoarea pleca şi Ana începea a aştepta pe Costel. îşi da încă o dată cu pieptenele prin păr — avea lingă divan oglinjoara — , ar fi vrut să arate bine, odihnită, şi nu reuşea să se liniştească tocmai din aşteptarea încordată.
Cînd sosea Costel, totul devenea pentru ea viaţă şi eveniment orice mişcare, orice cuvînt. Dacă un fel de mîncare îi plăcea, avea o bucurie oprită însă în loc de necazul că mîncarea fusese pregătită de Nastasia ; dacă însă Co'tel găsea ceva nesărat sau prea sărat, ofensată, lua greşeala asupră-şi-nenorocită că nu mai e în stare să-1 mulţumească.
Cosiel nu da însemnătate, spunea numai uneori :

— Cînd oi fi tu iar voinică, îmi faci o plăcinta cu carne !
170
Şi, cum Ana îi promitea chiar pe a doua zi, el refuza cu autoritate :
— Sa nu te apuci ! Să ştii că mă supăr şi nu gust ! Ana roşea de mulţumire, apoi se desfăcea înăuntrul ei un nor în fîşii şi îi astupa bucuria.
Seara, Ana nu mai putea rezista oboselii, ţinea cu anevoinţă ochii deschişi, întindea urechea astupată, să poată prinde vorbele lui Costel, aromea pe cînd el citea ziarul şi amîndoi se culcau devreme.
Mălina nu mai pomenea de venire, iar Ana se plîngea că îi e urît. într-o după-amiază avusese un leşin scurt, din care se deşteptase singură ; nimeni acolo, nici Costel, nici servitoarea, nici gazda, nimeni !
Cînd îşi venise în fire, aiurită, întîi nu ştia unde se află şi ce e cu ea ; o luase un tremur, de frig, de frică. Sta la gînd dacă trebuie sau nu să-i spuie lui Costel. învinsese teama, îi spusese.
Costel hotărîse că Nastasia, în schimbul unui mic spor de leafă, avea să stea pînă la cinci după amiază, cînd se apropia întoarcerea lui de la birou.
Se gîndise Costel şi la doctor, dar nu se putea ; era foarte strîmtorat cu banii. Mălina trimitea ici-colo un mandat modest — frumos din partea ei — Ana pusese şi ea la bătaie vreo patru mii de lei din economiile ei ; la sfîrşit de lună, Costel nu mai avea alt mijloc decît să împrumute de la moş Dighiu, care-i da, ce-i drept, dar la leafă oprea pe loc. Chiria era şi ea acum rămasă în urmă, şi gazda — de treabă de altfel — îi îngăduia. Cu toată economia, mergea greu.
După leşin, Ana se cruţa, nu mai cicălea pe Nastasia, sta mai tot timpul întinsă şi vorbea în şoaptă — aşa i se părea ei că trebuie şi glasul era şi el scăzut, dogit. Se obosea totuşi cu capul întors într-acolo unde era slujnica, cu vinele gîtului încordate^ cu gîndul strîns asupra gesturilor Nastasiei, pe care dinainte le socotea greşite, cu un „nu" ca un nod în gîtul uscat. Totodată : „Nu faci bine cum faci!" şi „Nu te vreau... nu vreau să muncească alta în casa mea... nu vreau să fiu neputincioasă".
După cum servitoarea mişca de colo pînă colo, Ana urmărea din ochi un punct mobil şi cînd Nastasia nu mai era cuprinsă sub vederea ei, cerca parcă să răzbească cu privirea prin per-
171
c-eaua din creion sau prin uşa camerei de alături şi ochii se păienjeneau.
Uneori sta săltata pe cotul dureros la apăsare, neocrotit decît de pielea subţire, şurub care lega cele doua oase aîe braţului descărnat ; în poza asta silnicită rezista cît putea, ca să nu se lase boalei, sa nu abdice. începea însă să o doară şira spinării şi, la marginea puterilor, de încordare, cotul scăpa din locul unde fusese ţintuit şi Ana luneca pe marginea patului. Anevoie, se saltă la loc pe perine, închidea ochii, şi pleoapele subţiri peste globul dilatat o dureau.
De o săptămînă Ana gemea noaptea — în somn ■—, deoarece cînd se apropia Costel de pat şi o întreba, nu-i răspundea, nu se deştepta. Uneori o scula şi atunci se uita la el cu ochi în ceaţă, gemea şi iar adormea. De răsuflat nu răsufla greu.
1 se întîmpla acum lui Costel adesea să întîrzie întoarcerea acasă dintr-o teamă : „într-o vărsătură de sînge !" ~- zisese doctorul. Dacă în lipsa lui...
Ar fi vrut sau să poată sta mereu lingă ea, sau să fuga undeva departe. Odată ajuns acasă, laşitatea se risipea, relua nădejdea : „Lent!..." Să o ducă aşa cît de mult, dacă mai bine nu se putea... Sa o ducă aşa, cu doctor >i doctorii, cu toate că
era cheltuială.
.,... Şi să ştii" — ii scrisese deunăzi tnamă-sa — „să ştii că orice s-ar întîmpla, ne dai o telegramă şi venim. Ne priveşte !'' Aşadar dascălul Petre aflase acum. Amîndoi deopotrivă purtau de grijă. Avea părinţi buni.

Se uita spre Ana gata să-i spună cît de mult o iubeau părinţii lui şi nu-i putea spune, cum nici despre rochia de mireasă. Păcat! Ce părinţi buni!
El nu trebuia deci să poarte nici o grijă. Lăcrăma, din respect şi recunoştinţă pentru cei de la Brăila... Era tare necăjii.
Afacerea Dragu mergea înainte, dar Costel n-avea nici un fel de plictiseli. La bancă, cu ocazia unei noi citaţii, directorul
ÎS spusese :
— Cînd ai nevoie să mergi la tribunal, spui din ajun >i-l*
ţine locul Breazu.
-- Eu sînt chemat numai ca informator — dar se vedea
bine că directorul nu mai lua în nume de râu amestecul Iu; în proces. Totul se aranjase graţie Mălinei.
Ce femeie mamă-sa şi cum se pricepea la toate ; îl învăţa cum să procedeze după sfatul avocatului de la Brăila, cunoştea termenii consacraţi !... Să se mute la Brăila, să scape de Dragu, de Nina, de neamul lor... Ana parcă nici n-ar fi fost din neamul lor... biata Ana !
în ziua ceea se grăbise spre casă ca unul ce purta o veste bună, deşi nu-i putea citi Anei scrisoarea.
Pe săliţă, gazda petrecea o musafiră ; vorbeau înteţit cu gesturi, dar la vederea lui tăcuse. îi dase un fior ars şi intrase cu frică, căutînd cu ochii pe Ana. Era culcata pe divan, jumătate îmbrăcată. Văzîndu-1 îi surîsese, ceea ce îi umpluse inima, dar ce tare i se vedeau gingiile şi cînd vorbea i se mişcau urechile de slăbiciune.
Din graba, uşa rămăsese întredeschisa, se duse s-o închidă. Cele două tot inai trăncăneau. Costel auzise :
— Aşi, ce bine !... Nici un bine !... zeamă de clopot ! Zeamă de clopot! Se trăsese în unghiul pe care-1 făcea
camera lîngă geam. Se aşezase lîngă masa, alături de fereastră, în partea cea mai ascunsa, în afara de privirea Anei.
Zeamă de clopot ! Simţea ca-1 strîngc ceva în gît şi că-1 înţeapă pleoapele. Gura i se mişca şi buza de jos i se lasă spre stînga.
— Ce faci tu acolo ? întrebase Ana,
—- Pui haina în cui... Văd că m-am murdărit de un zid.
— .Adu aici sa ţi-o şterg eu.
I-o dusese, cum şi peria de haine. Fugise- iar în colţ, la te-reastră.
Zeamă de clopot ! Să se mute mai curînd la Brăila. Era altceva să fie cu toţii la un loc... O dobitoaca, gazda ! Cum să spună ea despre Ana : „zeama de clopot".
Biata Ana ! O telegramă sa le dau la Brăila, ei vin !... Ana nu se mai face bine, asta se vede că nu se mai face bine... O telegramă... şi vin amînooi şi totul îi priveşte. Să se fi mutat mai demult la Brăila ! De cînd le tot spunea Mălina... El stase la îndoiala să părăsească ori nu Capitala... lotuşi la o sucursală ai un rol mai mare.
—- Daca ies alegerile, băiete, cum ştiu *eu* — spusese atunci dascălul Petre ---, te fac director la şcoala de meserii, ai şi ■°cuJnţă.

Costel îl contrazise : la şcoala de meserii nu se putea. Dascălul însă, încăpăţînat, ţinea morţiş că se poate.
De altfel, Mălina şi Costel preferau la bancă, ocupaţie mai subţire. Asta, fireşte, avea sa se vadă mai tîrziu... pe urmă.
— La ce te gîndeşti de taci ?
— Eu... la nimic ! La ce să mă gîndesc ! De ce mă-ntrebi, Ana?
— Aşa ! Tot te gîndeşti tu la ceva, de taci acolo ascuns...
Spune-mi şi mie.
Costel nu găsea ce să-i spună. Să-i vorbească de Brăila ? Se dusese spre divan...

Culcată şi iar culcată !
întoarsa spre perete, Ana strîogea gura şi ochii. Era supărată. Costel nu ştia cum s-o împace... Poate vrea să doarmă.
Se întorsese lîngă geam în colţ şi luase un ziar, dar nu citea. îşi aruncase ochii spre uliţă. Jumătate de lumina... spre înserat. Vedea picioarele cailor de la vreun camion, lui i se părea că sînt caii de la dric... Zeamă de clopot !
Să se mute mai repede la Brăila... dar acum nu se putea... Ce urît era subsolul... niciodată nu putuse el suferi subsolul... nici dincolo, la Dragu, iar aci avusese numai necazuri... în subsol trăieşti ca într-o groapă. Prin geam vezi numai picioarele cailor şi ale trecătorilor, parcă sînt retezaţi.
...Cînd murise peste drum un bătrîn — acela cel puţin era batrîn —, dricul era tras pe partea lor, sub fereastră şi el văzuse picioarele cailor şi marginea valtrapului negru... Dacă dricul ar fi fost pentru casa lor, atunci ar fi tras de partea cealaltă a străzii şi s-ar ti văzut întreg — fiindcă ceea ce se petrecea de partea cealaltă a străzii se vedea în întregime prin fereastră.
Sa ia un piramidon... îl durea tare capul... Dincolo, pe Popa Tatu, Ana avea totdeauna gata pentru el un piramidon... Păcatul ăsta cu durerea de cap îl avea din copilărie şi mamă-vt îi punea felii de cartofi... şi Ana...
Să întrebe pe Ana dacă au în casă un piramidon... Poate doarme şi o deşteaptă. Deşi ascuns în ungher, i se părea că vede pe Ana în faţa ochilor aşa cum a văzut-o adineaori, cu pleoapele veştede, închise, cu buzele arse, albe, strînse peste dinţi, numai colţul unui dinte pe care-1 avea mai scos, acela se vedea... Cu săpături în tîmple şi în obraji şi pielea vînăia
ca la puii golaşi... Cînd oare avea Ana să se îndrepte la loc aşa cum fusese !... Mălina îi ţinea cu vorba, scria mereu că vine şi nu mai venea... Aştepta pesemne să le dea ei o telegramă... Să fi venit ei mai înainte, nechemaţi... Dacă le da el telegrama vin îndată amîndoi şi n-are a purta grijă de nimic. Dar cine se gîndea la aşa ceva... Sînt multe atunci...
De departe ci credeau că Ana e mai bolnavă decît într-a-devar era... Să-i facă mamă-sa Anei rochie de mireasă... Frumos, însă de nuntă nu mai putea fi vorba... Ce nuntă ! Erau destul de bine şi aşa, necununaţi. Nu vedea cu ochii de durere de cap... i se încîlceau toate în minte.
...Sa stea el la Brăila ca mai înainte... Atunci era copil şi acum se învăţase liber, apoi dascălu era cam ciudat şi nu s-ar fi înţeles.
...La Brăila, cînd era un mort în oraş, Costel ştia cel dintîi după clopot... în ziua mormîntării, dascălul Petre da un picior în spate băiatului de strană, care era cam tont, şi-1 trimitea să scoată praporele...
Să stea cu ei la un loc, să auză clopotul, să vadă iar praporele... Nici n-aveau loc... casa era mică. El în orice caz, ar fi stat în oraş... La şcoala de meserii da, acolo era locuinţă, dar degeaba susţinea dascălul, nu-1 putea numi director, şi tet mai bine la bancă, unde ştia rostul... Asta avea să vadă pe urma... care pe urmă... cînd pe urmă ?
îl durea capul tare şi n-avea piramidon. Poate, dacă se culcă, îi trece durerea. Ar trebui s-o deştepte şi pe Ana, să se dezbrace, să se culce şi ea de-a binelea... De-a binelea... dar nu aşa cum zicea proasta de gazda : zeamă de clopot !... O cobe! N-o mai putea suferi... Să se sfîrşească cu boala Anei Şi să se mute de aici din casă... să se mute la Brăila...
...A doua zi, capul îi era cam dogit, dar nu mai avea migrenă. Ana era deşteaptă mai de mult pesemne, fiindcă abia mişcase şi îl chemase.
— Vreau să merg la spital, vreau să fac operaţie. Costel rămăsese uimit: niciodată nu fusese între ei vorba de operaţie. Spusese doctorul atunci la început, şi tot doctorul explicase că e primejdios, şi acum Ana cerea să fie operată. Ce Ştia ea ? Ce auzise de la doctor ?... Ce să-i spună el acuma ?

— Aşa vreau — repeta Ana. înăsprită, cu ochii în jos, In eăpăţînată, duşmănoasa.
■— Să întrebăm pe doctor.
— Nu mai întreb pe nimeni. Să te duci să faci rost la Col-ţea, unde mă cunoaşte şi sînt doctori de treabă, doctorii mei...
Costel promisese, fără gînd să se ţie de cuvînt, şi scrisese Mălinei întrebînd ce era de făcut. Nădăjduia că e numai un capriciu şi că Ana se va răzgmdi, va uita. în adevăr, Ana nu mai pomenise.
Acum, Costel, cînd se întorcea acasă, orişicare erau mişcările ce făcea, şi erau aproape neschimbate, avea un scop instinctiv, scopul de a se aşeza la masă în unghiul ascuns dinspre fereastră, de unde nu se mai vedea restul camerei. Ceea ce evita să vadă era divanul pe care zăcea Ana — din dragoste, din milă şi din spaima de atunci, din ziua cînd, uitîndu-se la ea ca de obicei, deodată o văzuse aşa cum o schimbase boala, cum o sluţise buba ascunsă în ea.
Pînă atunci el nu băgase de seamă ; oricînd ridica ochii spre ea, pînă atunci ochii întîlneau imaginea ei familiară, numai cuvintele ce schimbau erau altele ca înainte, de văzut o vedea încă în albumul vechi în care era fotografiată pe retina lui... şi deodată în ziua aceea o văzuse în arară, pe un clişeu neretuşat, o văzuse la fel cum ar ti văzut-o orice străin care, deschizînd uşa, ar fi dat cu ochii de ea, cum ar fi văzut-o ?n prunul moment, căci în al doilea moment şi în cele ur-mătoare ochii aceluia ar fi început, asemeni cu ai lui, a avea retuşul obişnuinţei — cum se petrecea cu gazda, care, la două zile, deschidea uşa, vira întîi capul, îşi muşca buzele să nu se mire de mutra ca din groapă a Anei, minutul al doilea îi vorbea cam stingherit, de cum însă Ana îi răspundea cu glas avid, exprimînd prin diapazonul lui silit toată energia ei adunata, glasul acela căţărat aprig de firele vieţii făcea pe gazdă să o regăsească, să n-o mai vaza ca la început, s-o creadă legata pe veci de viaţă, în fundul odăii cu chirie de la subsol.
Nastasia, slujnica, n-o vedea pe cucoana de fel, ca şi cum slujea oarbă fiind ; ochii şi-i avea întorşi înăuntru, spre necazurile ei proprii : cu bărbatul vardist —-un beţiv —, cu copiii — trei — trinrşi la naşa la ţară, cu zestrea cotropită de rrate-su, acolo în sat la ei, de unde oamenii, cînd o găseau ta
piaţă, îi aduceau vorbe proaste, -vorbe ce se încrucişau în capul ei, compunînd un plafon apăsător de persecuţie şi de pacoste.
Nastasia n-o vedea pe Ana de fel, în schimbul lefii îi da cîteva ceasuri mîinile împrumut şi mîinile ei pe bani lucrau în jurul Anei fără discernămînt, exccutînd ordiniîc cu indiferenţă, deşi pe măsura boalei ordinele deveneau mai aspre, mai uricioase.
Anei i se ura tot singură, căci pe Nastasia n-o punea la socoteală, n-o putea suferi, iar Costel, de cum se întorcea, se apropia doar un minut de ea, o întreba ce face, spunea două-trei cuvinte cu privire la birou şi trecea în colţ la fereastră.
Anei i se ura şi, de cum prindea pe gazdă, îi spunea de Nastasia, ce nesuferită e, dar o sufere ca nu cumva într-o zi s-o lase, să nu mai vie, cum sînt ele, ticăloase.
Gazda o aproba, înţelegea.
Ana încurajată, mărturisea că ca din asta s-a îmbolnăvit,. -de atunci de cînd nu mai avea bani să pună în casă la o nevoie. La spital se vindecase, nu mai avea nimic, cum bine ştia ma-dam Ida, dar căzuse bolnavă la loc numai din pricina asta : cheltuială, doctori... şi banii se sfîr^eau, şi erau bani de nuntă... Hăţul de datornic petrecea cu banii ei şi din asta nu se putea face bine... Nu putea suferi, o seca...
■— Dar dumnealui nu trebuie sa-ţi ceară !
Nici madam Ida nu înţelegea. Credea, pesemne, că cere Costel bani de la ca. N-avea cui vorbi. îi cădea mai greu încă necazul pe stomac.
Anei i se ura. îşi făcea atunci singură rău, cu gîndurile, cu nervii. Ce crede Costel ? O doare stomacul, n-arc altceva. Strîngea în ea necazul ghem şi zvîrlea

din picioare.
Alteori sta dinadins liniştită pentru durerea din capul, stomacului şi deodată i se învîrtca înăuntru cît sînge mai avea, îi pocnea în urechi, apoi nu îşi mai cumpănea astîmpărul cu neastîmpărul, zvîcnca mîinile şi picioarele, se întorcea ■Pe o parte şi pe alta şi numai cînd cuiul şi brîul de junghiuri învingeau, se potolea speriată, chema cu glas tărăgănat, cle-KJS, pe femeie, s-o aşeze, s-o acopere.
— '/vîrle uneori ca- o mînza — spunea Nastasia gazdei şi madam Ida îşi muşca de ruşine buza, şi Anei- îi spunea că are 'dreptate, că slujnica e obraznică tare.
176
177
Ce credea Costel ? Costel credea că e bolnavă şi trebuie s-o lase liniştită. Aşa cum arata. Ana îl întărea tot mai mult în socoteala asta. El n-avea dorinţa... aşa ca s-o tulbure din odihnă.
De la Diaconescu, întîmplător, şi anume cînd Turcului î; lipsea nevasta cu copiii în provincie la familie, Costel aflase ■— nu dase atenţie, dar ţinuse minte, adresa. O casa. unde Leontina n-avea rochie de catifea... Rar... rar, Costel mergea pe acolo. .

PARTEA a Vil-a

De cîteva zile Costel avea ce vorbi cu Ana, la întoarcerea de la birou. îi povestea cum acum ieşea de la sluibă deodată cu Diaconescu, poreclit de ei Turcu, cu care se împrietenise.
Se împrietenise de la un dosar, pentru care fusese tapaj mare ; nimeni nu-1 găsea şi directorul cerea urgent nişte copii după el. Dosarul era dat în primirea Turcului, iar copiile trebuia să le scoată Costel. Căutase amîndoi ca turbaţii şi în sfîrşit îl găsise tocmai Costel, care nu-1 avea în păstrare. Turcu, care mesteca printre dinţi sfinţi şi tămîie, făcuse: uf ! de mulţumire, şi se oferise să scoată el copiile în locul lui Costel. Ana asculta fără să ştie dacă îi pare rău sau bine de prietenia nouă a lui Costel.
Fusese, ce-i drept, un bun început de prietenie, fiindcă lui Costel îi era aşa şi-aşa la cap să scrie, numai cele cîteva săp-tămîni cît fusese dat afară iubise scrisul şi copiatul. Asigurat acum de slujbă, îi era iar lene şi, cînd îşi aducea aminte că ar fi putut fi director la şcoala de meserii, îi era încă maî lene să copieze hîrţoage la birou, ba şi acasă uneori, să dea la maşină. Atîta scris, să nu-1 doară şi ochii ! îşi amintea de ochelari ! Mălina credea că i-ar sta bine cu ochelari, dar pe el nu-1 dureau ochii şi s-ar fi jenat să poarte.
179
12*
Odată împrieteniţi. Turcu şi Costel se aştepau regulat unul pe altul la ieşire şi descoperise că, făcînd un mic ocol, puteau avea acelaşi drum spre casă.
Acasă, Turcu nu se ducea direct ; era însurat şi avea doi draci <3e băieţi între paisprezece şi şaisprezece ani — tocmai, cînd îţi scot peri albi. îl aştepta nevasta zilnic cu un pomelnic de năzdrăvănii, de aceea găsea practic să se oprească în drum, sau la o cafenea pentru un biliard, sau la o grădiniţă în spatele unei băcănii: trei metri pe zece de pămînţ bătătorit, urcătoare pe zăplazul din spate, patru mese şi cîţiva leandri albi, la intrare.
Graţie popasului ti rămînca lui Diaconescu numai bine timpul de dejunat şi de aţipit ; judecata ştrengarilor de băieţi se amina, iar păcatele rămîneau a se îndrepta cu vîrsta şi cu necazurile — cele două leacuri — căci şi el pe vremuri fusese la fel, deci : ..cum e Iurcu şi pistolu'". Cu această glumă de marc spirit şi cu altele la fel, Diaccnescu convertea din ce în ce mai des pe Costel să facă o partidă sau să ia o drojdie la grădiniţă, după cum ploua sau era vreme frumoasă.
La început Costel primea numai ca sa nu-1 jignească pe Diaconescu, altfel el avea interes ca să fie cît mai devreme întors acasă, lîngă Ana. Mai pe urmă primea ca să nu-l mîh-nească pe Diaconescu, care ţinea aşa mult la el ; nu-i

displăcea lui Costel ca să fie preţuit mai ales de un coleg, căci zile fripte de la birou, de acelea avusese de ajuns.
Cafeneaua era în drum pe Carol, cum icşeai de la bancă, iar pe Rahovei — chiar la început, era băcănia-bodegă, un-de-şi puteau cumpăra cîtc ceva pentru acasă. Prin uşa din fund dai în grădiniţa discreta, care avea şi altă ieşire de-a dreptul în stradă. Nu te putea vedea nimeni, decît .cei ce ocupau cele doua-trei mese. Costel era lecuit de snobism şi de altfel nimeni din „bandă" n-ar fi imrat acolo — se gîndea mai ales la 1 upescu.
Ana, din fundul patului, n-avea cum afla, de Ana îşi aducea aminte mai ales la întoarcere ; atunci zorea pasul să ajungă mai repede, sa fie Anei de vreun folos, şi se supăra pe Turcu care-1 ademeneşte, dar 1 urcu nu era vinovat — se corecta Costel — deoarece nu ştia că Ana era aşa de bolnava şi nici nu era nevoie să ştie. Pentru acel ocol Costel ar fi trebuit să aibă mustrări ; dimpotrivă, întorcea faţa lucrurilor.

se botoşea, nu mai concepea pe Ana decît sănătoasa, roboi-nică : „Atîta boală !"'"'
La birou unii ştiau ca Castel e însurat, alţii ca are să se însoare, e doar logodit ; două noţiuni deosebite şi alăturate, care cuprindeau simultan şi succesiv pe Nina şi pe Ana. Nimeni însă nu-1 descosea, nu se interesa.
'Iurcu era cel mai informat, el cunoştea de la Costel. versiunea unei însurători apropiate :
— Pe cînd nunta ? — întreba uneori.
— Peste puţin ! — răspundea Costel, fără a prelungi vorba.
Acum în urmă Turcu aflase că. Ana e cam bolnavă >i, ia cîteva zile, ca să fie politicos, întreba :
— Mai bine coniţa ? — aşa îi zicea el Anei, rezunjînd situaţia.
— Mai bine ! — afirma invariabil Co>tel.
-— Atunci, <i»em un rfnd.
— Te aşteaptă acasă băieţii ! — îl tachina Costel, primind regulat propunerea şi regulat obieciîhd : Nu ştiu mane daca mai pot veni, am o mulţime de treburi.
Diaconescu zbîrcea nasul : nu-1 plăcea pe Costel cu treburi. F.l era satul de ale lui cele casnice şi l-ar fi vrut pe celălalt „fraier"".
Grăbeau pasul, pentru a nu pierde timp, treceau pe lîngă aceeaşi bina părăsită, cînd făceau colţul, admirau o casă mare de raport, nouă-nouţă :
— Am ajuns ! — răsufla Turcu.
— Să vedem care pe care ! — răspundea Costel ca un tic» fie despre biliard, fie despre aperitiv. Apoi spiritual : Pînă la urmă, tot Turcu plăteşte ! — de obicei plătea chiar.Turcu.
— Pe tine trebuia să te cheme Diaconescu ! — glumea Turcu.
Aflase că Costel e fiu de dascăl ; dascăl, diacon... tot acolo. I-o spusese însuşi Costel, povestind despre alegerile din Brăila, mmdru de valoarea socială a dascălului Petre, acolo în tîrgu lui. Dascălul Petre lua o revanşă tîrzie asupra timpului cînd Costel tremura să nu- afle cumva banda — mai ales Lupescu — că e fiu de dascăl. Pe Mălina însă n-o recuzase niciodată: „Mamă-mea"' — zicea şi pe atunci cu *yn* mic J\:mi •pe nări.

După două-trei şedinţe la grădiniţă, Diaconescu tutuise pe Costel, el însă nu-i zicea prietenului, nici „tu" nici „dumneata" — o scălda. De felul lui, Costel nu era familiar.
Costel povestea acum Anei nu numai de micile întîmplări de la bancă, ci mai ales de Turcu şi de băieţii lui poznaşi — fireşte, ca s-o distreze, dar tot atît dintr-o plăcere de a-şi repeta ca pe o conchistă prietenia lui Diaconescu. Anei îi era simpatic Diaconescu, de cînd Costel îi spusese că tot întreabă de nunta lor ca să-şi poată da din timp jacheta la călcat. Vă-zînd că Ana face haz de Turcu, Costel

se apucase să spună că fac drumul regulat împreuna spre casă, ba chiar mărturisise că au intrat o dată să joace un biliard, să vadă care din doi e mai tare.
— Cînd ? — întrebase Ana răguşit şi se întorsese spre perete.
Costel nu mersese mai departe cu mărturisirile şi nici Ana nu cercetase mai mult. îşi da seama că e într-una bolnavă, că dă griji lui Costel în loc ea să-i poarte de grijă, că din pricina ei nu se poate nici el plimba nicăieri... Totodată, ar, fi vrut să-1 vadă preocupat numai de ea, ca atunci cînd se otrăvise. închidea ochii, se înrăia pe soarta ei — cînd îi deschidea şi Costel era plecat. Ana hotăra că se va sfîrşi în curînd cu boala ei şi că se vor cununa. Ea se gîndea mereu la nuntă şi Costel uita cu totul de divorţ.
Fără a-i zice „tu". Costel da şi el lui Diaconescu unele „semne" de familiaritate, anume nu se scandalizase cînd, în trecere pe lîngă casa nouă de raport, jos la intrarea-gang, Turcu ciupise de braţ o servitoare frumuşică. Din creşterea dobîn-ditä de la Mălina, Costel fugise totdeauna de maniere comune şi printre ele de glume cu femei de rînd, mai ales slujnice, dar — aşa era Turcu !
— Ai văzut ce fată. bre ? De ce-o fi slujind ! La muncă nu cred să fie bună de nimic şi e bună de altele.
Costel, deşi pudic din fire, nu se sfiise ba chiar adăugase : „Nostimă !" Drumul lor avea acum un jalon mai mult : servitoarea chipeşă, care adesea sta în gang. Vorbăreţ şi democrat, Turcu îi spunea cîte o vorbă din treacăt :
— N-ai nici o treabă de stai numai la uliţă, drăguţo ? Sau :
— Pe noi ne aştepţi, madmazelo ! Nu ! Aştepta gazeta „Ediţia", nu pe ei.
Sau':
— Te poftesc, domnule ! cu accent unguresc şi cu demnitate.
în zilele cînd Turcu o ciupea de obraz, Costel era rezervat, de aceea probabil avea succes. Fata din privire îi arăta preferinţă.
— Mi-o sufli ! — se înfoia la el în glumă Turcu, care deocamdată, încărcat de griji familiare, n-avea intenţii amoroase. Nevasta era gata să nască. După atîţia ani, iar copil. Ce cărămidă !
Cum la jocul lui Costel tăcea, Turcu se întreba : nu cumva prietenul nu ştie de glumă ? La a doua ocazie însă de acelaşi, fel, se întrebase, dimpotrivă : nu cumva îi lipseşte ceva văduvului ? Prea e serios pritenul Costel cu slujnicuţa ! De atunci înainte, de cîte ori fata era în gang, în loc de altă glumă, Turcu o cerceta patern :
— Ce mai faci fata moşului ? — clipind cu dibăcie de mijlocitor înspre Costel.
Diaconescu avea mici dexterităţi care lipseau lui Costel, deşi fusese la şcoala „băieţilor blestemaţi"". Drept rezultat, Cosiel observa în tăcere ca fata e înaltă, subţire, bine făcută, cu un păr lung — păcat ca Ana îşi tăiase părul... La faţă era frumoasă, cum nu se vede des la o slujnică : un chip oval, pielea curată, gura mică şi ochii rotunzi, holbaţi.
Semăna cu Maica Domnului din stingă, unde se vindeau luminările în biserica Sf. Petru şi Pavel clin Brăila. Copil, Costel sta uneori la luminări, în locul unei babe pe care o lua Mălina să-i ajute la gospodărie, şi el, de urît, privea pe Maica Domnului de după uşă.
— O slujnică să fie aşa frumuşică şi cu o mutră aşa smerita, mai rar !
înfăţişarea de madona mulţumea pe Costel, dar îi da şi o contrarietate, ca şi cum într-un for ascuns îşi spunea :
— Dacă slujnicele au aere spăşite, unde ajungem ! Aşadar, Turcu se dovedea a fi avut miros bun despre starea sufletească a lui CosteL
Turcu căpătase un al treilea băiat şi îşi luase o permisie de cîteva zile de la birou, aşa incit Coptei se întorcea spre casă ingur. Făcea însă acelaşi ocol ; totuşi, în gang nu mai văzuse fata cu coade lungi care să aştepte „Ediţia'"".

Intrase într-o băcănie de peste drum, cumpărase ceva — abia atunci observase ce băcănie bună era acolo, mai buna decît cea din apropierea lor. Fata tot nu se vedea.
Peste două zile însă, iacă slujnicuţa era în gang. Coste! simţise lipsa lui Diaconcscu, care găsea totdeauna un cuvînt de spus. FI trecuse grăbit şi stîngaci, fără semnul de recunoaştere pe care-1 credea necesar. Pasul îi era împiedicat în pietrele pavajului, sincopat, şi capul întors spre stînga. Dase cu ochii de o oglindă mare la o frizerie nouă. Nu se recunoştea în impiegatul de birou, cu haina cam boţită pe trupul cam plin, cu dunga pantalonului ca şi absentă. Faţa nerasă din ajunul ajunului arăta o umbră de barbă.
Fusese .nemulţumit ca şi cum aştepta în oglindă alt chip. Ajuns acasă, Costel se răsese înainte chiar de a se aşeza la dejun, spre mirarea Anei, care se gîndea că mîncarca se va trece.
Costel îşi făcea socoteala că tot mai bine te rade' un bărbier, şi anume cel cu prăvălia nouă în a cărei oglindă se privise şi se va mai privi. Chemase pe Nastasia şi îi poruncise în ziua asta să nu plece pînă nu se întoarce el de la birou, ca să-i ducă hainele la călcat la croitorul din colţ, acel din casa lor fiind un cîrpaci şi pe deasupra scump.
Ana se săltase să propună să le calce ea, dar mişcarea îi aţîţasc durerea din şale şi renunţase : o neputincioasă !
La întoarcere, Costel se schimbase de haine, îmbrăcase nişte vechituri de casă, trimise femeia la croitor şi el trăsese lîngă patul Anei un scaun. Se aşezase călare şi se uita lung la Ana fără s-o vadă.
Era ajun de leafă şi vrea să combine împreună bugetul, la care încărcasc două sute de lei — pentru percepţie, explicase Anei — aşa, un disponibil. Ana socotise şi iar socotise, cu grija că nu se ajunge şi că ea nu mai are de unde pune. Obosise socotind.
Costel se retrăsese la masă cu ziarele de seară, după ce îşi făcuse singur o cafea. Era bine dispus, nu se mai ascundea lîngă geam, sta sub ochii Anei, carc-i ţinea pe ai ci anevoie deschişi.
De obsesia roţilor de dric Costel scăpase, se uita prin fereastră la stradă, cu indiferenţă, cercînd să fluiere, dar nu reuşea. Avea de luat un mic supliment de la bancă, de care Ana nu ştia. şi se gîndea şi la libretul de economic, pentru un rînd

de haine noi. De operaţie nu se mai vorbea. Fiecare din eî sa bucura că celălalt a uitat,
într-o după-amiază, plecînd de la serviciu. Nastasia crăpase binişor uşa bucătăriei la gazda şi madara Ida, ca la un semnal, apăruse :
— Pleci ?... De la patru ? Ce e ?... te-a gonit ?
—- Aşi ! De unde ! Da nu ştiu ce arc cucoana de cîteva zile, mă. lasă în plata mea, nu mai e mereu cu gura pe mine, stă între perine cu ochii închişi şi tace. Mi s-a urît să stau degeaba şi m-aş duce azi acasă mai devreme,
— Sa nu se supere.
— Am întrebat-o : Eu sa plec acu, cucoană *t* întîi n-a răspuns, mi-a făcut semn din mină s-o las în pace, pe urmă a deschis ochii, s-a uitat prin odaie ca buimacă, a dat parcă în silă cu ochii de mine şi mi-a zis : Du-te !
— I-o fi mai rău, Doamne fereşte ! se îngrijorase gazda.
— Aşi ! Nimic ! E mai bine. Nu se frămîntă, nu geme... da ştiu eu ce-o fi vrînd... Eu acu plec şi vin mîine la ceasu'meu... Dacă zici că o fi \ rînd să-mi dea drumul, apoi mai are să-mi plătească.
— Ei ? Nu ţi-a plătit r
. — Ba da... A rămas doar zilele astea pîna se împlineşte luna. Trebuie să se întoarcă acu şi dotnnu'. Eu plec. Madam Ida închisese uşa .-.

— Mergi sănătoasa,
Costel sosise, se sucise puţin prin odaie, apoi se dusese lingă Ana să-i vorbească. Se uita ia ea şi tăcea. Cu ochii închişi — dormea sau nu ? Arăta rău... Costel tresărise apoi, ea de un zgomot, de ochii Anei, deschişi brusc la el :
_ — Azi ţi-e mai bine, Ana !? -~- afirmase mai mul: decît întrebase.
Ochii Anei se ascunsese iar în fundul pleoapelor. Coptei se trăsese la fereastră. îşi simţea gura uscată, îi era iar frica, undeva în ci.
Ana ştia că-i e frica. Ştia dinainte de a şti el. De aceea închidea ochii de cum îl simţea aproape : ruşine ! N'u-i era ruşine, şa aibă frică de boala ei !... Boala ei nu se lua.,. Alte boii se iau, pe acolo pe unde se va fi dus de tot lipsea... Rujîne î
De aceea casca uneori brusc ochii la el, să-1 sperie, să-î surprindă ; gînduriie lămurite împingeau în altele, nelămu-
135
rite, şi o înrăiau. O răutate care rodea în carnea ei puţină şi trosnea în oasele ei, aşa cum îi trosneau şi încheieturile. Se întorcea atunci cu faţa la perete, închidea ochii să nu vadă nimeni, nu vorbea, sau spunea vreo vorba cu parapon.
Cînd o credea adormită, Costel ieşea pe vîrful picioarelor, ruga pe gazdă să mai cerce, dar să n-o deştepte, el pleca sa ia puţin aer şi se întorcea curînd.
Ana îl auzea plecînd, îl auzea întorcîndu-se ; o plictiseau acum paşii lui, închidea pleoapele, ochii lui puşi pe dînsa cu grijă o supărau : ce se uita mereu ? Se uită că e slută ?... Parcă ea c de vină... Parcă nu din pricina lui s-a îmbolnăvit ?...
Acum, de tot în urmă, Ana îşi căuta din răsputeri linişte, absolută, să nu-i pese, să nu se ostenească de fel, în nici un iei. Se slobo^ise în ea ceva care cerea inerţia trupului şi in-frînarea nervilor.
Deunăzi, din deprindere, cu mîna încleştată pe marginea divanului, cu capul tare plecat şi ochii holbaţi spre maşina de gătit unde nu vedea bine cu ce lingură umblă Nastasia în ciulamaua poruncită de Costel, iată că i se muiase deodată gîtul şi abia apucase a-şi da drumul pe perini : n-a fost leşin — se asigura. îi bătea inima încă tare.
De atunci nu se mai ocupa de fel de ce făcea slujnica. Pentru ca s-o întrebe cîte ceva, Nastasia trebuia să se apropie de pat, iar dacă avea a-i arăta ceva, Ana abia întorcea capul, cu precauţiune : privirea parcă şi pe aceea ar fi vrut s-o ferească de oboseală : nu cumva, dacă se saltă, îi cade iar capul, şi după el cade cu totul într-o gaură neagră, şi dacă vorbeşte mai tare, i se rupe înăuntru o sfoară care ţine glasul.
Nu vrea sa se mai zdrobească cu una ca Nastasia şi cu nimic ; sta cît mai mult pe spate fiindcă atunci junghiul din şale se proptea în saltea, sub şale punea un puişor de perină, iar mîinile le ţinea apăsate peste stomac. Numai uneori o străpungea un cuţit, pe care-1 simţea mai desluşit fiindcă nu mişca, nu gemea.
Căuta a-şi împuţina şi ascuţişul junghiului : stringea gura, apoi îi da drumul — o deschidea ; lipea ochii cînd mai strîns, cînd mai puţin strîns — îi deschidea în podul palmelor încălzite, îi făcea o cataplasmă alinătoare ; uneori palmele amorţeau, aveau întîi un tremur mic, apoi nu le mai simţea de fel, erau una cu carnea amorţită a trupului-
186
Auzul şi-1 astupa cu o bucăţică de vată, dar mai alo deprinsese a face pe surda de orice zgomot de afară ca şi din preajmă. îşi căuta anestezia şi adesea reuşea să şi-o procure.
Aşa în ziua cînd Nastasia o tulburase cerîndu-i voie să plece mai devreme. De aceea îi făcuse semn sa plece, s-o lase...
Pe doua perini bine potrivite, cu ceata proptită nici prea sus, nici prea jos, cu puişorul de perna sub şale şi plapoma îndoită pe lînga coaste, cu picioarele întinse, înfăşurate pe sub plapomă într-un şal vechi şi rezemate de pervazul divanului, Ana se liniştea treptat.
La un moment dat, sui) mîinile lipite pe stomac, nu mai simţea nici o durere şi

nici mîinile, nici trupul, nu şi le mai simţea. Clipind doar ochii — clipitul acela care speria pe Nastasia — ochii Anei se prindeau pe o floare a zugrăvelii de pe perete ; rămîneau mereu numai pe aceeaşi floare prinşi.
îşi aducea aminte de dincolo, de Popa Tatu... I'loarca zugrăvelii era aproape la fel — cum de nu băgase de seamă pînă acum ! Numai culoarea peretelui se deosebea. Tot cam la fel — nici gri, nici albastru, dar aici mai deschisă, mult mai luminoasă, vopseaua... Dincolo, în Popa Tatu, la subsol, peretele era afumat de la coşul sobei de fier... Oricît cercai a ţine curat, nu puteai... Aci nu era fum în jurul coşului, era maşina nouă şi păzea... Păzea şi dincolo, dar era atumat încă de mult. de cînd în subsol stau slugile unchiului : feciorul şi bucătarul... Pe atunci... de mult... ele locuiau în altă casă. departe, cu părinţii, trăia tatăl lor... Ana îl zărea parcă un minut, apoi iar îi scăpa din privire şi nu se mai ostenea să-1 prindă... Cea mai mare dintre copii ea era, singura care şi-1 putea aduce aminte, puţin, ca pe o fotografie veche, ştearsă... Pe mama ei n-o vedea, nici nu vrea s-o vadă. Ana fixa floarea zugrăvelii pînă cînd i se părea că e chiar acolo, în subsolul din Popa Tatu, în odaia lor, a fetelor şi toate lucrurile dimprejur sînt cele de acolo. Lua atunci ochii obosiţi de pe zugrăveală şi sub pleoape închidea odaia de pe Popa Tatu... Nu mai auzea zgomotul făcut de Nastasia.
Se grăbea acum să treacă ceasul deretecatului, să amorţească Nastasia pe un scaun cu o cusătură, iar ea, cuibărită bine pe divanul rînduit, să ajungă momentul de linişte trupească, lipsa oricărei dureri şi temeri, pentru a fugi... dincolo. Ştia cum trebuie să facă şi reuşea din ce în ce mai bine.
187
Trâi.i nu numai în camera lor din Popa Tatu-şi printre lucrurile do acolo, ci îi părea a se petrece sub ochi scene din trecut. Uneori erau scene neplăcute, dar n-o zbuciumau, aveau o surdina, se mişcau într-un spaţiu inert, le privea tară să le simtă, ca pe o panoramă. Porneau de la floarea zugrăvelii-: cum în Popa Tatu ele n-avusese voie nici să zugrăvească din nou ca să nu mai fie afumat colţul, nici să dea eu var curat peste zugrăveală... n-avusese voie de la nenea...
Din ce în ce mai mult i se părea că e acolo, la ele, în Popa Tatu... umbla la maşina de cusut... la cuierul cu haine... se uita pe etajera din perete... spunea Ninei că nu poate da aşa peste cap... Nu e gata bluza... n-a găsit gulerul !... Să aştepte... Vorbe, gesturi, trăite cîndva în camera lor de acolo, cu obiecte a>i cum erau atunci, cu forma, cu relieful, cu glasul lor. Alteori urca scări după scări, ca să ajungă la niroul unchiului, urca scări de marmoră, cu preş. roşu. Nu scările cum într-adevăr erau în Popa Tatu, ea însă le credea aceleaşi. Gătită cu o rochie de mătase neagră, calcă balansat, rochia fîşîie, dă din cap cu graţie, pe cap are o coroniţă... E o rochie a mamă-si şi coroniţa de pe un portret al mama-si de eînd era lata. Ea urcă gătită, zglobie, dar ultima treaptă se ştîrşeşie în nori şi atunci se opreşte...
Iar urcă... cu cochetărie... în iugă... şi iar ^cara se siîrşe>te în nori albi, pufoşi... Pe de lături sint geamuri şi prin geamuri se văd tot aori, de puf, de vată... Acum stă iar în faţa scării rnai înalte, mai drepte, trebuia sâ-şi dea gîtul pe spate ca să poată vedea scara înaltă- dreapta... dar, cînd porneşte a urca, picioarele i se înfundă în trepte moi, tot de vată... în loc să fie unduioasa, graţioasă, cu rochie foşnitoare de lai negru, c acum ea însăşi un pachet mare de vată neagră... începută precis, amintirea se termină in aiurare... Se deşteaptă încă înainte de a deschide ochii, la un zgomot mk dinafară, la un semn dinăuntru, apoi abia se uită în jur, fara a distinge bine... peste un minut vede lămurit lucrurile din cameră, dar nu-i par încă reale. [se limpezeşte apoi deplin. Iată, e -Nuisusia lingă ea şi o întreabă. îi răspunde urît ; n-o poate suferi pe slujnică.
Adesea gazda deschidea şi închidea uşa, fără ca Ana s-o «mia. numai pe Costel' ii simţea venind încă de la colţul ca sei. (*And*>e apropia ora sosirii lui, Ana, dintr-un instinct se îiuurna din călătorie, f se limpezea întîi urechea.; auzec

se
108
pasul lui sunînd regulat sau oprit de cine ştte ce piedică ; auzea coborîtul celor trei trepte, clanţa uşii,
Costel intra. Ana se simţea încă pe o şosea cu două alei paralele şi umbla pe amîndouă deodată, în văzul ei, chipul lui se amesteca însă puţin cu altele, apoi i se desluşea ; îşi netezea păruî, sălta picioarele amorţite, da la o parte pîa-poma de flanelă, trăgea halatul, totul în linişte, pentru ca liniştea avea s-o vindece, şi se va scula din pat, şi în necazul dascălului, în necazul oricui, vor face nunta.
Intrat fără zgomot, Costel îşi punea pălăria în cui, geanta pe un colţ de masa, apoi da bună ziua Anei venind lingă ea. Vrea sa-i spună ceva, Ce să-i spună ?
— Ei ! Ana ?
Doctorul tot explica ; anemie-anemic, dar pînă cînd ? întoarsă de-a binelea la realitate, Ana chema cu voce joasă, acoperită, pe Nastasia pentru masă,
— Tu nu mănînci ? întreba Coste! cu precauţie,
— Am mîncat şi mai beau lapte peste un ceas, aşa a spus doctorul.
Dacă a spus !.,. Coste! avea acum un sentiment de zădărnicie pentru spusele doctorului, laolaltă cu credinţa că doctorul trebuie ascultat, altceva nu e de făcut.
După amiaza, dacă se întorcea înainte de cinci, Costel găsea încă pe Nastasia pe un scaun lingă maşina, clrpind ciorapii boierului. îi ascundea repede, fiindcă aşa avea ordin.., Să *nu* ştie domnu' că nu mai putea ctrpî coana Ana, cu mina ci.
La întoarcerea lui Costel, NastasLi, bucuroasă, se grăbea să plece. Ana se mira cum de n-a auzit pe Costel intrînd. Spre seara închipuirile erau slabe, şterse, simţea o durere lîncedă, o aromea osteneala nunţii ca şi a trupului. Costel sta un timp, nu-şi găsea ocupaţie, se mai învîrtea prin casă, apoi ieşea ne un ceas să mai ia aer, şi se întorcea la timp ca să ajute Anei să se culce de-a binelea.
Ceasul de „luat aer" Coste! îl dăruia tot prietenului Dia-conescu, care, întors la serviciu, îl ademenea acum pentru un aperitiv „de seară" : acolo o nimica, un „rus", o pastrama î
De cum ieşea pe uşa care da pe uliţa, Costel răsufla, scă-Paţ din subsol, şi pornea sprinten spre întîlnirea cu Turcu.
189
I se întîmpla acum sa mestece în gîtlej, în cerul gurii, chiar pe buze, o poezie... „Omul iubeşte o singura femeie..."
Poezia era de el, dar o inspirase Turcu. Zilele din urmă, Diaconescu vorbise de cursurile băieţilor de la limba româna ţi cum unul din băieţi — Gică, cel mare — avea talent, făcea poezii, încerca adică. Citea tare şi din poeţii noi. Trebuie să fi fost frumos, pentru că Gică era as... El nu înţelegea, fireşte, lucrurile astea noi şi nici nu se bătuse vreodată cu literatura. Cînd erau băieţii mai mici, îi prepara, îşi bătea cu ei capul... Au să se descurce singuri, fiindcă acu s-ar fi încurcat el... Mai bine de altfel să se deprindă, să-şi aibă răspunderea... Nu-i vorbă, tot trebuia să te ţii de ei... Ori iese ceva de capul lor, ori ajung nişte dezmetici... Trebuie să ai grijă... Dacă ar fi căpătat măcar o fetiţă... De băieţi era sătul... O fetiţă e altfel...
Costel asculta, rămînea visător, plutea între două planuri : avea amintirea aburită, foarte aburită, a timpului cînd fusese elev la liceu, căuta zadarnic la acea epocă să fi făcut el vreo poezie. Apoi pe alt plan : el nu se compara cu Turcu. El era tînăr... n-avea copii, ca şi flăcău...
„Omul iubeşte o singură femeie". Era o poezie, adică un vers. Costel era sigur că e un vers, parcă însă ceva nu se potrivea. Se potmolea în aceeaşi silabă şi repeta : „Omul iubeşte o singură femeie", — Pe care ?...
Costel mergea sprinten spre bodegă şi îşi zicea că e tînăr pe lingă Turcu, e cavaler...
— Cum o fi chemînd-o ? — Costel dase uşor cu cotul lui Diaconescu, într-o zi

cînd fata tocmea în gang zarzavat.
— Cum te cheamă, dragă ? — ţipase Turcu de pe alt trotuar.
— Ana ! — răcnise fata în urma lor, săltîndu-se de unde sta pitulată pe vine, lîngă coş, ca una, căreia tîrgul cu precu-peţul i-a stricat alt tîrg. Avea un glas gros, tărăgănat, un glas cu accent unguresc, incompatibil cu o madonă. Cei doi îşi urmase drumul în tăcere. Turcu n-avea chef de glumă, deoarece, zece zile după facere, nevasta avea încă febră şi se temea de puerperală.
Costel se gîndea că pe fată o cheamă tot Ana. înregistrase numele cu un fel de satisfacţie, după cine ştie ce logică absurda de moment. îşi amintise apoi glasul Anei lui, Anei de acasă. Pe atunci pe cînd el făcea curte Ninei, observase că Ana avea
190
glasul mai dulce, nu strident ca al Ninei... Glasul Anei acum era stins din cauza slăbiciunii. Cînd intră boala în casă, îţi mănîncă doctorii capul ! Cu toate astea, el tot va mai chema doctorul, să vadă cum mai găseşte pe Ana...
...Ana ! Care Ana ?... Un joc de cuvinte încrucişate ca la pagina patru a revistei *Rebus-Magazin...* Niciodată nu făcust' Costel o călătorie şi cine nu pleca acum cu turismul... Cînd luase pe Nina, ar fi jurat că vor face o călătorie de nuntă la Paris, cînd colo !... Decepţia, necazul pe Nina pentru atîtea si atîtea dau kii Costel o strîmbătură ? Nina !... oacheşă... vop-sista... Mai frumoasă era Ana slujnica decît încrezuta de Nina ! Ana lui de acasă, aceea nu-1 supară cu nimic, nu-1 deranja în nici un fel... nici nu-1 mai speria acum ca atunci... Parcă nici nu exista.
Lui Diaconescu îi era acum mai urît încă să se întoarcă acasă. Nevasta cu febra, o infecţie... Casa în dezordine. Scrisese unei cumnate să vie să-i ajute... O belea şi căsătoria cu mulţi copii ! Sta mai mult pe la cafenea şi bodegă şi reţinea şi pe Costel.
în ziua aceea, Costel întîrziase cam mult. Găsise pa Ana între perini, aşteptîndu-1.
— Am să chem doctorul, spusese Costel din uşă lăsînd-o nedumerită.
— Nu mă simt mai rău ! — se justificase Ana, cu grija nu cumva i s-a urît lui Costel cu atîta boală !
— Tocmai ! Să vadă şi el cum te-ai îndreptat şi să ştim ce mai trebuie să faci. Poate mergi undeva la aer.
Ana rămăsese uimită : la aer ! Să plece de acasă ? Cum ? De ce ? Simţea că năvala impresiilor îi ascute junghiul ; tăcuse cu o mină apăsată pe stomac, ca să nu observe Costel Miferinţi pe care el le socotea pesemne trecute.
— Ţi-a făcut bine laptele ! hotărîse Costel, cu vocea sigură a cuiva care nu se gîndeşte de fel la ce spune.
— Mălina n-a mai scris ? — întrebase Ana moale, care rfe mult clocea în ea amărăciunea că scrisorile de la Brăila nu se mai văd.
— Mălina ? păruse a se trezi Costel. Mălina scrie tot aşa ; •— Să te faci bine... Ideea ei fixă — să ne mutăm la Brăila...
Auzi ! Cînd ai putinţa să stai la Bucureşti, să te muţi la Brăila ! Ana apăsase mai tare mîna pe stomac şi pusese pe cealaltă
19J
«îeasupra. Fra o *?*"| cînd toate vorbele o făceau sa tresară, vorba lui Costel „idee tixâ'' despre Mălina... ?
— Poate ca totuşi ar fi bine să capeţi locul de director 3a
_.„,_____,._,_ . 3a
Brăila — cercase.
— Foarte bine... Deocamdată unde ai putea :>ă te duci la aer ?
— Eu... acum... decît vă mă zdruncin pe vreun drum. aş sta liniştită pe loc.
— Da ! Mai bine atunci, să stai pe loc ! se conformase Costel.
Dacă trebuie sa stea pe loc... pe loc sa fie ! răspundea unui plan neformulat.

Ana purta un secret greu. Una din bilele trecute, trupul ei, care timpul din urmă era uşor pîna la totala lui descăr-nare, se simţise iarăşi îngreuiat, urca în el apa tulbure a unui rău bine cunoscut. Cu gura strînsă, Ana prin semne goniso pe Nastasia. Slujnica întîi şovăise sa iasă sau nu din odaie, dar Ana îi arăta uşa cu disperare, o lua la goană. Nastasia îşi adunase în zor broboada şi ieşise.
— Pleci acum, de la trei ? — se mirase madam Ida.
Mută, Nastasia pornise pe stradă, abia la colţ se întrebase dacă trebuia să plece şi de ce o gonise... O dase afară din serviciu ? Nu i~ar ii convenit, iiindeă beţiva' rămăsese şi el pe dinafară.
De un timp, de and Ana, deşi treabă, tăcea — se uita la ea parcă n-o vedea şi tăcea... De ce nu zicea ceva ? —, Nastasia sta acolo de mare nevoie, cu nemulţumire ; nu-i plăcea sa slujească la stahii. Se codise puţin, apoi o luase tot spre casa ei ; a doua >:i avea să vadă ce era cu ea şi boierii din Ra-hova.
Ana avea lingă ea, în pat, Kghenaşu! — fusese de ceşti, acum le spăla în strachina mare. I.ighenaşul era acoperit cu un ştergar sub plapoma, ii era un tovarăş. Graţie lui îşi putea procura uşurarea care îi liniştea svienirea din capul stomacului şi îi îngăduia liniştea trebuitoare „închipuirilor".
în ziua aceea, abia ieşită slujnica pe uşă, avusese numai timpul să tragă lighenaşul aproape şi lesne, călduţ, ca o uşurare... Era sînge. Putuse rasutla mai bine, pe frunte avea broboane de sudoare, tot singe, numai sînge, răutate dinăuntru. Rămăsese Iată un timp, «u mîinile încleştate pe marginile Kghenaşului.
Cînd auzise la colţ paşii lui Costel, printr-o sforţare din acele de care te miri că Ie-a putut face bolnavul, şi el singur se miră, Ana reuşise a viri lighenaşul sub divan, fără sa păteze nimic şi cu ştergarul ud se frecase pe gură, pe faţă. Oglinjoara îi tremura în mîini, aburita de aburul des de pe ochi, Cînd Costel intrase, sta smerită, cu gura strînsă, apoi, cu toate că se simţea uşurată, liniştită, Ana lipise ochii şi sufla uşor pe nas — somn prefăcut.
Tocmai în seara ceea Costel cerca mereu sa-i vorbească, venind lînga divanul ei,-o pipăia : dormea. Dormea... ostenită... Dar de ce dormea aşa devreme... Altmintrelea arăta liniştită, numai că slaba, cumplit de slabă... Pe la unsprezece, înainte să se culce, mai cercase.
A doua zi dimineaţa Costel uitase, abia a treia zi întrebase de o parte pe Nastasia dacă cumva coniţa s-a dat jos din pat, s-a obosit cu ceva.
— Cînd, conaşule ?... Alaltăieri ? Nu mai ştiu... A lost bine... adică cum e dumneaei...
Să-i spună că *ca.* a plecat de la trei, să mai fie istorii ? Mai bine tace. Costel se mulţumise cu acel : „Cum e dumneaei"...
Ana avea un secret greu. De cum se apropia Nastasia, o ţintuia la cîţiva paşi departe. Păzea ligheanul de sub divan ca un cîine înfometat care păzeşte un os uscat îngropat în pămînt. Trăsese cearceaful — cu ce osteneli — pîna jos peste marginea divanului .şi braţul slab îi atîrna deasupra, stavilă, '— Nu vă ajut. Nu vă (ac patul ?
— Ba da — O lăsase de nevoie să se apropie, supraveghin-du-i orice gest. Avea un secret care îi da de lucru. A treia zi se răstise la slujnică : — Scoate cenuşă pe făraş... ad'o aici... las-o jos lîngă pat... Du-te î
După plecarea Nastasiei, făcuse o gimnastică anevoioasă, mişcări încete, în rate... Reuşise să tragă de sub pat ligheanul : sînge, sînge mult ! Acoperise cu cenuşă, împinsese la loc sub pat. Nu era glumă, cîtă muncă !
Nastasia găsise făraşul gol, se mirase, dar ce-i ardea ei, avea altele ; cu hoţu' de frate, cu...
Secretul Anei împlinea o săptămînă. Chemase pe Nastasia, ii făcuse semne aspre să caute sub pat, să spele ligheanul. Nastasia se mirase : ce căuta ligheanul acolo ?... că parcă ea îl ştia...

în gînd : ce-o fi fost spurcăciunea aia ruginie ? Ce muncă urîtă era nevoita să facă... Nici nu era destul de plătită pentru aşa muncă... Să nu fi pierdut slujba beţivii', n-ar mai fi stat.
Ana o chemase apoi sa-i ajute să se întoarcă. Amorţiră, îi trosneau încheieturile şi Nasta ia dase un ţipat mic, înJ undat, în palma pusă pe gura. Ana se uitase la ea urît, s-o înghită :

— Eşti o dobitoacă... o vită... Cu glasul ei ca din ladă. Nastasia, la plecare, trecu pe la gazdă, se văitase că nu
mai sufere atita murdărie şi atîta ocară.
Madam Ida intrase mai pe seara la Ana, s-o viziteze. Ana cerca să se mişte, cercară-i surîdă, cerca să-i vorbească, dar spre scară avea gura aşa cleioasă şi îi era mai greu ! Madam Ida o ruga să nu se deranjeze, a venit numai'un minut s-o vadă... îi îndreptase plapoma... Bine... Bine... Sa nu se ostenească... că se face bine... Ar mai fi stat, dar avea de călcat. Dacă avea şi Ana ceva mai .,de tiu" de călcat... Ana surîsese, mulţumise cu ochii, ("ine călca „de fin" ca ea... înainte ?
îi era tare milă lui madam Ida. Păcătoasa de slujnică... Păcat de biata chiriaşă, fată de treabă. Nu se mai lemeu de boală, se convinsese că e altceva... Pindise pe Nasiasia şi ii spusese înfipt:
— Tu !... Să-ţi îngrijeşti stăpîna ca de aia iei bani. Nastasia nu pusese la inimă. lia... al'lel... iubea pe COJIT.*
Ana, dar... Gazda intra acum iar mai des la biata chiriaşă, povestea ceva, îi aducea un iaurt bun, îi aşe/a perinile, îi da doctoria calmantă.
Ana era mulţumită c-o vede, o ura pe Nastasia care îi cunoştea „secretul" şi toate secretele boalei, care îi amintea cît a ajuns de neputincioasă. Lui Costel nu-i spuse.e de sînge : nu mai era confidentul ci, îl înstrăina fără a şti de ce, o agasa cu întrebările lui, cu povestirile lui din afară, despre lucruri şi oameni ce-i erau străini, o agasa tot ce alia de la el, tot ce nu ştia de ti.
Uneori CosH'l găsea pe madam Ida încă la Ana. Se bucura : aşadar Ana *na* era singură în lipsa lui ! Pentru a fi liniştit, Costel avea nevoie de orice soluţii, numai să fie.
Turcu îşi luase o nouă permisie. Nevasta încă nu era bine şi unul din băieţi făcuse difterie. Alergătură, contagiune, belele !
Lui Costel acum nu-i mai lipsea prezenţa lui Diaconescu, ba îi făcea plăcere că e singur : purta în el, neprecizată, o idee stăruitoare, aceeaşi pentru care mai înainte dorea prezenţa prietenului. Avea momente cînd gîndul ascuns i se formula mai clar : se va descurca singur... Lui nu-i plăcea, pentru aşa-ceva, să fie cu altul... Un ecou îi spunea că lui nu-i plăcea nici să umble după slujnice, că el n-avusese de-a face decît cu femei de condiţie înaltă... Număra printre ele şi pe marchiza de la Casa Şcoalelor. Ocoluri negative în jurul unui punct precis. Vrea s-o scoată la capăt cu fata... Servea ea, dar nu era ca toate slujnicele, semăna cu o madonă... Nu-i mai plăcea acum că o cheamă tot Ana.
într-o zi, slujnicuţa era acolo în gang. Costel se oprise, îşi zisese că poate pe el îl aştepta ; o întrebase abrupt :
— Dumitale îţi mai zice şi altfel decît Ana ?
— ...Ba îmi zice — ^e grăbise fata, pe cînd în minte îl strîmba : ,,Du... mi... ta... le !"
Dincolo îmi zicea Anica si aici cucoana îmi zice Aneta... Ana sînt de acasă de la Bihor... Puteţi să-mi ziceţi cum vă place !
— Aneta... e bin<« Aneta ! — afirmase Costel, şi îşi urmase drumul, lăsînd-o nedumerită asupra sănătăţii mintale a curtezanului ei.
Vorbea de el cu slujnicile de la celelalte apartamente :
— Să vedeţi voi ce curtezanţ am eu ! Unul d'ăia cu crucea-n sîn.
A doua zi Aneta nu se mai vedea la uliţă. Costel intrase cu hotărîre în gang şi urc«*:c scara. N-avea un scop precis, vrea să se familiarizeze cu locul... aşa, ca explorator.
O servitoare care cobora se uitase la el parcă l-ar fi cunoscut şi o doamnă care urca îl întrebase pe cine caută.
— Pe domnişoara Aneta ! — ce-o privea !
Atîtea complicaţii la prima lui explorare nu-1 descumpănise. Era ferecat într-un scop stăruitor, şovăielnic numai în metode. Ajuns la o mansardă, privise uşile închise ale camerelor, apoi coborîse.
A doua zi reînnoisc încercarea. Tocmai pe cînd urca, se trezise cu domnişoara Aneta coborînd ca un vîrtej cu un bidon în mînă. Se oprise un moment şi îl privise drept în faţă, rîzînd : ăsta e ceas de venit!
— Caut pe cineva de la al treilea, explicase Costel demn.

■— Zăăăău !... —• răspunsese fata şi pornise în jos pe scă.-! aruneînd vorba din fugă : Eu stau la mansardă, uşa a treia. dar n-am timp decît pe seară.
— Îndrăzneaţă fată !
Costel rămăsese jignit. Ar li vrut-o mai poetică, mai smerita, aşa cum o arăta chipul... îl decepţiona. Se uita în jur cu grijă să nu-i fi auzit cineva... Vulgara ca toate de teapa ei... Îs regreta madona...
Odată ajuns în stradă :
— Mai bine aşa ! — îşi şoptise în regiuni secrete ale socotelilor.
Cu Ana, cu aspectul ei, cu tot ce era şi putea să mai fie, Costel se găsea într-o fază de acomodare ; cu Mălina însă — nu te puteai aştepta — dar avusese ciocniri în scrisori, înţepături din partea Mălinei, îmbuinare dintr-a lui, ca şi cum starea lui sufletească ar fi fost perceptibilă mamă-si.
Cu privire Ja mutarea lor la Brăila, Costel de curînd scrisese acasă că n-ar fi de fel potrivit să se mute şi că se miră ca dumnealor stăruiesc şi nu pricep. N-avea el dreptate ? Era destui să te uiţi la Ana şi atîtea alte motive...
Nu-şi da însă seama că pînă deunăzi în toate scrisorile insista asupra putinţei de a obţine un post bun la Brăila. Roşise de necaz cînd mamă-sa îi răspunsese că se miră cum azi zice una şi mîine alta şi îi tot suceşte ca pe păpuşi.
Nu ! El nu era cît de puţin sucit. Numai că avea sub ochi pe Ana, pe aud dumnealor vorbeau de la depărtare. Ana ni< putea suferi o mutare.
Era bine de ştiut, deşi cam t.îrziu, după ce dascălul şi ea alergase peste tot... Dar nu lace nimic ; acum sînt desluşii), rămîne totul baltă şi pace.
Pace nu era. Costel nu înţelegea nici să rămînă totul baltă, deşi deocamdată n-ar fi vrut cu nici un preţ să se mute din Bucureşti. îl supăra şi tonul Mălinei, aşa de oţetit. Pentru a o pedepsi şi pentru că nu prea ştia el singur ce vrea şi nici ce să-i răspundă, amînase scrisul.
După supărarea asta, aşa, ca o compensaţie, ca o răzbunare, Costel hotărîse să cerce iar la Aneta. Venise mai devreme de la birou şi se refugiase în colţul feresrei, nici nu lua seama că-1 cheamă la dejun.

»i- Nu mănînci ? — întrebase Ana de cîteva orî.
Nu auzise, fie că vocea era slabă, fie că era distrat. Se toonlCQÎse deodată ca mişcă lînga el o umbră. Tresărise.
Ana se sculase şi, rezemata cu mîinile de perete, ajunsese lîngă fereastră. Din fundul divanului ei, ungherul acela îi părea de mult misterios.
ACum se uita cu uimire la Costel care cu o pereche de Ochelari pe nas, se privea în oglinda din perete. ; •— Te dor ochii ? — un glas slab, sfîşiat de grijă.
Prin capot se vedea osul pieptului săltat de respiraţia accelerată. Dacă colţul de la fereastră părea Anei misterios, sosirea ei păruse lui Costel un act de spionaj. Spionajul unei fantome : biata Ana !
— Ochii ?... Nu, nu raa dor... Adică aşa, mă dor puţin... Ochelarii... numai ca să mă ajute la scris.
— M-am speriat !
Şî Ana ceruse ajutorul Nastasiei ca să se culce la loc. Pe Furiş, Nastasia îşi făcea cruce.
<— Şi... Cum ţi se pare că-mi sade cu ochelari ? !■■ i— Bine !... Foarte bine ! păcat numai că s-ascund ochii...
Măgulit, Costel se uita în.oglindă, acum fără ochelari, apoi *i*| pusese iar. O nevoie de a se transforma — în bine, fireşte. Sugestia de atunci a Mălinei îl decisese să-şi cumpere ochelari. Plăcerea unui *incognito.,,* Dar dacă i se astupau ochii frumoşi ?
Seara pe la şase — oră ce crezuse mai potrivită — urcase de-a dreptul la mansarda Anetei. Debut agitat !... Aneta era chiar în pragul mansardei, ceea ce ar fi uşurat accesul, dar tocmai petrecea pe unul cu caschetă care trccînd pe lînga el, făcuse cu ochiul spre fată, fluicrînd obraznic.
— Poftim ! Tocmai bine ! Ăsta care a plecat c şofer, logodnicul meu.
Aneta deschisese larg uşa. Era o intrare în materie defavorabilă pentru Costel. Aneta însă nu era de fel cum o arăta figura. Era simplă şi precisă.
— Cu atît mai bine î — apreciase Costel, coborînd scara. Ce ar fi zis Turcu să ştie !
La o a doua vizită, peste o săptămînă — ziua şi ora fiind «otărîte, Costel nu mai întîlnisc şoferul. Mulţumit, deprins cu Jocul, întîrziase mai mult şi la un moment pomenise de Turcu :

"~ Ştii ! Domnul cu care treceam pe aici !

Vrea să povestească fetei că Turcu are doi băieţi mari şi un al treilea în faşă —• aşa, ca haz.
— Ehe ! A venit la mine de mult, înainte de dumneata !.,. Da acum la urma n-a mai venit... Gîndeam că veţi fi certai de la mine.
Costel rămăsese uimit şi indignat : aşadar Turcu... înaintea lui... El nu va mai veni la fata asta neruşinată... Adică, dimpotrivă, va veni.
înlîrziat, agitat, Nastasia îl aştepta în prag, îi spusese în /şoapte că i-a fost cucoanei rău, a chemat pe madam Ida ; n-a ştiut ce trebuie să facă. Acum <-a liniştit şi doarme, dar...
Costel lua?e mina Anei inertă într-a lui şi o pusese încet pe ■ pat, cu teamă că dacă îi dă drumul se sfarmă. îl trecuse lacrimi ; erau pe undeva pe aproape, gata adunate, şi găsise minutul să se scurgă.
Culcată pe spate cu capul cam jos, Costel se gîndea să n-o doară gîtul. Se uita Ia ea : o învia numai răsuflarea care-i umfla uşor gura. Buza de jos mişca însă de urmele unei dureri. Băga de seama că ţine palmele una peste alta, lipite pe pîritece, şi că uneori palmele au o înfiorare. Un lior mic mai zvîcnea sub pielea obrazului lîngă nări... Se uita iar la palmele lipite .pe pîntece... Poate era şi răceala... ea nu purta chiloţi... La început i se păruse lui Costel cam ţigănesc obiceiul. Nu-i spusese... Ana era su-.ceptibilă şi mai ruşinoasă fiinţă ca Ana nici că se putea... Nina purta... frumoşi de mătase, îi tot scotea, îi tot punea, aşa îi rămăsese lui Nina în minte... Cu Aneta era altceva... fuste lungi, creţe, care zburau peste cap... Nu purta fireşte... Se întorcea din rătăciri, se uita iar la faţa nimicită, la trupul distrus al bolnavei... Rău !
Ceva în el scăpa de sub control şi îi striga desluşit : moare !
— Iar e mai rău ! Ce-i de făcut ?
Era de făcut sa meargă la doctor, sa-i spuîe, să-1 întrebe. Recomandase Nastasiei să nu se mişte de-acolo pînă se întoarce el.
Doctorul avea mult de lucru. Grăbit, totuşi cu bunăvoinţa îi spusese că era o criză clasică* boala îşi urmează cursul, iar bolnava nu poate opune rezistenţă. Altceva decît tratamentul prescris nu i se poate da de nici un medic, afară de operaţie, pe care el n-o putea recomanda :
— Trec eu pe acolo mîine, poimîine — se oferise.
Lui Costel îi plăcea asigurarea că nici un alt medic n-ar putea face mai mult... Nu trebuie deci să facă consult, cum zice gazda şi cum se gîndise şi el uneori... Deoarece nu folosea... Dar operaţia ? Cînd doctorul îi vorbea despre operaţie, Costel intra într-o zonă ceţoasă, în care pericolul, cheltuiala şi chestia de conştiinţă se amestecau nemulţumitor. Doctorul însă nu admitea operaţia...
întors acasă, venise lîngă Ana, care părea tot adormită, concediase pe Nastasia, îşi aşezase singur masa de seară, ca cineva care a rostit tot ce poate rosti : Ana nu putea pleca la ţară*.. Nu trebuia consult... nu trebuia operaţie...
A doua zi dimineaţa, Ana, mai liniştită, explicase că i-a fost rău la fel ca altă dată şi tot la fel are să-i treacă, cu doctoriile şi cu injecţia. Privea cu grijă la Costel... Se va fi plictisit.
în drum spre birou, Costel, amărît cum era, întîlnise pe internul care îngrijise pe Ana la otrăvire şi îl oprise, povestin-du-i ce e cu ea. îl ascultase cu răbdare :
— Consecinţele !
Recomandase tot numai lapte subţiat cu Vichy, pus la răcoare, dat cu linguriţa şi calmante. Acelaşi lucru !... Consecinţele !
La întoarcere de la birou, era tot necăjit ; se urcase la Aneta, deşi nu era ora... Se dusese degeaba, n-o găsise. Jos, în gang, era şoferul... O aştepta pe fată sau pe el ?... Cu neobrăzare îi ceruse un sutar împrumut... îi dase un pol şi ticălosul în urma lui scuipase...
...Azi scuipă... mîine îţi dă cu ceva în cap... Nu ! Nu se va mai duce la Aneta î El era logodit... Să se descurce cu Turcu şi cu şoferul. El nu î
Se repetare reţetele şi durerile scăzuse, dar slăbiciunea Anei progresa. Capul îi era tot uşor, dar i se părea acum că picioarele îi sînt grele şi că cele două fluiere apasă patul. N[T]u-i mai plăcea să se întoarcă, să se salte ; prefera să rărnîna în gaura făcută în aşternut de zăcere. Nu făcea, la drept, nici o gaură în aşternut, era numai o senzaţie. înfigea abia, cu oasele, o gravură scheletică şi încălzea puţin locul, cît îl putea încălzi cu trupul lipsit de sînge. Cînd era nevoită să se ridice, o speria ceva — ea pe ea singură — ca şi cum totodată lăsa în pat locul gol de ea, dar ceea ce se scula pe marginea patului

era stafia ei, nu ea. Era atunci ursuză, bufnea şi răbufnea, era rea. Să nu mai vadă pe Costel, pe nimeni. Pe

51 i
slujincă o ura, fiindcă fără de ea nu se mai putea mişca acum s confidentă nedorită, nesuferită, a tuturor mizeriilor care ştia cum îşi pierde sîngele înnegrit... O ura fiindcă nu se putea lipsi de ea şi atunci se ura şi pe ea însăşi.
Restul timpului clipea ochii, deşteaptă cînd ai fi crezut că doarme, ceea ce speria pe Nastasia.
în singurătate şi din slăbiciune îi veneau încă gînduri şî imagini, mai ceţoase ca deunăzi, mai întrerupte, fîşii de abur ce i se plimbau prin golul capului. Spre seară o cuprindea somnolenţa.
Nastasia nu putuse răbda şi într-o zi spusese gazdei că Ana vorbeşte uneori singură vorbe fără rost.
— Vai de mine ! O fi început să aiureze !
Ana nu mai avea putere să se controleze şi pronunţa ici-colo cuvinte în legătură cu fîşiile de amintiri, cu închipuirile ei. Cînd deschidea ochii de vreun zgomot, sta nedumerită, nemul-• ţumită ; pronunţa atunci cîteva cuvinte. Prea anemică pentru a-şi da seama de treceri, avea numai două scopuri conştiente : să se odihnească mult, ceea ce o ducea la somnolenţă, şi să simtă sosirea lui Costel, ceea ce îi punea în mişcare ultimele energii treze.
Gazda crezuse de cuviinţă să spună lui Costel cele raportate de slujnică : cum că Ana ar avea aiurări.
Posac, Costel răspunsese :
— De-alc slugilor !
— Vrei să faci oamenilor bine ! — se supărase madam Ida.
într-o seară, spre şase, Costel intrase fără ca Ana să-1 fi simţit şi nici cînd îi vorbise nu-1 auzise. Nastasia era plecată. Costel îşi făcea socoteala că în felul ăsta poate oricine intra la ei nesupărat.
Schimbase vestonul cu cel de casă, cu căptuşeala ruptă : poftim hal ! Pusese papucii şi pregătea primusul să-şi încălzească mîncarea, cînd Ana mişcase, vorbise parcă.
Se apropiase de ea şi o văzuse cu ochii deschişi, clar cu privirea spre un perete, nu spre el, şi spunînd cu un ton de reproş :
— Asta nu trebuia... Nu trebuia să faceţi asta !... Aci nu e de vină nenea, sînteţi voi de vină... El e om cu greutatea lui... îi mîncăm pîinea... Nu trebuia să intraţi în bibliotecă.

Costel îi pusese mîna pe umăr, apăsat. Ana întorsese spre el ochii şi urinase :
— Cine a mai pomenit să intraţi în bibliotecă !...
Costel îi vorbise tare, aproape răstit, apăsîndu-i umărul mai mult :
— Ce vrei tu să spui ? Ana !
— Dacă vii aşa tîrziu noaptea, ce să spui >i eu !
— Nu e noapte, e abia şase.
Ea aromise cu grija lui Costel pesemne, apoi, deşteptată brusc din cine ştie ce închipuiri, spusese nişte biete cuvinte amestecate : „Dacă vii aşa tîrziu"... Era ruşinată, îi sta în gît LUI biet sughiţ de plîns : ce ştia ea ? Ce putea ea ?
Alteori fără să vorbească mişca numai buzele şi trăgea tartanul ce-o acoperea... Sau ridica un braţ şi părea a lace un semn...
Lăsa mîna să cadă... apoi zgîria cu unghiile cearceaful... în amorţeala ei, vroia probabil să ceară ceva, dar recădea în somnolenţă şi o durea.
Nastasia se apropia, se uita la ea, îşi făcea cruce. Elotăra că biata cuceană e rău de tot şi nimeni nu ia seama, şi o să moară aşa, fără doctor şi fără popă. Cu mîinile pe cearceaf cată numai cei pe moarte. Spusese gazdei şi apteptase pe Costel în pragul casei pînă la întoarcere. îl întîmpinase cu un fel de mustrare, muiată în lacrimi, pe cînd, cu uşa întredeschisa, gazda pîndea prilejul să-şi spună părerea.
Luat prin surprindere, neştiind ce s-a întîmplat, Costel trimisese pe Nastasia în goana

după doctor, însemnase pe hîrtie cuvîntul : urgent.
Intrase apoi cu sfială în cameră, dar nu găsise nimic deosebit. Ana deschisese anevoie pleoapele şi.le închisese. N-o deşteptase... să n-o tulbure.
Se refugiase în colţul ferestrei, fără gînduri, în aşteptare. Abia după o jumătate de oră sosise doctorul, însoţit de Nastasia, curioasă să afle ce e.
Ana se deşteptase şi vorbise cu doctorul normal, numai cu ceva amărăciune :
— M-ai lăsat, domnule doctor... N-ai mai venit... Şi cu credeam că o să mă pui pe picioare... Să mă mut din casa asta cu ghinion...
Ca toţi bolnavii, ar fi vrut pesemne să vie doctorul mereu, iar de mutare vorbea la singular, fiindcă se simţea singura.
201
Coptei se întreba cum şi de cînd dorea Ana să se mute din casa.
Slujnica plecase tiptil, supărată ca a întîrziat degeaba.:
Ia întrebarea doctorului cum mai doarme şi ce visează, Ana lămurise :
— Dorm ca iepurii... Mă gîndesc, ca să-mi treacă de urît...
El zice că vorbesc în vis... se prea poate...
— Cine stă mereu în pat, nemişcat, fireşte — nu mai are somn regulat. Dac'ai cerca sa te scoli puţin... propusese doctorul.
— Să mă scol ? ca şi cum descoperea abia că stă acum mereu numai în pat.
Voise a se sălta, dar corpul, deşi uşor ca un fulg, refuza. Doctorul cercase s-o ajute şi credea c-a reuşit, cînd trupul Anei i se încîlcise, în mîini ca pentru una din acele acrobaţii care sucesc bustul, capul, picioarele în poziţii absurde. Costel venise în ajutor şi amîndoi reconstituise în grabă oa-cle lipsite de puterea elasticelor.
— Altă dată cu Nastasia mă ridic — se supărase Ana. Lui Costel îi tremurau mîinile :
— Da se scoală alteori — repetase maşinal. Şi operaţia, domnule doctor ?
Doctorul îl privise cu surprindere şi răspunse întîrziat, după ce se socotise că poate bolnava aşteaptă şi ea un răspuns.
— Operaţia mai tîrziu, după ce se mai împuterniceşte.
Se pregătea să spună lui Costel la plecare că operaţia acum e tardivă, fatala. Auzise glasul distinct al Anei :
— Eu vreau să mă operez acum, aşa cum mă aflu. : La uşă, după doctor, Costel opinase timid :
— Poate că e răceală, domnule doctor... Ea nu poarta chiloţi.
în şoaptă, sfios, ca să schimbe vorba despre operaţie.
Doctorul se uitase la el atent, ridicase sprîncenele să înţeleagă, întorsese puţin capul spre nenorocita de Ana. Era deprins să vadă, să audă de tot felul.
— N-are nimic de-a face.
•— Cu toate astea se ţine de pîntece... el era dator să spuie. -— N-are de-a face, repetase doctorul tăios.
— Oameni care nu mai au milă, gîndise Costel, şi se întorsese către Ana.
.
Obosită de sforţarea făcută, sufla mai greu cu ochii închişi. Se uita lung la ea... El plumb de-a dreptul, ea goală puşcă pe
202
dedesubt... Ce amor... Gaşpera ! Gaşperă ! Ana, nu Ancta ! Sorbea ca din gîtul sticlei... Ce amor ! Nesimţitoare Aneta ! Ana, se uita acum la ea, i se părea că i-a picat cîndva plocon o vampă şi a dat-o gata... Asta e Ana lui ? Cum a fost ea ? frumoa-ă şi...
Luase ochii de pe ea şi se uita în plafon să găsească parca lipită pe tavan, acolo, musca grasă a voluptăţii lui păgubite... Iar se uita la Ana... Cum arăta de rău ! Se înfiorase, luase ochii de pe ea, îi pironise în podea, apoi plecase în colţ la locul lui, lîngă geamulprin care se vedeau numai picioarele cailor.
■—■ Eu vreau să mă operez ! — auzise.
De atunci înainte, Costel asculta e zilnic acelaşi refren. Nu ştia cum să mai lupte cu voinţa încordată a iemeii care îl prigonea ca s-o ucidă.
Ana avea un glas stins, mat, pe care Costel se apleca să-1 audă, iar uneori vorbea clar, şi atunci Costel tresărea. Aşa sau altmintrelea, spunea acelaşi lucru : operaţie.
Uitînd de supărare, Costel scrisese la Brăila Mălinei, cerîndu-i sfat:
— Dacă ai fi mata aici ar fi altfel — sugera.

Dascălul Petre avea însă în cap ideea fixa că Ana e ofticoasă şi nu lăsa pe Mălina să plece : numai o nevastă am şi vreau să-i pot sufla în gură. Malma nu credea ca dascălul, că pe lume sînt numai două boli : oftica şi damblaua, dar nici ea nu stăruia prea mult : îi plăceau oamenii sănătoşi, fiindcă în jurul lor aerul e curat. Pe cînd era sănăto»ă biata Ana, ţinea şi ea destul de curat... La ce putea fi de folos prezenţa ei, lucrurile erau ajunse aşa de departe... A fost să fie... Să treacă Costel prin mari încercări !
Mălina răspunsese că nu era chip să lipsească acum de acasă... Despre operaţie, e greu oricui să ia o hotărîre. S-o mai ducă pe Ana cu vorba.
Ana reuşea uneori, cu ajutorul Nastasiei, să se mai salte în pat, rezemată pe un maldăr de perine ; perinile Ninei, perinile lui Costel, formau în timpul zilei un parapet, la adăpostul căruia, ridicată de la mijloc ca un echer, îşi făcea cuib.
203
Un timp ţinea ochii deschişi privind casa, apoi aromea fără să ştie, cu capul picat pe piept. Lupta să rămină trează. Sub pleoapele subţiri şi grele, numai acum aduna închipuirile de deunăzi, jocul dinadins. Ceea ce vedea acum cu ochii închişi erau figuri geometrice în culori : cuburi întretăiate, verzi, galbene, albastre, care la un moment se suprapuneau formînd o piramidă multicoloră, apoi se roşeau în întregime, dar păleau curînd şi rămînea din ele numai un tiv colorat.
Alteori, Ana cu un gest al mîinii, înlătura din dreptul ochilor globuri mari, luminoase, care se îmbinau unul în altul şi o ameţeau. Se întîmpla sa pronunţe iar vreun cuvînt răslcţ pe care servitoarea îl surprindea :
— Acum e albastru ! — îi plăcea cînd globurile erau albastre.
— Ce spui coniţă Ana ? -— ...Luminile...
— Care lumina ? Vrei mata sa las „transparenta" jos ?
— **Nu...**
— Vede albastru — spunea Nastasia gazdei.
Slujnica era convinsă că doctorul, cît e de doctor, nu ştie ce spune. Stăpînă-si i s-a împăienjenit vederea şi i se arată alte alea, ceea ce e semn că se duce şi bărbat-său nu înţelege
nici ăla nimic.
De cum sosea Costel, Ana se întorcea spre odaie, deschidea ochii şi-1 intreba cînd o operează : ori o lasă dinadins să moara ?... Ori nu vrea să cheltuiască... La spital nu cheltuieşte... şi daca vrea să scape de ea, de ce n-a lăsat-o să moară cînd a vrut ea singură ?
Costel o asculta mut : „s-a făcut rea !" gîndea, şi scria la Brăila, neavînd cui alt cere dezlegare. Reproşurile Anei îl înclinau să cedeze, sa cerce operaţia... Poate avea Ana o presimţite... S-au văzut şi minuni ! — îi trebuia însă un stimulent, un arbitru.
„Cum o să te sfătuiesc eu s-o duci la tăiere ! Numai doctorul îţi poate da dezlegare !" — răspundea Mălina.
Cînd Costel găsea pe Ana mai liniştită, rezista mai bine la vaietul ei acelaşi : operaţie. Cînd însă Ana avea dureri, îşi muşca buzele albe, i se schingiuia faţa, atunci nu mai ştia ce e de făcut.
201
în lupta asta dintre încăpăţînarea Anei şi opunerea luî, el — aşa de calin — avea unele zvîcniri nervoase, nu mai avea nici somn.
Despre operaţie Mălina zisese : „s-o duci la taiere !" —• Pentru vorba asta, Costel avea o pică pe mamă-sa. Aci, Ana pretindea morţiş operaţie şi îi cerea socoteală. N-avea ce să-i răspundă şi semăna că el e cel ce-i vrea răul. îl treceau năduşcli.
L'neori Ana ii spunea cuvinte grele ; lui însuşi i se parca atunci că e vinovat. N-avea cum ieşi din ungherul în care-1 încolţea cu aceeaşi vorbă : vreau să mă operez. Erau aproape singurele cuvinte ce mai schimbau, tăcerile erau urîte, mustrătoare. Costel îşi pierdea răbdarea.
îi era milă de Ana, mila ca şi atunci cînd se otrăvise, nu chiar la fel... O şi iubea...

Vezi bine c-o iubea. îi era milă şi o iubea cu o grabă nervoasă ca şi cum între otrăvire şi boala de acum trecuse o viaţă de om. Grăbea spre o limită a puterilor Iui de răbdare şi de întristare.
Ana şi ea acum zorea către sfîrşitul suferinţei şi nesiguranţei, iar Costel trebuia să respingă stăruinţa ei, să pară a fi rău, să n-o lase să moară de moartea pe care o vrea ea, ci de alta ; şi amîndouă acele morţi se grămădeau pe capul lui, îl trăgeau ele păr, îl scormoneau în creieri, pe cînd sub ochi îi sta Ana sleită, nimicită.
La birou, timpul din urmă, Costel ţinuse pe Diaconescu la distanţă, pentru anumite motive. Acum însă nu-i ardea de Aneta, povestise paraponul de acasă cu Ana, cu operaţia.
— Du-te, omule, la doctor, să hotărască el. Nu încape jenă... e dator.
Costel, care aştepta de undeva un imbold, se dusese. Spusese doctorului cum Ana vrea operaţie, el nu-i poate spune că dacă o operează se pierde. Să fie bun să vie s-o convingă.
— Pe dumneata, domnule doctor, te crede mai bine. Răzbea în glas un fel de disperare. Doctorul promisese.
Costel se simţise uşurat, toată truda asta avea să înceteze. Necazul şi-1 făcuse ghem şi-1 zvîrlise acum doctorului, care le va aduce dezlegarea. Omului îi trebuie linişte.
în aşteptare, va avea un răspuns la întrebările ei înteţite, nu mai era ca pînă acum, cu gura legată. Va răspunde Anei :
— Vine doctorul !
205
Ana însă nti-1 mai sfredelise cu vorba ei, aceeaşi : operaţie ! Se apropiase de patul ei, nu ştia dacă trebuie să înceapă el.
— Ai o scrisoare de acasă de la Brăila ! spusese Ana, tuşind.
u ,
Costel se tulburase ca de o vina... Să fi cetit Ana scrisoarea ?... Şi ce-o fi fost scris ? Şi de ce tuşea Ana ?
— De ce tuşeşti ?
— M-o fi tras la geam !
Cu degetul ei uscat Ana arătase spre masă : plicul era închis. Costel luase scrisoarea şi după o ezitare o pusese în buzunar.
— Mamă-ta nu ţi-a scris niciodată dacă mi-a făcut rochia de mireasă, cum a tot spus ?
Surprins de un subiect neprevăzut, Costel se tulburase *;* celălalt subiect cu care venise pregătit nu-şi mai găsea parcă locul. Se hotărîse totuşi, dase de o parte întrebarea Anei şi spusese :
— M-am întîlnit cu doctorul, zicea că vrea să vină să te mai vadă... I-am spus că eşti mai bine.
— Să poftească !
Nu se putea distinge pe faţa Anei, printre schemele croite de boală, ce fel de strîmbătură i s-a aşezat acum (amărăciune, batjocură) :
— Te întreb de rochia aia... Ori aşa, numai vorbe !
— Cum se poate ! Cînd spune Mălina ceva ! — îngăimase Costel ! fără nici o credinţă că rochia ar fi gata.
Era umilit, dar şi jignit pentru că Ana părea a nu vorbi destul de frumos despre Mălina.
— Am să-i scriu numaidecît ! — o asigurase
Abia a doua zi dimineaţă la birou citise scrisoarea Mălinei, căutînd cu enervare în ea ceva despre rochia de mireasă. Nu era, fireşte nimic, şi tot ce-i scria îi păruse fără interes ; „Să aştepte ce avea să fie !... Să întrebe doctorul !..." Asta ştia el şi singur.

Din toate suciturile astea avea iar o nelinişte, un fel de tremur în trup. Lua acum spre casă drumul cel mai scurt : de cafenea, de grădiniţă, de Aneta nici vorbă. La unu, poate unu şi un sfert, cînd sosise în vinerea ceea acasă, îi stase inima şi se oprise în prag, cercînd să se apere, să-şi reia suflarea :
— Sfînta Vineri ! — mormăise.
208
Văzuse pe doctor lîngă patul Anei. Aşadar, vorbise fără să fie el de faţă... Ce vorbise ?... Ar fi vrut să aile mai repede, ar fi vrut să nu afle... Era alb la faţă ca o rufă stoarsă.
Doctorul ţinea pe Ana de mînă :
— Nc-am înţeles ! Nu e chip să nu-i faci coniţei aşteia pe plac ! O operam.
Ceva ca un vîrtej ţîşnea din Costel şi se zvîrlea asupra celuilalt : „Ucigaş ! Vrei s-o omori ! Ucigaş !" — în gînd.
— V-aţi înţeles ? — şoptise umil.
— Ne-am înţeles. Eu i-am spus coanei Ana că operaţia e grea şi ca dumneaei e slabă...
— Unul la mie dacă scap, eu tot cerc... Sint stăpînă să fac cum vreau... Ana se dezrobea, era în sfîrşit stăpînă !... Aşa poate toi scap, şi altfel... Ştiu eu bine.
— Vezi ! Oi asta m-a convins ! — explicase doctorul, dezmierdau! mina Anei.
— E voinţa mea de pe urmă ! Sa se ştie ! — apăsat, pătimaş, pentru Costel, care sta prostit.
_ —_ Vedeţi? — repetase doctorul către Costel, lui însuşi şi obiecţiilor toate cîte erau posibile.
— Rămînc să hotărîm cînd şi unde.
Doctorul luase pe Costel de umăr, vrînd sa-1 tragă de o parte. Ana însă îl chema cu ochii, îi făcea semn cu mîna : „Vreau la Colţea ! Vreau chiar mîine."
Adineaorea vorbea limpede şi acum iar n-avea glas, îi zbăteau cuvintele ca un nod în gaura uscată a gîtului.
— Zice că la Colţea.
— Atunci s-a hotărît. O transportaţi cu Salvarea la Colţea. Doctorul mai .surîsese din prag Anei şi plecase bucuros ca a sfîrşit cu o vizita anevoioasă. îi era milă.
Costel se ţinuse după el pînă afară la automobil : ■
— O să scape, domnule doctor ? Doctorul contrariat se roşise :
— Operaţie cu asentimentul familiei ! — zisese înţepat. Costel pricepuse că e supărat, nu însă şi de ce :
— Onorariul dumneavoastră ?
Doctorul refuzase şi se urcase în automobil, dînd din umeri. —- Vă cheamă coniţa — îl zorea din spate Nastasia pe stăpînu-său.
— Da ! Da ! Sînt aici, n-am plecat. Mîine chiar mă duc la Colţea să văd daca e loc... asigura acum pe Ana.
207
▌
— Să fic loc ! De ce să nu fie î Dacă se întîrzie c mai rau.
Costel îşi aminteşte spusa doctorului : „Nu se poate refuza bolnavului încercarea supremă"... De ce a fost oare doctorul aşa supărăcios ? El î-a oferit sutarul. Numai supărări... Greu... Greu...
Va cerca chiar azi la spital. Să nu se întîrzie. Ana dormea, pesemne, aşa, iepureşte, cum îi spusese doctorul că doarme.
De pe scăunelul pe care sta de pază cîrpind rufe, Nastasia auzise :
— Aaa... Aa... Doamne ! — gemăt năbuşit apoi mai prelung, întărit ca

un ţipăt sugrumat.
Femeia o luase întîi spre uşă, apoi se-nturnase Ungă divan :
— Coană ! Coană ! Ce e ?
Ana deschisese ochii încet şi şoptise cu spuma ultimului geamăt deşirat pe buze :
—■ Nimic... am visat rău...
Slujnica se socotea dacă să plece ori nu ; mai adăstase. Auzise alt geamăt :
— Mata de căinezi tare... te doare !
Ana deschisese iar ochii. Poate că gemuse în somn de durere... dar visul... vedenia, acelea erau cu înţeles... Văzuse pe nenea coborînd de sus spre ea... Călca treaptă după treaptă pe o scară ce nu se vedea... Pe măsură ce se apropia, se depărta iar... Se ridica în sus, într-un gol, şi din nou venea spre ea, apă-sînd picioarele pe un gol... O privea încruntat şi rînjind... Semn rău...
— De-ale viselor, coană !
\, — Da... de-ale viselor... şi visele ştiu ele ce spun...
PART E A a VIH-a
»!■ !;
„încercarea supremă !" Erau unele cuvinte care operau asupra lui Costel instantaneu. îşi regăsise bara de direcţie. Scrisese Mălinei despre „încercarea supremă". La birou spusese că va trebui să lipsească o jumătate de zi, fiindcă i se operează nevasta. Cuvîntul „operaţie" spus niţel din guşa. Operaţia e ceva de lux.
Se dusese la Colţea, la ceasul cînd ştia că îi găseşte pe toţi, era deprins cu locul. Lotuşi de cine anume avea el nevoie lipsea şi trebuise să mai treacă şi a doua zi pe la spital.
După dejun, cum nu lipise încă scrisoarea către Mălina, adăugase : „Cu rochia de mireasă a Anei a rămas baha. Mă întreabă mereu de ea. E drept ca nici matale nu te-ai ţinut de vorbă."
Citind, Mălina nu-şi crezuse ochilor. Ea, care le înţelegea pe toate, nu-i da de capăt. Ce vrea să zică Costel ? Ce era cu rochia de mireasă ? Şi cu ce ton îi scria ? S-a ţicnit fiu-su.
A doua zi, la traversare pe piaţa Brătianu, Costel se ciocnise cu Turcu :
— Operez nevasta — îi spusese în grabă, uitînd că 1-a văzut în ajun la birou, ca pe toţi colegii.
Să fie cu noroc ! A mea acum a scăpat. Viu de la laborator, unde am fost să iau nişte ser.
Costel era departe. „Bietul om !" — gîndise Diaconescu, dar iu-1 mai interesa atît, de cînd rărise cu întîlnirile;
209
La spital, Costel stăruise din răsputeri şi reuşise. Lupta ca pentru ceva foarte important şi acum, cînd dobîndise, simţea în el o surpare şi năduşea, năduşea într-una, fără rost.
Se întreba ce-i va răspunde Mălina. Parcă răspuns trebuia : trebuia să vie să-1 ajute. Umfla buzele, făcea o mutră nemul-
ţumiiă, destinată mamă-si.
Avea acum de pregătit transportarea Anei cu Salvarea. Se împăuna o secundă : Salvarea ! Spitalul, Salvarea, tot ce putea
fi mai bun !
în cursele lui trecînd podul Dîmboviţei, Cosiel se ciocnise cu un domn care-1 luase în braţe zguduindu-1. O secunda crezuse că e un trecător pe care 1-a lovit din fugă, dar timbrul unui glas cunoscut îl trezise : ... Lupescu.
— încotro aşa grăbit ? Nu-ţi vezi prietenii ?.
Costel se bucurase ca de un frate, apoi nu ştiuse dacă trebuie sau nu să-i spună de Ana :
— Mă duceam spre Salvare... Ana se operează poimîine.

— Noroc bun !... Aşa e viaţa ! Am să spui Ninei. Ea ţine mult la sora ei... Nu te reţin... înţeleg că eşti grăbit...
Cu verbe încurcate, Costel îi scăpase din braţe şi se depărtase ca unul care e fugărit.
în urma lui, Lupescu aprinsese o ţigare : „Bietul băiat!
Mereu pîrlit !"
în mers Costel se dezmeticea, ceea ce îi împleticea acum
pasul.
Fusese Lupescu... Ce amabil ! Dar Nina ? Trebuia oare să fi anunţat pe Nina ? Nu ştia bine dacă da sau ba... Lupescu vorbise de operaţie ca de ceva uşor... Nu cunoştea cazul... Şi şi chiar altmintrelea... Lupescu ştia în orice împrejurare ce trebuie [c]ă spună.
Trecuse de Salvare cu cîţiva metri, se întorsese: „Să vie Nuia să vadă pe Ana ?..." Lupescu era un om simţitor, un om pe care nu te puteai supăra...
Atunci, de mult, îi dase un pardesiu ca şi nou... îi dase şi *smok-u*| împrumut la logodnă...
Nu trebuia supărare.
împingea în porţile mari, închise, ale garajului. — Căutaţi Salvarea ? Prin curte ! — îl îndrumase cineva-în curtea Salvării, automobilele intrau şi ieşeau ; vrînd să se ferească, Costel se lovise de un fier al grilajului tocmai la piciorul stîng, pe „bătaie"... încotro ? Pe unde ?
Din nou i se amestecau ideile. Năduşea şi răcea... Poate era bolnav şi el.:. Atîtea drumuri... Uneori îi era mai uşor, dar alteori parcă era tras pe comedii de-alea de la Moşi care te zvîrl cum vor ele, cînd sus, cînd jos... Dacă cei de la Brăila nu se mişcau, îl lăsau singur !
Salvarea sosise în Rahovei la zi şi la oră.
Subsol ! O să fie greu, se gîndea Costel cu necaz pe locuinţa fără de noroc. Totul însă se făcuse cu uşurinţă. Cei doi de la Salvare se pregăteau să ridice pe Ana de sub cap şi de sub şale, să fie toată adunată, să nu se risipească.
De pe brancardă, Ana făcea semn Nastasiei, vrea să-i vorbească. Nastasia se-ndoise de şale, ş-o audă :
— Să nu pleci... să faci curăţenie să aeriseşti... poate vin musafiri...
— Aşa cum zici, coană Ana, aşa fac... De ce să plec ? Stau, fireşte... Cum o să vrea şi domnu[6]...
Ce bine vorbea coana acum. Vorbă cu şir, nu aiurea şi glasul parcă nici ăla nu mai era din ladă. Poate nu era chiar aşa de rău şi o „tăiau" la spital degeaba. Ce musafiri să vie ?... Iacă, o scotea cu targa.
Nastasia cercase a miorlăi, iar madam Ida, gătită ca pentru oraş, se apropiase şi spusese Anei să nu poarte de grijă, că vede ea de casă în lipsă, iar la întoarcerea cu bine, au să fie musafirii ei la o masă de bucurie.
Costel aruncase ochii spre gazdă ; Ana îi prinsese pe amîndoi deodată în plasa privirii : o privire de cîine pe maidan, lîngă care cu milă s-au oprit doi inşi. Abia atunci Costel băgase de seamă că ţine în casă, pe cap, pălăria, şi o scosese.
Mereu din săliţă în odaie, din odaie în stradă... Era năduşit, năduşea într-una.
Acum sta pe trotuar, fără pălărie, simţea că îi e rece. De <ce sta descoperit ?
în stradă, în momentul cînd brancardă era urcată în ' îto-earul Salvării, cîţiva trecători se oprise curioşi :
Urîtă mai era !... Apăruse şi la ferestre ici-colo, din Vecini:
— '■ Moartă gata î — cobise o femeie de peste drum. ■ Autocarul pornise lin ; nu se auzeau copite de cai, ca la dric.

Costel luase în buzunar cheia de la uşă. în urma lui, omul de serviciu de la

bancă, pe care Costel îl chemase crezînd că o să fie nevoie de ajutor, spusese
Nastasiei :
— Nu ştiam că domnul Petrescu e însurat.
— Care Petrescu ?... Boeru' nu e însurat, e doar logodit.
— Halal ! — mormăise celălalt...
■ Una din uşi se deschisese şi din sala de operaţie a spitalului ieşise un doctor tînăr cu ochelari, îl însoţea o studentă cu şorţ alb, care îl privea şi asculta cu lăcomie.
— Nu vrea pe nimeni alt decît pe mine !... Cînd se otrăvise anul trecut, eu i-am făcut spălaturile... Pe urmă logodnicul încă mă mai oprea pe stradă să controleze prin mine ce i-au spus alţi doctori... Ce să le faci bolnavilor ! Au simpatiile lor... Dar aici, acum, n-am nici un rol. Rol are acum numai cuţitul şi în cazul de faţă cred că şi cuţitul e o simplă formalitate...
Dinapoia uşii, lipit de perete, Costel se uita la mozaicul coridorului lung. Ridicase un moment ochii de jos şi băgase de seama ochelarii doctorului, cu ramurile subţiri de aur încolăcite pe după urechi, apoi iar fixase mozaicul :
...înainte, acolo pe coridor era întins un preş şi acum nu mai era... De ce ?... Şi unde era Mălina ? Unde, mă rog ?
Unde ?...
Căuta în jur altceva de care să se agate dar nu găsea decîi tot preşul : preşul nu mai era... Se uita acum la scară şi ii venea în minte cum atunci — da în lături data, care era cea r, otrăvirii Anei —, cum atunci, cîndva, se întîlnise pe scară ci: doamna de la Casa Şcoalelor... întîi n-o recunoscuse, se mai schimbase... Şi adică el nu se schimbase ? Pe cînd mergea ei la conferinţe... elegant, liber, ca un milionar... Pe atunci, doamna în gri, numai să fi vrut el..: !
Uşa sălii de operaţie se crăpase iar şi ieşise tiptil o infir mieră şi un intern : „Mizerie... Inima"... şoptise şi cotise pe coridoare la stînga.
Lui Costel îi tremurau fălcile : nu încălzeau spitalul... Un spital trebuie încălzit cum trebuie... peste tot... pe orice timp..
Acum, din nou uşa salonului era închisă şi nu răzbate.» prin ea nimic. înapoia ei, formalitatea era pe sfîrşite...

Pe atunci numai să fi vrut el î Dîrdîia... îndată după otrăvire, cînd venise Ana acasă înapoi de la spital, atunci să se fi îngrijit mai mult, să nu fi muncit... Ea se credea vindecată, dar el... el fusese un imbecil, da, un imbecil... Pe vremuri îl făcuse o dată Lupescu imbecil în faţă... Aşa era Lupescu, nu te vorbea, îţi spunea în faţă... Avea dreptate Lupescu : imbecil !
...Ana îi spusese de două ori... o dată acasă pînă să n-o ridice şi o dată acum pînă n-au dus-o la operaţie... îi spusese să aibă grijă ca Lucica să se cunune... Cu cine ? Lucica era la Moşu. Să se cunune cu Moşu ? El vrea să împlinească tot ce dorea Ana, chiar dacă e greu de făcut ce-i cere... dar cum o să mai ştie el acum ce a vrut Ana să spună !...
...Mălina ! Mălina care nu venise ! Dacă era supărată pe el, apoi i-o făcuse... în loc să fie acum aici... aşa cum promisese...
Prin uşa rămasă iar întredeschisă, cîţiva intrau şi ieşeau... De ce ? Doar trebuia linişte ! îl apucase un fel de sughiţ, adică îi zvîcnea omuşorul, nu un sughiţ care să se audă... de frig, ori de ce ? Dacă se putea acum pătrunde în sala de operaţie, apoi să intre şi el... El, mai ales, trebuia să intre... Mălina !.., Mălina !... Aici era locul ei... N-avea să i-o ierte Mălinei !
Chiar atunci unul intra, dar trăsese uşa după el. Nu ! Să nu închidă uşa, s-o lase crăpată, altfel el n-ar mai fi putut... Să deschidă el clanţa ? Şi acolo, înăuntru... Cînd adineaori aceia spusese „formalitate" şi „mizerie", el auzise... Prin căptuşeala urechilor, dar auzise...

Acum treceau pe lîngă el mulţi şi cu fiecare din ei vrea şi el sa pătrundă, dar pierdea rîndul, aşa cum îl pierdea la uşa cu scripet de la bancă. Pe uşa ceea, unii ţîşneau din viteză ; el însă pîndea, da înapoi, se pregătea, şi numai cînd rotaţia uşii se încetinea, atunci împingea şi intra cel din urmă.
Acum însă dimpotrivă, vrea să intre deodată cu cineva, nu singur, în nici un caz singur... în sfîrşit, pe lîngă o infirmieră, în spatele ei, intrase...
întrerupt, dar a dormit, n-a fost singur. S-a sculat foarte de dimineaţă, totuşi Mălina şl dascălul erau sculaţi înaintea lui.
Costel are un tremur mic, din care uneori i se ciocnesc dinţii şi din cînd în cînd i se înmoaie genunchii, şi atunci se înţepeneşte pe picioare.

Din colţul unde trebăluieşte, Mălina aruncă ochii spre el. De cum s-a deşteptat, a dat lui Costel o cafeluţă neagră. A venit cu arsenalul ei special de „turcească". Alimentează cu spirt, ca să fie mereu gaia de două cafele. Poate bea ea una, şi mai ales dascălul.
Dascălul îşi toarnă coniac mult in cafea ; Mălina dă negativ din cap spre el ; nu ia seama : aici, acum, i se trece.
Pe la nouă, la cafeaua cu lapte, Mălina s-a mirat cum Costel nu observa ce bea cu ghidul aiurea. Nu-i de mirare...
Costel sorbise din picioare şi fără corn. I s-a părut că se topeşte ceva deasupra ceştii, dar văzul îi e absent. Mai simţitoare, nările adulmecase aburul ; Costel se întorsese atunci spre Mălina, care făcea socoteli migăloase pe un caieţel : nu cafea, ci ciocolată cu lapte ! ■ - ■ ■
La Brăila, ciocolata eu lapte era răsfăţul lui... şi acum mama-sa.
...Buzele schiţase un tremur: săraca Ana ! Iii bea ciocolată şi ea... Mălina, ştergînd un pahar şters gata, se uitase la el pe sub gene : bietul băiat !
Costel trecuse ceaşca din mîna dreapta în mîna stîngă şi, încet, cu linguriţa, lua de deasupra, dar frişca se topise: ciocolată cu frişca ! Acum... aici... Clipise ochii umeziţi şi înghiţise greu.
Lăsase apoi ceaşca pe un scaun alături. IU nu se putea aşeza, nu-1 lăsau nervii. Altfel nu era agitat, nu umbla de colo pînă colo ; se afla sub ochii celor doi şi chiar altfel, chiar dacă ar fi fost singur... Sta însă în picioare, rezemat de perete, şi se proptea cînd pe dreptul, cînd pe stîngul.
— Să fii de treabă, băiete, să nu te laşi !... Tu te laşi ! Nu trebuie !
Mălina dichisea un veston negru şi nişte pantaloni gri. Ţinea acum acul cu aţă neagră între dinţi şi vorbea umblînd de colo pînă colo -. nici un lucru la locul lui... Ce harababurăl... De un an bolnavă... n-avea nici o vină.
— O cravată neagră, simplă, n-ai ? Juram ca ai, din atîtea cravate... Chiar trebuie să fie, ia caută tu singur, poate ştii mai bine unde găsi. ...Eu mă pui niţel jos pe scaun că nu mai pot... Alergătura de Ia spital încoace şi înapoi... peste tot... Ce să faci! oftaseşi se uitase iar la Costel, care, tot în picioare, schimbase numai peretele, se rezemase acum în dreptul unei mese, pe care se răcea pe cărămidă fierul de călcat. în faţa lui n-avea divanul, fiindcă divanul fusese ridicat.

, — Mîhnit > Cum să nu fii mîhnit ? La Brăila ai să te întremezi. Schimbi locul şi uiţi... Eu o să mai am de luptat cu mutatul. Aş zice mai bine sa vindem din ele.
Mălina se întrerupsese, căci Costel, plictisit, da din umeri.
— Fireşte, eşti amărît, cum să nu fii ? Ai scos certificatul ? Costel aprobase din cap. Vorbăria Mălinei îl plictisea. Tot ce era acum de făcut, îl plictisea... Şi, vezi bine... era amărît... cum să nu fie...
Dascălul Petre cel puţin tăcea... Şi acum, iaca, vorbea şi el :
— Să ştii, mă Costel, că la Brăila ai să stai aproape o lună pe dinafară.
— Cum adică pe dinafară... Atunci nu mai plec.
— Locul e al tău, hotărît ; dar celălalt, pe care-1 schimbi, a cerut să împlinească luna şi i-a aprobat, că nici nu se putea altfel.
— Care celălalt ? Cine a aprobat ?
— Tu nu vii director deodată... Eşti ajutor... ca şi director. Costel decisese ca va

rămîne pe loc... Sa stea degeaba
în căsuţa dascălului la Brăila ! Rămîne pe loc... Dar aci, în casă, n-ar mai putea sta nici o zi după plecarea părinţilor.
— La bancă ai vrut, la bancă ţi-am găsit.
Dascălul părea supărat, se roşise cu frunte cu tot. Mălina făcea semne din ochi lui Costel, spre tat-su.
Costel nu vrea supărare. Ei venise pe cheltuială, alergase... Dar era nervos, îl plictiseau.
— Lasă... lasă, să vezi ce bine o să fie ! — zisese Mălina lingăcios. Se gîndea că slujba ca slujba, dar îi va găsi ea o. fată să-1 însoare, o fată sănătoasă şi cu parale... N-avea nevoie să ţie doliu, nu fusese cununaţi, numai logodiţi.
— Fie cum o fi ! — cedase Costel şi pornise a căuta într-o cutie de pe şifonieră cravata neagră ; ştia şi el că are una... trebuia să fie undeva...
Ce necaz ? ce necaz ! Oare Lupescu şi Nina aveau să vie ? Turcu trimisese răspuns că vine, trimisese şi o coroană. Se purta frumos Turcu.
Se auzise clopotele la o biserică din apropiere, prelungi, sonore, sunînd de mort.
— Pentru ea ! — exclamase cu bucurie Mălina. Tu aî făcut ?... El a făcut ! — se uitase spre dascălul Petre care ' ^îmbea cu înţeles, periindu-şi haina a zecea oară.

-— Să nu toace, aci, în mahala, unde a şezut cu casa ? — monnăise guşat dascălul.
— El a făcut ! Ce om tat-tu ! Ce frumos ! Toaca mare ca pentru un mort de seamă... fireşte !...
— Clopotul ! Zeamă de clopot... Costel îşi amintise : zeama de clopot — era o vorbă pe care n-o putea răbda. Strînsesc fălcile şi ochii i se umezise ca dintr-o lămîie stoarsă.
Mălina făcea spre dascăl semne, cu capu, cu mîna : lasă ! Lasă ! îi trece !... Aşa e ! Ce să faci !
Costel acum se îmbrăca. Pantalonii aveau dungă, haina era călcată, găsise cravata... Ce femeie, totuşi, Mălina !... şi dascălul...
— Cel mai bun caşmir ţi l-am pus la mînică... şi lat... Mălina îl admira.
La Brăila — socotea Costel — jucîndu-se cu panglica albă de la coroană, sărăcuţă, de mărgărite artificiale, trimisă de Turcu — La Brăila, fie şi subdirector la început !...
Stau cîte trei în aşteptare, se auzeau minutele la pendulă :
— Ai văzut — şoptise Mălina dascălului ? — Ce nas ascuţit are ?
Costel auzise. îl scuturase un tremur şi avusese în ochi pe Ana la rezervă, întinsă, cu nasul ei subţire. îngălbenise ; capul i se ducea parcă într-o parte şi în alta. Se clătinase puţin pe loc.
Mălina îşi pusese mîna peste gură. Cum de scăpase vorba !
— Ce facem aici ? Nu mergem ? — li se adresase Costel duşmănos.
— Aşteptăm taxiul. Am tocmit un taxi... Nu te enerva, vine el la timp...
Mălina se sculase de pe scaun intimidată şi fierbea iar o cafea. Pînă să nu se urce în taxi, încă o cafeluţă !
în taxi lui Costel i se făcea rău, se încreţea carnea pe el-, îi da pe nas, i se clătina fierea, avea o amărăciune în tot trupul, întoarsă înapoi în gît. . '. ■
.
— Aşa a fost el de mic copil.

O şoaptă a mamă-si. îl plictiseau aceia doi care stau pe spinarea lui. Nările i se băteau, încleşta dinţii, aşa că îl dureau fălcile.
Mălina întinsese braţul prin faţa lui ca un drug şi deschisese geamul taxiului din dreptul lui.
Vroia s-o oprească, să-i înlăture drugul mîinii care-1 apăsa, dar simţea o

uşurare. Aerul proaspăt îl scutura acum de frig. Fierea încetase a se mai învîrti. Numai and taxiul oprise, vinul amar clătinat pe loc iarăşi se tulburase.
— Aici, la Sf. Vineri, pînă a găsit dascălul un colţişor... Nu mai era nici un loc... nici pentru boierii mari... Costel frămîntase numai în fălci : care boieri ? Pornise pe o alee lungă — slavă Demnului, lungă —■ el cu un pas înainte, să fie singur, să nu-i vadă, să nu-i audă.
De la un loc îi are pe ei în spate şi în faţă vede capela. Opreşte pasul şi merg acum în acelaşi rînd, apoi rămîne el în urmă, dar aproape de.ei, lipit... Se uită în jur : morminte.
Urcă o dată cu ci treptele. îl loveşte drept în piept iniţiala argintie pe un valtrap negru : A... Ana... A.P. ? Nu, A. D... O uşurare şi un regret: de ce nu era A. P ? De ce nu apucase să se cunune ? Era nevasta lui, logodnica lui. îl scutură un fior... Gata treptele...
Sub bolta intrării : bang ! — îi sparge creierul clopotul, îşi pipăie ţeasta, potriveşte cu o înînă ţeapănă părul pe creştet. Intră cu ei, deodată, buzna.
în capelă, cu capul gol, îi c rece în creştet şi cald la picioare ; îl înţeapă tălpile, fierbinţi ca după degerătură... Afară, totuşi, nu e frig, e moale.
...Deschide ochii, iar îi închide. Sînt acolo cîţiva adunaţi, îi vede, dar nu-i deosebeşte. Pereţii capelei sînt umezi şi afumaţi. Pe Costel îl îneacă fumul şi îi pune ceaţă pe ochi... şi ce igrasie ! I se umezesc uneori pleoapele, dar printr-o sforţare apa lacrimilor se trage înapoi. Cu o mînă lemnoasă îşi caută batista, pipăise pe cea bună, cea pentru vedere, apoi anevoie poate găsi şi smulge din alt buzunar pe cealaltă ; îşi şterge cu grijă nasul umed. Dacă ar şterge şi ochii, cu fumul la un loc, s-ar mînji tot obrazul.
în faţa lui, de partea cealaltă a catafalcului, Mălina plînge şiroaie ca printr-o procuraţie, căci nimeni alt nu plînge. Plînge cu ochii limpezi, generoşi.

Costel stă în faţa coşciugului, dar nu vede pe Ana. Obrajii lui şi-i simte lipiţi pe fălcile strînse, dar chipul ei hidos nu-1
vede.
Din colţul stîng al altarului, două dudui găsesc pe logodnic „drăguţ". Sînt străine, musafire din acelea ce se ivesc la nunţi şi morţi nu ştii de unde, care sau n-au habar cine e mortul şi caută a ghici după iniţiale, a se informa după panglicile coroanelor, sau, dimpotrivă, sînt minunat informate şi-şi şoptesc o biografie amănunţită, deşi în parte falsificată.
în spatele lui Costel, în ultima strană de lîngă uşă, o doamnă tînără cu palton negru elegant, garnisit la gît şi la mîneci cu astrahan, pe cap o tocă neagră de catifea, cu o voaletă scurtă ce zboară deasupra nasului, a sosit parcă dinadins întîrziat.
Stă cu cotul rezemat de strană şi cu capul rezemat de mînă,
izolată, pe gînduri, palidă.
- — Cine o fi ?... E distinsă ! — admiră duduile, şi iar preţuiesc pe logodnic.
— Aşa drăguţ şi tînăr... şi moarta bătrînă şi urîtă ! Oricît de-ar sluţi boala !... Dar cine poate înţelege gustul bărbaţilor... Poate că avea parale, deşi nu se prea vede...
Moarta are rochie albă de mireasă şi la cap o clădărie de voal cu o şuviţă de beteală. Rochia umple cosciugul, dar găteala de cap mai rău încondeiază sluţenia.
Printre lacrimi, Mălina se uită peste tot : a văzut pe ■ doamna din strană şi a ghicit cine e : în negru, cu astrahan, veritabil, fără crep ? Ei de ce ziceau că e vopsită... nu era... Era cum trebuie să fii... numai că nu pusese doliu mare..
După un timp, prin fum de luminare, Costel a zărit în
dreapta, cam pieziş, de partea cealaltă, pe Lupescu. Aşadar, a
venit! Dar stă singur... poate ar trebui să treacă lîngă el...

Costel se întrebă, dar nu se mişcă de pe loc, încrucişează doar
- mîinile înmănuşate cu negru, la fel cu celălalt.
Lupescu, cu capul lui de cinematograf, stă serios, corect ; e „domnul bine" al micii adunări mortuare. în gînd ţine un mic discurs pentru Ana : „Biata Ana... ce bunătate... ce răbdare, ee devotament şi ce suferinţe drept răsplată.. Faţa ei sluţită spunea îndestul ce soartă a avut... Dar aşa e viaţa...
Amin !"
După prohod, la sărutarea de adio, e o mică ezitare ; se apropie întîi Mălina şi atinge cu buzele găteala de tul a capului.
> 218
A cumpărat-o ea singura de pe Smîrdan, nouă, curată, adusă în cutie de carton.
După Mălina, aproape cu ea odată, cu o teamă de copil, Costel se apleacă mult, mult peste coşciug, aşa că fruntea îi atinge lemnul.
Dascălul Petre care a stat acolo, în partea bărbaţilor, chiar în spatele lui Costel, îşi propteşte pe rînd picioarele pe acelaşi loc. Nu sărută.
Se mai apropie o femeie îmbrobodită şi pupă mîna „coanei Ana".
— Să creadă lumea că e din familie ! se supără Mălina.
— De treabă NTastasia... Am j-o chem la scuturat — gîn-deşte deoparte madam Ida.
Doamna elegantă de după uşă a pierit pesemne în lemnul stranei, în peretele capelei, lunecată discret în afară de cuprinsul acelei morţi.
încă înainte de prohod, domnul „bine", singurul cu mănuşi negre în afară de ginere, a plecat şi el fără să se observe.
Cei doi au ieşit din biserică pe rînd, dar Mălina i-a zărit pe alee spre poartă, împreună. Jerba naturală de crini — o scumpele î — c de l.i ei, desigur.
I.a ridicarea coşciugului, jerba ceea Mălina o aşezase pe pieptul moartei, pe picioare pune alta clin frunze şi imortele, de la madam Ida, — luată clin piaţa mare. De treabă, madam Ida!
Coroana micuţă de la Diaconcscu şi pe a lor trei împreună — coroană marc aceea, din liliac alb artificial •— pe acelea le vor purta pe mîini cioclii.
Au i'ost de toate, de bună regulă : preoţi, coroane, lumînări... şi dişcurail mut al lui Lupescu. Numai cor nu a fost. Cor n-ar fi primit dascălul Petre... Ce cor... cinci sînt dascăli şi c diacon ! Corul, duşmanul lui vechi, de cînd a fost înfiinţa[1]. Ia biserica din Brăila... De atunci s-a apucat el de politică.
La scoaterea coşciugului, cele două dudui sînt din întîm-plare tocmai La uşă. îşi acopăr ochii : ce grozăvie !...
— N-ar trebui permis să fie descoperit — se indignează galant un domn cu barbă.
■—• Nu, n-ar trebui violată cu privirea atîta mizerie.
De cînd s-a zis „la loc răcoros, la loc cu verdeaţa'', cuvinte ce înfioară, Costel a simţit iar pe nări, în sus, spre frunte, firul subţire ce lesne se îngroaşă pînă la rădăcinile greţii.
219
Au ieşit acum clin capelă şi acrul a fost ca o bucurie... scurtă, cînd pornesc acum repede, parcă în brînci, după sicriul în care Ana merge grăbit, cu nasul subţire înainte, pe nişte poteci mărginaşe.
E un spaţiu de un metru între Costel şi Ana, care goneşte balansată în tactul a opt cizme bătute în cuiele groase ale tălpilor.
Costel îşi pipăie capul ; î se pare că are pe cap pălăria pe care o ţine în mînă ; la cîţiva paşi, picioarele îi scăpată, se împleticesc pe potecile netede ; cad parcă într-o groapă invizibilă.
Au cotit acum pe o alee bătătorită, lăturalnică, merg de-a lungul unui grilaj de lemn. Costel are credinţă că a pornit pe un drum fără de finit, dar iată că se poticneşte, vine cu faţa lîngă nasul ascuţit al moartei.. Al Anei !

E o mică oprire a cortegiului, vreo blagoslovenie preoţeasca, sau numai cioclii schimba mîna cu care ţin sicriul, mai răsuflă şi ei.
Drumul se lungeşte iar, groapa e acolo, undeva departe... E 021 care nu aparţine parcă nici unui anotimp. în rînd cu ei, cu ei la pas, merg plopi înşiruiţi ca o gardă de onoare... N-au frunze... De ce ? Aşteaptă mugurii sau de abia le-au căzut frunzele ?
Cineva zice :
— Ce zi frumoasă !
Costel ridică capul în sus spre aerul inert. Aude : piuuu... Piuuu... Croa... Croaaaa... Stă cu capul în sus, ca şi cum bărbia î-ar fi proptită într-un piron de lemn. Nu se văd păsări... E linişte şi gol... Piuitul, croncănitul parcă nu ies din trup şi sînge... ca şi unele vaiere care'trag înăuntrul lui Costel, ici-colo, virgule uscate.
Costel priveşte în sus... Ştie vag că dedesubtul lui e un cîmp întins de morminte. Deasupra însă e linişte... Forfoteala micului grup al îngropăciunii, cîte o ruptură de litanie pe nas se pierd, nu se văd, nu se aud. E linişte... şi linişte doreşte Costel.
Zdup ! S-a poticnit într-un grumaz şi lasă capul în jos, îl doare cuiul de sub bărbie. Mălina şi ea gîndeşte : „Frumoasă zi !" Dar o aşteaptă acum împachetatul. Toca neagră cu crep n-o prinde, o îmbătrîneşte. Ştie, şi e plictisită. Pe lîngă gard, pomii merg mereu cu ei alături... Uneori însă rămîn înapoi

ceva, sau o iau cu ceva înainte. Genunchii lui Costel lucrează din greu la mers, loviţi parcă de muchii pietroase.
Ici-colo, Costel se opreşte o secundă, îşi potriveşte picioarele, şi atunci pomii se înfig şi ei pe loc. E un drum greu, lung, căruia însă n-ar voi să-i ajungă la capăt. Uneori, pomii din mersul lor se întorc spre el, vin invers, tot drepţi. Prea lung drum pînă Li groapă... Se apropie totuşi, şi Costel îşi struneşte de pe acum picioarele pentru mişcarea cu care, din mersul mecanic, va trebui să se proptească în loc pe marginea groapei.
Pomii vin înapoi spre el, dar acum plecaţi, în sens contrariu, şi el umblă tot aplecat, capul înainte, îşi ajută picioarele cu bustul. Ameţeşte şi trage ca la jug. Acolo, la fund, unde grilajul de lemn al cimitirului face colţ, acolo e groapa. Ceva învolburează părul lui Costel, i-1 risipeşte, ridicat tir cu fir. E acelaşi iior care din nări, de sub frunte, s-a ramificat subţire în fiecare bulb capilar. Sub bnh-antină părul stă neted în aerul neclintit.
Stop ! Au ajuns. Sicriul e jos, trîntit. Nu ştii ce se tot foiesc în jur groparii... în lumina mare, la aer, chipul Anei pare mai albit, mai potolit de vrajba lui monstruoasă... Groapa e în fund, la colţ. Nu e un loc bun, dar mai bun nu s-a găsit. Costel ţine mîinile una peste alta strînse, să nu tremure.
— E bine ginerele ! — zice cineva din cei puţini adunaţi acolo.
în faţă, lîngă groapă, chiar pe margine, Mălina gîndeşte ca e un loc foarte bun acela. Dacă n-ar fi fost dascălul, o duceau la Pătrunjel.
Dascălul stăruise ; îl ambiţionase ea, e drept ; cum-necum, fusese logodnica lui fiu-său. S-o îngroape la Pătrunjel, cînd ei au în curtea lor, la Brăila,. îngropat tot neamul Cantileş-Itilor !.
Mălina urmăreşte atent cum leagă cu frânghii sicriul acum |cetluit... Să nu-1 scape... Nu mai plînge, are numai obrajii puţin mînjiţi de lacrimi. O bucată din rochia albă iese din cutia galbenă a coşciugului, aşa cum a rînduit ea. L-a întrebat din timp pe Costel :
— Ma Costel, spune tu drept, o îmbrac mireasă... să nu fie păcat.
— Păcat, nepăcat, o îmbraci mireasă !... răspunsese furios.

Mălina era femeie înţelegătoare, nu era habotnică, îi făcuse

gustul.
Cîţiva paşi înapoia ei, dascălul îşi pipăie pe creştetul chelit cele cîteva fire sure de păr, după puţină gîndire, pune pe cap o batistă de olandă. El e gingaş la răceală, Costel, care îşi caută ochilor orice distracţie, nu se scandalizează, se uită la tată-su cu ceva grijă ; la ceafă are părul alb de tot, are şi ceva burtă... îmbătrînit !
...Cînd oare se sfîrşeşte ? Nu luase scamă momentul cu bulgării. Curios ! El a văzut de nenumărate ori ceremonia, totuşi acum ii pare a fi fost altfel.
I se încălzesc mîinile pipăind fără mînuşi pe ale altora.
îl conduce acum cineva de braţ printre morminte : un străin. S-ar fi tras de la braţul necunoscutului, dar lasă aşa pînă cînd
ies în aleea mare.
— Acoperă-te ! — îi spune blînd Mălina, şi se alătură de el în locul binevoitorului care a pierit. Să iei ceva cald acasă ; eşti rebegit.
Costel nu răspunde.
Pe aleea principală, invers acum, cu spatele la Capelă, cîţiva grăbesc spre portalul deschis, pe şoseaua unde tramvaiele fug vii. Oamenii vor să apuce cît mai iute primul convoi.
Costel umblă în rînd cu mamă-sa şi cu doi preoţi ce nu slujise, ci numai onorase cu prezenţa, prieteni de-ai daca-lului, care a mai rămas cîteva minute la groapă cu ultimele daraveri de orînduit.
Merg în trap egal spre bolta vie pe care se profilează tramvaiele. Costel admiră pe firele încrucişate trecerea din minut în minut a seînteii albe. Căci e ziuă !... Te pipăi la lumină de zi... Eşti tu.
Costel acum ştie că în biserică a fost şi Lupcscu, în faţă, spre stînga. Era îmbrăcat cu un pardesiu elegant. El e cu paltonul, fiindcă e mai bun şi negru. Mălina i-a şoptit că într-o strană ar fi fost şi ea. Co-tcl înghite uscat numele Ninei : se făcuse nevăzută şi nu sărutase la urmă. De ce ? Era datoare mîna să i-o sărute Anei, nu fruntea. Merg spre bolta ieşirii şi se simte fără buze, descărnat, vindecat de femei. Se mai simte şi tînăr, neted în găoacea paltonului, şi îşi aduce aminte de blană. A trecut încă o iarnă cu paltonul... Ar fi fost şi păcat să aibă blană... dar acum* la Brăila...

Se opresc : -
— Aşteptăm pe dascălii', zice cu graţie Mălina, adresîn-du-se preasfinţilor.
Costel, întrerupt din firul unui mers liberator, e contrariat de oprire.
Sub boltă sînt pavilioane mici cu flori de vînzare. Costel |- ar vrea să cumpere flori, să le presare pe groapa Anei. Ceva se scurge in el, gras, moale, ca un ulei călduţ de candela stinsă, în ochi o lacrimă tot sleită.
Altă dată !... Alta d.uă va veni şi va presară flori. Mor-mîntul Anei e acolo, înapoi, departe, în colţul pe care-1 face gardul cimitirului.
Acum stă sub boltă cu faţa spre uliţa vie. Nu s-ar putea întorna, cum nu se întoarce, pe cealaltă parte a stîlpului, tăbliţa pe care scrie „Oprire" pentru tramvaie.
Adică orice trăsnit ar putea schimba tăbliţa cu scrisul „o-prire", spre cimitir, dar nebunul acela n-a fost, nu este şi nu va ti niciodată Co-tel Petrcscu.
...Să fi rămas la Bucureşti ?... Nu ! Tot mai bine sa plece cu ei, deşi de pe acum îl cam agasează babacii : de pildă, în-tîrzierea.dascălului. Atunci cînd cu alegerile, dascălul nu fusese destul.de politicos cu. el. La Brăila, el va ţine rezervă cu părinţii. :
Stă şi aşteaptă degeaba. E plictisit de mamă-sa, pe dascălu' care intime... Da, îl plictisesc.
Jacă şi dascălii' în grabă, suflînd greu. Nu mai e aşa tînăr — observă Cotei, într-un gînd cu mamă-sa, dar cu dispoziţie sufleteasca diferita.

Sînt in slîrşit gata adunaţi, pot pleca : cu tramvaiul... fie şi cu tramvaiul. Nu mai e nimeni în jur din micul alai, care sa-i poată critica.
A sosit tramvaiul 12. Costel se urcă repede, cel dîntîi. Se aşează pe un loc în faţa, singur, izolat. Ceilalţi îşi găsesc loc unde pot, printre călători.
Cu tramvaiul ! Se întorc de la înmormîntare cu tramvaiul. Noroc că nu-1 vede nimeni... Adică aude pe mamă-sa vorbind cu cineva. Nu ştie femeia asta să tacă. Simte că cei doi îl agasează tare, că şi la Brăila îl. vor agasa. Simte că el acolo va fi foarte ţîfnos, foarte. îi dă fum pe nas de pe acum. — El e bucureştean... Se duce acolo din interes... Pe el să nu-1 plictisească !

1

îi aude vorbind, dar nu întoarce capul cu un milimetru să vadă cu cine au putut găsi de vorbă. Dimpotrivă, nici vatmanul nu-şi fixează aşa încordat privirea drept înainte pe firul şinelor. Pe Costel cei doi îl agasează.
Mălina în adevăr vorbeşte cu o pereche tînără. Au fost la înmormîntarc să petreacă şi ei pe biata domnişoara Ana. Cunosc şi pe domnul Petrescu din casa Dragu. Ce păcat de aşa nenorocire... Atîtea nenorociri s-au ţinut lanţ în familia Dragu.
Sînt certaţi cu Nina, care are un caracter dificil. Ei însă s-au gîndit Ia domnişoara Ana, aşa de treabă...
Mălina pîndeşte zadarnic să întoarcă Costel capul... Faţă de atîta nepăsare, înzeceşte politeţea ei cea mai distinsă. Avea dreptate dascălul cînd zicea de Costel că e un copil ingrat. Mălina îşi şterge nasul umezit şi întreabă :
— Şi dumneavoastră aţi ţinut mult la biata Ana !?
Cei doi sînt colegi de conservator ai Ninei, de curînd căsătoriţi, şi cărora le-a dat în cap să vie la înmormîntare după anunţul citit în ziar.
Ţeapăn pe locul lui, Costel se miră că nu mai ameţeşte şi scoate un carneţel... întîi nu-1 găsea... Cum de ajunsese în buzunarul stîng de la palton ! Oricît e de mic, carnetul putea umila haina. Pe carneţel înseamnă data.
La o staţie, deodată cu şocul opririi, Costel se ridică şi fără un semn, fără o privire, coboară.
Alarmaţi, Mălina şi dascălul îşi iau în pripă bună ziua de la perechea amabilă şi pornesc spre ieşire strigînd :
— N-am ajuns ! Nu c staţia noastră !
Costel însă pare a nu-i auzi şi tramvaiul e gata de pornire, aşteaptă să se lămurească neînţelegerea.
Roşie pînă la urechi de nemulţumire, Mălina gîndeşte : ,.Doliu, doliu ! mihnirc, mîhnirc... dar necuviinţă, şi în faţa lumii..."
Dascălul, care la Bucureşti şi aşa nu se simte la largul lui, înghite în sec : tot el avea dreptate cînd la cearta despre Costel spunea nevestei că fiu-su e un rătăcit, un nerecunoscător.
Din graba coborîtului şi din năduful cu băiatul, gîfîie mai tare.
— Mai e o staţie ! — persistă Mălina furioasă şi convinsă.
— Aici se coboară ! — taie Costel, care ştie bine că nu arc dreptate.

îl agasează însă cei doi, mereu în spatele lui : ce are de-a face dacă umblăm niţel pe jos, luam aer. în tramvai era o aglomeraţie de nesuferit... mitocanime... te înăbuşeai. De la înmormîntare lumea se întoarce cu automobilul, nu meschin ca noi...
Cei doi se simt atinşi. Fi au propus tramvaiul, ei ar ii trebuit să plătească taxiul. Costel se consolează din aceea că I.upescu şi cu Nina au plecat dinainte... Au plecat împreună — ceea ce îl lava gîndi-tor.

Pe trotuar Costel lungeşte pasul ; părinţii se simt uitaţi ; acolo, înapoi, dascălul tace înăuntrat, dar plin de aburi. Ambiţioasă, Mălina şi-o ia asupra. F adevărat că ea i-a scos su-I lotul dascălului cu fiu-su : să-1 ierte... Sa-1 mute. Să vie amîn-doi la Bucureşti... Ea le-a potrivit pe toate, ea merită acum ce păţe,te.
...Dnr dacă nebunului de Costel îi abate să nu se mai mute Ia Br.iih ? Ar fi alta !
— o strîng pantofii noi. Degetul mare de la piciorul stîng stă încîrligat.
Dascălul suflă mai greu şi Mălina calcă pe ace, grăbind să se apropie de Costel : căci a ce seamănă, aşa presăraţi !
Rămîne apoi în urmă dinadins, sa nu se prea obosească dascălul, sa te trezeşti cu el bolnav, după ce avusese pe cap atîta cheltuiala şi zdruncin.
La intrarea casei cei doi ajung pe Costel, oprit sa caute cheia uşii. îşi cercetează enervat, pentru a zecea oară buzunarele, zadarnic.
A ! — ţipă Mălina, şi Costel se întoarce spre ea furios.
Vederea însă a cheii în nuna Mălinei îl împacă oarecît. Fusese în geanta ei, ea ieşise cea din urmă.
— Să intre mai iute, să nu stea Ia uşă caraghioşi !
Cu un oftat de uşurare al fiecăruia pe seama Iui, pătrund în camera puţin dezordonată şi oarecum îngrijorătoare în primul moment — deşi Ana plecase, decent, să moară aiurea.
Vrajba celor trei e mai muiata ; e un moment de destindere.
Costel dă drumul geamului şi dascălul, aprobativ, respiră adînc. Mălina adună nişte frunze căzute de Ia coroane. Altfel ea a rostit destul : pînă şi hainele şi lucrurile mărunte ale moartei, toate Ie adunase într-un geamantan ce fusese al ci chiar, îl încuiase şi îl băgase sub pat în camera cealaltă.

Mălina îşi scosese intîi şi întii pălăria cu crep şi o pusese pe masă... Să răsufle. Ea nu ţine supărare.
Retras in colţul lui, lingă geamul deschis, Costel arătase cu un deget spre pălărie. Gest dezgustat, după care privise prin geam afară. Iar nervos ! Mălina luase cu bruscheţi pălăria şi o dusese alături : după ce, ca se maimuţărise, se sluţise ru pălăria de crep. chiar aşa de pomana.
Dascălul scosese cravata, deschisese nasturele de la gît al cămăşii şi răsufla în voie.
O bătaie în uşă şi gazda băgase capul, apoi intrase fără să mai aştepte invitaţie. Atunci abia Mălina zisese anost :
— Poftim !
Gazda era de treabă, tuşesc la cimitir, dăruise coroană, dar aci, acum, numaidecît pe capul lor !
—Pot să vă întreb ceva... nu vă supăraţi !... am nevoie să ştiu dacă mai staţi ori vă mutaţi... Am găsit chiriaşi.
Ce lipsă de cuviinţă ! Abia întorşi de la groapă ! Aci, la Bucureşti, n-au nici Dumnezeu, n-au nimic ! — gîndea Mălina.
— Tocmai bine... Tocmai bine, să regulăm cu asta ! — inter-\enise neaşteptat, cu glas gros, dascălul Petre. Se întorsese spre Costel, provocîndu-l să se pronunţe.
— Mai pe urmă... mai pe urmă ! — Costel concediase destul de arogant pe madam Ida.
— Sîntem cu lacrimile în ochi i — întărise Mălina.
— Vezi că... muşterii sînt aici... îi mai ţin eu de vorbă pînă vă mai liniştiţi, ca sînt prieteni de-ai mei... dar răspunsul îmi trebuie chiar azi.
— ...Mai pe urmă !
Costel concediase pe madam Ida cu un gest din două degete ale mîinii drepte, mergînd după ea pînă la uşă să o vadă ieşită. Întorsese cheia în broască :
—■ Ei ?... după un timp, Mălina.
Nici un răspuns, nici de la dascălul, nici de la Costel.
— Afurisită samînţă de bărbaţi ! — se enervase Mălina, care de mult făcea zîmbre.
Nu prea cuteza sa se lege de Gostel... S-ar fi legat ea de dascălul, dacă nu se aflau în loc străin. Alta e acasă la tine |
— Ei ? Gazda >-a dus, dar se întoarce... Ce facem ?

— Mi se parc că e vorba să mă mut la Brăila, se oţerise Costel cu o superioritate de nesuferit, şi pronunţînd Brăila parcă zicea Mizil.

•— Ţi se pare, mă rog... ori te muţi ?... Să fie ştiut... Eu nu sînt păpuşă ! Dumneaei mi-a spus că vrei să vii la Brăila. Vrei ori nu vrei ? Eu n-am nici un interes... Cu toate ca mutarea c ca şi făcută, dacă însă nu vrei, eu lesne o desfac... Numai vorba să ne fie vorbă : da sau ba.
Dascălul tăcea mult, dar şi cinci vorbea !
— Am spus o dată că primesc să mă mut ! — scandase Costel, fiecare silabă.
— Vezi ? — se adresase dascălul către Mălina, ca să-i arate ce sculă de băiat are : Auzi ? Haid ! Gata, acum se certau, Mălina se frămînta, îi era de dascălul să nu aibă criză de năduf, sau să se repeadă în Coste! cu vreo mojicie :
— Costel primeşte ! Aşa e bine. îi spunem madamei...
—Binişor... Binişor... Aud ca sînt ca şi mutat. „Aşadar" ,.c,v şi"... nu mutat... Deocamdată, cum văd, stau pe loc. Asta nu mi s-a spus pînă acum.
Costel arunca cuvintele la a treia persoană, ofensator.
— De vorba asta parca am stat noi pînă acum... N-am venit noi aici în zor la mort, să te ajutăm, să cheltuim ? — zise Mălina indignată.
— *O* să lacem socotelile mai lîrziu — Costel ironic şi cu raîxlare multă, cu multă răbdare, căci de azi-dimineaţă îi strepezesc dinţii şi el tace.
Se consultă acum cu el singur : ce face cu madam Ida ? Aici, în casă, el nu mai stă. Asta mai întii şi intîi.
Se uilă în jur cu începutul unui fior pe nări : în odăile astea el nu mai stă. Simţirea îi e neprecisă, între milă şi frică. Dar unde stă pînă se face mutarea ? Căci a spus-o : pînă nu e mutat sigur, nu vrea şi nici nu poate pleca din Bucureşti.
Cu el însuşi, Costel e logic, socotit, răbdător : el vrea mutare la Brăila... Fie şi aşa-, fără sa fie director, la început... Mai pe urmă însă, are să fie director, pe cînd aici, la Bucureşti, nu poate fi niciodată...
Părinţii îl agasează, vezi bine, dar odată acolo, rămîne a se vedea cum se aşează lucrurile. Cu leafa lui şi cu ceva pe lună de la ei, ar putea locui singur. E preferabil şi natural : fi cu ci ! Altă generaţie ! — cum zice Eupescu.
—■ Ei ?... Mălina a aşteptat destul ; îsi pierde răbdarea.
— Gum să facem ? — întrebă Gostel Ia plural, pentru că
15*

are nevoie ca cei doi să-şi continue mai departe patronajul, sa-1 uşureze de greutăţi.
Dascălul însă nu se lasă aşa lesne dat după degete :
— Faci ce vrei şi ce poţi. Te descurci singur ! Ne-am ostenit pină aici, ne-am lăsat casa şi treburile... Am cheltuit.
Palid la faţă, Costel păleşte încă : se certau ca mitocanii, îl tulburau dintr-o stare a lui plină de nobleţă, îl tulburau de la doliu...
Mălina are şi ea pînă peste cap. Stă gata să plîngă. Se ţine numai pentru că se ştie că, dac-ar plînge, s-ar strica tot. Iute cum e dascălul... şi cînd e vorba de ea...
— Na ! N-ai plînge acu pe deasupra ! — se revolta în ade-% ar dascălul pentru muierea lui.
Au cheltuit ! Ii un adevăr pe care Costel nu-1 poate suporta, tocmai pentru că îl apreciază la justa lui valoare. Mălina îşi struneşte glasul subţiat de lacrimile înghiţite şi pune o întrebare foarte cu rostul ei : Mutare ?... Casă ?... Toate bune... Dar ce e cu divorţul ? Cînd pleci de aici, trebuie să fie totul regulat... Pînă acu ai tot amînat cu boala, cu... Dar acu trebuie stîrşit...
— Mi se pare că e o chestie care mă priveşte personal ! Costel e nemulţumit că i se ia socoteală, nemulţumit că nu sînt mai mladioşi, mai supuşi.
— Toate te privesc ! — rînjeşte dascălul.
Cînd rînjeşte d aşa, nu dai mult pe pielea celuilalt.
— Da ! Iaci cum vrei ! Cum te taie capul ! Numai să te gîndeşti bine. Să te gîndeşti bine... să nu te trezeşti cînd ţi-o ii lumea mai dragă, la Brăila, între oameni, că-ţi pică pe cap ailaltă, — zice Mălina, aşa, deodată, dîndu-şi drumul.
Costel a picat ca din pod ; ba dintr-un pod de casă cu multe caturi. A picat pe podele, drept pe spate şi s-a aşezat bine jos, să se dumirească.
— Şi pomenile, parastasele... pe toate le facem noi acasă, la biserica noastră, cu tot

rostul — schimbă vorba Mălina, văzînd că mai rău i-a dat lui Costel „idei".
Să vie la Brăila, plocon peste ci, Nina ?... Fiindcă nu e divorţat ?... lireşte că nu e, deoarece acum, în urmă, nu s-a mai interesat... Şi parcă ar vrea Nina să se întoarcă la el, şi încă la Brăila ? Parcă n-avea Nina pe Lupcscu, care a luat-o la el în casă şi poate că pînă la urmă...
228

îşi amintea de Nina atunci, la poliţie : cum ea 1-a cerut martor : ca soţ.
Iar bătea cineva la uşă. Probabil mndam Ida. Aveau gata răspunsul — se muta.
Nu !... era un domn... Diaconescu !... Repede să-1 primească.
— Intră, te rog... da, ce plăcere ! Părinţii mei — prietenul meu cel mai bun ! —• prezintase Costel, şi abia atunci îşi dase seama că Diaconescu nici n-a fost la înmonnîntarc.
— Am venit sa mă scuz. Piedici familiare. Am întîrziat de la cimitir... Am sosit cînd era gata. Am luat tramvaiul...
Diaconescu se adresa tuturor, dar mai ales lui Costel, care aproba din cap : el pricepe, admite...
— Nu staţi jos ? — invită cu răceală Mălina.
— Numai să strîug mina prietenului Costel.. Noi sîntem ca 1 raţii...
Se uită la Costel cu mutra lui şugubeaţă, care anevoie poate păstra seriozitatea cuvenită, cu un ochi mai închis ca celălalt pe care lipseşte puţin să nu-1 închidă dinadins, aşa cum clipea alteori despre Aneta.
— Nu vrei să stai puţin ? — Costel, bucuros ca de un ajutor.
— Doamne fereşte ! Numai să-ţi strîng mina. Ştiu eu cum c după... Am avut destule pierderi în familie. Să vă reculegeţi, să vă liniştiţi.
Mălina şi dascălul tac, nu-1 îndeamnă să rămînă... Dar de ce nu pomenesc măcar despre coroană. Costel ar dori ca cei doi să fie foarte îndatoritori cu Diaconescu.
Turcii are miros :
— Dar... dacă ai vrea să ieşi cu mine... Eu aş crede ca niţel aer nu ţi-ar strica. Tot eşti îmbrăcat... Umblăm ciţiva paşi, mai te răcoreşti de .supărare... Morţii cu morţii.
După o secundă de ezitare, Costel primeşte. îşi ia singur pălăria, căci nu mişcă nimeni să i-o dea, şi iese fără bună ziua.
Diaconescu salută cuviincios şi indiferent pe cei doi pro-\indali. Aşa crede şi Costel, că s-au purtat ca nişte provinciali. Din pragul săliţei se înapoiază. Deschide uşa brusc : dascălul şi Mălina vorbesc cu însufleţire... Despre ce ? Nu se urlau, vorbeau înţeleşi şi totodată cu vrajbă, deci despre ei ! îi place că i-a surprins. Prezenţa lui Diaconescu, carc-i aşteaptă, îl opreşte de la aprecieri.
220
— Vream să vă spun că eu mă duc sa văd de cameră la fosta mea gazdă. Aici, în Capitală, am eu destule rosturi... Spuneţi-i lui madam Ida, că aşa sau altmintrelea, mă nun
din casa.
Cei doi ascultă lără să-i răspundă.
„Ţîfnoşi !" — gîndeşte Costel cu ţîlnâ : el se poaie duce şi 1.1 hotel. E drept că n-a locuit niciodată la hotel în Bucureşti şi nici aiurea.
Ajunge din urmă pe Diaconescu :
— Gata ! spune cu înviorare. Mergem, dacă vrei, spre o casă unde am stat eu ani mulţi cinci nu eram însurat şi unde vreau să închiriez iar.
Casa pe dinatară era inimoasă aţa incit Cosiel nu se jena.
— Numai -ă aibă cameră liberă- iiindcă e ioarte căutată. Eu am nevoie numai provizoriu, fiindcă.. N-ai putea ghici ! Eu, care mă vezi, care mă ştu bucureştean... închipuieşte-ţi că vreau să mă exilez la Brăila, unde am în vedere un post de director... îmi eşti prieten, te ştiu discret... Mereu, mereu subaltern ! Oricît ai li de bine văzut, vine o vreme cind ai nevoie ᶜă te simţi şeful... Ce zici !... O să-mi pară rău de prieteni... adică mai ales de tine.
îi zicea cumva ,.tu" ?
— E o idee î E o idee ! Eu nu pol. ii judecător bun, fiindcă'i pe mine mă leagă aici toate interesele : familia neveste-mi. căsuţa ele zestre, şcolile băieţilor... Trei băieţi, nu glumă !
Eui Costel i se pare că spusele Iui Diaconescu îl pun în inferioritate :

— locmai ! Eu am casă la Brăila şi părinţii mei îşi au acolo iot avutul. Ei de mult mă pisează cu o partidă acolo... O partidă strălucită, dar eu aveam sentimentele mele, obligaţiile mele... Acum însă există unele motive pentru ca să mă depărtez. Nu înseamnă că n-am să re viu Ia Bucureşti.
Diaconescu, din discreţie sau din lipsă de curiozitate,
nu-1 întreabă.
— între noi... tug... ca să zic aşa. Eosta mea nevastă n-a admis niciodată ca să tic despărţită de mine. Mă urmărea, chiar aşa logodit cum eram. dar încă acum... Nu te poţi supăra, dar eşti nevoit să le pui la adăpost. Nu-i vorbă, nu m-aş mira ^ă vina după mine ia Brăila.
Diaconescu nu-1 aprobă, nu-1 contrazice. îl cunoaşte îndestul.
2'M
— Am ajuns !
Erau în dreptul unei case cu etaj şi mansardă, stil vechi. Cosiel se uită îngrijorat, să vadă dacă pe vreun geam există bilet de închiriat. Dacă ar vedea unul ia mansardă, s-ar potrivi tocmai bine pentru ceva provizoriu, cum îi trebuie lui ; în faţa lui Diaconescu insa, va trebui să spună că nu-i convine. Ei însuşi pare a fi uitat că a locuit mai înainte în casa asta, tot la mansardă.
Bilet de închiriat era în adevăr unul, dar Costel, care cunoştea casa, ştia că acolo unde e lipit anunţul, c salonul cu două paturi şi chirie dublă. Ce c de făcut ?
—■ Perfect ! Perfect ! E liberă camera cea mai bună pe care am mai văzut-o.
în gînd se socoteşte că va trebui să stea la hotel, ceea ce îl intimidează oarecum... Sau atunci de nevoie să închirieze pe o lună salonul.
— Ne despărţim. Intri să aranjezi cu camera.
— Nu ! N-am nevoie. Pot veni direct. Ce nu face gazda mea veche pentru mine.
Diaconescu ar ii vrut să clipească iar ochiul : „Gazda... ho-ţule !" Poate că nu era momentul, Sînt plictisitoare corvezile astea de doliu.
Costel acum îşi zice că, daca tot a luat drumul, ar fi poate nimerit să se înţeleagă cu privire la camera... Şi unde sa mai meargă acum cu Diaconescu ? înapoi, acasă, nu... La cafenea nu se poate :
— Ai dreptate, mai bine intru să termin. Diaconescu, pînă la urmă, tot clipise din ochiul sting :
— Şi dacă te urmăreşte nevasta... ia seama la vitriol. Glumea sau cum ? Costel renunţase a limpezi : Nina arun-
cînd în el cu vitriol ?... în Lupescu da... puteai închipui.
Diaconescu a cotit pe o stradă. Costel se uită. Ia ferestrele casei, la uşa de intrare... Amînă totuşi vizita de închiriere.
Porneşte înapoi spre casă, deoarece nici un alt scop nu-1 atrage. Merge cu tendoanele întinse, pune întîi tocurile pe asfalt, apoi pliciuie talpa pantofului ele lac. Evocă ce ar fi atunci cînd Nina ar veni după el la Brăila,.. Ce sa fie ! El nu e divorţat. Vine nevasta la bărbatul ei î

E urcat pe picioroange, în plină inflaţie de valori. Ia Brăila, el va fi în societatea persoanelor celor mai de seama, cele cu care dascălul avea numai raporturi de alaceri.
în privinţa asta, aproape că nici nu exagerează. Pus într-o atmosferă potrivită, putinţele lui mediocre s-ar putea dezvolta prielnic... Cu haine noi şi cravate frumoase, funcţionar superior la bancă, cu dans şi conversaţie — lui nu-i place dansul, din fericire însă dansează bine, ca toţi cei din bandă — va fi un dansator de elită. Iar conversaţie, slava Domnului... în casa Dragu a conversai destul... Crede că va putea deci frecventa societatea cea mai bună.
...Auzi, idee ! Nina ! Şi mamă-sa, şi Diaconescu cred cu putinţă ! Rîde în el, după un evantai mic de pene de păun. Apoi se îngrijorează : la Brăila... Nina... Scandal !
Repede întoarce cealaltă faţă, se gîndeşte la candidatura urmărită de mult de Mălina, fata bogată şi de familie.

Trecătorii rari întîlnesc cu privirea un domn în negru, cu sprincenile niţel urcate, aşa îneît fruntea stearpă capătă încreţitura unei preocupaţii. Obrajii puţin supţi şi gura strînsă sub umbra neagră a unei mici mustăţi trage o dungă neaşteptată în latul figurii.
Lui Costel îi scapă acum mîinile după o bară. O uşă i se închide şi i se deschide în nas. E un „du-te-vino", îl recunoaşte: agitaţia, neastîmpărul Ninei atunci cînd e cu el la un loc... Neputinţa ei de a-1 suporta... Ceea ce a fost cu ei. Cum de zece ori s-a întors la el şi iar a plecat şi şi-a luat cîmpii. Ceea ce a fost şi va mai fi.
Calea acum, lat, cu toată laba, uşor tărăgănat.
îl ustură tălpile, e obosit : degeaba ar veni Nina după el. Sînt ca şi despărţiţi. El oricînd poate transcrie divorţul.
Mamă-sa adesea şi chiar acum în urmă vorbea misterios de o partidă. Se ferea de el, să nu-1 supere, dar tot a prins despre cine anume vrea să spună : fata lui Panaiot. Panaiot a iost întîi băcan, mai de mult, apoi angrosist, acum în urmă a cumpărat un vaporaş şi e armator. Avere şi situaţie, căci c acum în relaţii cu cele mai bune familii.
...Dar va mai vrea oare fata lui Panaiot să-1 ia, după ce Nina va li făcut scandal, cu venirea, cu plecarea... Căci Nina totuşi va veni, fie ca să plece iar... Va mai vrea fata armatorului? Da! Va vrea încă mai mult după ce va fi văzut pe Nina, bucureş-tcanca elegantă şi distinsă şi amorezată de ci...

închipuirile merg călare, îl saltă, gata să-1 răstoarne. îşi caută un sprijin : Mălina ştie să-ntoarcă treburi de astea. Dar va vrea Mălina ? E supărată pe ci. Costel stă încă pe loc ; îl glodeşte un gînd : decît să se întoarcă direct acasă, mai bine ar fi plecat cu Turcu undeva. Dată iiind împrejurarea, ar fi fost datoria lui Diaconescu sa-i propună, dar îşi face omul de cîte un prieten o idee prea bună. La Brăila va fi toarte prevăzător în alegerea prietenilor. Adică chiar mai bine fără de prieteni ; de la distanţă cu toată lumea. El va fi la Brăila venit ca musafir, pentru interese, iar prietenii lui rămaşi la Bucureşti. Primise mutarea provizoriu, pentru interesul carierei. La prima ocazie, cu proptele, fireşte, se va înapoia la Bucureşti ca director...
Acasă îl aşteaptă doi inşi bosumflaţi, de aceea ia drumul cel mai lung. în dreptul Poştei Centrale se opreşte, fără a-şi da seama că ceea ce 1-a oprit e oboseala. Se uită la edificiul Poştei, judeeîndu-i arhitectura : frumos ! Se uită peste drum la Casa de Depuneri : frumos ! E Capitala, care-i aparţne şi pe care o părăseşte de bună voie, pe un timp. Nu e totuşi per-lect convins că va fi provizorie plecarea aceea de care abia acum începe a se convinge. Piciorul stîng c aşa fel încordat în talpă, îneît abia îl poate pune pe asfalt.
La Brăila, oraş mare, sînt clădiri frumoase, şi e mai ales portul ! Vapoare... transit... multe vapoare... Dacă te ghideşti, un oraş de port e ca şi o Capitală ; tocmai însă fiindcă e un vad comercial, el, ca funcţionar — ca şi director, — va sta rezervat. O cuconiţă trece, nostimă, ultim model, şi parcă stă un minut pe loc, ca şi cum l-ar cunoaşte. Poate e chiar o cunoştinţă de care nu-şi aminteşte. Memoria îi joacă feste. Desigur, a cunoscut-o undeva în lumea bună şi a uitat-o. Lipsa de memorie e un defect.
...N-o poate saluta, totuşi ; se trage de o parte, c în dreptul chioşcului de ziare şi doamna se apropie şi cere un timbru poştal oarecare, la întîmplare, desigur, ca să aibă o atitudine fiindcă n-a recunoscut-o, atunci cînd ca vroia să-1 abordeze. E probabil că-1 ştie de pe timpul cu Nina, cînd se dau în casa Dragii baluri în cinstea logodnei lor. El era eroul zilei, şi de aceea tocmai nu putea să-şi amintească de fiecare cuconiţă şîc cc-i fusese prezentată, pe cînd ele toate...

k

233
Era nostimă doamna, nu însă aşa de nostimă ca Ninon, la prima lor întîlnire... Şi ce deşteaptă, Ninon ! Cum ştiuse atunci sa intre în vorbă, să-1 încurce ! De ce nu se urneau de pe loc, ea sau ci, ca să curme situaţia penibilă !
Piciorul sting îi ardea ca focal ; porni totuşi, calcînd ca pe ochi, pe cînd în minte avea pe Ninon, aşa cum o văzuse la prima lor întîlnire ; imagine nestabilă însă, căreia i se amesteca clişeul mai proaspăt, al cuconiţei pe care o lăsase mofluză la chioşcul de ziare. în urma lui, femeiuşcă se întreba ce era cu tipul şi dacă nu scăpase cumva un chilipir. Ea ieşea în oraş după tîrguieli şi îşi jurase să se odihnească după o noapte zbănţuită. Mai ales că era cu gripa pe ea ; totuşi un client pierdut, e un client pierdui.
In dreptul clădirii locuite de Aneta, Costel pusese capul în pâmînt şi, cum pasul nu-1 asculta bine, grăbea cu gîtul înainte, ca să treacă mai iute de o casă care îl compromitea. O slujnică ! El e în doliu... Biata Ana, o umbră numai, uscata şi tristă, care i se aşează o secundă sub- pleoapele umezite. Plecase la timp biata Ana, să nu-i fie piedica în drumul nou ce i se deschide. Ana fusese fată bună, fată de familie, dar fără de noroc ; nenorocirile, boala, o doborîse. El o ocrotise, o apărase pe cît putuse...
Un fel de Maslova şi Nehliudov in versiune proprie, se închipuia acum în mintea lui Costel, pe cînd ceva îi strîngea gîtul uscat, ceva omenesc. Gîtul uscat şi piciorul care-i ardea ca jarul ! Se va opri în drum, la prima caienea, la prima bodegă. Trecu totuşi pe lînga două altele şi, aşa cum trage calul la grajd, poposi la ..Roşioru".
Toţi în jurul lui :
— Singur, domnu Costel ?
— Singur azi ! Am nevoie de linişte.
Linişte... fireşte ! în grădiniţă va avea linişte, nu era nimeni, iar mesele nu fusese ridicate, fiindcă timpul era încă frumos.
în grădiniţă, singur, cu un ţap de bere şi, în sfîrşit, pe un scaun cu piciorul odihnit. La Brăila, evident, va frecventa numai localurile mari; acolo nu c ca aici, în Capitală, nu se obişnuieşte... Adică se obişnuieşte : îşi amintea cum găsise atunci pe dascălul Petre cu un fost primar şi doi deputaţi, la un „Roşiori.;" din Brăila.
234
Se obişnuieşte, mai e vorbă, dar el va sta în rezervă. Un funcţionar important de la o bancă, chiar particulară, e ţinut să fie rezervat :
— Banca, domnilor, e ca un templu — o vorbă de zile mari a directorului.
La Brăila va trăi cu mult calcul, la milimetru, pentru a li la înălţime. Chiar Nina, care fusese un mariaj briliant, desfăcut din pricina scandalului Dragu, chiar Nina la Brăila va trebui să fie rezervată. Aşa cum o zărise la cimitir : în negru, nefardată, distinsă, era tocmai cum trebuia. Dar nu putea conta pe Nina... Cu ea trebuia să te aştepţi la surprize ! Nina...
— încă un ţap. coane Costel ?
~~ Da !
Să ia încă un ţap... de supărare... de adio... La Brăila mas
era şi o altă chestie delicată : părinţii. Ei erau mai modeşti, mai jos în grad ca el, care se lansase, ajunsese. 'Lotuşi, părinţii lui aveau cunoştinţe bune, de care va profita, în alt fel decîi ei, fireşte, în felul lui.
Piciorul acum se dezmorţise, dar începuse a-1 durea capul : cimitirul, mîhnirea,

poate că şi berea pe stomacul gol. Totuşi nu va gusta nimic, nici chiar o sardea : un fel de post, de căinţă pentru memoria Anei.
Afaceri ca cea cu Aneta nu se vor pomeni la Brăila ; în provincie se flă tot, şi el nu e slujnicar. La Brăila toata lumea va şti, sau poate chiar ştie, că el a părăsit pe dama în gri, marchiza, soţie (.le profesor, a părăsit-o pentru Ninon Dragu — Dragu cel de la Sfatul negustoresc, cu proprietăţi în Popa Tatu —. Ana lusesc altceva : o faptă a lui sufleteasca, o binefacere.
— Un ţap, coane ?
— Nu ! Nimic... De ce plictisiţi clienţii silindu-i la con.su-maţie ? Ce e porcăria asta ?
— Scuzaţi, domnu' Costel... credeam !
— Poţi să-mi aduci o regală.
— 'Ţelcs, coane !
Nu ! Nu va mai bea o regală ; e odihnit, va pleca acasă, unde părinţii ii aşteptau nerăbdători. El era gazda lor, Ie da revanşa. Peste puţin Ic va fi iar musafir, dar cu toiul în. altă situaţie ca înainte. Avea părinţi buni.
235
Buni, în adevăr, căci în aşteptare mînia lor se muiase şi, fără a se lămuri, cînd unul. cînd altul aruncau acum cîte o
vorbă îndulcită.
— Bietul băiat... —■ ofta Mălina.
- — Se dă el pe brazdă... — mormăia dascălul.
. —■ Ce bine o să-i placă acasă — insinua dăscăliţa...
— îl aşez eu la şefi aşa ca să-i fie lesne... Amîndoi îngrijoraţi de întîrzierca fiului regăsit.
Costel se desprinsese de pe scaun, ocupat să-şi dezmorţească piciorul cu pricina. îşi găsise echilibrul şi pornise drept, ţeapăn, spre ieşirea care din grădiniţa ,,Roşiorii" da drept în
uliţă.
De pe treapta scăriţei care din bodega cobora în grădiniţă
chelnerul, cu regala în mînă, îl vedea plccînd şi nu ştia ce trebuie să facă : cum o să-1 întoarcă pe domnu Costel să-i ceară socoteală !... Poate mai vine înapoi. Pusese regala pe masă şi trăgea de şervetul murdar, atîrnat pe braţul stîng :
— Chiar dacă nu se întorcea acu, plătea alta dată... Şi dacă murea, Doamne fereşte, plătea pentru dumnealui, domnu Turcu. Mai bine păgubaş decît să pierzi un client bun... Dar ce va zice
stăpînu' ?
Costel, în chip mecanic, o luase spre casă. Trccînd pe lîngă frizerie, îşi aruncase ochii în oglindă, dar nu văzuse decît luciul sticlei, nu şi chipul lui. Era preocupat, căuta în minte un model, ca fizic, ca purtare ; dibuia pe-aproape... îl găsise. înainte de plecarea lui la studenţie, era la Brăila un director Ia Prefectură care purta un nume la fel cu al unui fost ministru, , dar nu-i venea în minte pentru moment. Altlcl, parca-1 vedea : talia zvcltă, pieliţa albă-ro.z (a lui e la fel), o mustăcioara subţire mătasă de porumb care dezmierda macul gurii, şi succes la dame, nu dame ca în Bucureşti, dame din cea mai buna
societate.
Costel îşi scosese pălăria şi îşi trecea degetele prin par în faţa oglinzii (părul castaniu-închis şi. deasupra gurii, umbra aspra, negruie a mustăţii nerase). imaginea tizului de ministru, răsfăţatul Brăilei, şi imaginea lui se suprapuneau : el e celă-
lall, celălalt c el !
îşi aminteşte de ifosul aceluia... mai ales ifosul... a nu se pierde din vedere ifosul ! Straşnic ifos ! Pe el, Costel. pe atunci licean, nu-1 saluta ; adică nu răspundea la salutul lui admirativ. De ce ?

—■ Foarte simplu ; pentru motivul ca nu-i fusese prezentat. Ifosul ! Costel simţea că va trebui să-şi cultive ifosul.
îi veneau iar în minte părinţii. El nu va putea locui cu ei în curtea bisericii, fie ea cît de Domnească. Va sta deoparte, în oraş, va avea apartamentul lui. în provincie nu se zice garsonieră, provincia într-un fel e mai aristocrată. Va sta deci separat şi va frecventa lumea bună pe care dascălul o vedea numai la biserică şi la alegeri.
Pe loc în dreptul frizeriei, n-ar fi vrut parcă să se întoarcă acasă ; să mai stea la aer. O ia înapoi spre Poştă ; picioarele îi sînt acum deopotrivă de grele... Numai cîţiva paşi mai sus, o doamnă elegantă îi plăcuse, îi chiar dase semn că-1 place. Nu era însă nici una ca Nina... Ana cea bună şi răbdătoare s-a dus... Stă din nou pe loc, din oboseală sau poate fiindcă îi c greu sa se întoarcă în subsolul unde a rămas umbra chinuită a Anei, sau de unde lipseşte fiinţa ci măruntă, însetată, înfometată după ei...
îi dibuie acum prin trup un somn cotropitor, care-1 goneşte spre un adăpost. îşi închipuie pe Mălina rostuindu-i în odaia golita, aerisită, un culcuş proaspăt, aşezat cu mîinile ei harnice şi vii. Arc părinţi buni. Pe Mălina o va împăca cu o sărutare... Pe dascălul Petre îl va tămîia puţin.
Dascălul însă trebuie să se ocupe stăruitor de postul lui, să n-o lase moale. Nu merge numai cu vorba... El îşi părăseşte cariera, oraşul... el face un mare sacrificiu.
Simte desluşit în acel moment că va pleca la Brăila. Ridică pleoapele îngreunate şi priveşte : Piaţa Senatului i se aşterne dinainte, cu săgeata rară a unui automobil, cu jucăria mecanica a tramvaielor, acolo mai jos. E oraşul lui, c Capitala !
îl aşteaptă însă o provincie de rangul întîi şi acolo, la Brăila, o situaţie de primul rang.
FINE
23fi
Redactor : MĂRIA BANULKSCU Tehnoredactor : *ION* TUDOR
tipar 15 *A,* nr,
ls.9m.
Coli
N-T»